

PARLAMENTO
DE GALICIA

BOLETÍN OFICIAL DO
PARLAMENTO DE GALICIA

X legislatura
Número 223
5 de decembro de 2017

Fascículo 1

SUMARIO

1. Procedementos parlamentarios

1.1. Procedementos de natureza normativa

1.1.2. Propostas de normas

1.1.2.1. Proxectos e proposicións de lei

1.1.2.1.5. Proposicións de lei de iniciativa popular

■ Resolución da Presidencia do Parlamento, do 4 de decembro de 2017, pola que se admite a trámite o escrito da Comisión promotora da Proposición de lei de iniciativa legislativa popular para a protección e mellora dos hábitats de bosque autóctono, a racionalización da xestión do monte e a loita contra os incendios forestais polo que solicita a corrección dun erro material no texto do artigo 13 da referida proposición de lei (doc. núm. 21081) [66339](#)

1.3. Procedementos de control e impulso

1.3.2. Comunicacións da Xunta de Galicia

1.3.2.2. Outras comunicacións

■ 20742 (10/COC-000001)

Dirección Xeral de Relacións Institucionais e Parlamentarias

Estratexia galega de acción exterior, aprobada polo Consello de Acción Exterior de Galicia na súa reunión do 23 de outubro de 2017 [66347](#)

1.4. Procedementos de información

1.4.3. Interpelacións

■ 20710 (10/INT-000691)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Pierres López, María Luisa e 6 máis

Sobre as actuacións que debe levar a cabo a Xunta de Galicia destinadas á realización de campañas de concienciación e sensibilización sobre a violencia de xénero no ámbito rural [66566](#)

■ 20731 (10/INT-000692)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

Rivas Cruz, José Luis e 5 máis

Sobre a posible instalación dunha planta de almacenaxe e pretratamento de aceites industriais e hidrocarburos [66569](#)

■ 20784 (10/INT-000693)

Grupo Parlamentario de En Marea

Vázquez Verao, Paula e Villares Naveira, Luis

Sobre a política do Goberno galego en materia de inclusión social [66573](#)

■ 20795 (10/INT-000694)

Grupo Parlamentario de En Marea

Lago Peñas, José Manuel e Sánchez García, Antón

Sobre a política do Goberno galego en relación coa evolución que presentan os salarios en Galicia [66577](#)

I 20803 (10/INT-000695)

Grupo Parlamentario de En Marea

Sánchez García, Antón e Cal Ogando, Marcos

Sobre a política do Goberno galego en relación coa suba das tarifas nas peaxes da AP-9 [66581](#)

I 20818 (10/INT-000696)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

Presas Bergantiños, Noa e 5 máis

Sobre a política do Goberno galego en relación coa oferta de formación no Sistema universitario de Galicia para o persoal das entidades bancarias e a venda de produtos financeiros complexos [66584](#)

I 20824 (10/INT-000697)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

Presas Bergantiños, Noa e 5 máis

Sobre a política do Goberno galego en relación coas necesidades formativas do profesorado en materia de prevención da violencia machista e igualdade [66589](#)

I 20833 (10/INT-000698)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Toja Suárez, María Dolores e Torrado Quintela, Julio

Sobre a política do Goberno galego en relación coa transparencia no control da rastrexabilidade dos produtos da pesca e da acuicultura [66593](#)

I 20834 (10/INT-000699)

Grupo Parlamentario de En Marea

Cuña Bóveda, María de los Ángeles e Chao Pérez, Luca

Sobre a política de defensa do patrimonio cultural no referido a xacementos arqueolóxicos [66596](#)

I 20899 (10/INT-000700)

Grupo Parlamentario de En Marea

Solla Fernández, Eva e Cal Ogando, Marcos

Sobre a protección da saúde pública e o lindano [66601](#)

I 20946 (10/INT-000701)

Grupo Parlamentario de En Marea

Cal Ogando, Marcos e 2 máis

Sobre a protección do medio ambiente e o lindano [66604](#)

I 20960 (10/INT-000702)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Fernández Leiceaga, Xoaquín María e 3 máis

Sobre a política do Goberno galego en relación coa integración da conexión ferroviaria dos portos galegos de interese xeral na Rede transeuropea de transportes [66608](#)

I 20972 (10/INT-000703)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Pérez Seco, José Manuel e Quiroga Díaz, José Antonio

Sobre a política do Goberno galego en materia de loita contra a praga de avespa velutina [66611](#)

I 21009 (10/INT-000705)

Grupo Parlamentario de En Marea

Vázquez Verao, Paula e 13 máis

Sobre a política do Goberno galego en relación co persoal laboral da Xunta de Galicia [66614](#)

1.4.4. Preguntas**1.4.4.1. Preguntas orais en Pleno****1.4.4.1.1. Preguntas orais****I 20678 (10/POP-002456)**

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Rodríguez Rumbo, Matilde Begoña e 3 máis

Sobre a situación en que se atopa a asistencia sanitaria no concello de Trazo e a solución prevista pola Xunta de Galicia ao respecto [66619](#)

I 20689 (10/POP-002457)

Grupo Parlamentario Popular de Galicia

Vega Pérez, Daniel e 6 máis

Sobre as actuacións da Xunta de Galicia destinadas a acadar un incremento dos censos das razas autóctonas galegas [66621](#)

I 20691 (10/POP-002458)

Grupo Parlamentario Popular de Galicia

Vega Pérez, Daniel e 6 máis

Sobre o balance pola Xunta de Galicia das axudas concedidas aos proxectos de transformación de produtos agrarios [66623](#)

I 20711 (10/POP-002459)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Pierres López, María Luisa e 6 máis

Sobre o incremento polo Goberno galego das campañas de sensibilización e concienciación específicas sobre violencia de xénero no ámbito rural [66625](#)

I 20716 (10/POP-002460)

Grupo Parlamentario de En Marea

Rodríguez Estévez, David e Quinteiro Araújo, Paula

Sobre a política da Xunta de Galicia en relación coa prevención dos incendios forestais [66628](#)

I 20721 (10/POP-002461)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

Rodil Fernández, Olalla e 5 máis

Sobre a situación da infraestrutura e a dotación de persoal de enfermaría no Hospital Comarcal de Monforte [66630](#)

I 20735 (10/POP-002462)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

Rivas Cruz, José Luis e 5 máis

Sobre as intencións da Xunta de Galicia en relación coa execución do proxecto de construción dunha planta de almacenaxe e pretratamento de aceites industriais e hidrocarburos residuais no peirao de Oza, no concello da Coruña, promovido por Limpieza Marítima de Óleos, S.L.U. (Limpoil) [66633](#)

I 20744 (10/POP-002463)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Rodríguez Rumbo, Matilde Begoña e 2 máis

Sobre a opinión do Goberno galego respecto da incidencia na programación das obras polas entidades locais dos prazos fixados para a convocatoria e resolución das axudas destinadas aos concellos, entidades públicas e agrupación de concellos para o equipamento e mellora das instalacións e locais para a realización de actividades culturais [66637](#)

I 20748 (10/POP-002464)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Quiroga Díaz, José Antonio e 2 máis

Sobre as medidas adoptadas ou que está a adoptar a Xunta de Galicia para evitar a erosión dos solos nas zonas queimadas [66640](#)

I 20766 (10/POP-002466)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

Presas Bergantiños, Noa e 5 máis

Sobre a realización polo Goberno galego dalgunha avaliación da necesidade de crear un punto de atención continuada específico para a cobertura da atención sanitaria dos concellos de Barbadás, San Cibrao das Viñas e Toén [66642](#)

I 20787 (10/POP-002467)

Grupo Parlamentario de En Marea

Vázquez Verao, Paula e Villares Naveira, Luis

Sobre a valoración do Goberno galego respecto da demora existente no desenvolvemento normativo da Lei 10/2013, de inclusión social de Galicia [66646](#)

I 20802 (10/POP-002468)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Álvarez Martínez, Luis Manuel e 2 máis

Sobre a opinión do Goberno galego respecto da oportunidade de incluír a oferta do ciclo formativo de grao medio de sistemas microinformáticos e redes a partir do curso 2018-2019 no IES de Melide [66649](#)

I 20805 (10/POP-002469)

Grupo Parlamentario de En Marea

Sánchez García, Antón e Cal Ogando, Marcos

Sobre a valoración da Xunta de Galicia diante do anuncio do Ministerio de Fomento da autorización a Audasa da suba do 3,1 % das tarifas nas peaxes da AP-9 para o ano 2018 [66652](#)

I 20816 (10/POP-002470)

Grupo Parlamentario de En Marea

Rodríguez Estévez, David e Quinteiro Araújo, Paula

Sobre as medidas adoptadas pola Xunta de Galicia para erradicar a praga da pulguiña da pataca (*Epirix spp*) [66655](#)

I 20821 (10/POP-002471)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

Presas Bergantiños, Noa e 5 máis

Sobre a valoración do Goberno galego en relación coa exclusión das titulacións impartidas ao abeiro do Sistema universitario de Galicia da formación para os cadros de persoal das entidades bancarias e a venda de produtos financeiros complexos [66657](#)

I 20828 (10/POP-002472)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

Presas Bergantiños, Noa e 5 máis

Sobre as actuacións levadas a cabo polo Goberno galego para promover a consideración polas universidades de Galicia da incorporación aos actuais plans de estudos do Máster Universitario en Profesorado dunha materia específica para a atención e prevención da violencia machista [66661](#)

I 20840 (10/POP-002473)

Grupo Parlamentario de En Marea

Cuña Bóveda, María de los Ángeles e Chao Pérez, Luca

Sobre as previsións do Goberno galego respecto do cumprimento dos artigos 1.2 e 2.1 da Lei 5/2016, do patrimonio cultural de Galicia, en relación co xacemento arqueolóxico do Paleolítico Superior da Pena Grande de Férvedes, no concello de Vilalba [66664](#)

I 20848 (10/POP-002474)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Burgo López, María de la Concepción e Álvarez Martínez, Luis Manuel

Sobre as previsións do Goberno galego respecto da posta en marcha dos medios necesarios para evitar que o xacemento arqueolóxico da Pena Grande de Férvedes, no concello de Vilalba, pase a ser propiedade privada [66669](#)

I 20862 (10/POP-002475)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Torrado Quintela, Julio e Blanco Rodríguez, Noela

Sobre a valoración da Consellería de Sanidade respecto dos problemas habituais que se están a producir no Centro de Saúde da Illa de Arousa [66671](#)

I 20908 (10/POP-002476)

Grupo Parlamentario de En Marea

Cal Ogando, Marcos e Sánchez García, Antón

Sobre as estratexias da Xunta de Galicia para diminuír a exposición das persoas ao gas radón [66673](#)

I 20910 (10/POP-002477)

Grupo Parlamentario de En Marea

Cal Ogando, Marcos e Sánchez García, Antón

Sobre as medidas previstas pola Xunta de Galicia para protexer a praia das Catedrais, no concello de Ribadeo, da masificación de visitantes [66676](#)

I 20919 (10/POP-002478)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

Rivas Cruz, José Luis e 5 máis

Sobre as previsións da Xunta de Galicia respecto do impulso, financiamento e coordinación dunha campaña masiva de trampeo primaveral contra a avespa velutina e a apertura de novas liñas de investigación coas universidades galegas en relación con esa especie [66679](#)

I 20924 (10/POP-002479)

Grupo Parlamentario de En Marea

Casal Vidal, Francisco

Sobre as razóns do Instituto Enerxético de Galicia para non asinar o Pacto dos alcaldes para o clima e a enerxía impulsado pola Comisión Europea [66683](#)

I 20929 (10/POP-002480)

Grupo Parlamentario de En Marea

Solla Fernández, Eva

Sobre as previsións do Goberno galego respecto da atención das necesidades sanitarias existentes no Centro de Saúde-Punto de Atención Continuada das Pontes de García Rodríguez coa dotación do persoal e dos recursos materiais necesarios [66687](#)

I 20949 (10/POP-002483)

Grupo Parlamentario de En Marea

Cal Ogando, Marcos e Sánchez García, Antón

Sobre a decisión adoptada polo Goberno galego en relación co procedemento iniciado polo Concello de Baiona para a construción dunha área deportiva na parroquia de Baredo [66689](#)

I 20954 (10/POP-002484)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

Presas Bergantiños, Noa e 5 máis

Sobre as medidas adoptadas ou previstas polo Goberno galego en relación coa problemática xerada con motivo da apertura do Centro de Saúde do Couto, na cidade de Ourense [66692](#)

I 20966 (10/POP-002485)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Álvarez Martínez, Luis Manuel e 2 máis

Sobre a valoración da Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria en relación coas actuacións e actividades levadas a cabo polo alumnado do CEIP de Coirón-Dena, no concello de Meaño, para recadar fondos para o arranxo do patio do centro [66695](#)

I 20967 (10/POP-002486)**Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia****Pérez Seco, José Manuel e Quiroga Díaz, José Antonio**

Sobre a adquisición polo Goberno galego do material suficiente para iniciar no mes de febreiro de 2018 o trameo masivo contra a avespa velutina [66697](#)

I 20935 (10/POP-002487)**Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia****Pérez Seco, José Manuel e Quiroga Díaz, José Antonio**

Sobre as previsións do Goberno galego respecto do establecemento dalgún mecanismo corrector para que os beneficios obtidos polas grandes empresas do sector lácteo en Galicia se traduzan nunha suba real dos prezos da materia prima ofertada polos gandeiros galegos [66700](#)

I 21001 (10/POP-002488)**Grupo Parlamentario de En Marea****Chao Pérez, Luca e Cuña Bóveda, María de los Ángeles**

Sobre a opinión do Goberno galego respecto do estado de abandono no que se atopa a histórica locomotora do ferrocarril de Galicia coñecida como *Sarita*, depositada na actualidade na Fundación Camilo José Cela, en Iria Flavia [66702](#)

I 21005 (10/POP-002489)**Grupo Parlamentario de En Marea****Santos Queiruga, Carmen e Merlo Lorenzo, Juan José**

Sobre a posición trasladada pola Xunta de Galicia á ministra de Agricultura e Pesca, Alimentación e Medio Ambiente para a defensa dos intereses do sector pesqueiro galego diante dos demais ministros europeos de pesca e da Comisión Europea nas negociacións que se van levar a cabo no mes de decembro de 2017 [66704](#)

I 21013 (10/POP-002490)**Grupo Parlamentario de En Marea****Vázquez Verao, Paula e 13 máis**

Sobre a data prevista polo Goberno galego para a derogación da Lei 1/2012, do 29 de febreiro, de medidas temporais en determinadas materias de emprego público da Comunidade Autónoma de Galicia [66706](#)

I 21020 (10/POP-002491)**Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia****Toja Suárez, María Dolores e 2 máis**

Sobre as previsións do Goberno galego respecto da modificación da denominación da *Ruta dos Faros de Galicia* para evitar a súa posible confusión co *Camiño dos Faros*, xa existente desde o ano 2013 [66711](#)

1.4.4.1.2. Preguntas urxentes (art. 155.5)**I 20985 (10/PUP-000126)****Grupo Parlamentario Popular de Galicia****Fernández Gil, César Manuel e 8 máis**

Sobre as actuacións levadas a cabo pola Xunta de Galicia para o cumprimento do acordo parlamentario referido á realización dun estudo xurídico, en colaboración coas universidades galegas, respecto da posibilidade de reversión ao patrimonio público da titularidade do pazo de Meirás [66713](#)

1. Procedementos parlamentarios

1.1. Procedementos de natureza normativa

1.1.2. Propostas de normas

1.1.2.1. Proxectos e proposicións de lei

1.1.2.1.5. Proposicións de lei de iniciativa popular

Resolución da Presidencia do Parlamento, do 4 de decembro de 2017, pola que se admite a trámite o escrito da Comisión promotora da Proposición de lei de iniciativa lexislativa popular para a protección e mellora dos hábitats de bosque autóctono, a racionalización da xestión do monte e a loita contra os incendios forestais polo que solicita a corrección dun erro material no texto do artigo 13 da referida proposición de lei (doc. núm. 21081)

Examínase o documento co número de rexistro de entrada núm. 21081, da Comisión promotora da Proposición de lei de iniciativa lexislativa popular para a protección e mellora dos hábitats de bosque autóctono, a racionalización da xestión do monte e a loita contra os incendios forestais polo que solicita a corrección dun erro material no texto do artigo 13 da referida proposición de lei.

Tendo en conta que a próxima reunión da Mesa do Parlamento non terá lugar ata o día 13 de decembro de 2017, a Presidencia, en uso da delegación temporal de competencias de xestión ordinaria da Mesa do Parlamento na Presidencia da Cámara (Acordo da Mesa do Parlamento do 31 de outubro de 2016, publicado no *Boletín Oficial do Parlamento de Galicia* núm. 9, do 8 de novembro de 2016), resolve:

1º. Admitir a trámite a corrección da Proposición de lei de iniciativa lexislativa popular para a protección e mellora dos hábitats de bosque autóctono, a racionalización da xestión do monte e a loita contra os incendios forestais.

2º. Notificarlles este acordo e remitir os textos da corrección e da totalidade da Proposición de lei á comisión promotora, á Oficina do Censo Electoral e á Xunta Electoral de Galicia, para os efectos previstos nos artigos 7 e 8 da Lei 7/2015, do 7 de agosto, de iniciativa lexislativa popular e participación cidadá no Parlamento de Galicia.

3º. Dispoñer a publicación deste acordo no *Boletín Oficial do Parlamento de Galicia*.

4º. Dar conta desta resolución na próxima reunión da Mesa que teña lugar.

Santiago de Compostela, 4 de decembro de 2017
Miguel Ángel Santalices Vieira
Presidente

A Mesa do Parlamento, na súa sesión do día 4 de decembro de 2017, adoptou os seguintes acordos:

1.3. Procedementos de control e impulso

1.3.2. Comunicaci3ns da Xunta de Galicia

1.3.2.2. Outras comunicaci3ns

Admisi3n a tr3mite

- 20742 (10/COC-000001)

Direcci3n Xeral de Relaci3ns Institucionais e Parlamentarias

Estratexia galega de acci3n exterior, aprobada polo Consello de Acci3n Exterior de Galicia na súa reuni3n do 23 de outubro de 2017

1.4. Procedementos de informaci3n

1.4.3. Interpelaci3ns

Admisi3n a tr3mite e publicaci3n

- 20710 (10/INT-000691)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Pierres L3pez, Mar3a Luisa e 6 m3is

Sobre as actuaci3ns que debe levar a cabo a Xunta de Galicia destinadas 3 realizaci3n de campai3ns de concienciaci3n e sensibilizaci3n sobre a violencia de x3nero no 3mbito rural

- 20731 (10/INT-000692)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

Rivas Cruz, Jos3 Luis e 5 m3is

Sobre a posible instalaci3n dunha planta de almacenaxe e pretratamento de aceites industriais e hidrocarburos

- 20784 (10/INT-000693)

Grupo Parlamentario de En Marea

V3zquez Verao, Paula e Villares Naveira, Luis

Sobre a pol3tica do Goberno galego en materia de inclusi3n social

- 20795 (10/INT-000694)

Grupo Parlamentario de En Marea

Lago Pe3as, Jos3 Manuel e S3nchez Garc3a, Ant3n

Sobre a pol3tica do Goberno galego en relaci3n coa evoluci3n que presentan os salarios en Galicia

- 20803 (10/INT-000695)

Grupo Parlamentario de En Marea

S3nchez Garc3a, Ant3n e Cal Ogando, Marcos

Sobre a pol3tica do Goberno galego en relaci3n coa suba das tarifas nas peaxes da AP-9

- 20818 (10/INT-000696)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

Presas Berganti3os, Noa e 5 m3is

Sobre a política do Goberno galego en relación coa oferta de formación no Sistema universitario de Galicia para o persoal das entidades bancarias e a venda de produtos financeiros complexos

- 20824 (10/INT-000697)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

Presas Bergantiños, Noa e 5 máis

Sobre a política do Goberno galego en relación coas necesidades formativas do profesorado en materia de prevención da violencia machista e igualdade

- 20833 (10/INT-000698)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Toja Suárez, María Dolores e Torrado Quintela, Julio

Sobre a política do Goberno galego en relación coa transparencia no control da rastrexabilidade dos produtos da pesca e da acuicultura

- 20834 (10/INT-000699)

Grupo Parlamentario de En Marea

Cuña Bóveda, María de los Ángeles e Chao Pérez, Luca

Sobre a política de defensa do patrimonio cultural no referido a xacementos arqueolóxicos

- 20899 (10/INT-000700)

Grupo Parlamentario de En Marea

Solla Fernández, Eva e Cal Ogando, Marcos

Sobre a protección da saúde pública e o lindano

- 20946 (10/INT-000701)

Grupo Parlamentario de En Marea

Cal Ogando, Marcos e 2 máis

Sobre a protección do medio ambiente e o lindano

- 20960 (10/INT-000702)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Fernández Leiceaga, Xoaquín María e 3 máis

Sobre a política do Goberno galego en relación coa integración da conexión ferroviaria dos portos galegos de interese xeral na Rede transeuropea de transportes

- 20972 (10/INT-000703)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Pérez Seco, José Manuel e Quiroga Díaz, José Antonio

Sobre a política do Goberno galego en materia de loita contra a praga de avéspera velutina

- 21009 (10/INT-000705)

Grupo Parlamentario de En Marea

Vázquez Verao, Paula e 13 máis

Sobre a política do Goberno galego en relación co persoal laboral da Xunta de Galicia

1.4.4. Preguntas

1.4.4.1. Preguntas orais en Pleno

1.4.4.1.1. Preguntas orais

Admisión a trámite

- 20678 (10/POP-002456)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Rodríguez Rumbo, Matilde Begoña e 3 máis

Sobre a situación en que se atopa a asistencia sanitaria no concello de Trazo e a solución prevista pola Xunta de Galicia ao respecto

- 20689 (10/POP-002457)

Grupo Parlamentario Popular de Galicia

Vega Pérez, Daniel e 6 máis

Sobre as actuacións da Xunta de Galicia destinadas a acadar un incremento dos censos das razas autóctonas galegas

- 20691 (10/POP-002458)

Grupo Parlamentario Popular de Galicia

Vega Pérez, Daniel e 6 máis

Sobre o balance pola Xunta de Galicia das axudas concedidas aos proxectos de transformación de produtos agrarios

- 20711 (10/POP-002459)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Pierres López, María Luisa e 6 máis

Sobre o incremento polo Goberno galego das campañas de sensibilización e concienciación específicas sobre violencia de xénero no ámbito rural

- 20716 (10/POP-002460)

Grupo Parlamentario de En Marea

Rodríguez Estévez, David e Quinteiro Araújo, Paula

Sobre a política da Xunta de Galicia en relación coa prevención dos incendios forestais

- 20721 (10/POP-002461)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

Rodil Fernández, Olalla e 5 máis

Sobre a situación da infraestrutura e a dotación de persoal de enfermaría no Hospital Comarcal de Monforte

- 20735 (10/POP-002462)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

Rivas Cruz, José Luis e 5 máis

Sobre as intencións da Xunta de Galicia en relación coa execución do proxecto de construción dunha planta de almacenaxe e pretratamento de aceites industriais e hidrocarburos residuais no peirao de Oza, no concello da Coruña, promovido por Limpieza Marítima de Óleos, S.L.U. (Limpoil)

- 20744(10/POP-002463)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Rodríguez Rumbo, Matilde Begoña e 2 máis

Sobre a opinión do Goberno galego respecto da incidencia na programación das obras polas entidades locais dos prazos fixados para a convocatoria e resolución das axudas destinadas aos concellos, entidades públicas e agrupación de concellos para o equipamento e mellora das instalacións e locais para a realización de actividades culturais

- 20748 (10/POP-002464)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Quiroga Díaz, José Antonio e 2 máis

Sobre as medidas adoptadas ou que está a adoptar a Xunta de Galicia para evitar a erosión dos solos nas zonas queimadas

- 20766 (10/POP-002466)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

Presas Bergantiños, Noa e 5 máis

Sobre a realización polo Goberno galego dalgunha avaliación da necesidade de crear un punto de atención continuada específico para a cobertura da atención sanitaria dos concellos de Barbadás, San Cibrao das Viñas e Toén

- 20787 (10/POP-002467)

Grupo Parlamentario de En Marea

Vázquez Verao, Paula e Villares Naveira, Luis

Sobre a valoración do Goberno galego respecto da demora existente no desenvolvemento normativo da Lei 10/2013, de inclusión social de Galicia

- 20802 (10/POP-002468)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Álvarez Martínez, Luis Manuel e 2 máis

Sobre a opinión do Goberno galego respecto da oportunidade de incluír a oferta do ciclo formativo de grao medio de sistemas microinformáticos e redes a partir do curso 2018-2019 no IES de Melide

- 20805 (10/POP-002469)

Grupo Parlamentario de En Marea

Sánchez García, Antón e Cal Ogando, Marcos

Sobre a valoración da Xunta de Galicia diante do anuncio do Ministerio de Fomento da autorización a Audasa da suba do 3,1 % das tarifas nas peaxes da AP-9 para o ano 2018

- 20816 (10/POP-002470)

Grupo Parlamentario de En Marea

Rodríguez Estévez, David e Quintero Araújo, Paula

Sobre as medidas adoptadas pola Xunta de Galicia para erradicar a praga da pulguiña da pataca (*Epitrix spp*)

- 20821 (10/POP-002471)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

Presas Bergantiños, Noa e 5 máis

Sobre a valoración do Goberno galego en relación coa exclusión das titulacións impartidas ao abeiro do Sistema universitario de Galicia da formación para os cadros de persoal das entidades bancarias e a venda de produtos financeiros complexos

- 20828 (10/POP-002472)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

Presas Bergantiños, Noa e 5 máis

Sobre as actuacións levadas a cabo polo Goberno galego para promover a consideración polas universidades de Galicia da incorporación aos actuais plans de estudos do Máster Universitario en Profesorado dunha materia específica para a atención e prevención da violencia machista

- 20840 (10/POP-002473)

Grupo Parlamentario de En Marea

Cuña Bóveda, María de los Ángeles e Chao Pérez, Luca

Sobre as previsións do Goberno galego respecto do cumprimento dos artigos 1.2 e 2.1 da Lei 5/2016, do patrimonio cultural de Galicia, en relación co xacemento arqueolóxico do Paleolítico Superior da Pena Grande de Férvedes, no concello de Vilalba

- 20848 (10/POP-002474)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Burgo López, María de la Concepción e Álvarez Martínez, Luis Manuel

Sobre as previsións do Goberno galego respecto da posta en marcha dos medios necesarios para evitar que o xacemento arqueolóxico da Pena Grande de Férvedes, no concello de Vilalba, pase a ser propiedade privada

- 20862 (10/POP-002475)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Torrado Quintela, Julio e Blanco Rodríguez, Noela

Sobre a valoración da Consellería de Sanidade respecto dos problemas habituais que se están a producir no Centro de Saúde da Illa de Arousa

- 20908 (10/POP-002476)

Grupo Parlamentario de En Marea

Cal Ogando, Marcos e Sánchez García, Antón

Sobre as estratexias da Xunta de Galicia para diminuír a exposición das persoas ao gas radón

- 20910 (10/POP-002477)

Grupo Parlamentario de En Marea

Cal Ogando, Marcos e Sánchez García, Antón

Sobre as medidas previstas pola Xunta de Galicia para protexer a praia das Catedrais, no concello de Ribadeo, da masificación de visitantes

- 20919 (10/POP-002478)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

Rivas Cruz, José Luis e 5 máis

Sobre as previsións da Xunta de Galicia respecto do impulso, financiamento e coordinación dunha campaña masiva de trampeo primaveral contra a avespa velutina e a apertura de novas liñas de investigación coas universidades galegas en relación con esa especie

- 20924 (10/POP-002479)

Grupo Parlamentario de En Marea
Casal Vidal, Francisco

Sobre as razóns do Instituto Enerxético de Galicia para non asinar o Pacto dos alcaldes para o clima e a enerxía impulsado pola Comisión Europea

- 20929 (10/POP-002480)

Grupo Parlamentario de En Marea
Solla Fernández, Eva

Sobre as previsións do Goberno galego respecto da atención das necesidades sanitarias existentes no Centro de Saúde-Punto de Atención Continuada das Pontes de García Rodríguez coa dotación do persoal e dos recursos materiais necesarios

- 20949 (10/POP-002483)

Grupo Parlamentario de En Marea
Cal Ogando, Marcos e Sánchez García, Antón

Sobre a decisión adoptada polo Goberno galego en relación co procedemento iniciado polo Concello de Baiona para a construción dunha área deportiva na parroquia de Baredo

- 20954 (10/POP-002484)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego
Presas Bergantiños, Noa e 5 máis

Sobre as medidas adoptadas ou previstas polo Goberno galego en relación coa problemática xerada con motivo da apertura do Centro de Saúde do Couto, na cidade de Ourense

- 20966 (10/POP-002485)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia
Álvarez Martínez, Luis Manuel e 2 máis

Sobre a valoración da Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria en relación coas actuacións e actividades levadas a cabo polo alumnado do CEIP de Coirón-Dena, no concello de Meaño, para recadar fondos para o arranxo do patio do centro

- 20967 (10/POP-002486)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia
Pérez Seco, José Manuel e Quiroga Díaz, José Antonio

Sobre a adquisición polo Goberno galego do material suficiente para iniciar no mes de febreiro de 2018 o trampeo masivo contra a avespa velutina

- 20935 (10/POP-002487)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia
Pérez Seco, José Manuel e Quiroga Díaz, José Antonio

Sobre as previsións do Goberno galego respecto do establecemento dalgún mecanismo corrector para que os beneficios obtidos polas grandes empresas do sector lácteo en Galicia se traduzan nunha suba real dos prezos da materia prima ofertada polos gandeiros galegos

- 21001 (10/POP-002488)

Grupo Parlamentario de En Marea

Chao Pérez, Luca e Cuña Bóveda, María de los Ángeles

Sobre a opinión do Goberno galego respecto do estado de abandono no que se atopa a histórica locomotora do ferrocarril de Galicia coñecida como *Sarita*, depositada na actualidade na Fundación Camilo José Cela, en Iria Flavia

- 21005 (10/POP-002489)

Grupo Parlamentario de En Marea

Santos Queiruga, Carmen e Merlo Lorenzo, Juan José

Sobre a posición trasladada pola Xunta de Galicia á ministra de Agricultura e Pesca, Alimentación e Medio Ambiente para a defensa dos intereses do sector pesqueiro galego diante dos demais ministros europeos de pesca e da Comisión Europea nas negociacións que se van levar a cabo no mes de decembro de 2017

- 21013 (10/POP-002490)

Grupo Parlamentario de En Marea

Vázquez Verao, Paula e 13 máis

Sobre a data prevista polo Goberno galego para a derogación da Lei 1/2012, do 29 de febreiro, de medidas temporais en determinadas materias de emprego público da Comunidade Autónoma de Galicia

- 21020 (10/POP-002491)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Toja Suárez, María Dolores e 2 máis

Sobre as previsións do Goberno galego respecto da modificación da denominación da *Ruta dos Faros de Galicia* para evitar a súa posible confusión co *Camiño dos Faros*, xa existente desde o ano 2013

1.4.4.1.2. Preguntas urxentes (art. 155.5)

Admisión a trámite e traslado á Xunta de Portavoces

- 20985 (10/PUP-000126)

Grupo Parlamentario Popular de Galicia

Fernández Gil, César Manuel e 8 máis

Sobre as actuacións levadas a cabo pola Xunta de Galicia para o cumprimento do acordo parlamentario referido á realización dun estudo xurídico, en colaboración coas universidades galegas, respecto da posibilidade de reversión ao patrimonio público da titularidade do pazo de Meirás

Santiago de Compostela, 4 de decembro de 2017

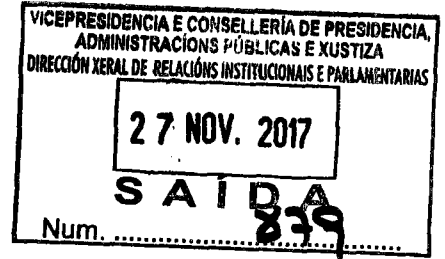
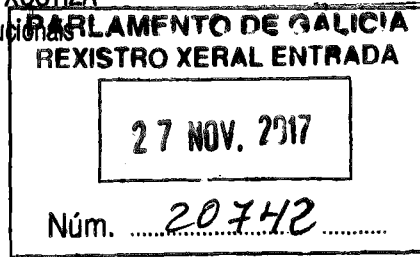
Diego Calvo Pouso

Vicepresidente 1º

XUNTA DE GALICIA

VICEPRESIDENCIA E CONSELLERÍA DE PRESIDENCIA,
ADMINISTRACIÓNS PÚBLICAS E XUSTIZA
Dirección Xeral de Relacións Institucionais
e Parlamentarias

Achégolle, o texto da *Estratexia Galega de Acción Exterior*, aprobado polo Consello de Acción Exterior de Galicia (CAEX) na súa reunión do 23 de outubro de 2017, para a súa tramitación en Comisión de conformidade co disposto nos artigos 140 e seguintes do Regulamento do Parlamento de Galicia.

O que lle comunico para o seu coñecemento e para os efectos oportunos

Santiago de Compostela, 27 de novembro de 2017

A directora xeral de Relacións Institucionais

e Parlamentarias

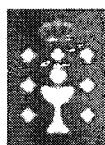
Blanca García-Señoráns Álvarez

Sr. presidente do Parlamento de Galicia

***Estratexia Galega de
Acción Exterior***

Horizonte post 2020

XUNTA DE GALICIA

ESTRATEGIA GALEGA DE ACCIÓN EXTERIOR (EGAEX)

RESUMO

LIMIAR

Galicia debe dotarse dunha Estrategia de Acción Exterior (EGAEX) que lle permita medrar no económico, compensar no demográfico e proxectarse no cultural para axudar deste xeito a reafirmarnos como pobo con identidade propia, a garantir que o noso modelo social sexa sustentábel e a permitirnos conquistar unha correcta adaptación ao novo eido internacional no que temos que desenvolvernos, como sociedade aberta e europea que somos.

O documento aspira a fraguar un gran consenso político en Galicia arredor da nosa Acción Exterior. O novo marco xurídico propiciado polas leis 2/2014, do 25 de marzo, da Acción Exterior e do Servizo Exterior do Estado, e 25/2014, do 27 de novembro, de Tratados e outros Acordos Internacionais, abre novas oportunidades de crecemento e mellora da proxección e intervención da Comunidade Autónoma no exterior que debemos aproveitar. A aprobación do Decreto 178/2015, do 26 de novembro, polo que se regula a acción exterior da Comunidade Autónoma de Galicia, afianza o rigor e solidez xurídicos desta iniciativa estratéxica.

Galicia goza dunha personalidade colectiva ben definida que debemos cultivar, defender e promover. Asemade, Galicia ten un valor intrínseco que debemos aproveitar, xa que somos o elo natural entre a cultura lusa e hispánica, que ten o seu particular potencial tanto na maior cohesión entre a propia España e Portugal, como entre Brasil e as restantes nacións iberoamericanas, sen esquecer a porta cara ás nacións da Comunidade lusófona, chamadas a incrementar o seu rol fronte a outras rexións do planeta.

Esta vantaxe competitiva debe ser nutrida e capitalizada de modo ordenado e sistemático:

- **España debe ver a Portugal como outra Nación irmá, merecedora de toda prevaenza na área da cooperación institucional**
- **Propósito de ir decote un paso por diante do proceso de integración impulsado pola Unión Europea.**

Os fitos de carácter macroeconómico definidos polo Plan Estratéxico Galicia 2015-2020 non poderían porén acadarse sen unha máis decidida internacionalización, que non só ten de centrarse en aspectos como o incremento das exportacións e expedicións de bens e servizos, senón tamén nunha maior apertura da sociedade galega nos ámbitos políticos, sociais e culturais.

A extrema e persistente dependencia do mercado interior implica unha concentración de riscos demasiado elevada para nós. Resultará indispensable recorrer paulatinamente e en maior medida aos mercados exteriores para, canda menos, compensar a regresión que

puidese experimentar o mercado doméstico galego, e mesmo español, se os vaticinios de erosión demográfica e de envellecemento poboacional se van consumando. Por iso, Galicia debe asumir o liderado autonómico no *Consejo Interterritorial de Internacionalización*. Tamén debe implicarse ao máximo en difundir e implementar a Lei 14/2013, do 27 de setembro, de apoio aos emprendedores e a súa internacionalización

Obxectivos:

- **Mellorar a participación do sector exterior na nosa economía e mercado de traballo.**
- **Minimizar a concentración de riscos xeográficos por medio dunha máis equilibrada diversificación rexional no planeta.**
- **Poñer a Acción Exterior a prol da permanente mellora dos nosos servizos públicos.**
- **Mellorar a atención que merecen os nosos cidadáns no exterior.**
- **Aprobación dunha Lei do Parlamento de Galicia que regule a Acción Exterior.**

Por iso, a Xunta de Galicia, dotouse da Estratexia de Internacionalización da Empresa Galega 2020, na que busca acadar as 8.000 empresas exportadoras, incrementar un 25% o investimento estranxeiro en Galicia e incrementar as exportacións ata representar o 40% do PIB galego en 2020.

Uns dos fundamentos desta Estratexia é a gravidade do desafío demográfico que afrontamos e en consideralo un problema capital para encarar con certa seguridade o futuro máis próximo. A urxente debilidade demográfica de España enmárcase á súa vez nun deprimente ámbito europeo. O *Plan Estratégico Galicia 2015-2020*, que sempre debe ter presente esta EGAEX, aspira cando menos a aproximar paulatinamente a Galicia á media de fecundidade da UE, cifrada en 1,59 fillos por muller.

1. Balance da Acción exterior galega

Da análise dos dous documentos básicos da Xunta de Galicia sobre o deseño fundamental da nosa Acción Exterior (Libro Branco de 2005 e "Estratexia de acción exterior de Galicia. 100 reflexións", de 2007), pode concluírse que existe un consenso básico de partida entre as grandes forzas políticas do país e da sociedade civil con criterio definido sobre este campo, en orde a cales son as prioridades a considerar.

Co inicio da crise internacional desatada en 2008, Galicia asumiu que o seu sector exterior non pode seguir dependendo tanto do mercado interior europeo, a fin de contrarrestar a hipotética e cíclica contracción da capacidade de compra dos europeos. Tamén para reducir o risco ante futuribles réplicas desta crise. Non obstante, esa saída extra-europea non pode desentenderse da necesidade de afondar na nosa aposta por Europa para contribuír á mellora do seu funcionamento e consolidar os seus fundamentos.

Agora que o marco legal de referencia se renovou por completo en España e que temos asegurada a percepción de Fondos europeos ata 2020, extensibles en canto a compromisos

financeiros adquiridos ao seu cargo ata 2023, temos que ir deseñando a converxencia entre a clásica Acción Exterior de orde político-institucional e a que é preponderantemente económica e sometida aos vaivéns dos mercados. Os sucesivos gobernos galegos souberon aproveitar as novas oportunidades que abría a nosa adhesión ao proxecto de construción europea, que incidía sobre a percepción que da Acción Exterior ían tendo os diversos poderes do Estado e o Tribunal Constitucional.

A transmutación operada pola comunitarización das competencias na Unión Europea superou a realidade literal da Constitución Española e do Estatuto de Autonomía de Galicia, sendo isto beneficioso para un modelo de goberno multinivel, que permite que a ensamblaxe subestatal-estatal-europea funcione en beneficio de todos e sen grandes friccións xurídicas nin administrativas, nin con superiores custos operativos.

2. Acción Exterior en rede e novo marco xurídico da Acción Exterior

Grazas á doutrina do Tribunal Constitucional e á liña inaugurada pola Lei 2/2014, do 25 de marzo, da Acción e do Servizo Exterior do Estado, a Acción Exterior é xa unha dimensión consubstancial ao exercicio das competencias materiais das diversas Administracións Públicas, desbordando o seu marco territorial de xurisdición. Do que se trata non é tanto de impoñer directrices e prioridades, coma de coordinar todos os recursos dispoñibles e colocalos ao servizo das vantaxes competitivas do país. A lexislación española recoñece agora de forma contundente e indubidable que as Comunidades Autónomas son suxeitos da Acción Exterior do Estado.

Obxectivos:

- **Traballar en rede na Acción Exterior**, que debe implicar unha coordinación de e entre os axentes e actores galegos que interveñan nese campo, pero tamén coordinarse mellor coas restantes CC.AA. e coa AXE.
- Instar a creación dunha **Conferencia española de Acción Exterior**, que supere o marco da Conferencia para Asuntos relacionados coa UE (CARUE) porque, convén recoñecelo, todo o concernente á UE está xa moito máis próximo ao foro doméstico que ao marco internacional.

3. Axentes e actores galegos da Acción Exterior: coordinación, cooperación, colaboración (C³)

Para acometer o traballo imprescindible na área da Acción Exterior debemos apostar pola triplo C -C³- en todas as fases do devandito traballo. *Coordinar* todas as redes, medios e recursos de axentes e actores galegos relevantes para a Acción Exterior, *cooperar* especialmente entre as institucións e organismos públicos, e *colaborar* en calquera caso coa iniciativa privada que teña intereses no exterior, convértese así nun imperativo categórico

para obter resultados, resaltando a necesidade de manter unha constante interlocución co Ministerio de Asuntos Exteriores e de Cooperación (MAEC).

Especial atención merece o Consello de Acción Exterior de Galicia como mecanismo de coordinación e colaboración, e as recentes incorporacións do Consello da Cultura Galega e da FEGAMP.

Tamén poderían subliñarse novos factores a considerar: Consello Sindical Interrexional Galicia-Norte de Portugal, Fundación Centro de Estudos Eurorrexionais Galicia-Norte de Portugal, comunidades galegas no exterior e a necesidade de mellorar a colaboración coas ONGDs galegas.

Obxectivos:

- **Fortalecer os mecanismos de coordinación, cooperación e colaboración**

4. Ámbitos sectoriais da Acción Exterior

A apertura económica de Galicia non pode auto-conterse ao aproveitamento das oportunidades que dispense o mercado interior europeo. A severa crise económica e social destes últimos anos debe ser un acicate para acelerar o proceso de adaptación á nova competencia foránea, preservando o mellor do noso modelo de economía social de mercado, do *'European way of life'* maioritariamente defendido dende Galicia e España, aínda que tamén aproveitando as nosas vantaxes competitivas no mundo.

✓ **4.1.A. Estratexia macroeconómica exterior**

Dende 1986 o maior investidor exterior en Galicia foi a Unión Europea. Estamos a falar da orde duns 20.000 millóns de euros ata 2020, fundamentalmente destinados a acrecentar o capital social fixo de Galicia e o capital produtivo privado das empresas galegas.

O *Plan Estratéxico de Galicia 2015-2020* pretende gañar oito puntos de converxencia respecto do estándar da UE, para o que requirirá manter un crecemento económico sostible e acumulativo superior ao 2,5% anual, que nos permita crear cen mil novos empregos e reducir a taxa de paro ao 10%. Ata que conclúa a presente década, Galicia conta cunha rede financeira de seguridade que pode chegar ata 4.000 millóns de euros, dos que máis de 2.500 serán xestionados pola Comunidade Autónoma de forma directa, e gozará dun beneficio adicional moi relevante, como é poder manter unha taxa de cofinanciamento que permite alcanzar ata o 80% en certos proxectos de investimento.

Ante unha hipotética conxelación ou contracción da demanda interna galega, fundamentalmente pola perda de poboación e polo seu envellecemento, que non se vexa compensada por outros factores, teremos que focalizarnos máis se cabe nos mercados exteriores. Neste senso, a Estratexia de Internacionalización da Empresa galega 2020 debe ser

asimilada e co-impulsada pola totalidade dos departamentos, organismos e entidades autonómicas.

Resulta indispensable a diversificación xeográfica dos nosos clientes exteriores, máxime considerando a pasada excesiva concentración de risco nun mercado, o europeo. Por fortuna, as exportacións de Galicia na última década xa se diversificaron: as expedicións á UE pasaron de representar un 81% en 2004 a supoñer o 67% en 2013, pero aínda deben diversificarse máis, de maneira que os incrementos marxinais no comercio exterior galego deben concentrarse preferentemente en mercados extra-europeos durante os próximos anos.

Todo o sector público galego debe implicarse na execución das directrices xa perfiladas polo IGAPE para a captación de investimentos produtivos de natureza privada, buscando que o investimento estranxeiro directo axude a completar as cadeas sectoriais e permita a máxima consecución de valor en cada mercado, pechando ciclos completos de produción e comercialización.

As accións de atracción de capital foráneo privado han focalizarse pois naqueles sectores que conteñan potencial de crecemento ou que precisen completar as súas cadeas de valor, ao obxecto de obter unha posición competitiva global máis relevante.

Ademais, debemos contribuír xunto con outros actores públicos ao recoñecemento internacional de Galicia como plataforma loxística de entrada e saída de produtos e mercadorías, e singularmente como porta natural de entrada ao continente europeo.

Obxectivos:

- Unha prioridade transversal debe ser **captar capital do exterior para investir en Galicia**, sobre todo considerando a acelerada senescencia da nosa sociedade e a súa influencia nos hábitos de consumo e investimento.
- **Convencer ás institucións da UE de que o investimento público debe apostar por favorecer un rexuvenecemento demográfico en toda Europa**, e singularmente naquelas NUTs máis vulnerables ás mutacións sociais e económicas parellas á senescencia colectiva, como Galicia. E en consecuencia, estimular que a UE redeseñe de nova planta toda a súa política de cohesión. Isto supón introducir novos indicadores que superen os tradicionais ligados ao PIB per cápita.
- **Diversificación xeográfica dos nosos clientes exteriores.**
- **Establecer acordos institucionais con gobernos estranxeiros para fomentar programas de adestramento, baseados no intercambio temporal de novos talentos.**
- **Impulsar Galicia como destino de aprendizaxe do español**, o que pode ser de grande interese para moitos dos millóns de novos talentos naturais de países da lusofonía.
- **Elaborar un programa de alianzas con axencias de desenvolvemento doutros países con gran peso industrial.**
- **Sacar maior partido dos fondos da UE para impulsar a internacionalización das empresas galegas.**

- **Eliminar ou minimizar as trabas e cargas administrativas para facilitar o establecemento en Galicia de empresas estranxeiras.**
- **Potenciar o concepto de Galicia como Plataforma Loxística de acceso ao mercado interior da UE.**

✓ **4.1.B. Estratexia microeconómica exterior: exportacións e expedicións de bens e servizos, investimentos no exterior e captación de investimentos**

O apoio e a asistencia ás PEMEs galegas conta na órbita da Xunta de Galicia cunha serie de pancas, como son o Plan FOEXGA (Fomento das Exportacións Galegas), a rede de Plataformas Empresariais no Exterior de Galicia (Rede PEXGA) e o Servizo de Licitacións Internacionais (SALT), á que se deben sumar as novas antenas de internacionalización. Todos estes medios deben colaborar máis áxil e intensamente cos actores empresariais privados.

Considérase que as Cámaras de Comercio, Industria e Navegación, a Confederación de Empresarios de Galicia e as asociacións empresariais sectoriais, deben ser as canles fundamentais para encarreirar a información que flúa dende as empresas con intereses no exterior - ou con vocación de posicionarse no estranxeiro- cara ao IGAPE, e deste co centro directivo responsable das relacións exteriores de carácter institucional.

Un precedente desta nova cultura de apoio ás empresas galegas no exterior podemos atopalo no Sistema de Información do Mercado Interior (IMI), desenvolvido pola Comisión Europea, ou en redes informais de solución de controversias, como é SOLVIT.

É importante manter encontros periódicos entre Cámaras, Confederación de Empresarios, asociacións empresariais con maior dinamismo exterior, IGAPE e centro directivo da Xunta de Galicia responsable das Relacións Exteriores para compartir a información que interese ás empresas galegas no exterior e mancomunar instrumentos, contactos ou facilidades.

Obxectivos:

- **Coordinación das axendas dos desprazamentos oficiais ao exterior e as previsións nas recepcións de autoridades foráneas en Galicia coas asociacións empresariais e coas propias empresas con intereses nos países aos que sirvan esas autoridades.**
- **Maior apoio nas tarefas de xestión institucional para as empresas galegas que se inicien na exportación e que se atopan con problemas en destino.**

✓ **4.1.C. Turismo e Acción Exterior**

O turismo xera máis do 10% do PIB galego e ocupa mesmo a unha porcentaxe análoga da nosa poboación laboral empregada. Ademais, este sector posúe aínda un enorme potencial de crecemento. Galicia vén rexistrando durante estes últimos anos un medre importante en termos de demanda.

Convén ter presente que o turismo constitúe xa unha das grandes actividades económicas e é unha relevante fonte de emprego a nivel mundial. O sector está a experimentar profundas transformacións en diferentes ámbitos, motivados pola introdución e expansión das TIC en toda a cadea de valor do produto.

Temos que explotar ao máximo as nosas fortalezas, empezando pola icona universal que é o Camiño Xacobeo, seguido das restantes declaracións que atesouramos como Patrimonio da Humanidade outorgadas pola UNESCO, (v.gr. Torre de Hércules e Muralla lucense), así como a nosa biodiversidade, a calidade natural, mineral e termal das nosas augas. Poucos destinos hai en Europa que atesouren tantos activos que promover e difundir.

Debemos cobrar conciencia de que a promoción turística rende uns beneficios que transcenden ao propio sector, sobre todo no que concirne ao posicionamento doutros produtos e servizos nun mercado global que, a miúdo, padece unha saturación de oferta, que esixe optar pola diferenciación e a exclusividade.

Obxectivos:

- **Optimizar a posta en valor dos nosos recursos turísticos.**
- **Posicionar a Galicia como marca.**
- **Converter a nosa auga nun recurso turístico básico.**
- **Establecer acordos de colaboración coas institucións de Portugal, para o desenvolvemento da Eurorrexión e a proxección exterior desta.**
- **Intensificar a colaboración coas asociacións de amigos do Camiño de Santiago no exterior.**
- **Fomentar o despegue do turismo de saúde, coa sinatura de memoranda de entendemento cos sistemas nacionais de saúde e aseguradoras doutros países europeos.**

✓ **4.1.D. Conectividade**

A rede portuaria, xunto coa excelente rede aeroportuaria da que gozamos, pronto sumada á completa conexión de alta velocidade ferroviaria e a xa operativa de autovías de alta capacidade que nos unen ao corredor Cantábrico, á Meseta española e Portugal, sentan os piares dunha nova realidade galega, radicalmente distinta á que lembran moitos operadores tan só un par de décadas atrás.

Temos a oportunidade de superar as consecuencias do noso presunto carácter periférico - sempre visto dende o interior do continente-, visión que debemos contribuír a superar no deseño das novas redes paneuropeas de transporte e das novas oportunidades de negocio a elas vinculadas.

A medida que Europa se vaia abrindo máis ao comercio transatlántico e intensifique as súas transaccións mercantís cos países do sur, é de prever que Galicia irá gañando unha centralidade que pode aproveitar.

Obxectivos:

- **Promoción da nova dotación de infraestruturas e conectividade galegas a escala internacional.**

✓ **4.1.E. Sector primario**

Para Galicia o seu sector primario ten un valor estratéxico incuestionable, e xa non só polas súas consideracións económicas e socio-laborais, senón mesmo pola súa achega á articulación, cohesión e personalidade do país.

O ingreso de España na CEE supuxo a transformación do sector primario galego. A Xunta de Galicia decidiu implicarse plenamente no proceso de toma de decisións en España e na UE polo que concirne ao mundo rural e pesqueiro.

A modernización da industria transformadora dos produtos do mar e do campo, coa incorporación dos últimos avances tecnolóxicos, habitualmente cofinanciada con recursos da UE, está a contribuír moi positivamente á ampliación dos mercados interior e exterior. A modernización da industria, xunto á creación de marcas de calidade diferenciada, permitiron nos últimos anos un incremento das expedicións e exportacións dos produtos galegos.

Estas transformacións e avances tiveron os seus custos. Somos moi críticos cos Totais Admisibles de Captura (TACs) e coas cotas impostas á frota comunitaria.

A proxección exterior do sector primario galego non se circunscribe en exclusiva ao espazo da UE. Por tal motivo, temos interese en alcanzar acordos con organizacións como a FAO, acordos de pesca con actores de terceiros Estados, e intensificar a participación no desenvolvemento de proxectos de cooperación internacional para a xestión e desenvolvemento da pesca e a acuicultura.

Obxectivos:

- **Estudo da ampliación dos Totais Admisibles de Captura (TACs) e cotas destinados aos Estados membros**, por medio dun maior rigor e máis constante actualización dos informes científicos a considerar sobre o estado das pesqueiras.
- **Manter a condición de liderado no sector acuícola europeo e converternos nun referente mundial.**
- **Mellora da viabilidade do sector lácteo, mediante unha maior dotación de competitividade e exploración de novos mercados internacionais.**
- **Dotación para as organizacións de produtores dun maior poder legal de negociación fronte aos outros elos da cadea produtiva, e arbitrar medidas para impedir o uso do**

leite como produto reclamo por parte dos establecementos distribuidores e comercializadores.

- **Aposta polo I+D+i na industria agroalimentaria.**
- **Apertura de novas canles de comercialización no exterior e o reforzo dos existentes para os produtos agroalimentarios.**

✓ 4.1.F. Selo-País no exterior

Galicia debe proxectar unha identidade xenuína e propia naquelas rexións do planeta onde están en xogo os seus intereses. A nosa dependencia do exterior será crecente se non conseguimos endereitar os desequilibrios estruturais que nos afectan, comezando polo demográfico, que tanto incide na evolución do consumo e o investimento. Debemos dar a coñecer as potencialidades de Galicia para que ademais de atraer ao capital humano, que resulta prioritario, teñamos opcións de ser considerados como localización axeitada para realizar investimentos produtivos non especulativos, que contribúan a pechar ciclos de produción xa iniciados aquí, ou para radicar novas actividades que dependen fundamentalmente do enxeño humano.

O Selo de Galicia debe presentarse como un conxunto de valores positivos, enraizados na nosa herdanza, reforzando caracteres de Galicia e do noso pobo.

Obxectivos:

- **Transmitir a idea de que somos o punto de unión entre dúas grandes culturas occidentais -a portuguesa e a española-.**
- **Ofrecer a imaxe dun 'Galician way of life' ou 'G-wol', para atraer xente nova.**
- **Crear a imaxe de Galician green.**
- **Consolidación da Eurorrexión e da súa proxección nos países da lusofonía.**

✓ 4.2. Cultura

O galego é a máis grande creación colectiva do noso pobo ao longo dos séculos. O idioma, sen dúbida, é o elemento singular e diferencial da cultura galega, o que a conforma e a impulsa, polo que podemos dicir que a nosa cultura conta con alicerces ben asentados e definidos nos seus diferentes ámbitos.

A proxección exterior da cultura galega, como marca recoñecida e valorada, é un dos obxectivos clave que nos competen e no que cómpre traballar de maneira constante, por consideralo un asunto estratéxico para o crecemento económico, para o noso afianzamento no diálogo internacional, e mesmo para a propia autoestima e recoñecemento do pobo galego. Os nosos emigrantes, particularmente os da primeira xeración, souberon que mantendo a súa lingua e a súa cultura, mantiñan a súa alma.

A proxección exterior da nosa lingua e a creación de pontes de diálogo con outras culturas e linguas, así como a internacionalización dos produtos creativos galegos, son obxectivos prioritarios. Débese actuar na busca de fontes de financiamento no exterior, en especial en mercados con vínculos culturais comúns con Galicia.

A televisión pública de Galicia é o recurso cultural que concentra máis medios e potencialidades para servir de vector transmisor da nosa cultura no exterior. Por iso debe deseñar unha propia estratexia de proxección, ideada con criterios de máxima calidade e centrada nos segmentos sociais máis idóneos de cada país, nutríndoa con contidos axeitados, baseados en estudos de mercado.

Obxectivos:

- **Captación sistemática de universitarios foráneos e presenza da nosa oferta universitaria en países capitais, pensando en atraer poboación ben cualificada, que inicie proxectos vitais e empresariais en Galicia.**
- **Apoiar a distribución e estimular o consumo de bens, servizos e produtos culturais galegos fóra das nosas fronteiras.**
- **Fomentar acordos entre as televisións públicas de Galicia e de países da Comunidade lusófona de nacións.**

✓ 4.3 Galeguidade

A Galicia contemporánea non pode comprenderse sen a súa diáspora histórica. Co paso do tempo este fenómeno require ser analizado dende novas perspectivas, en especial no que concirne á galeguidade como factor relevante na proxección exterior de Galicia.

A realidade da diáspora galega presenta unha complexa heteroxeneidade, produto dos diferentes tipos de migración do pasado e do presente. A relación coa poboación galega no exterior debe basearse na igualdade real e na equidade no tratamento, partindo da aplicación das políticas concretas, adaptando o nivel de relación ás diferentes necesidades e oportunidades. Débese concretar tanto en facilitar o acceso a un nivel de servizos sociais e prestacións asistenciais básicas, como en garantir unha participación política de xeito libre e democrático, así como no acceso á nosa cultura e lingua. O Consello de Comunidades Galegas é o órgano representativo das comunidades galegas asentadas fóra de Galicia.

As comunidades galegas manifestaron no seu XI Consello, celebrado na Habana, o seu posicionamento sobre as políticas referentes nos eidos da política social, da galeguidade, a cultura e a tecnoloxía. Ese posicionamento debe inspirar a EGAEX. Así, a Administración autonómica debe manter as axudas socio-asistenciais aos galegos residentes no exterior en situación de precariedade ou en risco de exclusión social; debe velar pola protección do patrimonio da galeguidade e a súa debida difusión e coñecemento; seguir a fomentar os procesos de unión das sociedades galegas; potenciar a proxección exterior de Galicia a través das comunidades galegas; proceder á necesaria renovación xeracional nas entidades e á

participación en igualdade da muller no eido da galeguidade, así como, o fomento do retorno entre os nosos emigrantes, singularmente o de carácter emprendedor.

O vínculo da galeguidade pode servir para facilitar novos contactos e utilidades nos países de destino, tanto para os nosos emprendedores como para os nosos creadores culturais e actores universitarios.

Obxectivos:

- **Plena equiparación dos dereitos e deberes sociais, culturais, económicos, civís e políticos da cidadanía residente no exterior.**
- **Desenvolver programas no ámbito socioasistencial para o conxunto dos galegos en situación de necesidade que residen fóra.**
- **Fomentar actividades formativas cara á xuventude galega residente no exterior, que incidan no coñecemento da historia, lingua e cultura galega, e tamén na realidade social e económica da Galicia territorial.**
- **Mellorar o intercambio de profesionais galegos, facilitar o encontro dos nosos empresarios para que sirvan de antenas a prol de detectar oportunidades de negocio.**
- **Creación da Medalla da Galeguidade.**
- **Elaborar, entre as institucións autonómicas e as comunidades galegas, un plan de actuación que protexa e permita coñecer, inventariar, conservar, poñer en valor, difundir e compartir o seu patrimonio cultural, documental, bibliográfico, histórico e artístico.**
- **Espallar e potenciar a lingua e a cultura galega fóra das fronteiras territoriais de Galicia, fomentando a aprendizaxe electrónica.**
- **Executar campañas de concienciación entre o empresariado galego, tendentes a que interioricen que a nosa lingua é un valor rendible se se utiliza como unha ferramenta de internacionalización, ademais de ser unha vantaxe competitiva para interactuar nun mercado de máis de 200 millóns de potenciais clientes nos países lusófonos.**
- **Habilitar un sistema de autenticación ou sinatura electrónica que permita ás galegas e ós galegos residentes no estranxeiro acceder á tramitación electrónica.**

✓ **4.4. Cooperación para o desenvolvemento**

A cooperación para o desenvolvemento é unha política pública en si mesma e un dos instrumentos máis importantes da Acción Exterior. Expresa o desexo de solidariedade da sociedade galega e a súa aspiración a acadar un mundo máis xusto.

A Lei galega 3/2003, de Cooperación para o Desenvolvemento, ten como obxectivo regular as accións coas que a Comunidade galega asume a responsabilidade de cooperar con outros países para propiciar o seu desenvolvemento integral, contribuír á mellora das condicións de vida dos seus habitantes, aliviar e corrixir as situacións de pobreza e favorecer un

desenvolvemento humano solidario e estable, que inclúa maiores cotas de liberdade e unha repartición máis xusta dos froitos do crecemento económico. A planificación da política da axuda recollida na Lei 3/2003, desenvolveuse ata a actualidade a través de tres plans directores.

O III Plan Director da Cooperación Galega 2014-2017 recolle os obxectivos e prioridades da Comunidade Autónoma de Galicia para este período:

- Especialización.
- Maior eficacia e impacto das actuacións de cooperación e maior eficiencia na xestión e na avaliación da cooperación.
- Maior concentración das axudas, e coordinación e complementariedade das actuacións cos distintos doadores.
- Busca de fontes alternativas de financiamento e promoción de alianzas público-privadas.
- Consolidación da marca "Cooperación Galega".

Os Obxectivos de Desenvolvemento Sostible (ODS) configurarán o núcleo da axenda global de desenvolvemento para os próximos anos, ata 2030. Preténdese fortalecer os avances conseguidos, incluíndo aquelas dimensións ausentes nos Obxectivos de Desenvolvemento do Milenio (ODM) e que resultan fundamentais para o desenvolvemento, como a coherencia de políticas, a gobernanza democrática, a participación cidadá, os dereitos humanos, a seguridade alimentaria, o traballo decente e o crecemento económico inclusivo.

A inserción da Cooperación Galega no sistema europeo e español de cooperación determina a necesidade de reforzar a coherencia da axenda do sistema galego coas axendas europea e española. Dentro desta nova axenda global, a cooperación descentralizada e a actuación dos gobernos subestatais están a adquirir un maior protagonismo.

Obxectivos:

- **Contribuír a consolidar procesos democráticos e o Estado de Dereito.**
- **Axudar a reducir as desigualdades e a vulnerabilidade fronte á pobreza extrema e ás crises.**
- **Promover oportunidades económicas para as persoas en situación de pobreza ou en risco de exclusión.**
- **Fomentar sistemas de cohesión social, destacando os servizos sociais básicos, para atender o dereito humano á saúde.**
- **Defender con decisión os dereitos das mulleres e a igualdade de xénero.**
- **A difusión do principio de igualdade de trato e de non discriminación por razón de orientación sexual e identidade de xénero.**
- **Mellorar a provisión de bens públicos globais e rexionais, como a sustentabilidade ambiental e a diversidade das expresións culturais e a interculturalidade.**
- **Responder ás crises humanitarias con dilixencia e eficiencia.**

✓ 4.5. Acción Exterior e proxeccións demográficas

Galicia ten cada vez menos poboación en idade fértil e menos poboación infantil e xuvenil. O Plan Estratéxico de Galicia 2015-2020 marca como obxectivo acadar a media europea de fecundidade durante as próximas décadas.

O Informe de execución da anualidade 2014 do Programa Operativo FEDER 2007-2013, indica que Galicia presenta a terceira taxa de fecundidade máis baixa de Europa (NUTS II), tan só superada por outras dúas rexións españolas (as Illas Canarias e Asturias). Nos próximos anos, as proxeccións de poboación a curto prazo prevén que continúe diminuindo a poboación, tanto en Galicia coma en España. De acordo con estas proxeccións, a poboación galega en 2029 sería de 2.539.735 persoas, poboación similar á dos anos 40 do século pasado. No período 2014-2029 continuarase intensificando o proceso de envellecemento que tamén se está a vivir en Europa. En 2029 a poboación maior de 44 anos suporá o 50,4% do total da UE-28; en España será do 55,8%, e en Galicia do 62,4%.

Obxectivos:

- **Atraer máis poboación nova foránea cualificada, para manter a actividade que nutre os recursos precisos que sosteñen os servizos públicos fundamentais.**
- **Reter talento e poboación nova.**

De non acadar estes obxectivos sufriríamos consecuencias moi perniciosas pola acelerada senescencia do noso pobo, o incremento dos gastos sanitarios e a contracción da demanda interna, con ausencia de investimento, e todo o que leva consigo ser unha das sociedades máis avellentada de Europa en particular, e de Occidente en termos xerais.

5. Ámbitos xeográficos e institucionais:

✓ 5.1. Portugal

Para Galicia, Portugal non é o estranxeiro, nin outro país máis da Unión Europea, nin sequera un mero Estado lindante. Portugal, sen convivir con Galicia dentro da mesma estrutura política e nacional que integra ao conxunto de España, forma parte da súa proxección natural, tanto polas fondas raíces do pasado que compartimos, coma pola presente realidade dos intercambios e a cooperación.

O marco institucional de cooperación entre Galicia e a Rexión Norte de Portugal constitúeo a Comunidade de Traballo Galicia-Norte de Portugal, creada en 1991 ao abeiro do Convenio Marco sobre Cooperación Transfronteiriza entre Comunidades e Autoridades Territoriais do Consello de Europa.

Na nosa actual Eurorrexión existe unha tradición histórica común moi consolidada, cunha cultura, xeografía e idioma moi similares, o que favorece o entendemento e a interrelación das poboacións de ambos territorios, tanto polo seu peso socioeconómico e demográfico conxuntos, como pola súa afinidade cultural, o seu dinamismo mercantil e a súa mellor armazón xurídico-institucional. Isto debe axudarnos a manter unha posición de vangarda na senda da integración eurorrexional.

Ante a oportunidade que se presentaba co inicio do novo período de programación orzamentaria da UE, as autoridades luso-galaicas propuxéronse formular anticipadamente un xenuíno Plan de Investimentos Conxuntos (PIC) da Eurorrexión, no que se planifica e se fixan as preferencias mancomunadamente dende un principio e as súas actuacións no campo da cohesión territorial.

O PIC desenvolve os resultados da análise das fortalezas e debilidades, das ameazas e oportunidades para a nosa Eurorrexión, sinalando para cada un dos eixos unhas prioridades estratéxicas -entre unha e tres por eixo-, que son logo concretadas nun total de 39 obxectivos fundamentais para a Eurorrexión no período 2014-2020.

- Eixo 1: Necesidade de construír unha Eurorrexión innovadora, que aposte pola investigación e a transferencia de coñecemento.
- Eixo 2: Deseño dunha Eurorrexión competitiva, que aposte polo emprego.
- Eixo 3: Eurorrexión cabeceira en calidade ambiental e do patrimonio.
- Eixo 4: Culminar unha Eurorrexión exemplar na capacitación institucional ao servizo da cidadanía.

Para afinar na implementación das orientacións da Comunidade de Traballo Galicia-Norte de Portugal constituíuse o 22-IX-2008 a homónima Agrupación Europea de Cooperación Territorial: *Galicia-Norte de Portugal, AECT (GNP, AECT)*. A AECT posicionouse como un actor da cooperación transfronteiriza europea extraordinariamente activo, participando en numerosos proxectos e eventos, reforzando aínda máis a cooperación entre Galicia e o Norte de Portugal, e incrementando a eficiencia na xestión de fondos para proxectos transfronteirizos.

Outra fórmula novidosa impulsada na nosa Eurorrexión para mellorar a súa integración e cohesión é a que concirne á constitución de Eurociudades.

Obxectivos:

- **Apoio aos clústers empresariais conxuntos.**
- **Celebración dos 'job days'.**
- **Consolidación do programa Iacobus.**
- **Reforzar o programa "Iacobus formación profesional (Iacobus-FP)".**
- **Mellorar o sistema ferroviario que comunica Vigo con Porto.**
- **Proxecto RAIA: desenvolvemento dun observatorio oceánico.**

- **Creación de centros transfronteirizos de ocio e de formación conxunta para persoas con discapacidade.**
- **Programa de restauración de aldeas para a reinserción social de menores.**
- **Proxecto ARIEM 112, para o establecemento dun mecanismo de cooperación entre os servizos de xestión e mobilización de recursos ante emerxencias nas zonas implicadas.**
- **Propoñer o Camiño Xacobeo portugués como candidato a Patrimonio da Humanidade.**
- **Consolidar e ampliar as responsabilidades da nosa AECT.**
- **Estudo da posible creación dunha Delegación da Xunta de Galicia en Lisboa, e de funcionarios autonómicos na Embaixada española.**

Grazas aos Fondos da UE, a Eurorrexión conseguiu importantes avances en diferentes ámbitos, como foi a creación do Laboratorio Ibérico Internacional de Nanotecnoloxía (INL), a rede viaria de conexión entre Galicia e o Norte de Portugal, ou a creación do Centro de Desenvolvemento, Cooperación e Servizos Empresariais Transfronteirizos (CECOTRAN). Asemade o Eures transfronteirizo, para dar resposta ás necesidades de información relacionadas coa mobilidade de traballadores e empresarios, casando oferta e demanda co propósito de ir consolidando un verdadeiro mercado laboral integrado.

A nosa Eurorrexión debe aspirar a converterse na clave de bóveda para conseguir unha integración luso-española máis vangardista que a que require a mera integración europea.

Galicia debe asumir un cualificado rol en España de avogada de Portugal e da máxima cooperación entre a cultura hispana e a lusofonía. Ademais ha xogar un papel catalizador e proactivo a prol da máis estreita unidade posible entre as dúas vellas nacións ibéricas, de xeito que os mecanismos dunha nova gobernanza e unha renovada solidariedade nos fagan máis resilientes ante futuras crises e choques asimétricos, fosen de natureza económica ou de calquera outra índole.

✓ **5.2. Unión Europea e Estados da UE: prepararse para un escenario post 2020**

A España de hoxe e as Comunidades Autónomas que a integran non poden entenderse sen Europa. Porén, agora o soño europeísta afronta serios retos por mor de diversos populismos e extremismos, que tiveron o seu meirande impacto negativo no abandono da UE por Gran Bretaña.

A existencia de competencias exclusivas de primeiro grao no Estatuto de Autonomía de Galicia facía imprescindible a participación galega no iter procedemental europeo, dun xeito que nos permitise defender as nosas posicións e intereses de forma máis efectiva.

No ano 1988 a necesidade de participar nos asuntos europeos motivou o nacemento da Fundación Galicia Europa, con oficina en Bruxelas.

Logo, o sistema español de participación das Comunidades Autónomas nos asuntos europeos foise desenvolvendo en dous niveis. Un interno, dentro dos órganos estatais, e outro externo, mediante a presenza directa das CC.AA. nos órganos ou institucións da Unión.

Na actualidade Galicia debe trazar unha estratexia para a súa acción en Europa. Case dúas terceiras partes da normativa de relevancia socioeconómica que aplicamos hoxe procede de fontes de dereito da Unión.

A crise que azoutou a Europa cambiou diversos paradigmas e escenarios, pero sobre todo incidirá moi notablemente o Brexit, xa que o Reino Unido ten sido contribuínte neto aos orzamentos da UE, que de xeito inminente haberá que regrantar, sobre todo para atender á política de cohesión.

O futuro dos Fondos europeos non está indefectiblemente predeterminado. Por iso debemos ser proactivos para poder acceder no futuro post 2020 a novo financiamento suplementario, e atender severas desvantaxes estruturais que habemos encarar, como son as que atinxen aos factores demográficos que padecemos.

Será necesario convencer ás institucións e órganos da UE para que teñan en conta outros indicadores válidos co propósito de obter financiamento para desenvolver políticas públicas de interese europeo, e non só considerar o PIB per cápita. Eses novos indicadores deberan estimar, por exemplo, a superación da baixa fecundidade, favorecer a masiva incorporación da muller ao mundo do traballo, atender ao envellecemento da poboación ou diminuír os custos da dispersión xeográfica, entre outros.

A busca de alianzas con outros Estados da UE igualmente afectados e sensibilizados, poderían inclinar a balanza para que a Unión abraza unha liña orzamentaria e de traballo, co obxecto de financiar proxectos que permitan estabilizar e revertir a erosión demográfica que padecemos, en especial nas cohortes máis novas a causa da persistente depresión da fecundidade.

Obxectivos:

- **Idear unha política en liña co *Plan Estratégico de Galicia 2015-2020*, que nos permita acceder no futuro post 2020 aos Fondos europeos.**
- **Contribuír a crear o clima propicio para que na seguinte reforma dos Tratados as rexións con capacidade lexislativa da UE teñan o debido recoñecemento institucional.**
- **Abordar as consecuencias do proceso de envellecemento da poboación galega. Propoñer á UE novas fórmulas de reactivación demográfica vinculadas a novas oportunidades económicas.**
- **Reforzar e impulsar a participación galega nos órganos internos españois de coordinación europea.**
- **Propiciar unha maior implicación de axentes públicos e actores privados no seguimento das políticas europeas, dende a súa xénese inicial ata a súa implementación.**

- **Posicionarnos como *hub* (punto de converxencia) de entrada de enerxía en Europa.**

✓ **5.3. Europa extra UE**

Os recursos e enerxías que Galicia pode destinar á Acción Exterior son limitados, xa non só pola situación económica que vimos atravesando e que comezamos a superar recentemente, senón tamén pola nosa propia escala.

Na nosa estratexia merecen un especial tratamento os casos de Suíza e Noruega, pola súa relevancia para os nosos concidadáns asentados nestes Estados.

Suíza debe renegociar o conxunto das súas relacións coa UE tras o apoio en referendo á imposición de cotas de entrada a cidadáns da Unión, dentro dunha corrente anti-inmigratoria que dende Galicia debemos combater buscando aliados rexionais que demanden unha posición máis contundente entre os negociadores europeos perante os helvéticos. Debemos estar pois especialmente vixiantes para que na hipótese de que, de facto, os galegos sexan considerados en Suíza como cidadáns de terceiros Estados, Suíza se enfrente a severas medidas de retorsión por parte da UE que a disuadan de dar tales pasos.

Polo que respecta a Noruega, debemos posicionarnos xunto con aqueles operadores que defenden que as vantaxes que Noruega obtén pola súa pertenza ao Espazo Económico Europeo e a súa adscrición ao paraugas defensivo da OTAN merecen ofertar unha mellor compensación niveladora dende Noruega. A UE debe esixir unha solución global á discriminación histórica das autoridades norueguesas contra traballadores europeos sen cobertura social tras traballar para empregadores noruegueses, e dende Galicia debemos premer coordinadamente con outras autoridades públicas á Comisión Europea para que esta manteña a máis firme defensa dos cidadáns europeos afectados, mesmo advertindo das consecuencias lesivas que para Noruega podería ter un arranxo insatisfactorio.

Obxectivos:

- **Manter o *statu quo* da nosa colectividade nos diversos cantóns suízos.**
- **Esixir unha solución global para os traballadores europeos sen cobertura social tras traballar para empregadores noruegueses.**

✓ **5.4. Latinoamérica: Hispanoamérica e Brasil**

O potencial de crecemento desta rexión, a pesar das graves carencias estruturais que acumula e dos recentes signos de desaceleración ou recesión económica, convértea nunha aposta relativamente segura a medio e longo prazo, permitindo a capitalización das nosas actuacións alí e o aproveitamento das nosas vantaxes competitivas en diversos ámbitos, dende o da empresa ata o da Universidade e o I+D+i.

Obxectivos:

- **Promover o investimento nas repúblicas da rexión con maior seguridade xurídica.**
- **Planificar posibles actuacións de continxencia a prol dos galegos residentes en Venezuela.**
- **Acompañamento ao proceso de apertura e desenvolvemento cubano.**
- **Maior presenza en México como plataforma de acceso a Norteamérica (Nuevo León).**

✓ **5.5. Norteamérica**

A enorme dimensión territorial e socioeconómica de Estados Unidos, e en certa medida tamén de Canadá, así como a escala dos nosos parámetros en relación cos seus, imponen que debamos ser moi selectivos en canto á área de intervención exterior, para gozar de certas probabilidades de éxito.

Obxectivos:

- **Concentrar as actuacións galegas en Florida, Texas, Massachusetts, Ontario e Quebec.**

✓ **5.6. Norte de África e bacía sur do Mediterráneo**

Nesta rexión, os intereses galegos concéntranse en torno a Marrocos, o Sahara Occidental e Mauritania, fundamentalmente polo que atinxe á cooperación pesqueira e á cooperación para o desenvolvemento.

Obxectivos:

- **Mantemento da cooperación pesqueira e de solidariedade, aliñados cos intereses xeo-estratéxicos do conxunto de España e da Unión Europea.**

✓ **5.7. África subsahariana: África lusófona e Guinea Ecuatorial**

Nesta rexión os intereses galegos tamén están fundamentalmente concentrados no ámbito pesqueiro e de cooperación para o desenvolvemento. Non obstante, o especial papel que debe xogar Galicia como ponte co resto de España, debemos comezar a intensificar a cooperación con Cabo Verde, Guinea-Bissau, Angola, Mozambique e São Tomé e Príncipe.

Merece unha mención especial a prolífica cooperación con Cabo Verde que se traduce na participación de actores empresariais galegos nos campos da transformación e comercialización dos produtos do mar, en materia naval e no desenvolvemento turístico,

sendo ademais moi relevante a actuación en materia de cooperación institucional coa Xunta de Galicia e co do Fondo Galego de Cooperación e Solidariedade.

Obxectivos:

- **Abrir novos mercados aos nosos bens e servizos en Angola e Mozambique.**
- **Ofrecer a nacionais destes países cursar estudos universitarios en Galicia.**

✓ **5.8. Oriente Medio, Asia-Pacífico e outras áreas xeográficas**

As consubstanciais restricións de escala de Galicia ante a súa Acción Exterior nestas vastas e superpoboadas rexións do planeta obrígnanos a ser singularmente selectivos, máxime considerando a tamén ampla extensión das restantes rexións nas que xa temos evidentes intereses, ademais de afinidades e atinadas opcións de obtención de resultados, segundo os criterios máis ortodoxos de eficiencia.

Sendo un pequeno país, Israel demostrou que se poden obter grandes resultados mediante a especialización, a excelencia e a eficiencia no investimento do capital en I+D+i, por iso cómpre telo máis en conta.

Por outra banda, o achegamento a Israel presenta grandes oportunidades para pechar o ciclo do turismo cultural e relixioso, que pode interesar a mercados extra-europeos, como o norteamericano ou o brasileiro. Do mesmo xeito, a extensión destas prácticas orientadas aos resultados pode permitírnos ampliar a colaboración turística a Palestina, e contribuír a incentivar o desenvolvemento endóxeno desta actividade económica entre os palestinos, fuxindo da simple axuda humanitaria.

En canto á rexión Asia-Pacífico, polas súas dimensións xeográficas, demográficas e económicas, así como pola escasa relación previa con actores e axentes galegos -agás no caso de Filipinas-, imponse igualmente a concentración de iniciativas.

Obxectivos:

- **Abrir unha vía de cooperación institucionalizada e estable con universidades e centros de investigación israelís.**
- **Estimular as prospeccións que realicen axentes como o IGAPE, ou actores civís como o IGADI nesta zona.**
- **Concentración de cooperación en Corea do Sur e o Xapón.**

6. Intersección de prioridades sectoriais e xeográficas: prevalenza e concentración

A EGAEX contén un cadro Anexo de priorización de áreas xeográficas e sectoriais no que pode comprobarse como o determinante é o total de impactos formados pola converxencia entre unha área sectorial determinada e un país obxectivo ou unidade xeográfica concreta. A máis

impactos, maior será o grao de primacía no que atinxe a planificar a debida concentración de esforzos. Esforzos aos que deben contribuír todos os departamentos, administracións públicas galegas, actores e axentes implicados dunha maneira máis estreitamente coordinada.

Obxectivos:

- **A coordinación da Acción Exterior galega e a súa proxección exterior como un todo harmónico.**

7. Revisión e Avaliación da EGAEX

A revisión da EGAEX está presidida por un principio de flexibilidade. Non existe un imperativo normativo que determine un ríxido prazo límite de aplicación. Porén, isto non obsta que resulte necesario marcarse un prazo de implementación. Ademais, neste momento, hai un factor principal e outro subsidiario que aconsellan fixar un prazo certo de referencia. O factor principal é a culminación da folla de ruta por excelencia aprobada pola UE, coñecida como *Estratexia 2020*. O subsidiario é a aprobación do Plan Estratéxico de Galicia, entroncado con aquela, que tamén ten o seu horizonte no exercicio 2020. Por iso é aconsellable que a EGAEX deba poñerse como límite temporal indicativo o 31 de decembro de 2020.

Obxectivos:

- **Avaliación anual da Estratexia Galega de Acción Exterior.**
- **Comparecencia do Goberno galego no Parlamento unha vez por ano para informar e explicar o seu grado de cumprimento.**

Índice da Estratexia Galega de Acción Exterior (EGAEX)

0.	Introdución.	23-47
1.	Balance da Acción Exterior galega.	47-50
2.	Acción Exterior en rede e novo marco xurídico da Acción Exterior.	51-54
3.	Axentes e actores galegos da Acción Exterior: coordinación, cooperación, colaboración.	54-57
4.	Ámbitos sectoriais da Acción Exterior:	57-133
4.1.	Galicia: unha economía aberta.	57-98
4.1.A.	Estratexia macroeconómica exterior.	59-71
4.1.B.	Estratexia microeconómica exterior: exportacións e expedicións de bens e servizos, investimentos no exterior e captación de investimentos.	72-75
4.1.C.	Turismo e Acción Exterior.	75-82
4.1.D.	Conectividade.	83-84
4.1.E.	Sector primario.	84-96
4.1.F.	Selo-País no exterior.	96-98
4.2.	Cultura.	98-113
4.3.	Galeguidade.	113-123
4.4.	Cooperación para o desenvolvemento.	123-131
4.5.	Acción Exterior e proxeccións demográficas.	131-133
5.	Ámbitos xeográficos e institucionais:	133-186
5.1.	Portugal.	133-156
5.2.	Unión Europea e Estados da UE: prepararse para un escenario post 2020.	156-175
5.3.	Europa extra UE.	175-177
5.4.	Latinoamérica: Hispanoamérica e o Brasil.	177-179
5.5.	Norteamérica.	179-180
5.6.	Norte de África e bacía sur do Mediterráneo.	180-181
5.7.	África subsahariana: África lusófona e Guinea Ecuatorial.	181-182
5.8.	Oriente Medio, Asia-Pacífico e outras áreas xeográficas.	183-186
6.	Intersección de prioridades sectoriais e xeográficas: prevalenza e concentración.	186-190
7.	Revisión e Avaliación da EGAEX.	191-193

0. Introducción

1. Galicia, instituída como Comunidade Autónoma grazas á Constitución española de 1978, sobre a que se asenta o seu Estatuto de Autonomía de 1981, é unha **nacionalidade histórica** que goza dunha proxección internacional cualificada, sen prexuízo do seu sólido entroncamento en España. Esa proxección fundaméntase nos xenuínos rasgos da súa identidade, cun idioma, un dereito civil e unha cultura propios e singulares, entre outras características que lle outorgan trazos específicos, e que nos acreditan como pobo europeo-atlántico e especialmente afín a Portugal, cunha diáspora asentada e integrada en múltiples nacións do planeta.
2. Dende a nosa adhesión ás Comunidades Europeas, Galicia persegue ademais como **obxectivo estrutural de primeira orde a súa plena equiparación socioeconómica coa Europa máis desenvolvida**. Somos e queremos seguir sendo unha comunidade aberta, cuns valores occidentais e homologable cos estándares propios das comunidades máis avanzadas da Unión. O consenso xeneralizado do país aposta por unha converxencia real co núcleo da UE, avanzando no ámbito da cohesión económica, social e territorial, pero tamén no da coherencia política coa integración dentro dun modelo de economía social de mercado.
3. En tempos de incerteza europea, amolado o proxecto de unificación por unha enchente de populismos de toda caste, Galicia semella seguir apostando como sociedade por unha Unión integrada. O pobo galego, epítome dun nacente *demos* europeo por mor do seu elo coas grandes culturas ibéricas, proxectadas en América e África, e mesmo en certas áreas de Asia-Pacífico -caso de Timor-Leste ou Filipinas-, sabe que a Unión é o antídoto contra as causas das maiores desgrazas europeas. **Galicia reivindica o Proxecto Europeo** como modelo de integración social, económica, xurídica e democrática, que salvagardando as identidades propias de cada territorio, de cada comunidade, de cada rexión, busca de forma decidida recuperar e impulsar un modelo de convivencia pacífica, solidaria, próspera e en igualdade, contraria aos modelos de sociedade individualista, especulativa e xenófoba baseada na máxima desregulación, a falta de intervención pública e nun exacerbado liberalismo dos mercados. Europa precisa reconstruír un modelo social tronzado pola Gran Recesión; Galicia, en Europa, aposta por restaurar un novo contrato social, onde o desenvolvemento económico teña como eixo principal unha sociedade plural e sen as desigualdades actuais.

4. **Este obxectivo-país non implica en absoluto renunciar ás nosas raíces.** Antes ao contrario, a esencia do modelo europeo radica na defensa da diversidade, fronte a outros tempos pasados, fundamentados na perversa dinámica da uniformidade imposta. Galicia goza dunha personalidade colectiva ben definida que debemos cultivar, defender e promover. Primeiro, por lealdade cara aos nosos devanceiros e por respecto ao legado que nos transmitiron. Pero, ademais, porque esta personalidade colectiva que nos caracteriza, moldea e identifica, leva consigo un valor intrínseco que debemos aproveitar en beneficio da nosa mocidade e das futuras xeracións de galegos. E é que **somos o elo natural por antonomasia entre as grandes e puxantes cultura lusa e hispánica**, que ten o seu particular potencial tanto na maior cohesión entre a propia España e Portugal, como entre o Brasil e as restantes nacións iberoamericanas, sen esquecer a porta cara ás nacións da Comunidade lusófona, chamadas a incrementar o seu rol fronte a outras rexións do planeta. **Dentro de España e de Europa só Galicia dispón desta vantaxe competitiva.**
5. A acción exterior ten moitas caras e non é doado integrar toda a súa diversidade. Pero se hai algo claro para entidades como as comunidades autónomas, é que deben procurar un valor de natureza transversal que unifique toda a presenza exterior. No caso de Galicia, ese valor non pode ser nin a diplomacia nin mesmo a economía, senón a **cultura**, pois dela dependen algúns dos símbolos que máis claramente identifican a imaxe de Galicia desde o exterior: o Camiño de Santiago, o feito xacobeo, a riqueza patrimonial e paisaxística e, naturalmente, a condición de ser un país de emigración. No contexto da paradiplomacia ou diplomacia “branda” que agora é tan empregada polos novos actores da Acción Exterior, este recurso á cultura debe ser considerado como unha amalgama vertebradora da mesma.
6. A devandita vantaxe competitiva debe ser nutrida e capitalizada de modo ordenado e sistemático, non aproveitando simples golpes de azar ou improvisando en función da conxuntura do momento. **Dentro de España temos que conseguir que o resto da Nación española vexa a Portugal como outra Nación irmá**, digna do maior afecto e merecedora de toda prevalenza na área da cooperación institucional, política, cultural e socioeconómica, sempre en pé de igualdade e co propósito de ir decote

un paso por diante do proceso de integración impulsado pola Unión Europea¹.

7. Galicia é pequena en termos xeográficos e demográficos, pero non ten por que selo en igual medida en canto á súa proxección. A nosa natureza de ponte entre o español e o portugués, unida á diseminación da nosa diáspora en diversos países con gran probabilidade de crecemento, lexitiman e fundamentan unha sá ambición de liderado e protagonismo, que debe ser posta ao servizo do desenvolvemento da economía e a sociedade galegas, así como do resto de España. **Deste xeito, tamén é posible que a Acción Exterior de Galicia se poña ao dispor da permanente mellora dos nosos servizos públicos e das atencións que merecen os nosos cidadáns**, porque a economía galega ten máis probabilidades de medrar cara afora que pechada no seu.
8. **A Acción Exterior debe estar sempre ao servizo dun proxecto de país para dotarse en si mesma da debida coherencia.** Se non fose desta maneira, se cadra podería configurar un inventario de propósitos ou un elenco de actividades relativamente conexas, pero nunca sería unha auténtica estratexia, é dicir, a aliñación duns recursos e uns procesos de traballo ao servizo dun grande obxectivo ou dun conxunto sistémico de obxectivos congruentes entre si, dotada ademais dunha fundamental lóxica interna.
9. **Os recursos que Galicia pode fornecer á implementación dunha estratexia exterior son limitados**, dados os compromisos coetáneos que na orde social deben ser atendidos con urxencia pola Comunidade Autónoma. As restricións consubstanciais a toda política pública veñen aquí, á súa vez, condicionadas pola présa na atención a outros problemas sociais máis agudos e perentorios, derivados da severa crise económica que padecemos e que só agora comezamos a superar. Esta percepción resulta natural e non cabe criticala, posto que a perspectiva do longo prazo, tan excepcional no deseño de políticas públicas democráticas como indispensable no ámbito internacional, impón que os resultados non se perciban ata transcorrido demasiado tempo dende o seu deseño e implantación.

¹ “ E nós decimos unha vez máis que Hespaña e Portugal sóio poden salvarse contando con Galiza, porque alí reside a clave da reconciliación e da concordia, da paz e da grandeza, en fin, do sentido común hispano. ” (Alfonso Daniel Rodríguez Castelao, *Sempre en Galiza, Libro Terceiro, capítulo XXIV*)

10. Por outro lado, se na xeneralidade das políticas públicas conflúen moitos factores non controlables e mesmo imprevisibles para o promotor dunha determinada estratexia, **no campo da Acción Exterior as devanditas continxencias e imponderables son aínda máis habituais**. Porén, isto non obsta que resulte fundamental marcar unha meta, aínda que haxa que ir modificando o rumbo para acadala segundo se vaian sucedendo os acontecementos, cada vez con maior volatilidade e incerteza, como corresponde a un mundo plenamente globalizado no económico e interconectado no cultural. Avatares como o referendo británico que forza a saída do Reino Unido da Unión Europea e a reconfiguración das institucións políticas públicas da Unión son un nido exemplo a considerar.
11. As opcións programáticas dunha Estratexia de Acción Exterior como esta poden ser múltiples. Non obstante, ademais das restricións de medios que a condicionan **debe considerarse o novo marco xurídico, inaugurado pola Lei 2/2014, do 25 de marzo, da Acción Exterior e do Servizo Exterior do Estado, así como, en menor medida, pola Lei 25/2014, do 27 de novembro, de Tratados e outros Acordos Internacionais**, que con todo oferta moitas máis posibilidades de intervención no Exterior das que se imaxinarían se non se estudase en profundidade.
12. Noutra orde de cousas, a **"Estrategia española de Acción Exterior" deberá tomarse en consideración**, tanto polos mandatos xurídicos de orde constitucional e ordinaria como, tamén, por un criterio de eficiencia. A propia proxección exterior de España é exigua en diversas áreas do planeta -caso da India, China, o afastado Oriente, a beira asiática do Pacífico,... - onde, por certo, se están experimentando enormes e veloces transformacións xeopolíticas e económicas. De aí que sería absurdo, pretencioso e contraproducente que Galicia aspirase a definir un programa propio de actuacións, alleo ao deseñado polo Goberno español, á súa vez debedor en moitas áreas temáticas de iniciativas impulsadas e coordinadas dende a Unión Europea coa Asociación de Nacións do Sueste Asiático (ASEAN), con Asia (*Asia-Europe Meeting, ASEM*), coa bacía sur do Mediterráneo (*Proceso de Barcelona* ou *Euro-Mediterranean Partnership, EUROMED*), e con outras rexións, como as iniciativas que concirnen ao continente africano, onde España contribúe a formar a vontade europea no seo das propias institucións da Unión.
13. **A relación entre as estratexias española e galega de Acción Exterior vén perfilada no artigo 11 da Lei 2/2014, do 25 de marzo, da Acción e do Servizo Exterior do Estado**, determinando que as actividades das comunidades autónomas adecuaranse aos instrumentos de planificación da Acción Exterior, elaborados e aprobados de conformidade co disposto

nesta Lei e establecidos polo Estado, mentres que as entidades que integran a Administración Local estarán suxeitas aos instrumentos de planificación da Acción Exterior que determinen as súas respectivas comunidades autónomas. En consecuencia, **debe existir un perfecto engarce entre os diversos documentos**, presidido polos principios de competencia, especialización e complementariedade.

14. Por conseguinte, **Galicia pode e debe dotarse neste momento histórico dunha Estratexia de Acción Exterior (EGAEX)** que lle permita medrar no económico, compensar no demográfico e proxectarse no cultural para axudar deste xeito a reafirmarnos como pobo con identidade propia, a garantir que o noso modelo social sexa sustentábel e a permitirmos conquistar unha correcta adaptación ao novo eido internacional no que temos que desenvolvernos, como sociedade aberta e europea que somos.

Fundamentación económica da EGAEX

15. **A EGAEX porase ao servizo do instrumento estratéxico alicerce da nosa Comunidade Autónoma cara ao futuro, definido polo *Plan Estratéxico Galicia 2015-2020***, que aspira a gañar polo menos oito puntos adicionais de converxencia respecto do conxunto da Unión Europea. Este obxectivo macroeconómico requirirá manter unha taxa anual de crecemento superior ao 2,5% anual e reducir a taxa de desemprego por debaixo do 10%. Estes fitos capitais de carácter macroeconómico non poderían porén acadarse sen unha máis decidida internacionalización, que non só ten de centrarse en aspectos como o incremento das exportacións e expedicións de bens e servizos, senón tamén nunha maior apertura da sociedade galega nos ámbitos políticos, sociais e culturais. Co abandono inminente do Reino Unido da UE, a nosa Acción Exterior terá que encetar a buscar alternativas estratéxicas para conquistar ese obxectivo macroeconómico.
16. **A globalización chegou para ficar. É máis, temos que comezar a vela como unha oportunidade a todos os niveis e ordes antes que como unha ameaza.** A alternativa illacionista ou fundamentalmente autárquica non é verosímil, nin real, nin plausible. Certo é que os sectores máis damnificados pola obsolescencia ou por uns diferenciais negativos de custos terán que adaptarse aos cambios e transformacións con maior

entusiasmo. En calquera caso, a estratexia non pode pasar por pecharse, senón por buscar novos horizontes e competir en campo aberto.

17. Neste contexto mundial, **Europa é o noso mercado doméstico**. Éo sen dúbida dende a vertente xurídica, grazas aos avances na súa integración e á mellora das normas e procedementos que implementan o mercado interior da UE, aínda que estes sexan mellorables. Pero tamén o é a causa da consubstancial concentración de intercambios intra-UE no total do que tradicionalmente se veu considerando como "comercio exterior". Dende un enfoque xurídico-económico, unha expedición intracomunitaria de bens é unha modalidade moi singular de exportación, de igual maneira que o é unha introdución intra-UE respecto da importación. Vender produtos ou ofrecer servizos profesionais galegos en Roma, París ou Berlín debera ser xa tan natural dende un enfoque de tratamento mercantil como facelo en Madrid, Barcelona ou Valencia, aínda que non o sexa en puridade dentro doutras ordes mentres non se conclúan todos os detalles da harmonización administrativa e tributaria na UE. Pero dende logo, non é equivalente o procedemento esixible para vender os mesmos produtos ou ofrecer análogos servizos en Nova York, Tokio ou Xohanesburgo que o previsto para facelo en Estocolmo, Atenas ou Lisboa.
18. Aínda máis, a melloría normativa experimentada na UE a raíz do despregamento da Directiva 2006/123/CE do Parlamento Europeo e do Consello, do 12 de decembro de 2006, relativa aos servizos no mercado interior, debe permitir que se incremente en maior medida na economía galega o peso do comercio intra-UE ou, por mellor dicir, dentro do Espazo Económico Europeo (EEE). **A prestación transfronteiriza de servizos dentro do territorio europeo está chamada a medrar e nela gozamos dun enorme potencial**, que sen dúbida debemos comezar a explotar con entusiasmo, debido á capacitación de moitos dos nosos profesionais -por ex. no desolado sector da construción- e á súa competitividade en canto a calidade e custos.
19. Non obstante, como demostrou a crise que arrancou nos Estados Unidos, contaxiada a Europa, **a extrema e persistente dependencia do mercado interior implica unha concentración de riscos demasiado elevada para nós** e que, ademais, fainos máis vulnerables ante adicionais ou complementarios choques asimétricos, ben independentes, ben como réplicas da crise orixinaria, que agregados teñen unha exacerbada incidencia negativa sobre os niveis de desemprego.

20. En consecuencia, o máis sensato para coadjuvar a superar definitivamente os efectos da crise que comezamos a deixar atrás e, sobre todo, para mellorar a nosa resiliencia como país ante hipotéticas crises futuras, é **diversificar a nosa bolsa de mercados alternativos**, cuxo potencial de crecemento está acreditado a pesar dos seus propios circuitos cíclicos e que, ademais, non é de ningunha maneira incompatible coa defensa e acrecentamento das nosas vendas absolutas no xa maduro mercado interior europeo.
21. Por se isto non abundase, **resultará indispensable recorrer paulatinamente e en maior medida aos mercados exteriores** para, polo menos, compensar a regresión que puidese experimentar o mercado doméstico galego, e mesmo español, se os vaticinios de erosión demográfica e de envellecemento poboacional se van consumando. Un derrubamento da poboación en idade laboral e un coetáneo incremento da poboación anciá ten efectos innegables sobre as taxas de aforro, consumo e investimento, afectando de forma estrutural a compoñentes significativos da economía galega tal como a viñemos coñecendo nas últimas décadas, caso por exemplo da promoción inmobiliaria, como actividade impulsora dunha parte substancial do emprego. Unha caída de poboación nova condiciona a demanda residencial e, á súa vez, tamén a valoración dos activos inmobiliarios xa existentes -premendo á baixa os seus prezos-, entre outros efectos. Por iso, **buscar oportunidades de desenvolvemento fóra das nosas fronteiras non é xa unha alternativa, senón unha necesidade ineludible**.
22. Sen o mesmo nivel de potencia dese motor doméstico, estruturalmente agarrotado polas contractivas perspectivas demográficas a medio e longo prazo, é evidente que **convén dotarse canto antes doutro motor complementario ou alternativo, que necesariamente estará situado no exterior**. Sen el, a economía galega padecería restricións de demanda que incidirían negativamente no mercado de traballo. Cultivar os mercados extra-europeos é así, ademais dunha necesidade, un seguro perante a incerteza asociada a futuras crises ou, mesmo, a novos choques asimétricos, que poden ser especialmente lesivos mentres a UE non se dote de estabilizadores automáticos e convenientemente dotados financeiramente polo orzamento da propia Unión, hipótese esta que por desgraza aínda tardará en materializarse.
23. Polas razóns expostas, ao noso xuízo **Galicia debe asumir un papel preponderante no Consejo Interterritorial de Internacionalización** por medio do seu traballo nos *Comités de Promoción Exterior y de Atracción de Inversiones*. A "*Estrategia española de Acción Exterior*" mantén a este

respecto unha actitude moi positiva, por canto recoñece a necesidade de primar a coordinación entre a Administración Xeral do Estado e as administracións autonómicas, postergando a xerarquía e supremacía de antano daquela sobre estas. Explicitamente indica ao respecto a "Estrategia española": <<Esta acción mejorará al avanzar en la cooperación de la Administración y las Comunidades Autónomas que busque aprovechar mejor las oportunidades de internacionalización de la economía española en el segmento de las pequeñas y medianas empresas, explotando al máximo las ventajas competitivas que cada Comunidad Autónoma puede aportar en los diferentes sectores productivos. (2)>>

24. **Deste xeito, Galicia debe implicarse ao máximo en difundir e implementar a Lei 14/2013, do 27 de setembro, de apoio aos emprendedores e a súa internacionalización, así como aliñar a súa propia actuación económico-internacional co "Plan Estratégico de Internacionalización de la Economía Española".** Neste Plan, o Ministerio de Economía e Competitividade acredita a boa posición de partida de Galicia e, sobre todo, o seu potencial exterior, ao resaltar o seguinte: <<Seis comunidades autónomas, Cataluña, Comunidad de Madrid, Andalucía, Comunidad Valenciana, País Vasco y Galicia, por este orden, son responsables de las tres cuartas partes de las ventas de productos en el exterior. Pero no todas estas comunidades lideran el ranking de las comunidades con mayor propensión a exportar (exportaciones de manufacturas en porcentaje de la producción de la industria manufacturera). Según los datos de 2012, Madrid, Cataluña, Illes Balears, Galicia, Navarra y País Vasco presentarían una propensión exportadora por encima de la media nacional (55%). (3) > >
25. Os seis eixos con 41 medidas do "Plan Estratégico de Internacionalización de la Economía Española" permiten que Galicia defina o seu propio itinerario na materia, cara á consecución dos obxectivos marcados, tendentes a mellorar a participación do sector exterior na nosa economía e mercado de traballo, así como minimizar a concentración de riscos xeográficos por medio dunha máis equilibrada diversificación rexional. Por iso, a Xunta de Galicia, a través da súa Consellería de Economía, Emprego e Industria, **dotouse da Estratexia de Internacionalización da Empresa Galega 2020**, que aspira a alcanzar as 8.000 empresas exportadoras e incrementar en polo menos un 25% o investimento

² *Estrategia española de Acción Exterior*, páx. 87. MAEC. Febreiro 2015. Acción 6.8 (Acción exterior en materia económica, comercial, financeira y de apoyo a la internacionalización de la economía española).

³ Plan Estratégico de Internacionalización de la Economía Española 2014 -2015, páx. 25.

estranxeiro en Galicia para ese ano. Por esta vía, debe igualmente incrementarse a porcentaxe das exportacións sobre o PIB galego ata obter o 40%, como se verá cando se expoña con maior detalle este punto.

26. A Acción Exterior de Galicia debe pois considerar na súa plasmación a **congruencia e compatibilidade coas directrices da internacionalización empresarial galega**, contribuindo na súa definición e execución á promoción da cultura exterior do empresariado galego; a apoiar a presenza das nosas PEMEAs nos mercados foráneos - significativamente nas áreas da agro-industria, mar-industria, naval, automoción, pedra natural, enerxías, téxtil, TIC, biotecnoloxía, enxeñaría, madeira, audiovisual e loxística integrada-; a cooperar na atracción de novos investidores estranxeiros; a consolidar e expandir a imaxe de Galicia no exterior e, por último, a vigorizar a unidade de acción dos actores e axentes económicos en todo canto atinxe á promoción comercial externa.

Fundamentación política e institucional da EGAEX

27. O Decreto 4/1997, do 9 de xaneiro, polo que se creou a **Secretaría Xeral de Relacións coa Unión Europea e Acción Exterior** no seo da Xunta de Galicia, supuxo un punto de inflexión determinante para que a nosa Comunidade Autónoma iniciase unha senda de xenuína proxección exterior das competencias e intereses galegos. Os precedentes non foron doados, pero sen dúbida contribuíron a xerar esta decisión política de primeiro nivel.
28. Durante a Presidencia de Xerardo Fernández Albor, Galicia comezou a realizar unha **Acción Exterior verdadeiramente autónoma**, máis aló da atención á nosa diáspora, que debe enmarcarse no capítulo da acción social e cultural, pois sempre asumimos que tan galegos son os nosos cidadáns residentes fóra do territorio galego, como o son os residentes en calquera das nosas catro provincias. Con todo, a Acción Exterior desenvolvida durante a devandita Presidencia tivo o seu eixo principal na preparación de Galicia para garantir o éxito da nosa incorporación ás Comunidades Europeas. Mostra desa iniciativa, por paradoxal que resulte ao cabo, foi a Sentenza 137/1989, do 20 de xullo de 1989, do Tribunal Constitucional, respecto dun comunicado de colaboración suscrito pola Xunta de Galicia e o Goberno danés para mellorar o tratamento das augas galegas e irnos adaptando ás directivas ambientais europeas na

materia, tan relevantes para a nosa actividade pesqueira e marisqueira. Dita Sentenza afondou na interpretación restritiva adiantada pola Sentenza 154/1985, do 12 de novembro, que declarou a inconstitucionalidade de parte do Decreto 120/1982, polo que se creaba o Instituto Galego de Bacharelato a Distancia. En suma, o Presidente Albor houbo intervir nun eido novo e nunha contorna moi adversa, para ir asentando a idea de que Galicia debía proxectarse no exterior a fin de garantir o benestar da nosa poboación.

29. Convén subliñar que o primeiro incidente significativo da Xunta de Galicia no ámbito da Acción Exterior tivo o seu detonante no denominado «Comunicado de Colaboración», suscrito o 2 de novembro de 1984 entre o Conselleiro de Ordenación do Territorio e Medio Ambiente da Xunta de Galicia e a Dirección Xeral do Medio Ambiente do Goberno do Reino de Dinamarca, polo cal o Goberno galego aspiraba a compartir experiencias coas autoridades ambientais danesas, centradas na redución da contaminación mediante un mellor tratamento das verteduras de augas residuais, materia que pronto sería ineludible á luz do elenco de directivas sobre este asunto da entón Comunidade Económica Europea, que pasaron a integrarse no noso Ordenamento a causa da Adhesión do Reino de España ás Comunidades Europeas. O fallo do Tribunal Constitucional, na súa antedita Sentenza 137/1989, non puido ser máis contundente: "*Declarar la nulidad del Acuerdo de colaboración cuya existencia refleja el Comunicado suscrito el 2 de noviembre de 1984, en nombre de la Consejería de Ordenación del Territorio y Obras Públicas de la Junta de Galicia y de la Dirección del Medio Ambiente del Gobierno de Dinamarca.*" Foi un mal inicio sen dúbida para o camiño por diante.
30. Non obstante, o voto particular dun dos maxistrados do Tribunal Constitucional, ao que se adheriron outros tres, non puido á súa vez resultar máis premonitorio, ao afirmar: "*La Sentencia aprobada por la mayoría se apoya en un concepto, a mi juicio tan rígido y expansivo, del título competencial del art. 149.1.3 de la Constitución, que conduce a negar a las comunidades autónomas toda posibilidad constitucional de realizar aquella clase de actividades y contactos que, aun teniendo dimensión internacional, no originan obligaciones inmediatas y actuales, ni suponen ejercicio de la soberanía, no inciden en la política exterior del Estado y no generan responsabilidad de éste frente a otros Estados, y ello equivale a decidir al margen de la actual realidad de internacionalización, cada vez más intensa, de las relaciones de fomento y colaboración entre organismos públicos, del más diverso género de distintos Estados, especialmente entre los que pertenecen al espacio comunitario europeo, en orden a lograr el desarrollo económico, social y cultural de las*

Regiones. (...) Esta concepción globalizante de las «relaciones internacionales», como materia sometida a la exclusiva competencia del Estado, impide que las comunidades autónomas, en el ejercicio de sus competencias propias, se vean imposibilitadas de propiciar la colaboración de empresas y organismos públicos que, por su alta especialización en una determinada materia, pueda resultar imprescindible para abordar y resolver, de manera satisfactoria, problemas específicos, a veces de extraordinaria repercusión económica, que de otra forma quedarán insolubles, dado que el Estado, aunque sea esa su voluntad política, encontrará graves obstáculos de orden jurídico, y de eficacia en la gestión, para resolverlos en aquellos supuestos en que la acción promocional recaiga sobre materias atribuidas a la competencia autonómica."

31. A constitución en 1988 da **Fundación Galicia Europa**, baixo o impulso do Presidente Fernando González Laxe, demostrouse ao cabo unha decisión non só indispensable e acertada, senón tamén plenamente constitucional, segundo se deriva da interpretación da Sentenza 165/1994, do mesmo Alto Tribunal, do 26 de maio de 1994. A este respecto, o seu fundamento xurídico número 3 resulta concluínte e definitivo: "*3. La resolución del presente conflicto de competencias exige primeramente realizar algunas consideraciones previas sobre la posibilidad de que las Comunidades Autónomas lleven a cabo actuaciones que se proyecten fuera del territorio de España, y más concretamente, que supongan algún tipo de conexión o relación con las instituciones de las Comunidades Europeas. Para determinar si tal posibilidad existe, y cuáles son sus límites, es necesario partir de que la estructura del Estado autonómico, o «Estado de las Autonomías», tal como resulta de la Constitución, de los Estatutos de Autonomía, y de aquellas otras normas que regulan la distribución de competencias, implica que las Comunidades Autónomas han asumido (con carácter exclusivo, o bien compartido con el Estado) un conjunto de funciones públicas -de normación o de ejecución- que suponen la existencia de un ámbito material propio de actuación. Se ha encomendado así constitucional y estatutariamente a las Comunidades Autónomas la realización de tareas de notable amplitud y relevancia en la vida económica y social dentro de sus respectivos límites territoriales. Y, a la vista de ello, y en una primera aproximación a la cuestión más arriba planteada, no puede en forma alguna excluirse que, para llevar a cabo correctamente las funciones que tenga atribuidas, una Comunidad Autónoma haya de realizar determinadas actividades, no ya sólo fuera de su territorio, sino incluso fuera de los límites territoriales de España."*

32. En consecuencia, a adaptación política e institucional a prol dunha maior iniciativa galega na proxección e na Acción Exterior co mesmo Estatuto de Autonomía vixente dende 1981 -Lei Orgánica 1/1981, do 6 de abril- é en boa medida debedora do **impacto meta-constitucional da nosa adhesión ás Comunidades Europeas** polo Tratado feito en Lisboa e Madrid o día 12 de xuño de 1985, referendado pola Lei Orgánica 10/1985, do 2 de agosto, de autorización para a adhesión de España ás Comunidades Europeas. Boa proba diso, entre outras que se poderían citar, é a creación no Parlamento de Galicia, por Resolución da súa Presidencia do 14 de abril de 1999, da Comisión Permanente non Lexislativa para Asuntos Europeos.
33. Tal como constatou o **Libro Branco da Acción Exterior de Galicia**, de 2005, impulsado polo Presidente Manuel Fraga Iribarne, as fases de desenvolvemento da Acción Exterior de Galicia seguiron unha liña ascendente e ben definida, que proseguiu co documento promovido polo Presidente Emilio Pérez Touriño "**Estratexia de acción exterior de Galicia. 100 reflexións.**" Así mesmo, outro fito fundamental foi a aprobación do Decreto 368/2009, do 30 de xullo, polo que se crea e se regula o Consello de Acción Exterior, que deu pé ao documento de **Prioridades de Actuación no Exterior**, aprobado en 2010. Con toda esta bagaxe, e aspirando a fraguar un gran consenso político en Galicia arredor da nosa Acción Exterior, o novo marco xurídico propiciado polas leis 2/2014, do 25 de marzo, da Acción Exterior e do Servizo Exterior do Estado, e 25/2014, do 27 de novembro, de Tratados e outros Acordos Internacionais, abre novas oportunidades de crecemento e mellora da proxección e intervención da Comunidade Autónoma no exterior que debemos aproveitar, comezando pola aprobación da Estratexia galega de Acción Exterior Horizonte post 2020 (EGAEX), baixo a actual Presidencia de D. Alberto Núñez Feijóo, promovida de conformidade co primordial Decreto 178/2015, do 26 de novembro, polo que se regula a acción exterior da Comunidade Autónoma de Galicia (DOG n.º 233, do 7 de decembro de 2015). O gran consenso político que aspiramos a fraguar arredor da nosa Acción Exterior, proxección da capacidade de autogoberno dunha nacionalidade histórica como Galicia, esixe elevar ao debate parlamentario, e no marco competencial actual, o texto deste decreto, para a súa **aprobación final mediante lei** do Parlamento de Galicia ao longo da presente Lexislatura.

Fundamentación xurídica da EGAEX

34. A nosa Constitución ten moi presente a incardinación de España no mundo, como resposta ao longo período de clausura, introspección e illamento que se iniciou dende principios do século XIX e se estendeu ata a fin do franquismo. A **homologación coas democracias occidentais** tivo o seu certificado constitucional xa no seu preámbulo, ao proclamar o propósito de colaborar ao fortalecemento dunhas relacións pacíficas e de eficaz cooperación entre todos os pobos da Terra, e no artigo 10.2 da Norma Fundamental española, ao impoñer que as normas relativas aos dereitos fundamentais e ás liberdades que a Constitución recoñece interpretaranse de conformidade coa Declaración Universal dos Dereitos Humanos e cos tratados e acordos internacionais sobre as mesmas materias ratificados por España.
35. Pola súa banda, o artigo 149.1.3ª da Constitución deixa claro que son de competencia exclusiva do Estado as materias de relacións internacionais, xunto con materias conexas como nacionalidade, inmigración, emigración, estranxeiría e dereito de asilo (art.º 149.1.2ª), o réxime aduaneiro e arancelario e o comercio exterior (art.º 149.1.10ª), e a sanidade exterior (art.º 149.1.16ª). Tamén deixa sentado o constituínte que corresponde ás Cortes Xerais (Título III) todo o referido aos Tratados Internacionais (Capítulo III, artigos 93 a 96). De aí que sexa o Rei quen asuma a máis alta representación do Estado español nas relacións internacionais, especialmente coas nacións da súa comunidade histórica (art.º 56.1), e de que a el lle corresponda manifestar o consentimento do Estado para obrigarse internacionalmente por medio de tratados, de conformidade coa Constitución e as leis, así como declarar a guerra e facer a paz (art.º 63.2 e 3), responsabilizándose o Goberno da Nación de dirixir a política exterior (art.º 97).
36. Non obstante, a España constitucional de 2015 xa non é a de 1978. Fitos históricos, como a nosa **adhesión efectiva ás Comunidades Europeas** en 1986, alteraron necesariamente a interpretación que deses preceptos se facía antes e a que se realiza despois do devandito punto de inflexión, sen esquecer a exexese que ademais efectuaría o Tribunal Constitucional e, mesmo, o Tribunal de Xustiza da Unión Europea, de cuxa Sentenza de 24.X.2013 (asunto C-151/12) se infire a necesidade de que as CC.AA. sexan máis proactivas e responsables á hora de desenvolver e aplicar o Dereito da Unión. Esta proactividade e responsabilidade require, como é natural, tamén unha maior e mellor implicación na xestión do propio Dereito da Unión, a miúdo concorrente en materias estatutariamente reservadas ás CC.AA., como sucede no caso de Galicia, en tanto que **nacionalidade histórica con engarzamento constitucional**.

37. Por outro lado, as novas leis estatais 2/2014, do 25 de marzo, da Acción e do Servizo Exterior do Estado e 25/2014, do 27 de novembro, de Tratados e outros Acordos Internacionais, abren outros campos de actuación exterior ás CC.AA. mentres amplían os previamente existentes. Aínda que o foco mediático se puxo no seu día sobre as obrigas formais de notificar os desprazamentos ao exterior dos responsables autonómicos e a apertura de oficinas ou establecementos de representación tamén no exterior, o certo é que o lexislador estatal posibilita xa iniciativas e coparticipación en xestións ata entón radicalmente vedadas aos gobernos autonómicos. Neste novo escenario xurídico, **Galicia debe xogar as súas cartas en defensa dos intereses de amplos sectores da nosa economía produtiva.**
38. Así, o Título V da Lei 25/2014, do 27 de novembro, de Tratados e outros Acordos Internacionais, incorpora no seu Capítulo I a canle de participación das CC.AA. na celebración de tratados internacionais, previndo o procedemento de proposta autonómica de apertura de negociacións, e obrigando ao Goberno da Nación a informar á Comunidade Autónoma a través do Ministerio de Asuntos Exteriores e de Cooperación sobre a negociación daqueles tratados internacionais que teñan por ámbito materias da súa competencia ou interese específico, ou por afectar de xeito especial ao seu respectivo ámbito territorial. Tamén a Comunidade Autónoma poderá remitir ao Ministerio de Asuntos Exteriores e de Cooperación as observacións que estime convenientes sobre a negociación, e a decisión estatal adoptada sobre as devanditas observacións deberá ser motivada e comunicada á Comunidade Autónoma. Da mesma maneira, a Comunidade Autónoma de **Galicia deberá ser informada dos tratados concluídos por España** que afecten ás súas competencias, sexan do seu específico interese ou incidan de xeito especial no seu ámbito territorial.
39. Todos estes avances incorporados á Lei 25/2014, do 27 de novembro, de Tratados e outros Acordos Internacionais, que permitirán á Xunta de Galicia desenvolver a súa Acción Exterior tamén no ámbito das negociacións internacionais de índole económica e social, veñen acompañados da **posibilidade de que autoridades e funcionarios autonómicos galegos pasen a formar parte activa da delegación española que negocie un tratado internacional**, que teña por obxecto materias da súa competencia ou interese específico, ou por afectar de xeito especial ao seu respectivo ámbito territorial, debendo motivar e comunicarlle o Goberno da Nación á Xunta de Galicia as razóns da súa inoportunidade, o que nos sitúa xa na procedencia dun control político e mesmo xudicial sobre a devandita decisión, en defensa dos lexítimos

intereses socioeconómicos de Galicia. Neste contexto, tamén a **Administración autonómica debe ser máis esixente consigo mesma, presentando propostas e calibrando constantemente escenarios alternativos durante a celebración dos distintos procesos de negociación internacional nos que interveña.**

40. Non menos relevante é a posibilidade xurídica prevista no Capítulo II do Título V da Lei 25/2014, do 27 de novembro, de Tratados e outros Acordos Internacionais, pola que Galicia pode xa celebrar acordos internacionais administrativos, en execución e concreción dun tratado internacional, o que implica a correspondente **pertinencia de iniciar contactos e negociacións coas contrapartes foráneas**, mesmo tratándose de Organizacións Internacionais, sempre como é obvio de forma coordinada co Goberno da Nación.
41. Por engadido, a positivización dos acordos internacionais non normativos subscritos polas CC.AA., regulando o procedemento a seguir, permitirá que Galicia desenvolva unha máis proveitosa tarefa de cooperación con autoridades públicas de terceiros Estados, como vía para **consolidar as relacións comerciais** e de todo tipo con actores foráneos especialmente cualificados.
42. Pola súa banda, a obrigatoriedade de que o Ministerio de Asuntos Exteriores e de Cooperación solicite e integre, no seu caso, as propostas de actuación exterior das comunidades autónomas na "*Estrategia española de Acción Exterior*", dando resposta fundada ás propostas galegas, implica un avance substancial incorporado á Lei 2/2014, do 25 de marzo, da Acción e do Servizo Exterior do Estado. Avance que resulta tanto máis valioso porque a diplomacia española obrígase á súa vez a sistematizar o seu plan de traballo para un período de polo menos catro anos, **permitindo así que a propia Estratexia galega goce dun marco estable de referencia e dun sólido paraugas e apoio**. Para reforzar unha eficaz integración dos intereses de Galicia na axenda da acción exterior española, cómpre que o Ministerio de Asuntos Exteriores e Cooperación facilite a formación e o recoñecemento, a través da colaboración coa Escola Diplomática, do persoal dependente da Xunta de Galicia con competencias ou actuacións en proxectos da acción exterior e de cooperación ao desenvolvemento. Esta formación debe prestar especial atención aos ámbitos nos que os intereses de Galicia son máis destacados: políticas da UE con especial incidencia en Galicia, a intensificación das relacións con Portugal, o espazo de conectividade portuaria conformado pola fachada atlántica, e os países con maior presenza da nosa emigración ou da nosa cooperación. Esta cooperación

permitirá a Galicia dispor dunha estrutura administrativa de Acción Exterior máis visible e competente. A coordinación das autoridades da Xunta de Galicia co corpo consular presente na nosa Comunidade tamén ten que fortalecer os nosos intereses no exterior e, reciprocamente, os das persoas estranxeiras no noso territorio.

43. Por engadido, a aprobación do **Decreto 178/2015, do 26 de novembro, polo que se regula a acción exterior da Comunidade Autónoma de Galicia**, afianza o rigor e solidez xurídicos desta iniciativa estratéxica, cuxo Capítulo I, sobre a Planificación da acción exterior galega, dispón.

Artigo 6. Inicio da planificación

1. A Estratexia galega de acción exterior (EGAEX) será o documento de planificación integral da acción exterior de Galicia aprobado polo Consello da Xunta de Galicia, que prelación os obxectivos estratéxicos, tanto materiais coma xeográficos e ordene e rexa as diversas iniciativas sectoriais na materia, dotándoas de congruencia e coherencia, aproveitando as súas complementariedades e velando pola eficiencia no uso dos recursos públicos, co obxecto de maximizar os retornos socioeconómicos e culturais para a Comunidade Autónoma.
2. O centro directivo da Xunta de Galicia en que se encadren as competencias fundamentais de acción exterior elaborará un borrador de estratexia atendendo aos previos documentos de planificación da Xunta de Galicia que tivesen unha proxección exterior e á vixente estratexia española, así como considerando as achegas das consellerías, entidades, organismos, institucións e expertos con intereses e experiencia na materia.

Artigo 7. Informe do Consello de Acción Exterior de Galicia

O borrador da Estratexia de acción exterior de Galicia será sometido ao CAEX para o seu informe, segundo o previsto no artigo 5 do presente decreto. Á vista do devandito informe, o centro directivo da Xunta de Galicia en que se encadren as competencias fundamentais de acción exterior poderá modificar o borrador. Este borrador trasladarase ao Ministerio de Asuntos Exteriores e de Cooperación co fin de que efectúe as recomendacións que considere pertinentes.

Artigo 8. Información ao Parlamento de Galicia

Tras a consideración da Estratexia polo CAEX, a persoa titular do centro directivo da Xunta de Galicia en que se encadren as competencias fundamentais de acción exterior informará o Parlamento de Galicia na comisión competente da Cámara, podendo modificar o texto á luz das súas valoracións.

Artigo 9. Aprobación polo Consello da Xunta

Á vista do conxunto dos informes e alegacións previos a este, a Xunta de Galicia aprobará como plan a Estratexia galega de acción exterior, que se publicará no portal da internet da súa propiedade, e daralle igualmente traslado oficial ao Ministerio español de Asuntos Exteriores e de Cooperación.

Artigo 10. Revisión da Estratexia galega de acción exterior

1. Por proposta motivada dun terzo dos membros do CAEX, e tras a súa deliberación e votación, a Xunta de Galicia deberá avaliar a necesidade de iniciar a revisión da estratexia vixente para adaptala a un novo contexto, logo do informe do centro directivo en que se encadren as competencias fundamentais de acción exterior.
2. De forma ordinaria, con polo menos seis meses de antelación a que expire o prazo de vixencia previsto da estratexia en curso, o centro directivo en que se encadren as competencias fundamentais de acción exterior iniciará os trámites de revisión desta.
3. En tanto non sexa aprobada unha nova estratexia, o Consello da Xunta de Galicia poderá prorrogar a que estiver vixente, por períodos que oscilarán entre seis meses e un ano, ata que se poida aprobar con todos os trámites indispensables a nova estratexia. Se o executivo autonómico estiver en funcións, entenderase prorrogada tacitamente a estratexia en vigor por un período de seis meses, dentro do cal o novo executivo poderá prorrogala, pola súa vez, ata que se formalice unha nova estratexia galega de acción exterior.

Artigo 11. Participación de Galicia na “Estrategia española de acción exterior”

1. A Xunta de Galicia manterá unha comunicación fluída e directa co Ministerio de Asuntos Exteriores e de Cooperación, co fin de que este inclúa na “Estrategia española de acción exterior” as prioridades que interesen ou preocupen a sociedade galega, facendo especial fincapé na promoción da lingua, cultura e imaxe de Galicia, na defensa dos dereitos e expectativas da diáspora galega nos Estados en que estiver asentada, na promoción da empresa e a economía galegas no exterior e no estreitamento do vínculo con Portugal e coa comunidade lusófona de nacións.
 2. O Consello da Xunta de Galicia, por proposta da consellería que concentre as competencias e funcións primordiais en materia de acción exterior, aprobará mediante acordo o documento que recolla as achegas galegas á “Estrategia española de acción exterior”, logo de consulta ao CAEX e ás restantes consellerías.
44. E para dotar de maior axilidade á elaboración e tramitación da primeira EGAEX, en sintonía coa nova realidade xurídica reguladora da Acción Exterior, tanto a nivel estatal como autonómico, prevese no devandito

Decreto 178/2015: <<Disposición transitoria segunda. *Elaboración da primeira Estratexia galega de acción exterior tras a aprobación da Lei 2/2014, do 25 de marzo, da acción e do servizo exterior do Estado.*

Co fin de concluír coa maior dilixencia a primeira Estratexia galega de acción exterior, os prazos de consultas e informes previstos neste decreto poderán reducirse á metade, podendo mesmo suplirse o informe do CAEX pola consulta individualizada ás súas persoas integrantes>>.

45. En suma, **este novo marco xurídico xustifica e avala de por si que a Xunta de Galicia avance na dinámica propositiva e planificadora da Acción Exterior**, superando e mellorando instrumentos previos, como foron no seu día o "*Libro Branco da Acción Exterior de Galicia*" e a "*Estratexia de acción exterior de Galicia. 100 reflexións*", especialmente valiosos non obstante por aquel entón, ao materializarse nun ámbito xurídico menos propicio e carecendo da experiencia institucional e administrativa na órbita exterior hoxe xa acumulada.

Fundamentación demográfica da EGAEX

46. O Plan Estratéxico Galicia 2015-2020, que sempre debe ter presente esta EGAEX, aspira cando menos a aproximar paulatinamente a Galicia á media de fecundidade da UE, cifrada en 1,59 fillos por muller. Trátase dun obxectivo verdadeiramente ambicioso, considerando a posición da que partimos, pero que resulta ineludible e non pode demorarse. Non sendo este un problema estrutural exclusivamente galego, senón común a diversas comunidades autónomas españolas, todo canto avance Galicia neste ámbito redundará ademais como acicate para que España no seu conxunto deseñe unha propia **estratexia-país en materia demográfica**, da que hoxe por desgraza carece, polo menos con carácter xenuíno e integral.
47. Chama poderosamente a atención que entre os múltiples documentos de prospectiva realizados polos diferentes ministerios e organismos oficiais incardinados na Administración Xeral do Estado (AXE), sexa precisamente a "*Estrategia española de Acción Exterior*" (ESTESEX), impulsada polo Ministerio de Asuntos Exteriores e de Cooperación, o documento que máis incida sobre a gravidade do desafío demográfico que afrontamos os españois, e en consideralo un **problema capital para encarar con certa seguridade o futuro máis próximo**.

48. A ESTEAEX sitúa o problema demográfico español como o primeiro e máis grave en termos estratéxicos a medio e longo prazo para o conxunto da Nación. É máis, sitúao como a **debilidade internacional por antonomasia de España**, por diante doutras estruturais como son a escaseza de recursos naturais ou a debilidade do sector exterior da nosa economía. En concreto, a ESTEAEX afirma que " *España ocupa el lugar 28, en términos de población, entre los 193 países que forman parte de las Naciones Unidas. El problema, muy grave, es que somos uno de los países más envejecidos de Europa, fruto de la combinación de dos factores: un avance innegable, una tasa de esperanza de vida de las más altas, y un problema de solución compleja, una de las tasas de fertilidad (4) más bajas.*" (p.15).
49. A urxente debilidade demográfica de España que subliña a ESTEAEX enmárcase á súa vez nun **deprimente ámbito europeo**: <<La *debilidad demográfica de Europa es probablemente el mayor desafío al que se enfrenta el continente. Europa es mucho más vieja que los Estados Unidos o Japón, por no hablar de los países de Asia, África y América Latina. Esta debilidad demográfica pone en riesgo los fundamentos mismos del Estado del bienestar, uno de los signos más relevantes del modelo europeo, al haber cada vez menos trabajadores en activo y más beneficiarios de pensiones de jubilación.*>>. (pp. 38-39). Por iso receita: << *Si Europa quiere ser un actor global, en un nuevo orden global, debe avanzar más en otras políticas. (...) Promover un plan integral que aborde el grave problema demográfico europeo que hipoteca nuestro futuro.*>>. (páx. 65). Tamén recorda a ESTEAEX que << *El problema demográfico de España debe llevarnos a una política migratoria proactiva, de fomento de la inmigración cualificada, que contribuya al cambio de modelo productivo y sirva de contrapeso a las tendencias demográficas negativas. Junto ello, debemos seguir perseverando en la política de control de la inmigración irregular,...* >> (páx. 89).
50. As perspectivas de futuro que recolle sinteticamente a "Estrategia española de Acción Exterior" son extremadamente preocupantes ao respecto: << *Si se mantienen los ritmos actuales, España perderá en torno a 2,6 millones de habitantes en los diez próximos años, el número de defunciones superará al de nacimientos en el 2017 y, lo que es más significativo, las personas mayores de 65 años representarán el 30% del total de la población en el año 2050 (frente al 11,8% en la Unión Europea)*>>. (páx. 15).

⁴ l.e. fecundidade

51. Ante esta clamorosa **debilidade estratéxica** da Nación, a posición relativa galega é aínda peor, como resulta de sobra coñecido. Resumindo os datos máis ilustrativos, Galicia leva máis de dúas décadas instalada na terna de máis baixa taxa de fecundidade de entre todas as "rexións" (NUTs-2) da Unión Europea, compartindo esa lamentable posición nos últimos tempos con Asturias e Canarias. Que das preto de 300 NUTs-2 europeas sexan precisa e constantemente tres NUTs españolas as que padezan a máis ínfima fecundidade do continente denota que España sofre un profundo problema estrutural na materia que non quixo afrontar, e por iso tamén un non menos serio problema de falta de enfoque estratéxico, en boa medida a causa da terapia paliativa, pero xamais curativa, que supuxo o récord internacional de inmigración, concentrado entre finais do século XX e o comezo da crise de 2008.
52. Entre 1991 e 2014 a taxa de fecundidade española, aínda reforzada pola achega das parellas inmigrantes asentadas en España, foi xeralmente inferior cá europea, de por si xa baixa, segundo as **constantes alertas da Comisión Europea e o Parlamento Europeo**. Pois ben, a fecundidade galega contribuíu aínda máis a deprimir a xa de por si recesiva fecundidade española. De forma sintética cabe resumir que durante ese período 1991-2014, a preocupante taxa de fecundidade europea oscilou entre 1,4 e 1,6 fillos/muller, mentres que a galega fíxoo entre 0,9 e 1,1 fillos/muller. Con este déficit acumulado de substitución demográfica non é de estrañar que a senescencia do pobo galego superase notablemente á europea. En efecto, con datos a 1 de xaneiro 2015, a media de idade da poboación europea no seu conxunto era de 42,4⁵ anos, mentres que a galega alcanzaba xa os 46,2⁶. En 2016 era mesmo de 42,6 anos e 46,5⁷ anos, respectivamente . Todo iso non só por un factor positivo, como é a mellora da esperanza de vida grazas ao investimento en servizos sanitarios e asistenciais, senón sobre todo por outro factor, este negativo e moi preocupante, como é a persistente baixada da fecundidade galega, que pondera na evolución do noso problema demográfico moi por riba das perdas ocasionais de poboación a causa de limitados saldos migratorios desfavorables. Se estes saldos migratorios desfavorables están correlacionados coa crise económica, a caída da fecundidade como factor clave do problema demográfico galego persiste mesmo durante as épocas de bonanza económica.

⁵ [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Population structure and ageing](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Population_structure_and_ageing)

⁶ <https://www.ige.eu/estatico/estat.jsp?ruta=html/gl/poboacion/IndicadoresDemograficos.html>

⁷ [https://www.ige.eu/igebdt/esqv.jsp?ruta=verPpalesResultados.jsp?OP=1&B=1&M=&COD=722&R=9912\[all\]&C=0\[2006:2016\]&F=1:0;2:0&S=&SCF=#](https://www.ige.eu/igebdt/esqv.jsp?ruta=verPpalesResultados.jsp?OP=1&B=1&M=&COD=722&R=9912[all]&C=0[2006:2016]&F=1:0;2:0&S=&SCF=#)

53. Por conseguinte, Galicia está sobradamente lexitimada ante o desafío colectivo que afrontamos para que a súa propia Estratexia de Acción Exterior atenda esta circunstancia. A "*Estrategia española*" faino subliñando que, con estes datos <<parece obvio que, con independencia de las políticas activas de natalidad que haya que arbitrar, España debe abrirse al exterior y gestionar cada vez con mayor eficacia la gestión de los flujos migratorios. La mejor gestión deberá conjugar factores como las necesidades del mercado laboral y la capacidad de integrar dignamente a los recién llegados. A largo plazo, la inmigración va a jugar un papel fundamental en el mantenimiento del Estado del bienestar y por ello debe ser planificada, pensada y coherente con las necesidades, no sólo en número, sino también en cualificación. De esta manera, conseguiremos las mejores consecuencias para España, como país de acogida, y para las personas que, legítimamente, buscan una nueva vida.>> (p. 15). Nesta liña, a **EGAEX debe ser mesmo máis proactiva, a causa da nosa peor posición relativa en canto ao problema demográfico padecido.**
54. A política de inmigración, ao igual que a de nacionalidade e estranxeiría, é competencia exclusiva do Estado (artigo 149.1.2ª da Constitución). É máis, mesmo podería sosterse que esta competencia se encontra agora mediatizada pola indispensable coordinación europea na materia, que puxeron de relevo tanto a axenda política de diversos Estados da Unión - por problemas internos que se manifestaron co afloramento de movementos xenófobos, por fortuna inexistentes en España e Galicia-, como pola sucesión de severas crises humanitarias na ribeira sur e oriental do Mediterráneo. Non obstante, ao noso xuízo **isto non quere dicir que Galicia non poida desenvolver iniciativas autónomas para captar poboación**, sobre todo entre os descendentes da nosa diáspora. Así mesmo, dentro das nosas competencias, estableceranse mecanismos de integración da poboación inmigrante e cumprírase coas nosas obrigas cos desprazados e refuxiados.

Galicia e a "*Estrategia española de Acción Exterior*"

55. As referencias directas a Galicia na "*Estrategia española de Acción Exterior*" céntranse na **promoción da nosa lingua e cultura propias**, como parte da diversidade do conxunto da Nación (8), así como o

⁸ "*Estrategia española de Acción Exterior*", páx. 92: << *Estrategia española de Acción Exterior*, p. 92: << Con este objetivo, el Instituto organiza en sus centros cursos generales y especiales de lengua española, así como de las lenguas cooficiales. En este sentido, los centros del Instituto Cervantes ofertan a

mantenemento do vínculo cos españois expatriados e os seus descendentes (9). Non obstante, a Xunta de Galicia contribuíu na redacción do borrador da devandita estratexia resaltando o rol que deben xogar as comunidades autónomas na construción europea (10). Unha particular referencia

principios de año, junto a los cursos de español, cursos de catalán, gallego y vasco, que se realizan allí donde hay demanda. En muchas ocasiones, para la organización de los cursos, se recaba la colaboración de los organismos responsables de las Comunidades Autónomas correspondientes, como es el caso del Instituto Ramón Llull, la Xunta de Galicia, el Instituto Etxepare y el Instituto Navarro del Vascuence-Euskarabidea. Por otra parte, el catalán, gallego, valenciano y vasco se puntúan en el baremo de méritos - apartado de "Conocimiento de idiomas" - en los concursos de promoción y traslados del personal del Instituto Cervantes, así como en los concursos de acceso a puestos de nueva creación.

En los centros del Instituto Cervantes se programan además de forma habitual actividades culturales relacionadas con la cultura catalana, gallega, valenciana y vasca, tales como conferencias, congresos, exposiciones, ciclos de cine, conciertos, lecturas, etcétera; y se dedican bibliotecas a autores de estas lenguas, con un fondo especial dedicado a su obra>>.

P. 94. << *Proyección de las lenguas de España. La acción cultural en el exterior relativa a las culturas de las Comunidades Autónomas y las lenguas cooficiales, catalán, euskera, gallego, valenciano, forma parte de las actuaciones prioritarias de promoción y difusión de la cultura española en sus diferentes formas y lenguajes. Para ello, trabajamos en la internacionalización de la cultura española promoviendo la inserción internacional de nuestros creadores e industrias culturales y facilitando la presencia del sector en eventos internacionales. En esta labor, se intenta mantener un equilibrio entre las manifestaciones artísticas procedentes de las distintas Comunidades Autónomas, para que se refleje en el exterior lo que somos, un país con una riqueza cultural extraordinaria y con una diversidad cultural que no hace sino contribuir a esa riqueza >>.*

⁹ *"Estrategia española de Acción Exterior", pág. 94: << Igualmente, es necesaria la debida atención a la comunidad de españoles en el exterior, que desean mantener sus vínculos culturales y lingüísticos con España. En especial, no se debe olvidar el papel de las casas regionales y el apoyo a las mismas por las Comunidades Autónomas. >>.*

P. 73: << *Promover la interrelación de las Oficinas Consulares con los Consejos de Residentes Españoles, y la colaboración con las asociaciones de españoles e instituciones asistenciales que existen en el seno de nuestras comunidades en el exterior, con la colaboración de las Comunidades Autónomas. >>*

¹⁰ *"Estrategia española de Acción Exterior":*

P. 13: << *Este proceso de internacionalización se produjo además de manera paralela al desarrollo y asentamiento de la nueva estructura territorial del Estado, plasmado en el modelo constitucional de las Comunidades Autónomas. Éstas, como no podía ser de otro modo, se fueron incorporando al proceso de normalización de la política exterior, proyectando internacionalmente uno de los activos que nos define, la diversidad. En esa proyección han tenido asimismo ocasión de ejecutar de manera coherente sus competencias, desarrollando actividades de acción exterior en el marco de éstas.>>*

P. 35: << *El Tratado de Maastricht marcó además un hito en el reconocimiento de un valor importante para España, como es que la diversidad territorial dentro de los Estados Miembros de la Unión es un factor a tener en cuenta en la construcción europea. En línea con esta convicción representada institucionalmente en nuestro caso por las Comunidades Autónomas, Maastricht crea el Comité de las Regiones e introduce la posibilidad de participación de las regiones en el Consejo. >>*

P. 42: << *Nuevos actores. En el mundo que emerge, grupos sociales e individuos tienen oportunidades de desarrollar proyectos, colectivos, profesionales e incluso personales, como si las fronteras no existieran. Se organizan para ello en redes, de propósito y geometría variable. Una sociedad abierta como la española tiene mucho que ganar en un desarrollo de este tipo. Los diferentes niveles de gobernanza no son una excepción a esta realidad, especialmente en el caso de España, con Comunidades Autónomas*

merece ademais na "Estrategia española" a coordinación AXE-CC.AA. en materia de cooperación para o desenvolvemento, que posúe unha consolidada traxectoria en común (11).

56. Con todo, a **Estratexia galega de Acción Exterior**, aínda defendendo a **súa autonomía de criterio**, pode contribuir a mellorar e desenvolver **parcelas de interese tanto para o conxunto de España como, singularmente, para Galicia**. Bo exemplo diso é o que atinxe ao fundamental estreitamento de relacións con Portugal e coa comunidade lusófona de nacións (12), asunto capital este dende a nosa perspectiva

con importantes competencias en el ámbito interno, que se traducen en diferentes parcelas de acción exterior. La acción exterior debe ser, también aquí, un instrumento al servicio de este potencial.>>

Pp. 66-67: <<Gobernanza multinivel. El Comité de las Regiones. La gobernanza multinivel, es decir "la acción coordinada de la Unión Europea, los Estados miembros y de los entes regionales y locales, basada en los principios de subsidiariedad, de proporcionalidad y de asociación", facilita la proximidad al ciudadano, lo que dota de mayor legitimidad a las instituciones. En este marco, favoreceremos la participación activa y potenciación de las actividades del Comité de las Regiones. >>

P. 75: << Las prioridades y objetivos se obtienen mediante la puesta en práctica de un conjunto de acciones, en los campos más diversos. La Ley de la Acción y del Servicio Exterior del Estado recoge en su articulado la totalidad de estas acciones. Se examinan a continuación, con más detalle, las más relevantes para una política exterior renovada, bien por su incidencia directa en esta política, bien por la relevancia social o económica que tienen para nuestro país. En muchos de estos campos, y dada la estructura territorial del Estado, las actuaciones se desarrollarán en colaboración con las Comunidades Autónomas. >>

P. 87: <<Esta acción mejorará al avanzar en la cooperación de la Administración y las Comunidades Autónomas que busque aprovechar mejor las oportunidades de internacionalización de la economía española en el segmento de las pequeñas y medianas empresas, explotando al máximo las ventajas competitivas que cada Comunidad Autónoma puede aportar en los diferentes sectores productivos.>>

P. 98: <<La diversidad cultural, climatológica, gastronómica y de otros órdenes debe ser aprovechada para mejorar la promoción de nuestra oferta turística en el exterior. La colaboración con los responsables en esta materia de las Comunidades Autónomas resulta crucial para avanzar en la desestacionalización y dotar a los servicios turísticos de mayor valor añadido.>>

¹¹ Pp. 78 -79: << Por ello, nuestra política de cooperación debe ser una política consensuada, esto es, basada en principios y elementos comúnmente aceptados por todos los partidos. En segundo lugar, una política global y coherente. En tercer lugar, una política coordinada hacia el exterior, es decir, con las de la Unión Europea, la OCDE y otras instituciones de las que España es miembro. En cuarto lugar, una política coordinada también hacia el interior, que tenga en cuenta la labor de las comunidades autónomas y de las corporaciones locales y de las iniciativas privadas. Y, finalmente, una política de cooperación vertebrada en torno a tres ejes: la sostenibilidad medioambiental, la responsabilidad social corporativa y la buena gobernanza. >>

¹² "Estrategia española de Acción Exterior", pp. 15-16: << Los recursos naturales en España son escasos, especialmente en lo que se refiere al agua y la energía. España es un país de recursos hídricos irregularmente repartidos en el espacio y en el tiempo y muy vulnerable a un cambio climático que puede provocar la desertización de buena parte de su territorio. Para hacer frente a esta debilidad, ha desarrollado una ambiciosa política hidrológica y ha estrechado la cooperación en gestión del agua con Portugal, convirtiendo esta colaboración en un ejemplo internacional.>>

- polos motivos que se detallarán máis adiante, ao tratar as prioridades sectoriais da EGAEX. A admisión do Consello da Cultura Galega como Observador Consultivo da Comunidade de Países de Lingua Portuguesa (CPLP), na XI Conferencia de Xefes de Estado e de Goberno da Comunidade dos Países en Lingua Portuguesa (CPLP), celebrada en Brasilia o 31 de outubro de 2016 contribuirá a esta achega.
57. Para Galicia non só é estratéxica a súa relación con Portugal. Tamén o é facer comprender ao resto de España que unha máis perfecta integración entre a República Portuguesa e o Reino de España resulta vital para crear un contrapeso político e económico indispensable na Europa meridional e atlántica, que permita equilibrar e estabilizar unha Unión Europea que tende a gravitar atendendo primordialmente ás prioridades das súas fronteiras orientais, tanto na súa vertente norte como sur. De terse aprofundado nesa integración, é moi probable que Portugal non se tería visto abocada á situación de anoxia financeira padecida durante os últimos anos, nin España tería sufrido os meses de incerteza que seguiron á intervención da troica na República veciña e irmá.
58. Ademais, Galicia pode incorporar un substancial valor engadido á Acción Exterior española en todo canto concirne á súa particular dinámica de **cooperación estratéxica coa República Federativa do Brasil**, sen descoidar ás restantes nacións lusófonas -Angola, Cabo Verde, Guinea-Bissau, Mozambique, Santo Tomé e Príncipe, Timor Leste-. Por exemplo, a iniciativa das autoridades brasileiras de fomentar o coñecemento e difusión do español (castelán) entre a súa poboación, pode ser significativamente mellorada dende España mediante a cooperación de entidades e profesionais galegos especializados en filoloxía galaico-

P. 67: <<El informe - "Una reflexión sobre el futuro de las Cumbres Iberoamericanas" -, se extiende mucho más allá de lo que parece indicar su título y analiza las relaciones entre España y Portugal de un lado y Latinoamérica de.>>

P. 103: << 4. Relaciones con países vecinos: Francia y Portugal. Las relaciones con Francia y Portugal en el ámbito de las infraestructuras de transporte transfronterizas son esenciales para asegurar la conectividad de España con el resto de Europa. En el marco de la misma hay que resaltar, además de las reuniones de alto nivel mencionadas anteriormente, frecuentes contactos y reuniones a todos los niveles del Ministerio de Fomento y por parte de las entidades públicas empresariales adscritas al mismo Francia e Portugal. >>

P. 106: << Seguiremos por ello profundizando en la relación bilateral con nuestros socios europeos, y de forma particular con los que mantenemos ya una relación estratégica: Alemania, Francia, Italia, Polonia, Portugal y Rumania.>>

P. 128: <<Sudáfrica, Angola, Mozambique, Tanzania, Nigeria, Ghana y Etiopía están adquiriendo una creciente importancia, regional y en algunos casos, global, que debe traducirse en una mayor densidad en las relaciones bilaterales. Hay en estos países múltiples oportunidades para las empresas españolas derivadas de la estabilidad y el crecimiento económico que deben ser aprovechadas.>>

portuguesa, ademais de botando man de axentes culturais galegos do ámbito audiovisual, editorial, literario ou artístico, entre outros.

59. Por outra banda, **Galicia pode e debe axudar á Acción Exterior española a equilibrar a súa inclinación predominantemente cara ao Mediterráneo**, como por outro lado é consubstancial ao peso demográfico e económico da parte oriental do país fronte á occidental, pero que debe ser ponderado polo valor que ten a fachada atlántica do continente e a relevancia da súa economía marítima. En certo modo, España debe asumir que o símil da vella decisión de situar un Almirantado na meseta merece ser repensado definitivamente.

1. Balance da Acción exterior galega

60. Da análise dos dous documentos básicos da Xunta de Galicia sobre o deseño fundamental da nosa Acción Exterior, é dicir, do *Libro Branco* de 2005 e da "*Estratexia de acción exterior de Galicia. 100 reflexións*", de 2007, pode concluírse que **existe un consenso básico de partida entre as grandes forzas políticas do país e da sociedade civil con criterio definido sobre este campo**, en orde a cales son as prioridades a considerar. Esta sintonía, xunto co novo marco xurídico que opera en España ao delimitar as responsabilidades do Estado e das comunidades autónomas na materia, aconsellan agora plasmar nun documento programático de novo cuño unha Estratexia integral, cuxo paradigma sexa a coordinación entre todos os axentes e actores, antes que a imposición de ríxidas liñas de actuación, baseadas probablemente nunha análise atinada pero limitada.
61. Co inicio da crise internacional desatada en 2008 e o seu asentamento en Europa, a Acción Exterior galega tivo que adaptarse á imperante e testana realidade económica e social, colocando a busca de novos mercados exteriores de bens, produtos, servizos e capitais como prioridade por excelencia. **A crise obrigounos a procurar novas saídas e alternativas**, a minorar o gasto dedicado á Acción Exterior e, sobre todo, a racionalizalo, para destinar os aforros obtidos ao prioritario e urxente campo social.
62. Galicia asumiu que o seu sector exterior non pode seguir dependendo tanto do mercado interior europeo. Europa é vital para nós, é o noso presente e futuro, pero debemos ter tamén en conta outros horizontes estratéxicos. Así, **debemos diversificar en maior medida a ubicación**

- dos nosos clientes e socios**, tanto para contrarrestar a hipotética e cíclica contracción da capacidade de compra dos europeos, coma para reducir o risco ante futuribles réplicas desta crise, coma así mesmo doutros shocks asimétricos que puidesen producirse e que afectasen de maneira especial a sectores cruciais para nós.
63. Non obstante, por outro lado, esa saída extra-europea non pode desentenderse da necesidade de **afondar a nosa aposta por Europa** para contribuír á mellora do seu funcionamento e consolidar os seus fundamentos. Boa mostra diso, ante as dificultades para captar capital investidor privado dada a conxuntura concorrente, foi a máxima implicación da Xunta de Galicia en obter a blindaxe dispensada pola rede de seguridade financeira dotada pola Unión Europea, para gozar deste xeito dunha aterraxe suave ante a perspectiva de perder de golpe o fluxo de investimentos vinculado á nosa antiga consideración técnica como Rexión obxectivo n.º 1, ou Rexión de converxencia. Agora, por fortuna, grazas ao resultado das negociacións desenvolvidas durante os anos 2010-2013, gozamos de arredor de 2/3 das contías globais de cofinanciamento transferidas dende a UE nos precedentes marcos financeiros, a pesar de superar folgada e solidamente a barreira do 75% do PIB per cápita da Unión.
64. O abandono da UE polo Reino Unido vai obrigarnos a mudar moitas cousas e premisas que se consideraban sólidas, **debendo seguir moi atentamente as negociacións que se abran en consonancia co artigo 50 do TFUE para garantir os dereitos e lexítimos intereses dos nosos cidadáns e empresas nunha Gran Bretaña fóra da UE.**
65. A economía manda pois nestes últimos anos e, como tal, dada a incerteza na que se vén movendo, supedita a ela a clásica Acción Exterior de orde político-institucional. Con todo, agora que o marco legal de referencia se renovou por completo en España e que temos asegurada a percepción de Fondos europeos ata 2020, extensibles en canto a compromisos financeiros adquiridos ao seu cargo ata 2023, temos que ir deseñando a converxencia entre esa primeira modalidade de Acción Exterior e a que é preponderantemente económica e sometida aos vaivéns dos mercados. **Pensar a Galicia na Europa da próxima década é tan urxente como pensar na súa estratexia de internacionalización alén do noso pequeno e vello continente.**
66. Así as cousas, resulta evidente que a Acción Exterior de Galicia, en tanto que Comunidade Autónoma con estatus constitucional de nacionalidade histórica, é máis debedora do impulso político dos diversos gobernos da

Xunta que dunha previa fundamentación xurídico-positiva. **Os sucesivos gobernos souberon aproveitar as novas oportunidades que abría a nosa adhesión ao proxecto de construción europea**, que incidía sobre a percepción que da Acción Exterior ían tendo os diversos poderes do Estado e o Tribunal Constitucional, sen necesidade de que os sucesivos impulsos fosen precedidos dunha reforma en profundidade do noso Estatuto de Autonomía de 1981.

67. Nesta liña incidiu a **superación das previsións constitucionais pola sucesiva realidade xurídica introducida a través do Dereito Primario e Derivado da Unión Europea**, paradoxalmente grazas á previsión do artigo 93 da nosa Carta Magna (13). Así, institucións xurídicas, competencias e políticas públicas, sen as cales parecía non se entender a soberanía e independencia do Estado, como poderían ser o réxime aduaneiro e arancelario, ou o sistema monetario, entre outros, non dependen xa dunha autoridade española, senón de institucións comúns europeas, onde España participa como Estado xunto aos restantes Estados da Unión implicados, e aínda en estruturas flexibles que toleran diversas velocidades e intensidades na integración europea.
68. Por outro lado, a Administración Xeral do Estado quedou, por dicilo así, cos funcionarios da Carreira Diplomática, pero non con moitos funcionarios técnicos nas diversas **áreas sectoriais transferidas ás CC.AA.**, e cuxos coñecementos, formación e experiencia sobre o terreo, resultan indispensables para valorar a incidencia e impacto entre nós de normas e políticas públicas fraguadas no exterior, e que polo tanto han axudar a complementar a valoración e a análise dos técnicos do Estado.
69. Un caso evidente do que aquí se está a describir é canto acontece no ámbito sectorial da **pesca marítima**. En puridade, a Comunidade Autónoma de Galicia só tería competencias substantivas en canto atinxe á "pesca nas rías e demais augas interiores, o marisqueo e a acuicultura" (artigo 27.15 do noso Estatuto). Non obstante, iso non implica xa que o Estado exerza como antes do 1 de xaneiro de 1986 as restantes competencias marítimo-pesqueiras. A razón é obvia: o Tratado de Funcionamento da UE determina no seu artigo 3.1.d) que a Unión dispoñerá de competencia exclusiva na conservación dos recursos biolóxicos mariños dentro da política pesqueira común, e, ademais,

¹³ Artigo 93 da Constitución española: <<Mediante a lei orgánica poderase autorizar a celebración de tratados polos que se atribúa a unha organización ou institución internacional o exercicio de competencias derivadas da Constitución. Corresponde ás Cortes Xerais ou ao Goberno, segundo os casos, a garantía do cumprimento destes tratados e das resolucións emanadas dos organismos internacionais ou supranacionais titulares da cesión>>.

segundo o seu artigo 4.2.d), a mesma Unión e todos os Estados membros, de forma multilateral pode dicirse, terán unha competencia compartida no que concirne á pesca e en canto transcenda á referida conservación dos recursos biolóxicos mariños.

70. Deste modo, cando se pacte unha actuación de cooperación pesqueira cun terceiro Estado, que inclúa a formación de tripulacións ou o asesoramento en materias como a sanidade dos produtos do mar ou a trazabilidade na súa comercialización, a cambio de mellorar o trato aos nosos buques en aspectos lóxicos dentro de augas e portos dese terceiro Estado, é a Xunta de Galicia quen se atopa mellor dotada de técnicos e recursos para avaliar e implementar correctamente o acordo de cooperación exterior. Mellor có persoal da Comisión Europea ou do Ministerio sectorial, que carecen da formación e información de impacto indispensables. Noutras palabras, **a transmutación operada pola comunitarización das competencias na Unión superou a realidade literal da Constitución e do Estatuto de Autonomía**, sendo isto pacífico e ademais beneficioso para un modelo de goberno multinivel que permite que a ensamblaxe subestatal-estatal-europea funcione en beneficio de todos e sen grandes friccións xurídicas nin administrativas, nin con superiores custos operativos.
71. Agora, coa Lei 25/2014, do 27 de novembro, de Tratados e outros Acordos Internacionais, será perfectamente posible que **na negociación ou no desenvolvemento dun Acordo internacional pesqueiro entre a UE e un terceiro Estado colaboren técnicos da Comisión, do Estado e da nosa Comunidade Autónoma**, xa que é esta quen mellor pode calibrar os escenarios e impactos das diferentes alternativas negociadoras, e quen mellor pode tamén valorar a oportunidade de ofrecer contraprestacións negociadoras que permitan concluír un acordo equilibrado para as partes.
72. **Dende a constitución de Galicia como Comunidade Autónoma ata o momento presente, a Acción Exterior foi gañando protagonismo e afianzouse.** Desapareceron as disputas xurídicas entre a Administración Xeral do Estado e a Xunta, e cando se produciron dende a nosa parte en defensa dos intereses e a autonomía galegos, buscáronse solucións creativas, construtivas e integradoras, como se reflicte, sen ir máis lonxe, no Acordo da Comisión Bilateral de Cooperación Administración Xeral do Estado-Comunidade Autónoma de Galicia, precisamente en relación coa Lei 2/2014, do 25 de marzo, da Acción e do Servizo Exterior do Estado (BOE e DOG de 12.II.2015).

2. Acción Exterior en rede e novo marco xurídico da Acción Exterior

73. Grazas á doutrina do Tribunal Constitucional e á liña inaugurada pola Lei 2/2014, do 25 de marzo, da Acción e do Servizo Exterior do Estado, asumindo a devandita doutrina como non podía ser doutro xeito, **a Acción Exterior é xa unha dimensión consubstancial ao exercicio das competencias substantivas das diversas Administracións Públicas desbordando o seu marco territorial de xurisdición.** O seu exercicio non é xa monopolio dos departamentos de Relacións Exteriores ou asimilados. Estas evidencias xa se positivizaron en España ao recoñecer expresamente como suxeitos da Acción Exterior -Capítulo I, do Título I da devandita Lei-, ademais de ao Goberno na súa integridade e ás Cortes Xerais, ás Forzas Armadas, ás forzas e corpos de seguridade do Estado, ao Consello Xeral do Poder Xudicial, ás comunidades autónomas e ás entidades locais, e mesmo a organismos públicos, ás sociedades estatais, fundacións e entidades consorciadas. E por iso, no Capítulo II do mesmo Título I, precísanse os ámbitos sectoriais da Acción Exterior, dende a Defensa ata a Educación, e dende as Infraestruturas ata a Enerxía, pasando pola Saúde, o Deporte, ou a Seguridade Social.
74. Ata este novo e ambicioso enfoque, a Acción Exterior autonómica pivotaba singularmente sobre o impulso do homónimo Departamento. Agora do que se trata non é tanto de impoñer directrices e prioridades, coma de **coordinar todos os recursos dispoñibles e colocalos ao servizo das vantaxes competitivas do país.** Por dicilo doutra maneira, pasamos dun sistema de planificación dedutivo e descendente a outro indutivo e ascendente, e dunha tarefa lineal a outra reticular, onde cooperan e colaboran diversos axentes e actores.
75. Un Departamento moderno de Acción Exterior non debe aspirar a condicionar as iniciativas foráneas doutros departamentos que se centren na promoción comercial internacional, ou na busca de novos demandantes de servizos turísticos procedentes doutros países e ofrecidos por operadores galegos, por citar dous exemplos ben ilustrativos. Tampouco debe mirar con suspicacia nin receo as iniciativas de actores privados consubstanciais á globalización. O seu papel debe ser, ante todo, o de **exercer unha superior visión estratéxica en interese do ben común da sociedade á que serve, orientar, liderar, e con iso aproveitar os mellores recursos humanos e organizativos do**

país, para enxergar e ir reforzando unha rede cooperativa que afiance a cada operador no seu rol a través do desenvolvemento do conxunto.

76. Unha Acción Exterior funcionarizada, protocolizada e centralizada nun único centro directivo resulta incompatible coa sociedade aberta e globalizada que propiciaron a economía e as novas canles de comunicación sen fronteiras. **Os tempos do dirixismo público en canto ás relacións co exterior** -comerciais, sociais, culturais,... - **pasaron para non volver** e, ademais, os seus métodos son obsoletos e estériles. Os operadores particulares xa non precisan da autorización nin da intermediación de embaixadas, nin de oficinas comerciais oficiais, para buscar o seu propio camiño noutras latitudes e sociedades. O mercantilismo dirixista de antano é inútil. Xa non se depende dos informes dos funcionarios destacados noutro país para coñecer a súa economía, costumes ou escenario político. O modelo de relacións internacionais que xurdiu do Congreso de Viena, con Metternich e Castlereagh, herdeiro á súa vez do previo modelo inaugurado coa Paz de Westfalia, resulta anacrónico nun mundo dominado polo paradigma establecido por Internet, o libre movemento de capitais por medio de transferencias electrónicas, e pola constante creación e reformulación de ONGs internacionais ou de grupos sociais informais e medios de comunicación de alcance verdadeiramente planetario, que condicionan formulacións, debates e ideas que parecían reservados en exclusiva a opacas chancelarías.
77. Malia todo, malia eses cambios ou verdadeiras mutacións nos modos de comunicarnos e cooperar a nivel mundial, os países e as comunidades políticas existen, polo que **alguén ha intentar ter unha visión de conxunto e velar por preservar o interese público, non poucas veces en colisión cos individuos ou grupos que só son unha parte ínfima dese público**. É aquí onde debe posicionarse o centro directivo responsable de dotar de sentido e coherencia á Acción Exterior. Se é adecuado que as empresas se movan polo seu afán de lucro para xerar valor, crear emprego e repartir dividendos, non o é menos que a autoridade pública debe delimitar o que queda fóra do comercio -*extra commercium*-, por chocar con valores superiores, como son os dereitos humanos, as liberdades cívicas e, sobre todo, a incolumidade e indemnidade das persoas. Noutras palabras, por exemplo, o fomento do comercio exterior ou a iniciativa privada nesta área non pode tolerarse cando propicie que outros estean en mellor situación para desafiar os nosos valores ou a nosa seguridade colectiva.
78. **A lexislación española reconece agora de forma contundente e indubidable que as comunidades autónomas son suxeitos da Acción**

Exterior do Estado. Nunca debера ter sido nin ser doutro xeito, por canto elas conforman tamén o Estado, dentro dun esquema de lealdade recíproca que xira arredor da Constitución. Superados definitivamente os malentendidos dos primeiros anos de rodaxe constitucional, agora o artigo 11 da Lei estatal 2/2014 dispón que as actividades que as comunidades autónomas poidan realizar no exterior no marco das competencias que lles sexan atribuídas pola Constitución, polos Estatutos de Autonomía e as leis, respectarán os principios que se establecen nesta Lei e adecuaranse ás directrices, fins e obxectivos da Política Exterior fixados polo Goberno. E engade que as devanditas actividades se adecuarán aos instrumentos de planificación da Acción Exterior, elaborados e aprobados de conformidade co disposto nesta Lei e establecidos polo Estado no exercicio das súas facultades de coordinación neste ámbito, cando definan directrices de actuación propias da Política Exterior do Estado ou se insiran no ámbito das relacións internacionais de España

79. Esa liberdade de actuación ten a súa contrapartida na responsabilidade que leva consigo a **imprescindible lealdade constitucional**. Lealdade constitucional que pasa por non xogar dende as CC.AA. a simular estruturas de Estado nin desenvolver accións reservadas á diplomacia estatal. Pero tamén, por parte da AXE, a ser máis inclusiva e receptiva coas CC.AA. en canto atinxe á súa indispensable Acción Exterior no exercicio das competencias materiais que lles outorga o bloque da constitucionalidade.
80. Para Galicia, traballar en rede na Acción Exterior debe implicar unha coordinación de e entre os axentes e actores galegos que interveñan nese campo, pero tamén coordinarse mellor coas restantes CC.AA. e coa AXE. **De aí que apostemos pola creación dunha Conferencia española de Acción Exterior**, que supere o marco da Conferencia para Asuntos relacionados coa UE (CARUE) porque, convén recoñecelo, todo o concernente á UE, tanto ao seu xogo institucional coma ás súas políticas públicas, non é xa un *tertium genus* entre o ámbito nacional e o internacional, senón que está xa moito máis próximo ao foro doméstico que ao marco internacional.
81. **Comunidades autónomas como a galega teñen moito que achegar e que dicir a prol da coordinación da Acción Exterior española.** Sirva de exemplo que a Xunta de Galicia dotouse xa en 1997 dun órgano especializado de coordinación interna, por medio do Decreto 170/1997, do 3 de xullo, polo que se creou a Comisión de Acción Exterior da Xunta de Galicia, mentres que a AXE só fixo algo similar tres anos despois, mediante o Real Decreto 1.412/2000, do 21 de xullo, de creación do

Consello de Política Exterior, agora modificado grazas á Disposición final segunda da Lei 2/2014, do 25 de marzo, da Acción e do Servizo Exterior do Estado. É máis, no caso galego, deuse xa outro impulso ao labor de coordinación co Decreto 368/2009, do 30 de xullo, polo que se crea e se regula o Consello de Acción Exterior, actualizado polo Decreto 178/2015, do 26 de novembro.

3. Axentes e actores galegos da Acción Exterior: coordinación, cooperación, colaboración (C³)

82. Para acometer o traballo imprescindible na área da Acción Exterior, ademais de polo proveito de propiciar o consenso sempre recomendable nesta, e tamén por utilidade e economía de escala, debemos apostar pola **tríplice C como C³** en todas as fases do devandito traballo. **Coordinar** todas as redes, medios e recursos de axentes e actores galegos relevantes para a Acción Exterior, **cooperar** especialmente entre as institucións e organismos públicos, e **colaborar** en calquera caso coa iniciativa privada que teña intereses no exterior, convértese así nun imperativo categórico para obter resultados. **C³ é máis que a suma das tres C**, xa que esta perspectiva integradora se favorece da retroalimentación e do efecto catalizador que converxen nela.
83. O **Consello de Acción Exterior de Galicia** naceu para aglutinar esforzos, coordinar as actuacións público-privadas, reforzar a imaxe de Galicia no mundo, e consolidar no tempo a Acción Exterior galega, para o cal debía fomentar a interacción, coordinación e colaboración entre o sector público autonómico, a empresa privada e a sociedade civil a favor do desenvolvemento da Acción Exterior de Galicia. Isto explica que, ademais de reunir a responsables autonómicos implicados na correspondente Acción Exterior sectorial, aglutínase tamén representantes das universidades públicas galegas e das cámaras de comercio, ademais de aos empresarios e sindicatos, entidades de estudos internacionais, ONGDs,... e mesmo a personalidades individualmente consideradas con recoñecido prestixio no ámbito internacional, sen prexuízo de colaboracións puntuais de responsables de órganos con interese en diversos asuntos transcendentais para a Acción Exterior ou de funcionarios especializados en distintas materias. Co obxectivo de facelo máis áxil, eficaz e participativo estudárase a revisión da súa composición e funcionamento. Asemade, créase un grupo de

traballo centrado nas relacións institucionais, culturais e comerciais cos países de lingua portuguesa.

84. A incorporación tras o Decreto 178/2015, do 26 de novembro, de responsables locais a través da **FEGAMP e do Consello da Cultura de Galicia**, tanto á vista da Lei 2/2014 coma da “*Estrategia española de Acción Exterior*”, contribuirá sen dúbida a mellorar notablemente esa C³ á que nos referimos. No marco da colaboración coa FEGAMP, canalizarase a colaboración dos concellos galegos con maior proxección internacional.
85. O Consello da Cultura Galega é o órgano estatuario de Galicia en materia de cultura. Como os órganos análogos de Estados, Comunidades e Corporacións actúa como un corpo asesor e consultivo, con capacidade de iniciativa, investigación e organización, dotado de personalidade xurídica. Entre as súas competencias destaca a de **analizar cantas cuestións se refiran ó patrimonio cultural e fomentar a lingua e a cultura galegas como creacións orixinais do pobo galego**, entendidas como un patrimonio que cómpre conservar e transmitir e tamén organizar actuacións culturais adecuadas ós fins do Consello dentro ou fóra de Galicia.¹⁴
86. En canto aos actores privados, todavía queda marxe de mellora para a coordinación e a colaboración. Aínda sabendo que os **colexios profesionais** son corporacións de Dereito Público, o feito certo é que a través deles se poden incrementar e perfeccionar os esforzos para avanzar en iniciativas como as que teñen que ver coa intensificación da integración da sociedade civil galega e a portuguesa, ou nos avances relativos ao máximo aproveitamento das oportunidades do mercado interior europeo, sobre todo na faceta dos servizos transfronteirizos sen necesidade de establecemento. O mesmo cabe aventurar respecto de **asociacións sectoriais de PEME e emprendedores autónomos**, que pola súa atomización se cadra non gozaron no pasado da facultade de interlocución cos principais responsables da Acción Exterior galega.

¹⁴ Así o recoñece a “*Estrategia española de acción exterior*” (ESTEAEEX) no marco da acción exterior do Ministerio de Asuntos Exteriores e de Cooperación do Goberno español, no apartado dedicado ás relacións do Instituto Cervantes e ás linguas cooficiais: “*El Instituto Cervantes se ha mostrado, dentro del marco de la acción exterior del Gobierno, como un instrumento esencial en la enseñanza de las diversas lenguas de España y en la difusión de la cultura española, en toda su amplitud y diversidad, así como del patrimonio cultural común de toda la comunidad hispanohablante.*”

En 2013, con la incorporación de la coordinación académica de las instituciones representativas de nuestras lenguas- el Instituto Cervantes, el Instituto Ramon Llull, el Consello da Cultura Galega y el Instituto Vasco Etxepare-, se reforzó la vocación fundacional de promover el diálogo de las culturas de España y se pusieron en valor las tres décadas de creación, intercambio y diálogo que acumula esta iniciativa”.

87. Achegas como as que pode facer o **Consello Sindical Interrexional Galicia-Norte de Portugal** á mellora da Acción Exterior galega, ou a **Fundación Centro de Estudos Eurorrexionais Galicia-Norte de Portugal (CEER)**, abren posibilidades que debemos explorar, xa que falamos de actores dunha nova xeración e natureza non exclusivamente galega ou portuguesa, senón xenuinamente luso-galaica, é dicir, cunha percepción da nosa Eurorrexión diferente á que poden ofertar outros actores.
88. As **comunidades galegas no exterior** tamén deben ser percibidas como actores a considerar na planificación, programación, implementación, execución e revisión da nosa Acción Exterior, xa que poden achegar unha información cualitativa de primeiro nivel, a miúdo difícil de achar sen a imbricación sobre o terreo que elas teñen coas sociedades nas que xa están integradas de pleno dereito. Abrirlles a posibilidade de participar nesta nova faceta pode servir ademais de acicate para atraer ás novas xeracións de galegos nados no exterior, mesmo de ascendencia non exclusivamente galega, para reforzar os vínculos co noso pobo asentado no territorio galego.
89. Por outra banda, tamén podemos e debemos mellorar a colaboración coas **ONGDs galegas** máis alá do estrito ámbito delimitado polo seu obxecto social, pensando especialmente naquelas que traballan con socios locais radicados en países cos que outros actores privados ou axentes públicos galegos non teñen unha fluída ou consolidada relación. Tamén se é o caso, a achega de información de gran valor cualitativo debe ponderarse axeitadamente.
90. En consecuencia, o **centro directivo responsable da Acción Exterior** institucional de Galicia debe manter sempre e en calquera circunstancia unha **fluída relación cos axentes e actores galegos na materia**, tanto cos xa asentados como cos que se abren paso. Deste modo, este centro directivo debe converterse no **eixo que transfira información útil ao conxunto, así como transmitila ao Ministerio de Asuntos Exteriores e de Cooperación (MAEC) e ás institucións da UE**, aos que ha de solicitar os apoios necesarios para garantir a seguridade e os éxitos dos devanditos axentes e actores.
91. De aí que unha **constante interlocución co MAEC**, baseada na mutua lealdade institucional e no estrito respecto ás competencias que o bloque da constitucionalidade atribúe a cada Administración, sexa unha peza de uso diario para facilitar a consecución de resultados. A rede exterior de embaixadas, consulados, oficinas comerciais e centros culturais de

España está tamén ao servizo de Galicia e dunha Acción Exterior autónoma, pero imbricada coa española, á que igualmente debe contribuír na súa fase de análise e planificación.

92. En suma, **a Acción Exterior será unha prioridade para o Goberno galego**, en tanto que ámbito de expresión e defensa das competencias exercidas nos marcos institucionais europeo e estatal, mais tamén como manifestación da vontade política de actuación con personalidade propia no concerto internacional, onde a globalización fai precisa a defensa estratéxica das identidades. Os intereses socioeconómicos e culturais da sociedade galega no exterior, así como a proxección da súa identidade propia precisan do liderado e impulso institucional do seu Goberno. Ao tempo, e fronte ás modificacións introducidas polo proceso mundializador en diversos patróns das relacións internacionais, Galicia debe estar presente con voz propia nos esforzos por artellar un modelo máis complexo e con novos actores, multipolar e respectuoso coa diversidade, capaz de construír sistemas de gobernanza globais ao servizo da paz, dos dereitos humanos e dos pobos, da legalidade e solidariedade internacionais.

4. Ámbitos sectoriais da Acción Exterior:

4.1. Galicia: unha economía aberta

93. **Galicia é unha economía aberta**, inserida nun espazo económico igualmente expedito, como é o mercado interior europeo a través da súa pertenza a España, en tanto que Estado membro da UE. Neste escenario, **nin España, nin por suposto Galicia, posúen competencias exclusivas en materia de réxime arancelario, alfándegas, control de cambios, circulación de capitais, nin en ningunha outra área análoga ás que ían indisociablemente unidas á condición de Estado-Nación**, polo menos ata mediados do pasado século XX. Así, dentro da globalización económica propiciada polos avances técnicos, loxísticos e das comunicacións, e institucionalizada a través de acordos internacionais cuxa execución depende de entidades, entre outras, como a Organización Mundial do Comercio (OMC) ou o Fondo Monetario Internacional (FMI), Galicia áchase situada nun continente aínda máis poroso, que aglutina nacións aínda máis abertas aos fluxos internacionais que a maioría dos países do planeta, incluídos os restantes da OCDE.
94. Neste teatro de operacións, **a nosa mellor alternativa consiste en realizar as análises adecuadas para aproveitar as correntes máis**

idóneas e vantaxosas respecto ás nosas capacidades produtivas, os nosos intereses e as nosas necesidades, xa que se non logramos que o aparato produtivo funcione a pleno rendemento será moi difícil atender as demandas sociais inherentes a toda comunidade humana desenvolvida de Occidente. **O éxito na economía internacional é requisito previo e indispensable para garantir a bonanza e a equidade social.**

95. **O gran fito histórico da adhesión ibérica ás Comunidades Europeas propiciou en apenas tres décadas unha transformación sen precedentes** -tanto pola súa intensidade coma pola súa rapidez- **da sociedade e a economía galegas**. En todos os procesos de transformación análogos concorren custos e beneficios, sendo determinante para a súa valoración colectiva o saldo final obtido tras certa perspectiva histórica. Pois ben, a experiencia da nosa integración europea é netamente positiva, sendo non obstante indispensable compensar axeitadamente os esforzos de adaptación realizados por diversos sectores e axentes, cuxa perspectiva individual pode facelos disentir deste xuízo, como é lexítimo por outro lado, xa que eles só han preocuparse de xeito primordial polo estritamente propio e particular, e non do común e colectivo.
96. Pero a **apertura económica de Galicia non pode auto-conterse ao aproveitamento das oportunidades que dispense o mercado interior europeo**, xa que este padece á súa vez certas disfuncións que haberá que superar -harmonización bancaria, diferenzas tributarias, coexistencia do euro con outras divisas europeas... -, sendo a máis relevante a que atinxe aos topes ao crecemento deste mercado, como consecuencia de factores endóxenos, como son a persistente crise demográfica europea, o alto nivel de endebedamento de moitos dos Estados da UE, ou a crecente competencia foránea en segmentos de alto valor engadido, que ata non hai moito quedaban reservados a moi poucos países do mundo desenvolvido occidental e Xapón.
97. Asumir esta nova realidade é o máis intelixente que podemos facer para adaptarnos a ela e manter os altos niveis de desenvolvemento e cohesión que obtivemos dende a segunda metade do século XX ata os nosos días. A crise financeira que chegou do outro lado do Atlántico para instalarse en Europa, ata transformarse nunha severa crise económica e social que só agora comezamos a superar, debe ser un **acicate para acelerar ese proceso de adaptación**, preservando o mellor do noso modelo de economía social de mercado, do "*European way of life*" maioritariamente

defendido dende Galicia e España, aínda que tamén aproveitando as nosas vantaxes competitivas no mundo.

98. Para conseguilo temos que diferenciar dous planos no exterior. Aquel que concerne aos actores públicos, que deben velar polo interese xeral e a atención ás necesidades de toda a poboación (plano macroeconómico), e aquel outro que mente se centra nos operadores económicos particularmente considerados, como é o caso das empresas (plano microeconómico). **Perseguir un equilibrio dinámico entre estes dous planos é responsabilidade das autoridades públicas competentes**, e a iso han de encomendar todos os seus esforzos e habilidades.

4.1.A. Estratexia macroeconómica exterior

99. **Dende 1986 ata os nosos días o maior investidor exterior en Galicia foi a Unión Europea** -antes Comunidade Europea (CE) ou Comunidade Económica Europea (CEE)-. Descontando xa as transferencias correntes para o sostemento de prezos agrarios e outras dotacións análogas, estamos a falar do ámbito duns 20.000 millóns de euros ata 2020 -a expensas da liquidación final que se peche en 2023, tras a execución do vixente marco financeiro plurianual, do que beben as actuais axudas cofinanciadas-. 20.000 millóns de euros, en números redondos, fundamentalmente destinados a acrecentar o capital social fixo de Galicia e o capital produtivo privado das empresas galegas. O notable incremento da renda per cápita dos galegos dende a adhesión ao proxecto europeo non é alleo a este investimento, nin á modernización da nosa estrutura económica como consecuencia da nosa participación no mercado interior e nas restantes políticas públicas europeas, e iso a pesar das erosións padecidas durante os intervalos de crise.
100. Fronte a un pasado idealizado temos un mellor presente, avalado con cifras reais, contrastadas por Eurostat, e esperamos **alcanzar os obxectivos sinalados no Plan Estratéxico de Galicia 2015-2020**, que en termos estritamente macroeconómicos pretende gañar oito puntos de converxencia respecto do estándar da UE. Iso requirirá manter un crecemento económico sostible e acumulativo superior ao 2,5% anual, que nos permita crear cen mil novos empregos e reducir a taxa de paro ao 10%. Pero ademais, habemos de afianzar o futuro posterior a 2020 reducindo a taxa de abandono escolar prematuro ata o 13,5%, para progresar logo máis rapidamente cara ao obxectivo-marco fixado pola UE. Igualmente debemos conseguir que polo menos o 47% dos nosos cidadáns adultos comprendidos entre os 30 e 34 anos de idade posúan

estudos superiores, así como duplicar o noso investimento en I+D. Estes avances indispensables para mellorar a nosa produtividade e competitividade internacional deben estar en liña cunha maior equidade social, que posibilite ir reducindo a poboación en risco de exclusión en polo menos 100.000 persoas, así como con mellorar o trato ambiental, ao reducir as emisións de gases con efecto invernadoiro nun 35% e incrementar a xeración enerxética mediante fontes renovables ata representar o 30% do consumo. Neste ámbito farase ademais o posible para afianzar o noso rexuvenecemento demográfico, levando a nosa fecundidade ata a media da fecundidade europea. **A EGAEX debe ser entón unha ferramenta ao servizo dese plan mestre** e concitar o maior consenso no seu deseño e implementación.

101. **A mellora do noso modelo produtivo esixe posuir capacidade para reter e captar talento.** Se queremos realmente dar pasos serios no fortalecemento dun cambio de modelo produtivo, e social, máis baseado na innovación, na investigación e na transferencia tecnolóxica, Galicia debe dispoñer dunha Axenda propia para facilitar o máximo a internacionalización dos nosos grupos de investigación e a atracción de investigadores e fondos financiadores de I+D+i. Converxer cara ao 2 % do PIB (media OCDE) parece un compromiso difícil de acadar en España e en Galicia, pero non pode deixar de ser un obxectivo a trazar progresivamente. O Plan Estratégico Galicia 2015-2020 contempla duplicar o gasto en I+D+i. Potenciar aos nosos mellores investigadores, aos grupos de investigación do Sistema Universitario de Galicia (SUG), ás unidades de I+D+i das nosas empresas, implementar políticas de I+D+i nas nosas Pemes, a imperativa necesidade de incrementar a transferencia da investigación, son todas demandas irrenunciáveis para o noso presente e para o noso futuro. Todas as actuacións públicas e privadas de Galicia, os diferentes axentes que interveñen no proceso investigador, precisan dunha Axenda específica que "poña a Galicia" no mapa mundial, que sexa capaz de captar persoas con talento e recursos financeiros, que aposte decididamente naqueles ámbitos científicos e territoriais que en moitas ocasións xa están identificados polos propios grupos e centros de investigación. A EGAEX configúrase así como una boa panca para que Galicia aposte por unha Axenda de I+D+i na súa acción exterior.

102. **A internacionalización está intimamente ligada á innovación.** Os produtos e servizos innovadores son a base para acceder aos mercados exteriores, pero, no contexto actual de innovación aberta e colaborativa, a internacionalización do sistema de innovación (empresas, universidades, centros, administracións) é igualmente estratéxica para contar con

coñecemento excelente e atraer talento, aspectos clave para a competitividade, o cambio de modelo produtivo, e a xeración de empregos de calidade. Para cumprir con estes obxectivos, a Xunta de Galicia está a desenvolver un conxunto de actuacións para potenciar esta dimensión exterior.

103. Por unha parte, a **Xunta de Galicia a través da Axencia Galega de Innovación participa directamente en proxectos e iniciativas europeas con outras administracións homólogas para traballar conxuntamente na mellora continua das políticas e instrumentos de apoio á I+D+i**. Está participando activamente en redes, plataformas e iniciativas europeas (por exemplo as S3 Platforms, a Vanguard Initiative, ERRIN, etc.) co obxectivo de incrementar a visibilidade das capacidades e do potencial de innovación de Galicia, e servir de vehículo para un mellor posicionamento dos axentes galegos tanto en proxectos internacionais de I+D+i financiados pola Comisión Europea, como en cadeas de coñecemento europeas. A través destes foros, poténciase o posicionamento de Galicia como lugar referente para o desenvolvemento de estratexias de negocio baseadas na I+D+i a través das cales atraer investimento privado e talento que mellore a nosa competitividade e xere crecemento empresarial sostible.
104. Ao abeiro deste enfoque, definiuse o Programa de Talento, como marco de apoio ao descubrimento emprendedor do talento de ámbito internacional, articulado a través da súa retención, incorporación e mobilidade, e da aceleración da innovación xerada ao seu abeiro. O Programa está integrado por varios instrumentos de apoio: OPORTUNIUS, ten como obxectivo proporcionar a investigadores “excelentes”, no marco europeo, as condicións necesarias para desenvolver en Galicia a súa carreira científica e xerar, a través da súa posta en valor, crecemento baseado no coñecemento; PRINCIPIA, apoia a incorporación do talento xove como persual técnico e investigador no tecido empresarial, co obxectivo de adaptar o modelo produtivo á xeración de crecemento baseado na innovación; ACELERACIÓN DA INNOVACIÓN, orientado a ofrecer un apoio intensivo e integral ao talento innovador e emprendedor nas primeiras etapas de nacemento empresarial, prestando soporte específico á evolución dende a idea innovadora á xeración dun novo produto ou proceso.
105. Retomando a transcendencia dos investimentos europeos na nosa economía, como lembrou o presidente da Xunta de Galicia ao presentar o Programa operativo FEDER Galicia 2014-2020, o 30 de marzo de 2015, ata que conclúa a presente década **Galicia conta afortunadamente co**

amparo dunha rede financeira de seguridade que pode chegar ata 4.000 millóns de euros, dos que máis de 2.500 serán xestionados pola Comunidade Autónoma de forma directa, entre fondos estruturais (FEDER e FSE), fondos agrícolas (FEADER) e fondos pesqueiros (FEMP). Pero por engadido gozará dun beneficio adicional moi relevante, como é poder manter unha taxa de cofinanciamento que permite alcanzar ata o 80% en certos proxectos de investimento.

106. Convén lembrar, para ter a imprescindible perspectiva histórica, que no momento da nosa adhesión Galicia contaba cun PIB per cápita que era o 56% do correspondente á media das Comunidades Europeas; que ese PIB per cápita en 2002 era xa o 77% -é dicir, por enriba dos $\frac{3}{4}$ do parámetro usual para considerar se unha comunidade debía ser incluída no que se deu en chamar "rexión obxectivo 1" ou, posteriormente de "converxencia" -; e que entre 2008 e 2009 o noso PIB per cápita alcanzou o seu máximo histórico polo momento, chegando ao 89% dese indicador. Con independencia de efectos estatísticos, pola adhesión de países con menor PIB per cápita -efectos que, por certo, operan para todos os integrados na UE, e non só para Galicia-, resulta así innegable que **o proceso de converxencia socioeconómica entre Galicia e o resto da UE foi acelerado e intenso**, con poucos precedentes análogos, agás, entre outros, a notable excepción irlandesa, que se beneficiou ademais de incorporarse ás Comunidades Europeas trece anos antes ca nós, na primeira ampliación de 1973.
107. **Esta evolución positiva parece ter sido eclipsada en parte pola profunda crise que alcanzou as costas europeas** con toda a súa virulencia en 2008 e 2009. Como consecuencia da asimetría nos impactos desa crise, o mesmo indicador de PIB per cápita medio para o conxunto da UE descendeu en Galicia. É de esperar que coa recuperación económica certificada polos servizos da Comisión Europea, con parámetros de crecemento superiores á media da UE, os puntos perdidos no terreo da converxencia se vaian recuperando paulatinamente, esperando superar o máximo acadado en 2009 ao final da presente década.
108. A tradución práctica e tanxible para a cidadanía dos indicadores macroeconómicos plásmase en múltiples fitos. Como se anticipou, non só os grandes equipamentos transformaron definitivamente a estampa da estrutura económica galega -as autovías de conexión co resto de España, as conexións ferroviarias, a rede gasística, os portos exteriores de Ferrol e A Coruña, a ampliación e mellora dos aeroportos galegos,... -, senón tamén intervencións como a renovación da frota, a intensificación da

concentración parceira, ou as dotacións de novos equipamentos das tres universidades galegas e o seu acceso a fontes de financiamento europeas, os novos hospitais públicos, centros de saúde, centros de educación primaria e secundaria,... ou mesmo o investimento na formación e capacitación do capital humano, **todo iso foi posible grazas á contribución das políticas públicas da UE.**

109. Evidentemente, **o maior esforzo de adaptación e investimento no camiño cara á converxencia cos estándares europeos máis avanzados foi o realizado pola sociedade galega.** As transferencias de capital chegadas dende Bruxelas foron un estímulo e un acicate, pero non explican en exclusiva os éxitos acumulados dende 1986, aínda que só sexa porque o cofinanciamento galego dos investimentos acometidos era requisito *sine qua non* para a súa materialización. Pero, á vez, xusto é recoñecer que o avance na converxencia tamén é debedor do clima propicio ao investimento, á modernización e á apertura económica xerado pola harmonización e a seguridade xurídica creados polo acervo da Unión. **Estes intanxibles son tanto ou máis valiosos que as transferencias financeiras ás que vimos referíndonos.**
110. O exemplo da **cooperación con Portugal** pode ser, sen dúbida, o máis ilustrativo. Antes da adhesión de Portugal e España ás Comunidades Europeas, xa durante a primeira metade da década dos oitenta do pasado século, compartindo pois ambas as dúas nacións ibéricas senllos sistemas democráticos e parlamentarios, a cooperación transfronteiriza era mínima, por non dicir nula. Houbo que agardar a 1986, e aínda máis en concreto ao despregamento dos primeiros proxectos da Iniciativa INTERREG, cara a 1990, para que a integración económica galaico-portuguesa empezase a coller forma. **Sen iso, mesmo sen a Acta Única europea, sería impensable o incremento das relacións económicas con Portugal,** cuxo peso histórico dende entón supera tradicionalmente o mantido por Galicia con toda a América hispana. Sen iso, grupos como INDITEX non terían podido acometer a súa primeira aproximación á expansión internacional, exemplificada na inauguración en 1988 do seu primeiro establecemento fóra de España, concretamente no Porto.
111. Agora, de cara ao futuro inmediato, **Galicia ten que comezar a prantexarse como captar máis capital foráneo,** sobre todo unha vez que comecemos a achegarnos á fronteira de 2020. Captar capital do exterior para investir en Galicia debe ser unha prioridade transversal, sobre todo considerando a acelerada senescencia da nosa sociedade e a súa influencia nos hábitos de consumo e investimento. Sen capital exterior produtivo non poderemos reter á nosa minguante xuventude nin,

tampouco, atraer aos mozos do exterior que precisamos para facer que Galicia recobre unha demografía vibrante e un cadro ilusionante como substrato dunha puxante economía de mercado.

112. Ademais de no terreo do investimento privado, **debemos seguir apostando por convencer ás institucións da UE de que o investimento público debe apostar por favorecer un rexuvenecemento demográfico en toda Europa**, e singularmente naquelas NUTs máis vulnerables ás mutacións sociais e económicas parellas á senescencia colectiva.

113. Unha das posibilidades máis plausibles no terreo público para manter esta follla de ruta podemos situala no **Informe Kukan** (15), en cuxos puntos 10 e 11 o Parlamento Europeo plasma o seguinte:

<<10. Pide a la Comisión Europea que efectúe un estudio sobre el declive demográfico que afecta a un número creciente de regiones de varios Estados miembros de la Unión Europea y que elabore una comunicación sobre este problema y sobre las medidas que se podrían tomar a nivel europeo, así como a nivel de los Estados miembros y de las regiones afectadas, para afrontar el reto del declive demográfico. (...) Destaca que las regiones con desventajas naturales o demográficas graves y permanentes como, por ejemplo, las regiones con escasa densidad de población, las regiones insulares y las de montaña, sufren especialmente de los problemas asociados al envejecimiento, y disponen de menos medios e infraestructuras para promover un envejecimiento activo; pide que se estudie la conveniencia de planes de dinamización para revertir el proceso de envejecimiento, generalmente agravados por procesos paralelos de despoblación, que sufren muchas de estas regiones y que puede llegar a poner en peligro la supervivencia de estas zonas;>>.

114. Nesta liña, o **Plan Estratéxico de Galicia, 2015-2020**, debера presentarse como o aval perante a UE do compromiso da nosa Comunidade Autónoma por estar á fronte da Unión na busca e despregamento de solucións ao grave problema demográfico que padecemos, e que mesmo certifica para o caso de España -como un dos Estados con maior peso demográfico e político na UE- a “Estrategia española de Acción Exterior”, e xa, para o conxunto da UE, tanto a Comisión Europea coma o Parlamento Europeo (16), ademais do

¹⁵ Parlamento Europeo, Comisión de Empleo y Asuntos Sociales. Relator: Eduard Kukan: *Informe sobre la puesta en práctica, los resultados y la evaluación general del Año Europeo del Envejecimiento Activo y de la Solidaridad Intergeneracional (2012) (2014/2255 (INI))*. (23.7.2015, A8-0241/2015)

¹⁶ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+IM-PRESS+20080414FCS26499+0+DOC+XML+V0//ES>

Consello, o Comité das Rexións e o Comité Económico e Social da UE, en sucesivos informes e pronunciamentos, que se remontan con indisimulado dramatismo á primeira década do presente século.

115. Se a UE considera o declive demográfico un risco estrutural de primeiro nivel para a pervivencia do seu modelo económico e social, ademais de diagnosticar, alertar e mobilizar os seus Estados, **ten que redeseñar de nova planta toda a súa política de cohesión**. Isto supón introducir novos indicadores que superen os tradicionais ligados ao PIB per cápita medido en paridade de poder adquisitivo. Por iso, se somos capaces dende Galicia de convencer ao resto de Europa -comezando polo resto de España e por Portugal- de que hai que investir en persoas, tanto na infancia e na xuventude, coma nos anciáns, para garantir a subsistencia do modo de vida europeo -ese que cun declinante 7% da poboación mundial e cun minguante 25% do PIB planetario, debe financiar o 50% do gasto social de todo o mundo, fundamentalmente en sanidade, servizos asistenciais e pensións-, teremos dado un paso estratéxico de primeiro nivel e afianzado perante a UE que Galicia pode e debe xogar un rol básico na estratexia colectiva europea por **preservar o noso común modelo social**. De aí que pague a pena apostar polas propostas de reactivación demográfica que se propoñan dende Galicia e que ela mesma practique.
116. Isto non obsta en modo algún, como anticipamos, a conveniencia, e tamén a necesidade, de **mellorar notablemente a captación de capital privado**, e singularmente capital produtivo que axude, entre outras cousas, a completar os ciclos de produción en Galicia, mellorando o incremento de valor engadido nos nosos produtos e servizos. Neste sentido, a **Estratexia de Internacionalización da Empresa galega 2020**, liderada polo Instituto Galego de Promoción Económica (IGAPE), debe ser asimilada e co-impulsada pola totalidade dos departamentos, organismos e entidades autonómicas que, directa ou indirectamente, poidan axudar a facer de Galicia un lugar particularmente atractivo para o devandito investimento.
117. Resulta oportuno subliñar que os obxectivos da devandita Estratexia liderada polo IGAPE son particularmente transcendentales dende unha perspectiva macroeconómica, porque ante unha hipotética conxelación ou

Política social -02-06-2008 - 17:15

Mientras el bienestar experimenta un rápido crecimiento en la Unión Europea, un fantasma se cierne sobre ella: el envejecimiento de su población. Cada vez nacen menos niños y los mercados de trabajo y sistemas sanitarios se ven forzados a hacer frente a una mayor presión. Los informes demográficos son alarmantes: la población europea se muere.

contracción da demanda interna galega, fundamentalmente pola perda de poboación e polo seu envellecemento, que non se vexa compensada por outros factores, teremos que envorcarnos máis se cabe nos mercados exteriores. Así, o presidente da Xunta, considerando á súa vez a Estratexia Europa 2020, dixo ao presentar a folia de ruta proposta polo IGAPE, que tras conseguir que as **exportacións** tivesen alcanzado en 2013 o 33% do PIB galego, o obxectivo era **elevalas ata o 40% en 2020**.

118. Cos datos pechados de 2016, pode constatarase que neste eido progresamos na boa dirección. **Desde 2009 as exportacións subiron máis dun 43%, e a balanza comercial galega de 2016, a mellor da historia en termos absolutos, multiplica por máis de 5 a de 2009**. Así, Galicia acadou os 20.041,6 millóns de euros en exportacións e expedicións, o que implica un crecemento do 5,8% respecto a 2015, obtendo ademais o seu récord de vendas ao exterior. Este incremento supera en 4,1 puntos ao de por si importante aumento do 1,7% para o conxunto de España. Deste xeito, as exportacións e expedicións comerciais galegas elévanse sobre o previo récord de 18.927,4 millóns de euros, logrado en 2015. Así mesmo, o saldo comercial galego foi positivo e de 4.417,2 millóns de euros, é dicir, un 17% maior que en 2015, mentres que no conxunto nacional a balanza comercial foi negativa en 18.753,9¹⁷ millóns. A industria está á cabeza do tirón das exportacións galegas, cunha suba en vendas ao exterior nas materias téxtiles e as súas manufacturas do 17,9%; un incremento do 7,2% no material de transporte. A Unión Europea segue sendo o principal destino das exportacións galegas, o que nos esixe un maior esforzo de diversificación de clientes foráneos. Por países, Francia ocupa o primeiro lugar (19,2%); seguido de Portugal (12,7%); Italia (9,2%); Reino Unido (7,9%); Alemaña (7%). Destacan os crecementos que experimentan mercados como Alemaña e cara onde se exportou o ano pasado un 40,7% máis que en 2015, ou Reino Unido, onde se exportou un 42,2% máis. En 2016 obsérvase non obstante como Galicia reduce a súa dependencia de Francia e Portugal, pois entre ambas as dúas nacións supoñen o 31,9% das vendas ao exterior, cando dous anos antes eran o 41,4%, debido a que Alemaña e Reino Unido gañan peso. A aposta das empresas galegas por diversificar os mercados a onde exportan os seus produtos permitiu ademais que se incrementasen nun 9,4% as exportacións a Asia, que supón xa o 5,2% do total das exportacións galegas, destacando a suba

¹⁷Informe Mensual de Comercio Exterior. Diciembre 2016. Ministerio de Economía, Industria y Competitividad
http://www.mineco.gob.es/stfls/mineco/prensa/ficheros/noticias/2017/170220_Informe_COMEX_Dic_16.pdf

das vendas á India ou a Xapón¹⁸. Con todo, **debemos pensar nas continxencias que xere o novo estatus británico fóra da UE.**

119. **Este obxectivo macroeconómico de país é factible** se atendemos á evolución das nosas exportacións durante os últimos anos, segundo constata o IGAPE e outras fontes como o IGE, xa que estas progresaron da seguinte maneira (cifras en miles de €)¹⁹:

2009: 13.957.779

2010: 14.913.206

2011: 17.149.900

2012: 16.665.763

2013: 18.762.381

2014: 17.813.112

2015: 18.927.474

2016: 20.041.604

120. Durante estes anos, a porcentaxe das exportacións de Galicia sobre o seu PIB pasou de representar un 24,6% no ano 2009 ao 34,6% no 2016, o cal a sitúa como a segunda comunidade autónoma con maior contribución, só superada por Navarra. Cun crecemento interanual de 0,7 puntos porcentuais no ano 2016, **Galicia é a Comunidade que rexistrou o segundo maior incremento do peso das súas exportacións respecto ao seu produto interior bruto**, superando a Cataluña, e recupera no ano 2013 e mantén no ano 2016 a posición perdida dende 2009 respecto ao País Vasco. Ademais, o peso das exportacións respecto ao PIB en Galicia presenta no período 2009-2016 un incremento de 10,0 puntos porcentuais, supoñendo un dos maiores crecementos entre aquelas comunidades autónomas con maior volume de exportación.

121. Por engadido, en 2013, **a taxa de cobertura do sector exterior de Galicia foi do 128%, mentres que en España foi do 93,4%**, e o grao de apertura de Galicia ao exterior -medido como o cociente da suma das exportacións e as importacións, dividido polo seu PIB- en 2013 foi dun 59% (España 47%). Igualmente, as exportacións de alta intensidade tecnolóxica de Galicia duplicáronse dende 2009, e o valor unitario das exportacións de Galicia creceu un 9% na última década, sendo practicamente similar ao da media total de exportacións españolas (1,48 €/Kg fronte a 1,52 €/Kg de España). No ano 2015 o superávit comercial foi

¹⁸ <http://www.xunta.gal/notas-de-prensa/-/nova/0564/conde-salienta-aposta-pola-innovacion-das-empresas-galegas-como-clave-novo-record>

¹⁹ <https://www.ige.eu/igebdt/selector.jsp?COD=439&paxina=001&c=0307004001>

de 3.775,6 millóns de euros (3.353,2 no ano anterior), situándose a taxa de cobertura no 125% (123,6% un ano antes). O valor das vendas das empresas galegas ao exterior representa o 7,5% do total estatal. En relación ao ano anterior o importe das exportacións aumentaron en 1.114 millóns, un 6,3%. Polo que se refire ás importacións, estas supuxeron un importe de 15.151,8 millóns de euros en 2015, o 5,5% das compras españolas a terceiros países. As importacións experimentaron un incremento interanual sensiblemente inferior ao das exportacións (4,8%). No ano 2016 o superávit comercial foi de 4.453,6 millóns de euros, e o valor das vendas das empresas galegas ao exterior representa o 7,9% do total estatal²⁰.

122. Aínda que de todos os datos que ofrece o IGAPE, para os efectos da Estratexia de Acción Exterior galega, sen dúbida o máis relevante é o que concirne á **indispensable diversificación xeográfica** dos nosos clientes exteriores, máxime considerando a pasada excesiva concentración de risco nun mercado, o europeo, que realmente é o noso natural mercado interior ou doméstico. Por fortuna, a pesar de que se mantén o peso dos tradicionais socios comerciais europeos, as exportacións de Galicia na última década xa se diversificaron: as exportacións (expedicións) á UE pasaron de representar un 81% en 2004 a supoñer o 75% en 2016, pero aínda deben diversificarse máis, de maneira que os incrementos marxinais no comercio exterior galego deben concentrarse preferentemente en mercados extra-europeos durante os próximos anos, contando mesmo coa crise en pendes que ameaza ás economías de certos países obxectivo para nós, significadamente no ámbito latinoamericano, como é o caso do Brasil.
123. Chama a atención á hora de avaliar a traxectoria adquirida durante a década previa, como a cota que representaban nas exportacións galegas países tan distintos como Australia ou Alxeria pasaron de cifras puramente testemuñais a representar en ambos os dous casos arredor do 3% as devanditas exportacións, aínda que na actualidade non chega a 1%, ou mesmo o máis moderado incremento cara a Turquía e Estados Unidos, do 1% en ambos os dous casos. Estes movementos contribuíron a compensar as caídas experimentadas noutros mercados da UE, como é o caso de Portugal, que pasou de representar o 17,2% ao 12,7% das exportacións galegas entre 2004 e 2016, ou o de Francia, que transitou

²⁰ Informe Mensual de Comercio Exterior. Diciembre 2016. Ministerio de Economía, Industria y Competitividad.
http://www.mineco.gob.es/stfls/mineco/prensa/ficheros/noticias/2017/170220_Informe_COMEX_Dic_16.pdf

do 33,3% ao 19,2% durante ese mesmo período. **Os efectos do impacto da crise en Europa foron pois incontestables, e de aí que cando falamos de reorientar e diversificar o noso sector exterior cara a outros mercados o fagamos coa debida motivación.**

124. **No ámbito da captación de investimentos produtivos de natureza privada, todo o sector público galego debe implicarse na execución das directrices xa perfiladas polo IGAPE**, buscando que o investimento estranxeiro directo axude a completar as cadeas sectoriais e permita a máxima consecución de valor en cada mercado, pechando ciclos completos de produción e comercialización. Para iso recoméndase impulsar un axeitado labor institucional e económico no exterior, coordinando de forma particularmente estreita e áxil o traballo de diagnose do IGAPE neste eido xunto coa asistencia do centro directivo responsable das relacións exteriores institucionais, que trasladarán á esfera pública as necesidades operativas detectadas por este Instituto.
125. Entre os obxectivos máis inmediatos marcados encóntrase así **establecer acordos institucionais con gobernos estranxeiros** para fomentar programas de adestramento baseados no intercambio temporal de novos talentos, acordos que quedarían cubertos baixo o paraugas xurídico da Lei 2/2014, do 25 de marzo, da Acción e do Servizo Exterior do Estado, e baixo o Decreto polo que se regula a Acción Exterior da Comunidade Autónoma de Galicia. Igualmente, outro obxectivo relevante sería impulsar Galicia como destino de aprendizaxe do español, o que pode ser de grande interese para moitos dos millóns de novos talentos naturais de países da lusofonía. Neste caso, a captación de capital humano altamente formado que se anime a emprender e residir entre nós, cando non a integrarse e formar parte do pobo galego, resulta ademais especialmente suxestivo.
126. Para identificar empresas con proxectos de investimento e atraelos cara a Galicia, co propósito de favorecer o antedito peche dos ciclos produtivos na nosa Terra, debemos **eliminar ou minimizar as trabas e cargas administrativas que disuadan a que empresas estranxeiras se establezan aquí**, de igual xeito que debemos propiciar o regreso daquelas que tivesen deslocalizado tarefas que, cos axustes precisos, volvan ser competitivas en Galicia. O sector público galego, tanto autonómico coma non autonómico, debe implicarse en iniciativas lideradas polo IGAPE, como a celebración dos *Galicia investors days*.
127. **As accións de atracción de capital foráneo privado han focalizarse pois naqueles sectores que contén con potencial de crecemento ou**

que precisen completar as súas cadeas de valor, ao obxecto de obter unha posición competitiva global máis relevante. Entre eses sectores cabe salientar estes:

- Industrial e manufactureiro: automoción e equipo; naval; maquinaria e equipo; outra industria auxiliar.
- Transporte e loxística.
- Saúde e asistencia social.
- Tecnoloxías da información e o coñecemento.
- Biotecnoloxía.
- Aeronáutico.
- Madeira e moble.
- Agro-mar-alimentario.
- Audiovisual

128. **Temos que perfeccionar un programa de alianzas con axencias de desenvolvemento doutros países con gran peso industrial**, de tal forma que se poidan intercambiar e coordinar estratexias para compartir coñecementos, favorecer sinerxías e buscar complementariedades nas relacións comerciais e de investimento. Tamén **debemos capitalizar as viaxes institucionais como mecanismo de xeración de negocio**, o que aconsella mesmo dar un enfoque máis horizontal aos desprazamentos de responsables sectoriais, coordinando e completando as axendas e os contactos coas autoridades foráneas que vaian ser visitadas, así como no caso de recibir delegacións exteriores en Galicia. Cómpre potenciar a asistencia das nosas empresas ás feiras internacionais sectoriais, tamén no eido da cultura, por exemplo as feiras do libro. Na actualidade só unha moi escasa parte das empresas editoriais, os autores, os tradutores e os ilustradores e as súas asociacións profesionais asisten a algunha. Non obstante hai empresas editoriais que están a medrar grazas á súa aposta pola internacionalización mediante un sistema de alianzas con socios noutros países e/ou a efectiva instalación neles coma unha empresa propia dese territorio. As nosas empresas son fundamentalmente de tamaño pequeno con poucos recursos económicos para saír a buscar mercados e unha formación escasa ou nula dos equipos directivos para a potenciación do comercio internacional.

129. Os recursos e as potencialidades para acometer estas tarefas requiren **reorientar diversas ferramentas existentes e buscar novas aplicacións**, tal como indica o IGAPE. En efecto, ademais de aliñar a

Estratexia galega de internacionalización empresarial coa planificación europea e nacional, debemos sacar maior partido dos fondos da UE para impulsar a internacionalización das empresas galegas e como instrumento para impulsar os grandes proxectos. Entre os programas europeos idóneos para mellorar a internacionalización da nosa economía estarían o *Programa para a Competitividade das Empresas e para as Pequenas e Medianas Empresas 2014-2020 (COSME)*, ou o *Programa Enterprise Europe Network*, de axuda ás pequenas e medianas empresas, deseñado para explotar ao máximo as oportunidades que brinda o mercado interior da UE.

130. Por outro lado, debemos contribuír a madurar xunto con outros actores públicos -autoridades portuarias, Zona Franca... - unha estratexia singular de **posicionamento internacional de Galicia como plataforma loxística** de entrada e saída de produtos e mercadorías, e singularmente como porta natural de entrada ao continente europeo, perfectamente ensamblada cos restantes instrumentos de planificación económica e amparada por esta Estratexia de Acción Exterior integrada. Potenciar a imaxe de Galicia como porto de produtos e mercadorías, como entrada e saída natural de Europa, permitiría consolidar o concepto de Galicia como Plataforma Loxística de acceso ao mercado interior da UE, tratando de ligalo a sectores cunha función loxística relevante na súa cadea de valor.
131. Estas tarefas deben complementarse cos esforzos precisos na **promoción das vantaxes competitivas de Galicia dentro da esfera internacional** para realizar investimentos produtivos, resaltando a nosa dispoñibilidade de chan industrial, os nosos servizos de apoio industrial altamente cualificados, o noso sistema universitario e os nosos centros tecnolóxicos especializados.
132. Un tratamento diferenciado é o que concirne a apoiar a cooperación, os negocios e as alianzas entre empresarios e profesionais galegos ou de orixe galega repartidos polos cinco continentes, grazas á **promoción da Rede Mundial Asociacións de Empresarios de Orixe Galega**. Aínda que esta iniciativa se completará ao tratar a promoción e defensa da galeguidade, aquí debéra subliñarse a posibilidade de que en todos os centros galegos puidesen difundirse os proxectos e programas do IGAPE, e que os prospectores de mercados e oportunidades de negocio mandados por aquel ponderasen tamén a información sectorial cualitativa que eses centros puidesen ofrecer. Así mesmo, intentará conectarse de forma estable a rede de comunidades emigrantes e empresas de orixe galega con aquelas outras -igualmente galegas- que traten de acceder a mercados onde as primeiras xa se encontren perfectamente integradas.

4.1.B. Estratexia microeconómica exterior: exportacións e expedicións de bens e servizos, investimentos no exterior e captación de investimentos

133. **O apoio e a asistencia ás PEMEgalegas conta na órbita da Xunta de Galicia cunha serie de pancas**, como son o Plan FOEXGA (Fomento das Exportacións Galegas), a rede de Plataformas Empresariais no Exterior de Galicia (Rede PEXGA), programas Galicia Exporta Empresas e Galicia Exporta Organismos Intermedios e o Servizo de Licitacións Internacionais (SALT), aos que se deben sumar, as novas antenas de internacionalización, sen esquecer a desexable e proveitosa cooperación e coordinación con outros instrumentos estatais, como é a Entidad Pública Empresarial España Exportación e Inversiones (ICEX), ou CESCE - Compañía Española de Seguros de Crédito a la Exportación-, que é tamén a axencia de crédito á exportación española.
134. **O Plan FOEXGA e os plans *Galicia Exporta*** impulsan actividades encamiñadas a fomentar a saída a mercados internacionais, como poden ser misións comerciais directas, participación en feiras internacionais e misións inversas, entre outras. Para facerse idea da súa relevancia abonda con enumerar os fitos da súa programación en 2016-2017, con previsión de fomentar accións multisectorias e sectorias en máis de 50 países.
135. A experiencia de coordinación acumulada polos sucesivos plans FOEXGA e Galicia Exporta, entre unha Administración institucional de base territorial -Xunta de Galicia, Consellería de Economía, Emprego e Industria-, un organismo público como o IGAPE, corporacións de dereito público como as Cámaras de Comercio, Industria e Navegación, e, sobre todo, coas empresas privadas, tanto individualmente consideradas coma agrupadas en asociacións sectoriais, é un activo crucial a considerar para mellorar a implicación doutros axentes públicos e actores privados que poidan sumarse a esta **cultura de cooperación a prol de mellorar a proxección de Galicia no exterior en beneficio dos nosos cidadáns**.
136. Polo seu lado, a **Rede PEXGA** -Plataformas Empresariais no Exterior de Galicia- centra os seus esforzos nos mercados do Brasil, China, Colombia, Estados, Marrocos, México, Reino Unido e Rusia. En consecuencia, esta rede prima os mercados extraeuropeos, vitais para diversificar os destinos e clientes internacionais das empresas e profesionais galegos.

137. A Rede PEXGA vén prestando diversos servizos, como son o de indagación sobre empresas en destino, identificación de barreiras de acceso, análise da competencia sectorial, asesoramento loxístico, aliñamento coa idiosincrasia local, ou apoio en procesos de homologación de produtos, entre outros servizos. Tamén realiza prospeccións de mercado; identificación de socios potenciais, clientes e distribuidores; elaboración de axendas comerciais; apoio en accións promocionais ou seguimento de introducións comerciais previas. En todo caso, **a EGAEX debe servir de acicate para reflexionar sobre o funcionamento da Rede PEXGA e os compromisos nela por parte da Confederación de Empresarios de Galicia (CEG)**. A rede Pexga deberá de ser impulsada, supervisada e avaliada polo IGAPE.
138. De igual xeito, o **SALT -Servizo de Licitacións Internacionais-** pretende sensibilizar ás nosas empresas acerca das oportunidades de negocio que se poden presentar mediante licitacións e participación en proxectos internacionais, incrementando as súas competencias e saber-facer neses ámbitos e facilitando o acceso á información sobre as súas convocatorias e sobre a propia estrutura e dinámica dos organismos convocantes, ademais de asesorar e apoiar ás empresas galegas que participen en proxectos con financiamento multilateral.
139. Pero esta estrutura ao servizo das empresas galegas, primordialmente das PEMEs, debe completarse coa creación de **Antenas de Internacionalización** do propio IGAPE, que desenvolverán o seu traballo mediante a utilización de axentes de internacionalización cos que ampliar e reforzar a cobertura de mercados da Rede PEXGA. Estas novas ferramentas teñen a misión de abrir canles de entrada como distribuidores e pontes de entendemento entre culturas empresariais diferentes, onde convén consolidar a presenza empresarial galega.
140. En suma, tendo en conta as necesidades do país e o obxectivo estratéxico de que as nosas exportacións cheguen a supoñer o 40% do PIB en 2020, **todos estes medios** focalizados no servizo á internacionalización empresarial, xunto cos restantes de natureza sectorial de que dispoñen as Administracións Públicas galegas, **deben colaborar máis áxil e intensamente cos actores empresariais privados**. Sen esa colaboración público-privada será menos probable alcanzar os obxectivos marcados.
141. Así, **as axendas dos desprazamentos oficiais ao exterior ou as previsións nas recepcións de autoridades foráneas en Galicia deben coordinarse o antes posible co IGAPE e, a través súa, coas**

asociacións empresariais e coas propias empresas con intereses nos países aos que sirvan esas autoridades. A miúdo os contactos a nivel oficial con representantes públicos de áreas conexas, afíns ou complementarias coa propiamente implicada nun asunto de interese empresarial serven para acelerar ou revisar expedientes que non avanza por problemas de diversa natureza. Pensemos en supostos como diverxencias de criterio en canto a métodos analíticos ou homologación de produtos nun sector determinado, cuxa solución pode ser tratada por autoridades galegas que ofrecen a súa cooperación en áreas lindantes ou mesmo remotas -formación sanitaria, capacitación de equipos humanos en áreas produtivas, asistencia técnica en diversas materias... -.

142. **As Cámaras de Comercio, Industria e Navegación, a Confederación de Empresarios de Galicia e as asociacións empresariais sectoriais deben ser as canles fundamentais para encarreirar a información que flúa dende as empresas con intereses no exterior ou con vocación de posicionarse no estranxeiro cara ao IGAPE,** como nodo preferente de tratamento da información económica, e deste co centro directivo responsable das relacións exteriores de carácter institucional, que polas competencias que posúe xa recibe a información e as propostas de desprazamentos ou contactos con autoridades exteriores dos distintos departamentos e organismos da Administración autonómica. A ensamblaxe de ambos os dous nodos, empresarial e institucional, só pode producir vantaxes sen por iso incrementar a carga burocrática nin tampouco os custos asociados.
143. Un precedente desta nova cultura de apoio ás empresas galegas no exterior podemos atopalo no Sistema de Información do Mercado Interior (IMI), desenvolvido pola UE baixo a supervisión da Comisión Europea, ou en redes informais de solución de controversias como é SOLVIT. En ambos os dous casos, ben baixo impulso dunha autoridade pública, ben baixo a queixa dun particular que activa unha xestión de intermediación para solucionar un concreto problema profesional ou empresarial que lle dificulta ou impide desenvolver as súas actividades noutro país da UE, a autoridade galega responsable do IMI ou de SOLVIT realiza as tarefas precisas para buscar solucións de forma coordinada coas autoridades do outro país en cuestión, solicitando para iso a información, consello ou axuda doutros órganos administrativos mediante unha interlocución directa, sen por iso xerar un expediente administrativo interno, xa que **a UE busca resultados operativos conforme cos principios de liberdade de circulación.**

144. É certo que no marco extra-europeo carecemos dese paraugas funcional e institucional europeo, pero **nada impide que unha autoridade dunha área sectorial distinta** á do asunto principal **aproveite os seus contactos con homólogos doutro país** para facilitarlle ás nosas empresas a entrada e permanencia exitosa nun mercado exterior determinado.
145. En liña con este propósito, **sería útil manter encontros periódicos entre cámaras, confederación de empresarios, asociacións empresariais con maior dinamismo exterior, IGAPE e centro directivo da Xunta de Galicia responsable das Relacións Exteriores** para compartir a información que interese ás empresas galegas no exterior e mancomunar instrumentos, contactos ou facilidades. Esta dinámica de traballo non precisaría a creación dunha infraestrutura administrativa que constrinxise a indispensable flexibilidade requirida pola actuación no exterior. Cómpre tamén ter en conta ás Entidades Locais, en concreto ás **Deputacións** provinciais, algunhas das que realizan e/ou promoven actividades de promoción exterior. É fundamental coordinar todos eses esforzos e promoción co obxecto de non duplicar recursos e definir moi ben as actividades a realizar utilizando estratéxias diferentes e asegurándose de que as empresas galegas, grandes, medianas e pequenas, poidan estar presentes nos eventos comerciais exteriores, tanto sexa a través de entidades asociativas coma elas directamente.
146. As empresas galegas que se inicien na exportación e que se encontren con problemas en destino deben ser, dentro do colectivo, as que merezan un maior apoio nas tarefas de xestión institucional, xa que unha mala experiencia neste sentido pode retraelas de novos intentos e, mesmo, poñer en risco a súa propia existencia, dadas as consecuencias económicas que a miúdo teñen eses obstáculos e imprevistos a teor da dimensión da empresa. De aí que, **cando sexa preciso mobilizar a departamentos autonómicos** que, *a priori*, gardan pouca ou nula relación coa devandita empresa ou co seu ramo de actividade, **estes deban asumir coa maior dilixencia as encomendas que se lle fagan no exterior a través do centro directivo competente en Relacións Exteriores da Xunta de Galicia.**

4.1.C. Turismo e Acción Exterior

147. **O turismo xera máis do 10% do PIB galego e ocupa mesmo a unha porcentaxe similar da nosa poboación laboral empregada.** Por conseguinte, e a pesar de crenzas moi estendidas, o seu peso é superior

nestes parámetros ao da agricultura ou a pesca. Ademais, este sector posúe aínda un enorme potencial de crecemento, que permitirá incrementar a cohesión social e combater o desequilibrio territorial que afecta ao interior de Galicia, tal como subliña a **Estratexia de Turismo** vixente na Comunidade Autónoma.

148. Entre os datos a resaltar en relación co **impacto socioeconómico do turismo en Galicia** cabería citar os 277.910 peregrinos con credencial da Compostela solicitada na Oficina do Peregrino en 2016, sendo o 55,3% dos peregrinos con Compostela de procedencia internacional; tamén os 4.937.171 turistas en establecementos regulados (INE, 2016) e o 27,9% de turistas internacionais nos devanditos establecementos; 8.143.003 pasaxeiros en aeroportos galegos (AENA, 2016); 316.623 cruceiristas (Portos de España, 2016); 3.383.825 excursionistas internacionais (FRONTUR, 2016); a estadía media en establecementos regulados é de 2,04 noites; a ocupación hoteleira media anual establecementos hoteleiros foi de 36,07% (EOH 31/12/2016); o gasto total de turistas internacionais ascendeu a 866.000.000 € (EGATUR, 2016).
149. Os datos dispoñibles do exercicio 2016 afianzan ademais a **positiva evolución desta tendencia**. Segundo os avances do Instituto Nacional de Estatística (INE), en 2016 Galicia atraeu un incremento da cifra de viaxeiros aloxados nos seus establecementos hoteleiros do 5,89% en relación ao ano 2015, máis de 4.300.000, o que supón un máximo histórico. Así mesmo, Galicia conseguiu en termos de viaxeiros durante o pasado ano o maior crecemento porcentual do conxunto español. As pernoctacións subiron tamén nun 7,2%, rexistrando preto de 8.250.000, obtendo a cifra máis elevada do último lustro. En canto aos segmentos de mercado, o turismo internacional incrementou a súa cifra de viaxeiros aloxados nun 5,3% e as súas pernoctacións nun 6,3% alcanzando en 2016 máximos históricos, con preto de 1.220.000 viaxeiros e máis de 1.930.000 pernoctacións; ademais, o peso do turismo internacional en Galicia supuxo o 28,2% dos viaxeiros e o 23,43% das pernoctacións, conseguindo tamén os niveis máis elevados dos últimos cinco anos. Pola súa banda, o turismo interno incrementouse nun 7,5% no que se refire ás pernoctacións e nun 6,0% aos viaxeiros. Finalmente, os niveis de ocupación do sector hoteleiro en Galicia melloraron en relación ao ano 2015 en máis de dous puntos porcentuais, para situarse na cifra máis elevada dos últimos cinco anos. Tamén as tarifas hoteleiras e os niveis de rendibilidade subiron respectivamente en Galicia durante o ano 2016 .
150. Convén ter presente que **o turismo constitúe xa unha das grandes actividades económicas e é unha relevante fonte de emprego a nivel**

mundial, rexistrando nestes últimos anos un crecemento importante dos seus principais indicadores. Os movementos de turistas internacionais -visitantes que pasan cando menos unha noite no destino de visita- superaron a nivel mundial os 1.186 millóns de persoas en 2015²¹, cifra que se incrementou nun 4,6% respecto a 2014. Con 52 millóns de turistas máis que no ano anterior, 2015 supuxo o sexto ano consecutivo de forte crecemento da demanda global. Galicia debe aproveitar en maior medida esa onda de demanda adicional.

151. **O turismo increméntase en todos os grandes destinos mundiais**, tanto nos consolidados coma nos emerxentes, a pesar das constantes dificultades xeopolíticas, económicas e mesmo sanitarias presentes nalgunhas zonas concretas. Centrándonos xa no noso ámbito máis inmediato, cabe recordar que Europa liderou o crecemento mundial en termos absolutos durante 2014 -con 15 millóns máis de turistas en relación ao 2013- e consolidou a tendencia observada durante os últimos anos. Cunha cota do 51,4%, Europa é a principal potencia turística a nivel mundial.
152. Neste contexto **España consolidouse entre os principais líderes mundiais do sector**, sendo o terceiro destino en volume de chegadas internacionais -só por detrás de Francia e Estados Unidos-, e o segundo por ingresos procedentes do turismo -unicamente neste caso por detrás dos Estados Unidos-. En 2014 rexistrou un máximo histórico de demanda internacional con 65 millóns de turistas, un 7,1% máis que en 2013, e ademais os ingresos por turismo subiron un 4,2%. En 2015, seguiu a tendencia alcanzando xa os 68,1 millóns de turistas, case un 5% máis que en 2014. Este récord volveu superarse en 2016 con 75,6 millóns de turistas, case un 10,3% máis que en 2015²². Estes datos non veñen máis que a confirmar a tendencia observada nos últimos anos, de recuperación e consolidación dos grandes indicadores turísticos en termos de demanda, renda e emprego no conxunto de España. Neste sentido, o turismo supón o 11,1% do PIB español, datos de 2015, e o 13% do emprego segundo a *Cuenta Sápélite del Turismo de 2015 publicada polo INE*²³, en Galicia a porcentaxe no emprego é o 10,7% no ano 2015 e o 10,4% no ano 2016.
153. Os cambios xerados no mercado turístico durante estes últimos anos non só se manifestan en termos cuantitativos, senón tamén nas súas propias características e dinámicas internas. **O sector está a experimentar**

²¹ <http://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284418152>

²² <http://www.ine.es/daco/daco42/frontur/frontur1216.pdf>

²³ https://www.hosteltur.com/119629_turismo-gana-peso-economia-aportacion-111-al-pib.html

profundas transformacións en diferentes ámbitos, motivados pola introdución e expansión das TIC en toda a cadea de valor do produto - aloxamento, transporte, servizos turísticos, comercialización e venda... -, cun papel preponderante das redes sociais e o uso de dispositivos móbiles. Obsérvanse tamén cambios profundos no comportamento do usuario, coa aparición e transformación de novos segmentos de demanda e perfís de viaxeiros que buscan novas experiencias e servizos. Todas estas dinámicas e transformacións xeran un mercado cada vez máis competitivo e obrigan aos destinos turísticos a reposicionarse e adaptar a súa oferta aos constantes cambios da demanda.

154. **Galicia non é allea a esta dinámica do turismo internacional e vén rexistrando durante estes últimos anos un crecemento importante en termos de demanda.** Así, no ámbito do aloxamento regulado, segundo as cifras do INE a nosa Comunidade acumula cinco anos consecutivos de crecemento do turismo internacional, conseguindo en 2016 máximos históricos con 1.377.699 viaxeiros aloxados e máis de 2,2 millóns de pernoctacións, rexistros que superan nun 7,8% e nun 10,2% os datos de 2015. Estas cifras récord sitúan o peso do mercado estranxeiro para Galicia por riba do 25%, conseguindo neste sentido unha cota importante nunca antes alcanzada. Esta dinámica positiva permitiulle a Galicia iniciar a recuperación da demanda en 2012 e consolidar este comportamento en anos sucesivos, para conseguir ata 2016 niveis máximos de demanda turística. Por conseguinte, habemos aproveitar este potencial no exterior.
155. Esta mellora supuxo que o mercado internacional conseguise no pasado ano máximos históricos tanto de volume como de peso no conxunto da demanda representando o 27,9% dos viaxeiros e o 22,7% das pernoctacións totais.²⁴En consecuencia, as diversas fontes de información converxen no **positivo diagnóstico do sector turístico galego.**
156. **Agora temos que optimizar en maior medida a posta en valor dos nosos recursos turísticos.** O Camiño de Santiago conta con oito rutas e atravesa máis de 100 municipios, sendo recoñecido como Itinerario Cultural Europeo polo Consello de Europa (1987) e como Patrimonio da Humanidade pola UNESCO (1993). Galicia goza de 1.659 km de costa e 863 praias. Suma catro declaracións Patrimonio da Humanidade pola UNESCO, 671 bens inmoables de interese cultural, nove festas de interese turístico internacional, 11 de interese turístico nacional e 116 festas de interese turístico galego²⁵. Dúas paisaxes protexidas, 72 zonas de

²⁴http://www.turismo.gal/espazo-institucional/actualidade/detalle-nova?langId=gl_ES&content=nova_1227.html

²⁵ Galicia Fiestas de Interés Turístico. Axencia Turismo de Galicia.

especial protección dos valores naturais (ZEPVN), tres sitios naturais de interese nacional. 29.574 km² de territorio, con máis dun 12% protexido con diversas figuras -Parque Nacional das Illas Atlánticas, seis reservas da biosfera, seis parques naturais, cinco humedais protexidos e sete monumentos naturais-. Na Rede Natura 2000, 59 Lugares de Interese Comunitario (LIC) e 16 Zonas de Especial Protección para as Aves (ZEPA).

157. Entre os retos que ten que encarar o sector turístico galego encóntrase **posicionar a Galicia como marca e como destino diferencial a nivel interno, nacional e internacional**; tamén consolidar a Galicia como destino multiexperiencial, cunha oferta segmentada e desestacionalizadora; facer de Galicia un modelo europeo de turismo sustentable e afianzar un sector turístico galego competitivo, proactivo, innovador e coordinado, con visión internacional. Ademais, temos que lograr converter a nosa auga nun recurso turístico básico nas súas múltiples formas, como elemento diferencial de Galicia, modelador e impulsor de todo o que configura a nosa singularidade turística.
158. **O 69,58% do turismo internacional de Galicia é de orixe europea**, sendo claramente Portugal o noso principal foco emisor con 191.879 turistas portugueses que visitan a nosa Comunidade. A proximidade explica tamén que máis do 90% dos excursionistas estranxeiros que visitan Galicia por unha soa xornada proveñan do país veciño. Alemaña, Italia, Francia e Reino Unido son, despois de Portugal, os nosos principais clientes internacionais. Estes cinco países acrecentan o seu peso e importancia para Galicia dende hai varios anos.
159. Dende o ámbito extra-europeo, **un 19,12% do turismo internacional que chega a Galicia procede do continente americano**, sendo os nosos principais clientes a Arxentina, o Brasil, os Estados Unidos, México e Venezuela.
160. O incremento do turismo internacional vén acompañado de dous factores: **a recuperación e consolidación de mercados maduros e a aparición de novos mercados emerxentes**. Isto leva consigo unha maior diversificación do panorama turístico na nosa Comunidade, na liña da tendencia observada no contexto global de busca de novos nichos de mercado e novos perfís de clientes. Neste sentido, segundo a Enquisa do Turismo en Destino de Galicia, o 65% dos turistas estranxeiros visita Galicia por motivos vacacionais ou de ocio, sendo o medio natural e a paisaxe o principal factor de atracción ou razón de visita á nosa Comunidade. Destacan tamén outros argumentos, como o patrimonio

histórico-artístico, a cultura e costumes locais, a gastronomía e elementos de carácter intanxible, como a calidade de vida, a hospitalidade e o pracer do descanso. Son todos eles motivos sinalados para elixir Galicia como destino de vacacións, confirmando a diversidade de perfís dentro deste mercado.

161. **O Camiño de Santiago é claramente o produto turístico de Galicia no que o turismo internacional adquire un notable peso e importancia.** Non en van constitúe a porta de entrada de moitos turistas que visitan por vez primeira a nosa Comunidade. Neste ámbito concreto, o peso do mercado estranxeiro supera o 50% do total dos peregrinos que realizan anualmente o Camiño, rexistrando ademais un crecemento constante durante os últimos anos. Esta dinámica positiva vén acompañada dunha maior diversificación en termos de procedencia, ampliándose neste sentido os países de orixe dos peregrinos estranxeiros. Mercados como EUA, Corea ou Xapón xorden nos últimos anos e colócanse entre os máis dinámicos no ámbito do Camiño de Santiago, ao que non son alleas xestións exteriores da Xunta de Galicia, como a colaboración coa Prefectura de Wakayama e o camiño Kumano Kodo ou a ruta Shikoku Henro, ou a visita de S.A.I. Príncipe Naruhito e do Primeiro Ministro nipón Shinzo Abe.
162. Dende este punto de partida, **a promoción pública exterior de Galicia en materia turística pasa por establecer alianzas estratéxicas e acordos de colaboración coas institucións competentes en materia de turismo, de cultura e de medio ambiente de Portugal,** para o desenvolvemento da Eurorrexión e a proxección exterior desta. Tamén por establecer acordos con institucións daqueles países polos que discorre o camiño de Santiago, para a súa promoción, conservación e difusión, especialmente con Francia, Italia, Alemaña e Reino Unido, ademais de con Irlanda, Bélxica, Holanda, Suíza, Dinamarca, Noruega e Poíonia. Igualmente debemos manter unha colaboración especial coas asociacións representativas das Comunidades Galegas no exterior, de cara a informalas sobre os recursos turísticos de Galicia e promover o destino, así como establecer alianzas coas empresas galegas con forte presenza no exterior e con boa reputación, para vincular a marca Galicia a estas. Así mesmo, hai que preservar as actuacións de promoción exterior que vén desenvolvendo Turismo de Galicia e a S.A. de Xestión do Plan Xacobeo, e intensificar a colaboración coas asociacións de amigos do Camiño de Santiago no exterior. Por último, debemos aproveitar as promocións de carácter industrial, artesanal, agrícola, pesqueiro e comercial para engadir a promoción turística, ao tempo que se inclúa a promoción de produtos galegos nas campañas e iniciativas turísticas.

163. Cara a 2020, **Galicia busca ser recoñecida como un destino turístico sustentable**, para o cal ten que presentar unha oferta segmentada, adaptada ás tendencias internacionais e cunha atención personalizada ao turista e de calidade. O noso sector turístico debe aspirar a conseguir unha posición de liderado, que lle permita ser xerador de emprego e redistribuidor de riqueza, ademais de erixirse en forza tractora e escaparate doutros sectores económicos galegos, en prol dunha maior internacionalización e apertura do conxunto da nosa economía e da nosa sociedade.
164. **Temos que explotar ao máximo as nosas fortalezas**, empezando pola icona universal que é o Camiño Xacobeo, seguido das restantes declaracións que atesouramos como *Patrimonio da Humanidade* outorgadas pola UNESCO, como sucede coa Torre de Hércules e a Muralla lucense, así como a nosa biodiversidade, a calidade natural, mineral e termal das nosas augas. Poucos destinos hai en Europa que atesouren tantos activos que promover e difundir.
165. Tamén temos que sacar proveito das novas oportunidades que se nos presentan, como a tendencia en Europa a fragmentar as vacacións anuais, o incremento entre os turistas sénior da demanda de novos produtos e servizos turísticos, máis alá das estadias en paquetes pechados de sol e praia, ou a entrada en vigor da Directiva europea de Asistencia Sanitaria Transfronteiriza (26), que fomentará o despegue do turismo de saúde e do turismo termal. Neste último punto, cabe salientar como unha axeitada coordinación interdepartamental na Administración autonómica e de colaboración co sector privado, pode sentar as bases dunha maior actividade económica. Así, **o fomento de hipotéticos convenios de colaboración baixo a forma de memoranda de entendemento con sistemas nacionais de saúde e aseguradoras doutros países europeos**, implicaría o concurso da Axencia Turismo de Galicia, do Servizo Galego de Saúde, do centro directivo competente en Relacións Exteriores e coa UE, do IGAPE e das asociacións empresariais dispostas a asumir novos riscos e oportunidades para obter novas vías de negocio. Os casos de Alemaña, Reino Unido, Francia e Noruega -como membro do Espazo Económico Europeo- poderían ser a avanzada desta liña de traballo.
166. Outra alternativa a explorar de igual tenor en canto a coordinación e colaboración público-privada podería ser a que atinxe ao **turismo idiomático**, que sen aspirar nunha primeira fase a obter os resultados

²⁶ Directiva 2011/24/UE do Parlamento Europeo e do Consello, do 9 de marzo de 2011, relativa á aplicación dos dereitos dos pacientes na asistencia sanitaria transfronteiriza.

alcanzados por destinos como Irlanda ou Malta, a causa do gran tirón do ensino do inglés, si que podería complementar a estratexia sectorial de diversificación e desestacionalización. Medidas como o “*Carné do estudante idiomático amigo de Galicia*”, que acumule diversos descontos en servizos turísticos para eles e as súas familias -ao obxecto de fomentar o consumo turístico e a repetición da súa visita-, ou o deseño de programas de ocio complementario para estudantes de castelán e/ou galego procedentes do Brasil, Canadá, Estados Unidos, Corea do Sur, Xapón, Alemaña, Irlanda ou o Reino Unido, son opcións factibles ao noso alcance que tamén requirirían unha estreita coordinación interdepartamental, coas universidades públicas galegas e coas entidades que aglutinen ao sector privado afín.

167. A promoción turística de Galicia está, ademais, intimamente ligada á promoción socioeconómica e cultural do país. De aí que o recurso a **prescritores de marca e destino** supere o marco turístico, polo que será de interese a cooperación doutros departamentos, entidades e sectores. A idea de forxar un programa de prescritores cos que subscribir acordos aproveitando as redes PEXGA e FOEXGA, con empresarios galegos de éxito radicados no exterior e con personalidades públicas emocionalmente vinculadas a Galicia debe ser apoiada de modo integrado. Un exemplo a considerar pode ser o precedente do realizado por Ramón Estévez Phelan -Martin Sheen- coa súa película *The Way*, e o extraordinario fenómeno de Hape Kerkeling en Alemaña (<<*Ich bin dann mal weg - Meine Reise auf dem Jakobsweg*>>), éxito editorial cunha tirada superior aos cinco millóns de exemplares dende 2006, que tamén tivo unha excelente acollida inaugural na súa versión cinematográfica, dirixida por Julia von Heinz, presentada en decembro de 2015.
168. En suma, debemos cobrar conciencia de que **a promoción turística rende uns beneficios que transcenden ao propio sector**, sobre todo no que concerne ao posicionamento doutros produtos e servizos nun mercado global que, a miúdo, padece unha saturación de oferta que esixe optar pola diferenciación e a exclusividade. O achegamento de Galicia a organismos como a UNESCO, a Organización Mundial do Turismo, ICOMOS -*International Council on Monuments and Sites*, organización internacional non governamental dedicada á conservación de monumentos e lugares de gran valor cultural- e outros similares debe ser unha aposta a longo prazo á que todos os axentes e actores da Acción Exterior galega deben contribuír.

4.1.D. Conectividade

169. Galicia está a punto de ver culminada a obra do porto exterior da Coruña e os seus accesos que, xunto co seu equivalente do Ferrol, marcan un fito da enxeñaría civil. Ambos os dous xunto co resto dos **portos de interese xeral de Galicia** (Vigo, Marín-Pontevedra, Vilagarcía e Ferrol- San Cibrao), completan un sistema portuario de primeiro nivel que debe ser promovido a escala internacional, xa que nos permite superar a presunta excentricidade que padecemos respecto do modelo continental e eurocentrista de desenvolvemento, nucleado arredor do tradicional eixo que une a rexión metropolitana do gran Londres con Lombardía, nunha concreta franxa de terreo fóra da cal as deseconomías de escala parecen ser a regra e non a excepción.
170. Esa rede portuaria, xunto coa excelente rede aeroportuaria da que gozamos, pronto sumada á completa conexión de alta velocidade ferroviaria e a xa operativa de autovías de alta capacidade que nos unen ao corredor Cantábrico, á Meseta española e Portugal, sentan os piares dunha **nova realidade galega, radicalmente distinta á que recordan moitos operadores tan só un par de décadas atrás**. Noutras palabras, en moi poucos anos Galicia culminará unha rede de conexións de comunicación que a posicionará como alternativa plausible para aproveitar proxectos empresariais inimaxinables ata o momento.
171. Grazas a todas estas conexións e á permanente mellora da capilaridade interna do complexo de infraestruturas de transporte que conecta a Galicia interior coa costeira, **temos a oportunidade de superar as consecuencias do noso presunto carácter periférico**, sempre visto dende o interior do continente, visión que debemos contribuír a superar no deseño das novas redes paneuropeas de transporte e das novas oportunidades de negocio a elas vinculadas. Non obstante, a medida que Europa se vaia abrindo máis ao comercio transatlántico e intensifique as súas transaccións mercantís cos países do sur, é de prever que Galicia irá gañando unha centralidade que pode aproveitar en mellores condicións que nunca ao longo da súa historia.
172. Galicia conta cunhas infraestruturas avanzadas de redes de banda larga. Grazas ás actuacións derivadas do **Plan de Banda Larga**, Galicia conseguiu universalizar o acceso á banda larga de cando menos 2Mbps e que máis da metade da poboación dispoña de acceso a redes con velocidades de ata 200Mbps. Non obstante, para garantir o acceso a novos e cada vez máis sofisticados servizos dixitais na nosa Comunidade, a Xunta aprobou o *Plan de Banda Larga de Galicia 2020* que asume os

obxectivos establecidos na Axenda Dixital para Europa: garantir unha cobertura de banda larga de cando menos 30Mbps para a totalidade da poboación e impulsar a contratación nos fogares de servizos de banda larga por riba dos 100Mbps.

173. Dende este punto de vista, resulta importante que na proxección exterior de Galicia e dende todas as ordes sectoriais se resalte esta nova realidade en canto a dotación de infraestruturas e conectividade, xa que pode servir para posicionarnos a nivel internacional como **polo de atracción de investimentos de interese loxístico ou de peche de circuitos de produción**, a teor da conxestión que ameaza aos nodos europeos tradicionais.
174. Resulta obvio que non aspiramos a enfrontarnos á avasaladora competencia dos hinterlands de Rotterdam, Hamburgo, ou Amberes, que aínda se benefician de imbatibles vantaxes competitivas, como a proximidade a grandes bolsas de poboación demandante de produtos e servizos de alto valor engadido. Non obstante, na medida en que se materialice o avance da multipolaridade que aconsella a nova política de transportes da UE, como alternativa viable para superar as ineficiencias que leva consigo unha excesiva concentración que non pode seguir o ritmo nin asumir a flexibilidade que require unha economía cada vez máis globalizada, Galicia debe aproveitar as súas vantaxes competitivas co propósito de converterse en **vía de entrada e saída das materias primas e produtos elaborados que, dende o Atlántico, serven á demanda ou á oferta xeradas na Península Ibérica e parte do suroeste continental.**

4.1.E. Sector primario

175. **Para Galicia o seu sector primario ten un valor estratéxico incuestionable**, e xa non só polas súas consideracións económicas e socio-laborais, senón mesmo pola súa achega á articulación, cohesión e personalidade do país. De aí que nada do que acontece en Bruxelas e que atinxa a este sector lle deba ser alleo, considerando que a comunitarización da actividade e a produción agraria e pesqueira é practicamente total.
176. Ante esta realidade, **a Xunta de Galicia decidiu implicarse plenamente no proceso de toma de decisións en España e na UE que concirne ao mundo rural e pesqueiro.** A manifestación máis evidente desta implicación foi a presenza activa da Consellería do Medio Rural e do Mar

nos Consellos de Ministros de Pesca da UE, dentro da delegación española, como é natural e legal, ao longo de cinco semestres, entre os anos 2012 e 2014, o que ao cabo resultou determinante para conseguir flexibilizar a postura inicial da Comisión ante a reforma da Política Común de Pesca (PCP). Ademais, a previa intervención nos grupos de traballo promovidos polo MAGRAMA, tamén tiveron a súa recompensa.

177. En xaneiro do 2014 concluíu **a reforma da PCP, que incorporou moitas das consideracións feitas por Galicia**, cuns resultados globais positivos para o noso sector marítimo-pesqueiro. A radical postura inicialmente promovida pola Comisión Europea, estimulada por lobbies doutras latitudes, quedou despois modulada e suavizada.
178. Na nova PCP para o período 2014-2020 incluíronse así consideracións galegas, como a relativa ao **Rendemento Máximo Sustentable (RMS)**, onde Galicia defendía conseguilo a partir de 2015 se fose posible, con límite en 2020. Unha minoración gradual dos descartes tamén foi ao cabo tida en conta.
179. Respecto á rexionalización, o resultado foi acorde á nosa postura, xa que propugnabamos a xestión de áreas con independencia dos Estados membros e un reforzo dos **Consellos Consultivos Rexionais**. Ao mesmo tempo, a nova PCP, deixaba aberta a porta ós **Dereitos Transferibles de Pesca**, e garantía á disposición das doce millas da costa para as frotas nacionais.
180. No marco comercial da nova Organización Común dos Mercados (OCM) da pesca e da acuicultura, Galicia viu referendada a súa petición de **establecemento dunha diferenciación dos produtos e de aseguramento dun nivel homoxéneo para os produtos comercializados na UE**.
181. En canto á asignación orzamentaria, o **novo FEMP (Fondo Europeo Marítimo e de Pesca) ascendía relativamente**, sostendo os recursos de xestión compartida, que son semellantes aos anteriores. Dos 4.304 millóns de euros do período anterior pasamos aos 4.340 millóns para os próximos anos. A grandes trazos, mantense a formulación do anterior FEP (Fondo Europeo de Pesca), introducíndose apoios para o emprego de artes máis selectivas, formulándose axudas para a incorporación de mozos, para potenciar a competitividade da frota e para a súa paralización temporal cando sexa indispensable.
182. Ademais, a Comisión Europea, co fin de impulsar o sector acuícola, tamén incluíu diversos mecanismos na nova PCP, no FEMP e na Axenda

para o Crecemento Azul da UE, co que iso supón para Galicia, ao gozar dunha **posición de liderado tanto en España coma en Europa**.

183. Se estes foron algúns dos logros orzamentarios e de xestión obtidos no transcurso da reforma da PCP, coa presenza de Galicia no Consello de Ministros de Pesca da UE entre os anos 2012 e 2014 tamén **consequimos incrementar as posibilidades de pesca**. Téñase en conta que entre 2005 e 2012 perdemos o 44% das toneladas que podíamos pescar e do valor das cotas en prezos de primeira venda, pero durante o período 2012-2014, no que como recordamos Galicia tivo presenza nos Consellos de Ministros de Pesca da UE representando ás CC.AA., gañamos un 13% de cota e aumentou o valor desta nun 55%, ao incrementarse as cotas de especies de alto valor e interese pesqueiro, como a pescada.
184. No que corresponde á Política Agraria Comunitaria (PAC), Galicia obtivo un balance positivo razoable con motivo da reforma realizada. Cabe subliñar entre as vantaxes logradas as axudas vinculadas aos agricultores activos. **Por primeira vez na historia da PAC as axudas directas estarán deste xeito ligadas a agricultores activos, e respectaranse os dereitos dos pequenos agricultores e dos agricultores a tempo parcial**. Evítase ademais neste novo marco a aplicación dunha taxa plana de pagamento por hectárea e primarase a actividade.
185. Tamén se primou ao **sector gandeiro**, fundamental para Galicia. As axudas acopladas priman as actividades gandeiras, que percibirán o 84% destas axudas. Galicia, eminentemente gandeira, verase beneficiada por esta medida. A pesar da desaparición das cotas lácteas o 31 de marzo de 2015, Galicia non queda mal parada. Os pagamentos acoplados medran o 63%, e os pagamentos desacoplados estarán en función das axudas percibidas ata 2014. Por outro lado, o subsector lácteo está a ser obxecto dun estreito seguimento no seo da conferencia sectorial para tratar de que manteña o seu peso específico e se é posible o incrementa, aínda coa recente desaparición das cotas. Non obstante, **a evolución dos prezos lácteos require que subamos a presión** para obter unha resposta máis proactiva de Bruxelas á hora de encarar os desafíos que se lle presentan ao sector, vista a derrota seguida nos mercados internacionais.
186. En síntese, considerando o saldo financeiro do sector agrario referido aos recursos europeos, a nosa Comunidade Autónoma mantén o nivel que tivemos durante o período 2007-2013, se ben mesmo se dá un **incremento dun 4% dos fondos FEADER** que percibiremos, pasando de

- 856 millóns de euros na etapa anterior aos 890 desta. Atendendo ao ámbito restritivo das previas perspectivas financeiras plurianuais da Unión e á concorrencia doutras fronteiras económicas que atender por parte desta, como consecuencia da crise económica xeral, o resultado global obtido por Galicia ha de cualificarse como razoablemente positivo.
187. En perspectiva histórica, se o ingreso de España na CEE supuxo un shock e á vez unha oportunidade para o sector primario no conxunto do Estado, esa dicotomía aínda foi máis acusada no caso de Galicia, cunha cabana leiteira e unha frota pesqueira que representaban máis da metade do total do país, pero que **precisaba modernizar as súas estruturas para gañar en produtividade e competitividade**. Nos primeiros anos tras a adhesión asistimos a unha rápida adaptación do campo e da nosa frota, tanto no referente aos produtos agrícolas e gandeiros coma aos pesqueiros. Non obstante, é ben certo que nalgúns aspectos que precisabamos acometer con urxencia, como a modernización estrutural, a mellora da comercialización e a maior internacionalización sectorial, só avanzamos moi positivamente nunha segunda fase.
188. A transformación do noso sector primario tivo diversas manifestacións. Por exemplo, o FEP permitiu nos últimos anos acometer importantes **investimentos na industria transformadora dos produtos da pesca, o marisqueo e a acuicultura**, asistindo a unha modernización sen precedentes dese tecido produtivo, o que posibilitou o incremento exponencial da produción e dos seus mercados, tanto interior coma exterior. Sen o importantísimo cofinanciamento da UE esa tarefa sería imposible.
189. Igualmente, contamos con importantes partidas europeas destinadas á **modernización dos nosos buques pesqueiros e os seus equipos**, comezando polo que concirne á seguridade e a calidade de vida das tripulacións. Ademais da mellora da eficiencia conseguida, tamén se realizaron importantes investimentos a bordo para perfeccionar a comercialización dos produtos da pesca, o marisqueo e a acuicultura.
190. Outro paradigma dos significativos avances estruturais obtidos grazas ao apoio da UE é canto atinxe á notable **mellora da calidade da industria agroalimentaria**. Neste sentido, Galicia realizou un importante esforzo nas marcas de calidade e orixe diferenciada dos produtos do mar e do campo. Hoxe contamos con máis de tres decenas de marcas de calidade diferenciada, coñecidas e recoñecidas dentro e fóra de España, que permiten acrecentar a valoración dos nosos produtos primarios nos mercados locais, nacionais e europeos, brindando por engadido a

oportunidade de incrementar o acceso aos mercados internacionais, como sucede cos nosos viños.

191. A modernización da industria transformadora dos produtos do mar e do campo, coa incorporación dos últimos avances tecnolóxicos, habitualmente cofinanciada con recursos da UE, está a contribuír moi positivamente á ampliación dos mercados interior e exterior. A modernización da industria, xunto á aludida creación de marcas de calidade diferenciada, permitiron nos últimos anos un **incremento das expedicións e exportacións dos produtos galegos**, que esperamos que persista no futuro como un camiño cara a adiante e sen retorno.
192. Estas transformacións e avances tiveron os seus custos, e xusto é recoñecelo, sobre todo para mellorar a nosa postura de defensa avanzada dos intereses galegos en Bruxelas e de reacción inmediata para propoñer alternativas ou compensacións por parte da Unión. **Nós somos moi críticos cos Totais Admisibles de Captura (TACs) e coas cotas impostas á frota comunitaria, que non sempre son xustos.** Se unha das maiores inxustizas que sufriu España, e con ela Galicia, á hora de proceder á repartición de TACs e cotas que determinan as posibilidades de pesca foi non ter en conta a traxectoria, dereitos históricos de pesca nos caladoiros do mundo e a importancia socioeconómica da nosa frota, agora afrontamos por engadido un radical e non sempre fundado proteccionismo ambiental de especies e caladoiros, dos que non existen informes científicos rigorosos, contrastados e actualizados sobre distintas pesqueiras. Esa foi e é precisamente unha das reclamacións permanentes da Xunta de Galicia perante da Comisión Europea, xa que entendemos que unha correcta verificación permitiría ampliar as nosas posibilidades de pesca en determinadas especies e situacións.
193. **Temos fundadas reservas sobre como abordar a reestruturación da frota europea, e con ela a galega**, xa que as directrices de Bruxelas tenden a reaccionar limitando o esforzo pesqueiro de forma errática e dubidosa, aínda que xusto é constatar que as medidas para a paralización de actividade contaron con importantes compensacións, dirixidas tanto aos armadores coma ás tripulacións, e certo é que o espazo deixado polas unidades de frota retiradas contribuíu a mellorar a competitividade das que permanecen en activo.
194. Respecto á negociación e implementación de marcos de acordos comerciais con terceiros países, como poden ser Thailandia ou Filipinas, **é de desexar que non se menoscaben as potencialidades da**

industria conserveira galega e que se esixa un nivel de requisitos de saúde pública, ambientais e sociais que sexan asimilables ou equiparables cos impostos no espazo da Unión Europea aos propios produtores europeos. Dende o noso punto de vista a adaptación do acordo con Thailandia é clave, así como desterrar a pesca ilegal no Pacífico. Situacións análogas con terceiros países non deixan de encarnar unha ameaza constante, e temos que permanecer vixiantes para evitar que os seus produtos incorran nunha competencia desleal, ao non observar neses Estados as mesmas esixencias e requisitos hixiénico-sanitarios, e mesmo laborais, que dentro da UE, segundo as pautas usuais de organismos internacionais como a OMS ou a OIT.

195. Non obstante, a proxección exterior do sector primario galego non se circunscribe en exclusiva ao espazo da UE, que é en puridade xurídica o noso mercado interior. Por tal motivo temos **interese en alcanzar acordos con organizacións como a FAO**. En efecto, en virtude do Acordo Marco asinado en xaneiro do 2004 entre España e a FAO, para o impulso das relacións entre a devandita organización do sistema de Nacións Unidas e o Estado español, coa finalidade de desenvolver proxectos, programas e actividades no ámbito da agricultura, a pesca e a alimentación, a Xunta asinou en setembro de 2015 un Memorando específico, que complementa ao Acordo suscrito o 10 de decembro de 2010. O desexo da Xunta de Galicia é que a futura colaboración que del se derive abranga todos os temas de interese común relativos á agricultura, á actividade marítimo-pesqueira, á alimentación, ó desenvolvemento e á economía rural e costeira e, en particular, ás iniciativas encamiñadas ao desenvolvemento destes sectores e ámbitos nos países máis necesitados.
196. Queremos estreitar a nosa colaboración con actores peruanos, e para iso conformamos un **Memorando de Entendemento, suscrito entre o Presidente da Xunta e o Ministro de Producción da República do Perú**, o pasado 16 de febreiro do 2015, e con vixencia ata o ano 2020. O obxectivo deste Memorando é poñer en práctica proxectos de investigación científica, tecnolóxica, sanitaria e innovacións aplicables para un mellor coñecemento do potencial, produción e comercialización de produtos pesqueiros e acuícolas, que sirvan para incrementar o desenvolvemento das poboacións de pescadores artesanais do litoral, e dos ríos e lagoas, mediante a explotación racional e sostible dos recursos hidrobiolóxicos.
197. Por outra banda, cómpre salientar que a **Fundación Centro Tecnolóxico do Mar (CETMAR)**, creada no ano 2001 e adscrita á Consellería do Mar,

participou dende a súa orixe en **actividades en 45 países**, desenvolvendo proxectos de cooperación internacional para a xestión e desenvolvemento da pesca e a acuicultura. Actualmente están a executarse once proxectos en seis países do continente africano e catro latinoamericanos.

198. Entre as aspiracións exteriores no ámbito pesqueiro que debemos impulsar, considerando este novo período da PCP que se estende ata o 2020, encóntrase a **ampliación das posibilidades de pesca** seguindo unha cuádrupla vertente, a saber: renovando e impulsando novos acordos de pesca con terceiros países; demandando informes científicos rigorosos e actualizados sobre as poboacións que permitan a ampliación de TACs e cotas aos Estados membros; mellorando a calidade dos nosos produtos, avanzando na súa diferenciación e ampliando os mercados pesqueiros; e liderando o I+D+i e a produción acuícola na UE, converténdonos nun referente obrigado no mundo.
199. En canto aos **novos acordos de pesca con terceiros Estados**, hai que lembrar que os acordos bilaterais de pesca da UE permiten que os nosos buques poidan pescar en augas dos devanditos terceiros Estados, facéndoo nun ámbito regulado e xuridicamente seguro, aproveitando os recursos excedentarios nas respectivas Zonas Económicas Exclusivas (ZEE). A cambio desa vantaxe, a UE aboa aos Estados asinantes unha contrapartida económica e dispensa un apoio financeiro "sectorial", destinado a fomentar o desenvolvemento da pesca sustentable neses países, potenciando a súa capacidade administrativa e científica. Neste aspecto, coincide cos obxectivos dos proxectos de cooperación promovidos polo CETMAR e a Xunta.
200. Os acordos pesqueiros internacionais subscritos pola UE e de interese para nós son os formalizados con Cabo Verde -ata o 22/12/2018-; Costa de Marfil -ata o 30/06/2018-; Groenlandia -ata o 31/12/2020-; Guinea Bissau -ata o 23/11/17, de aplicación provisional-; Madagascar -ata o 31/12/2018-; Marrocos -ata o 14/07/2018-; Mauricio -ata o 27/1/17-; Santo Tomé e Príncipe -ata o 22/5/2018-; Senegal -ata o 19/11/2019-; Seychelles -ata o 17/1/2020-; Mauritania -ata 15/11/2019-. Tamén debemos apuntar o novo acordo con Mozambique. **O noso obxectivo estratéxico debe ser a prórroga de moitos destes acordos e a incorporación doutros novos, para ampliar deste xeito as posibilidades de pesca da nosa frota**, e singularmente dos que concirnen a Cabo Verde e Mauritania.

201. Entre os acordos de pesca de grande interese para Galicia está o suscrito entre a Unión Europea e a **República de Cabo Verde**, xa que este país africano supón unha **importante plataforma loxística e operativa para a frota galega** que faena varios meses ao ano no seu ZEE. Cabo Verde conta con capacidade para desenvolver o seu sector pesqueiro o que, por un lado, podería contribuír a incrementar a demanda para a nosa industria naval, pesqueira, auxiliar e transformadora de produtos do mar e, por outro, supoñer un novo mercado para empresas galegas conxeladoras e loxísticas. Galicia é para Cabo Verde un referente en seguridade marítima, hixiénico-sanitaria e no control da actividade pesqueira, polo que ben podería actuar a nosa Comunidade Autónoma como a súa ponte e valedor sectorial ante as autoridades da DG MARE e outras da UE.
202. A UE e **Mauritania** manteñen relacións pesqueiras fluídas dende 1987. O actual acordo pesqueiro bilateral entrou en vigor en decembro de 2006 e o seu terceiro protocolo expirou en decembro de 2014, interrompendo desta forma as actividades da frota europea. O 10 de xullo de 2015 pechábase a negociación do novo protocolo de pesca entre a UE e Mauritania, que terá vigor durante catro anos. Neste, se ben se conseguiron algunhas melloras técnicas en varias modalidades de pesca, ao noso pesar quedou fóra unha vez máis a frota centrada nos cefalópodos. Na reunión da Comisión Mixta do acordo Pesqueiro suscrito entre a UE e Mauritania (novembro de 2016) acordouse a análise da creación dunha categoría de licenza para capturar pescada, sepia, lura e outras especies demersais, as cales se encontran infraexplotadas segundo os recentes informes científicos. Non debemos ignorar a intensa competencia que representan as frotas de terceiros Estados para que a UE obteña un mellor acordo coas autoridades mauritanas.
203. Por conseguinte, debemos seguir traballando en **defensa da proposta que presentaran os armadores españois, e con eles os galegos**, que formulaba unha alternativa moi razoable para o suposto de que os mauritanos non quixesen, por motivos políticos, conceder o acceso aos excedentes de polbo á frota da UE. Debemos resaltar o bo estado dos recursos, con vistas a obter unha apertura da pesqueira na reunión de avaliación e seguimento do acordo. Con todo, os buques galegos de pesca de cefalópodos que viñan faenando ao abeiro deste acordo no pasado buscaron saídas ao seu cesamento de actividade, entre as que se atopa a localización en augas de Guinea Bissau ou Marrocos, ao abeiro doutros acordos.

204. Unha liña de traballo na que debemos perseverar é a que busca **ampliar os TACs e cotas destinados aos Estados membros**, por medio dun maior rigor e máis constante actualización dos informes científicos a considerar sobre o estado das pesqueiras. Neste sentido, é necesario dicir que se abordou en Bruxelas esta situación, derivándose conclusións esperanzadoras, xa que os datos científicos presentados mostraron unha tendencia positiva co aumento das poboacións pesqueiras, pero aínda hai un 48% de caladoiros con datos insuficientes.
205. Así mesmo, debemos **continuar coa política de mellora da calidade e ampliación de mercados da pesca**. A obriga de desembarco regulado de todas as capturas, que se implantará paulatinamente ata chegar á prohibición dos descartes, debera conducirnos á busca dun valor comercial e de novos mercados para especies que hoxe non son convenientemente valorizadas.
206. **Galicia debe manter a súa condición de liderado no sector acuícola Europeo e converterse nun referente mundial**, máxime cando a propia UE outorga unha grande importancia a este subsector como fonte de recursos e emprego, ao tempo que como complemento á pesca extractiva tradicional. A crecente demanda de alimentos no mundo debe impulsar o crecemento das producións para subministrar a unhas industrias transformadoras que enriquezan os produtos e facelos máis saudables con, ademais, o debido valor engadido, respondendo así ás novas demandas emerxentes. Tanto os produtos de calidade diferenciada de Galicia, coma os novos que sexan valorizados, contan cun mercado crecente. Polo tanto, a apertura de canles alternativas de comercialización nun mercado tan globalizado como este no que nos encontramos, será determinante para o futuro do noso sector primario.
207. No plano acuícola, **Galicia lidera a produción en España, e en Europa foi a primeira Comunidade ou rexión en dotarse dunha Estratexia de Acuicultura**. Por iso deseñou o Plan de Acuicultura Litoral para unha planificación ordenada e sustentable da actividade acuícola ata o ano 2030. Coa nosa experiencia e esta bagaxe débese seguir actuando decididamente ante a UE para mantermos á vangarda deste subsector, e converternos nun referente incuestionable no mundo nesta materia, xa que ademais vimos desenvolvendo grandes esforzos investidores en todo o referente en I+D+i en materia acuícola.
208. **No terreo agro-gandeiro, debemos aspirar tamén a liderar a mellora da viabilidade do sector lácteo** mediante unha maior dotación de competitividade. Galicia é a novena Comunidade ou rexión europea

produtora de leite atendendo a unha serie de ratios, como a produción bruta, a competitividade das explotacións, as características agroclimáticas para producir leite, a industria localizada no territorio, etc. Isto ofrécenos certa posición de vantaxe que habemos aproveitar axeitadamente. As explotacións galegas de leite son profesionais e crecentemente competitivas, podendo compararse coas de calquera lugar ou rexión da UE, xa que en Galicia gozamos de profesionais moi ben cualificados, dunha boa cabana xenética, froito de anos de mellora no sector, de boas prácticas de manexo, dunha sanidade animal punteira, e de prácticas en benestar animal e seguridade alimentaria perfectamente homologables co estándar europeo. Con todo, a recente crise do sector lácteo, cunha necesidade de adaptación a un mercado sen cotas - marcado pola suba da produción e a baixada mundial do prezo-, fai que **sexa necesario abordar un conxunto alternativo de medidas a nivel internacional, que permita corrixir aspectos estruturais do sector e da súa cadea comercial. Esa orientación debe ser trasladada a Bruxelas para que obre en consecuencia.**

209. **Hai que mellorar os procedementos de intervención por parte da Comisión Europea.** Conforme aos regulamentos da OCM, a Comisión Europea e os Estados membros dispoñen de ferramentas de intervención dos mercados que deben permitir actuar contra a volatilidade de prezos lácteos, pivotando principalmente sobre a retirada de excedentes e a almacenaxe temporal de produtos derivados. Neste sentido, a caída da demanda xerada en Rusia, derivada das medidas comerciais contra este país como consecuencia das tensións en Ucraína, unido ao contexto mundial de afundimento de prezos, fai necesario contar con máis e mellores ferramentas neste ámbito de traballo. Porén, o Parlamento Europeo aprobou o Informe Nicholson sobre o futuro do sector lácteo, que recolle as peticións formuladas por Galicia para reforzar a capacidade de negociación dos produtores e para establecer un sistema de alerta rápida que permita conter de forma máis eficaz unha contracción desmesurada dos prezos. Para tal fin preténdese que a UE se dote de novos procedementos e medidas que permitan reequilibrar a oferta e a demanda, estabilizando uns prezos que dean viabilidade á cadea de valor do lácteo, así como que permitan garantir unha maior protección das marxes do gandeiro que se encontra na orixe da cadea, sen ignorar o apoio solicitado dende Galicia para que o sector poida orientarse cara a unha produción de bens cun maior valor engadido.
210. A este respecto, **requirimos a dotación para as organizacións de produtores dun maior poder legal de negociación** fronte aos outros elos da cadea produtiva e comercial, así como o arbitrio de medidas para

impedir o uso do leite como produto reclamo por parte dos establecementos distribuidores e comercializadores. No marco da volatilidade de prezos, **Galicia considera urxente que a UE se dote tamén de instrumentos máis axeitados e operativos que os que ofrece a vixente OCM**, mellorando a actual rede de seguridade e actualizando os prezos de intervención, de forma que se teña en conta a realidade cambiante do mercado. Ademais, tamén esiximos facer un uso eficiente do observatorio do sector lácteo, para o que propoñemos a definición de niveis de crise de acordo cuns indicadores establecidos para toda a UE, e entre os que debese figurar a perda de marxes económicas de viabilidade por parte das explotacións leiteiras.

211. **Ao noso entender, a UE debe explorar mercados internacionais que aínda atesouran potencial de crecemento**, principalmente en India, República Popular China e Norte de África, centrándose en leites deshidratados que poidan soportar o proceso loxístico, ademais de dar resposta á demanda de leite en po pola terceira idade e a poboación infantil e xuvenil desas rexións obxectivo. Neste sentido, e xa que a posición xeográfica de Galicia dótaa dunha excelente oportunidade, dispoñendo por engadido de grandes infraestruturas cara ao exterior, igualmente debera avanzarse en prospeccións comerciais nos restantes países árabes e en países da África subsahariana, sen esquecer nichos concretos, como son os casos de Cuba ou Venezuela, mesmo acudindo a medios alternativos de pagamento ou compensación.
212. Queremos dende Galicia explorar outras liñas de traballo e mellora no terreo agrario, coa **aposta polo I+D+i na industria agroalimentaria e forxando alianzas internacionais ou interrexionais**. A aplicación da biotecnoloxía á industria agroalimentaria para o enriquecemento dos alimentos preséntase como unha interesante alternativa para lograr un valor engadido nos produtos transformados procedentes da agricultura e a gandaría. Algunhas empresas galegas, froito do I+D+i introducido nas súas plantas de transformación, están a obter uns resultados estimulantes. A demanda do consumidor por unha alimentación sá e saudable, con alimentos enriquecidos en propiedades positivas e reducidos nas negativas, medra día a día. Asemade, en Europa cada vez vende máis o "verde", o "eco" o "sustentable" e o "ambientalmente respectuoso". Por iso, unha das propostas que poderían resultar de interese para a nosa industria transformadora dos produtos agroalimentarios sería o apoio no I+D+i, co concurso das nosas universidades, e a busca de alianzas a nivel internacional, coa finalidade de elaborar produtos enriquecidos no sentido sinalado anteriormente.

213. **A apertura de novas canles de comercialización no exterior** e o reforzo das existentes para os produtos agroalimentarios é unha oportunidade atinada, atendendo á modernización á que asistiu a nosa industria agroalimentaria durante os últimos anos. Coa crise económica padecida, a industria buscou novos mercados que compensasen as perdas do doméstico e as exportacións creceron de forma considerable. Hoxe, a apertura de novos destinos e canles de comercialización, dentro e fóra de España e Europa, preséntase como unha oportunidade que merece ser apoiada con recursos europeos e cos axustes normativos indispensables nos regulamentos da UE, que nós habemos de apuntar e estimular.
214. Por último, **a cooperación internacional pode ofrecernos unha carta de presentación de primeiro nivel para obter a debida receptividade por parte de autoridades foráneas.** Entre os proxectos que consideramos exemplares neste sentido podemos citar polo CETMAR o apoio ao sector do transporte marítimo en África, mediante un mecanismo para o intercambio de bases de datos de información portuaria, protección do medio ambiente e actuación en casos de emerxencia -período 9/5/2013 a 30/06/2017-; fortalecemento da sociedade civil en Santo Tomé e Príncipe como estratexia de desenvolvemento económico e social no sector da pesca -período 9/1/2012 a 1/2/2016-; fortalecemento de institucións académicas e de investigación en Cabo Verde como contribución ao desenvolvemento social, económico e ambiental do sector mariño -período 14/1/2015 a 29/12/2017-; estudo de necesidades, deseño do plan de formación e do plan operativo de posta en marcha dun centro de formación pesqueira en Angola -período 14/1/2014 ata a actualidade-; Caprivi Inland Aquaculture Center en Namibia, para contribuír á mellora da capacidade técnica, produtiva e de xestión da acuicultura sustentable en zonas rurais -período 1/12/2010 a 31/12/2016-; reforzo da acuicultura rural a pequena escala e á investigación pesqueira en Cabo Delgado (Mozambique) cunha primeira fase no período 15/4/2015 a 31/12/2015, e ampliado cun segundo proxecto para o aumento de fontes de ingresos sustentables para as comunidades rurais e áreas costeiras a través da consolidación da actividade acuícola e do reforzo da investigación pesqueira en Cabo Delgado, - período 1/1/2016 a 31/12/2017; ademais destes proxectos, o CETMAR traballa na preparación doutros novos centrados en Cabo Verde, Namibia, Santo Tomé e Príncipe e Mozambique. Xa en Latinoamérica, destacaríamos o proxecto de mellora da transformación e comercialización de produtos pesqueiros, realizados por mulleres de comunidades dedicadas á pesca e á acuicultura en Nicaragua -período 21/5/2013 a 30/06/2017-; mellora das condicións

técnicas e materiais para o aproveitamento responsable dos recursos ecoturísticos, acuícolas, pesqueiros e ambientais dos concellos de San Luis, La Herradura e Tecoluca (El Salvador) -período 26/1/2015 a 29/12/2017-; plan estratéxico e operativo do sector da pesca artesanal do Pacífico nariñense (Colombia) -período 7/1/2014 ata a actualidade-; selección de especies de cultivo no Pacífico nariñense (Colombia) -período 7/1/2014 ata a actualidade-; programa de extensión pesqueira para a pesca artesanal e a acuicultura de pequena escala en Chile -período 16/1/2015 a 31/1/2016-. Fortalecemento da produción sustentable de Piangua no Municipio de Tumaco 1/10/2016 a 31/12/2017. Ademais, o CETMAR traballa para continuar estreitando lazos de colaboración con países como Perú, Colombia e toda a rexión centroamericana. Con estas credenciais esperamos que sexamos percibidos como socios leais e proveitosos para o desenvolvemento das potencialidades primarias deses países.

4.1.F. Selo-País no exterior

215. **Galicia debe proxectar unha identidade xenuína e propia naquelas rexións do planeta onde están en xogo os seus intereses.** Debe facelo porque a nosa dependencia do exterior será crecente se non conseguimos endereitar os desequilibrios estruturais que nos afectan, comezando polo demográfico, que tanto incide na evolución do consumo e o investimento, pancas inescusables do desenvolvemento económico e a cohesión social. Atraer persoas novas, competentes, capaces, emprendedoras e con valores á nosa Terra é un dos motivos polos que debemos dar a coñecer as potencialidades de Galicia para iniciar unha nova vida en Europa e para asentarse, botar raíces e formar familias nun ámbito idóneo. Tamén o é para que, ademais do capital humano, que resulta prioritario, teñamos opcións de ser considerados como ubicación adecuada para realizar investimentos produtivos non especulativos, que contribúan a pechar ciclos de produción xa iniciados aquí, ou para radicar novas actividades que dependen fundamentalmente do enxeño humano. O exemplo de Irlanda, salvando os excesos xa coñecidos a raíz da burbulla crediticia e inmobiliaria que precipitou a súa crise, debe ser para nós especialmente ilustrador. Irlanda demostrou como un país cunha profunda brecha económica fronte a outros países e con estruturas atrasadas pode transformarse en apenas dúas décadas dentro do ámbito europeo e converterse nun país atractivo, rexuvenecido e con futuro,

compatibilizando o desenvolvemento económico co paralelo desenvolvemento social.

216. Aínda que o termo "marca" non pareza o máis idóneo para este propósito polas súas connotacións puramente mercadotécnicas, e porque o que necesitamos é transmitir a idea central de que **somos o punto de unión entre dúas grandes culturas occidentais** -a portuguesa e a española-, **que irradiaron a súa pegada nos restantes continentes á vez que forman parte do núcleo de Europa**, resulta incuestionable entender que debemos engarzar o selo identitario de Galicia na "marca España", aproveitando sinerxías e reforzando á vez a idea de pluralidade harmónica de España e aproveitando tamén a actuación do Consello da Cultura Galega como Observador Consultivo na Comunidade de Países en Língua Portuguesa (CPLP).
217. Ofrecer a imaxe dunha <<Galician way of life>> ou <<G-wol>> para **atraer xente nova, con proxectos e ideas emprendedoras**, debe ser algo distinto a unha mera campaña publicitaria. Debe implicar a asunción xeneralizada e transversal en Galicia de que, por paradoxal que resulte, para preservar a nosa cultura debemos incorporar sangue novo e sumar novas enerxías que enxertar ao noso pobo, sendo preciso adaptarnos a esa realidade.
218. **O Selo de Galicia debe presentarse como un conxunto de valores positivos enraizados na nosa herdanza**, reforzando caracteres de Galicia e do noso pobo como son o verde -natureza e vida natural, ata crear a imaxe dun *verde* especificamente galego, aínda non contaminado nin deturpado, *Galician green*-; a laboriosidade -cultura de superación, resiliencia, determinación e esforzo, como a que difundiron os nosos emigrantes a idea de Galicia como pobo aberto e emigrante ou os nosos mariñeiros en áreas como o Mar do Norte ou o Mar de Irlanda-; e o atlantismo céltico, que nos vincula a países como Escocia, Gales, Irlanda ou Bretaña, doadamente recoñecibles fóra de Europa pola súa definida personalidade.
219. Un activo desta imaxe proxectada a longo prazo debe ser a **Eurorexión** que constituímos e viñemos consolidando e institucionalizando durante as últimas décadas, **por riba dos avatares políticos e da diversa conxuntura económica**. Esta idea tan potente debera ser explotada ao máximo nos países da lusofonía, e principalmente nas rexións máis dinámicas do Brasil, centrándonos nas capas universitarias, profesionais e empresariais interesadas en volver conectar coas súas raíces europeas e, mesmo, desenvolver o seu proxecto de vida en Europa.

220. En suma, **os novos emprendedores e profesionais do exterior deben recibir a imaxe de que Galicia é un gran lugar para vivir**, certificado por gozar dunha das esperanzas de vida máis altas do planeta, moi por riba do que poderían explicar parámetros socioeconómicos como os que se atopan en Xapón ou Alemaña, e con vantaxes adicionais como son unhas excelentes conexións en materia de transporte, un magnífico sistema sanitario público que posibilita esa notable lonxevidade, así como unha imbatible relación calidade-prezo en activos inmobiliarios, tanto rurais coma urbanos, para asentarmos novas empresas ou explotacións.

4.2. Cultura

221. **O galego é a máis grande creación colectiva do noso pobo ao longo dos séculos.** Dispor dun idioma propio constitúe un dos fitos máis elevados que calquera cultura pode alcanzar, pois por medio del analizamos a realidade e tamén nos proxectamos buscando a universalidade do pobo galego, que ao longo da súa historia sempre mostrou esta vocación. O idioma, sen dúbida, é o elemento singular e diferencial da cultura galega, o que a conforma e a impulsa, polo que podemos dicir que a nosa cultura conta con alicerces ben asentados e definidos nos seus diferentes ámbitos: literatura e libro, música, artes escénicas e danza, artes plásticas e visuais, sector audiovisual,... A nosa lingua e a nosa cultura identificannos no conxunto de España, en Europa e no mundo. Ambos os dous son elementos constituíntes de Galicia como ser colectivo dotado dunha xenuína personalidade e integran o noso selo característico e diferencial. **Isto, unido á nosa singular posición como ensamblaxe natural entre as potentes culturas portuguesa e española, debe ser aproveitado como vantaxe competitiva que alimente, ademais, a nosa autoestima polo propio.**

222. A diferenza de pobos que tiveron que deixar murchar a súa lingua orixinaria para potenciar en maior medida outros trazos identitarios da súa cultura -caso, por exemplo, de Escocia ou Irlanda-, nós debemos sumar e non restar, xa que o noso idioma comparte unha gran bagaxe cos outros dous idiomas romances irmáns, que xuntos virían a sumar ao redor de 750 millóns de usuarios no planeta. **Esta inmensa riqueza cultural debe ser valorizada canto antes e debe integrarse na estratexia exterior galega dun xeito transversal**, dende unha óptica máis decidida a través das relacións coa CPLP e polo tanto co mundo da lusofonía.

223. **A proxección exterior da cultura galega**, como marca recoñecida e valorada, **é un dos obxectivos clave que nos competen** e no que cómpre traballar de maneira constante, por consideralo un asunto estratéxico para o crecemento económico, para o noso afianzamento no diálogo internacional, imprescindible hoxe e mesmo para a propia autoestima e recoñecemento social do pobo galego. Posiciona a Galicia como marca de país e tamén porque impulsa unha vertente vinculada á creatividade e ao coñecemento, imprescindibles para o progreso do conxunto do tecido produtivo contemporáneo
224. As liñas de actuación das políticas culturais en Galicia buscan, por un lado, **apoiar a distribución e estimular o consumo de bens, servizos e produtos culturais galegos** dentro e fóra das nosas fronteiras; e, por outra banda, perseguen incentivar a presenza e participación da cidadanía e a diversificación da oferta cultural de calidade. Cómpre ter en conta que a actividade cultural en Galicia aséntase na actividade pública e privada desenvolvida polas institucións públicas (Xunta de Galicia, Consello da Cultura Galega, Deputacións e Concellos), pola Real Academia da Lingua, polos centros educativos de todos os niveis, en concreto, universidades e centros de investigación en diferentes ámbitos da nosa cultura, *nomeadamente* da lingua (Centro Ramón Piñeiro de Investigación en Humanidades, ILGA...), polo asociacionismo cultural, as fundacións e outras entidades privadas e os proxectos das industrias culturais e creativas (ICC).
225. **As industrias culturais galegas son un compoñente básico para impulsar o desenvolvemento dunha produción cultural e creativa.** E son, así mesmo, elementos vehiculares da transmisión e proxección da nosa identidade cultural. A dotación de maior estabilidade no sector, a optimización da xestión empresarial nos procesos de produción e distribución, a dinamización do mercado interior e da promoción da proxección exterior da cultura galega son todos eles obxectivos imprescindibles das ICC, que supoñen un 1,8% do PIB galego.
226. **A proxección exterior dos nosos valores culturais, da nosa lingua e a creación de pontes de diálogo con outras culturas e linguas e a internacionalización dos produtos creativos galegos son obxectivos prioritarios.** Destaca a proxección exterior do libro e da literatura galega, apoiando á tradución de libros ao galego e do galego a outras linguas, para favorecer a difusión da produción intelectual e creativa de Galicia noutras culturas e facilitar o acceso da cidadanía galega aos textos producidos noutras linguas. Iniciativas como a convocatoria de axudas á tradución ao galego desde outras linguas e viceversa, promovida pola

Xunta de Galicia. A páxina web *Portico of Galician Literature* e a colección *Galician Classics* permiten reforzar a proxección no exterior do libro e da literatura galega a través da tradución de obras de referencia ao inglés e a outras linguas.

227. Para facilitar a promoción, difusión e intercambio literario en diferentes ámbitos xeográficos de Europa e América, promóvese a **asistencia a feiras internacionais do libro**. Anualmente, en acordo coa Asociación Galega de Editores, decídese as feiras que se consideran prioritarias para o mercado galego. Feiras como Boloña, Frankfurt, Guadalaxara (México) ou Bos Aires, son escenarios onde a cultura galega adoita estar presente. Na edición de 2016 da Feira de Bos Aires, Galicia tivo unha participación especial, coa designación de Santiago de Compostela como cidade convidada. Cabe destacar tamén a participación do Consello da Cultura Galega xunto con outras institucións como o Instituto Cervantes a través da *European Union National Institutes for Culture* (EUNIC) na Feira do Libro de Gotemburgo. A participación nesas feiras ou noutras, segundo o caso, é fundamental para a internacionalización da nosa cultura e da nosa industria editorial, pero para iso é necesario o apoio aos editores individuais a que viaxen e a súa formación sobre como preparar a feira, a estadia na feira e o desenvolvemento das citas comerciais previamente conseguidas, así como das negociacións posteriores que permitan asinar contratos. Para que a asistencia a unha feira internacional sexa fructífera require de coñecementos en comercio internacional e idiomas e meses de preparación e contactos, así como dunha diplomacia dos negocios na feira e de constancia nas posteriores negociacións. A todo iso hai que engadir os imprescindibles recursos para as viaxes e as estadias no estranxeiro. Cómpre ter en conta a participación noutro tipo de feiras do audiovisual, festivais e en certames e concursos internacionais. Para iso necesítase coñecerlos con tempo suficiente para preparalos e, incluso, unha formación para que empresas sen experiencia poidan iniciarse neste camiño.
228. Outra liña de actuación é o apoio, a través de subvencións, para **promover a distribución e comercialización dos produtos culturais** dentro e fóra de Galicia e as destinadas a contribuír á internacionalización das industrias culturais galegas e á busca de fontes de financiamento no exterior, en especial en mercados con vínculos culturais comúns con Galicia.
229. **En materia cultural convén crear e alimentar tendencias**. A informal marca colectiva que vende a música tradicional irlandesa pode ser un bo referente, mesmo en países onde non existe unha significativa colonia de

irlandeses ou dos seus descendentes, como poderían ser A Arxentina ou Chile. Aínda que dende Galicia resulte difícil de crer, poucos nacionais desas repúblicas -de entre a inmensa maioría que carece de nexos familiares con Galicia- identifica á nosa Terra cunha música de equivalentes raíces étnicas. Os irlandeses acreditaron que unha vez posicionada a devandita imaxe ou marca colectiva, outros referentes simbólicos da cultura así presentada son máis doados de introducir no país de destino, porque xa existe un imaxinario de calidade, autenticidade e prestixio ao que aludir para avalalos.

230. No eido da **música** a participación de Galicia en programas internacionais de referencia coma NeXo, impulsado polo *British Council e Wales Arts International*, permite o diálogo musical entre artistas galegos con outros de diferentes países. Este interese pola internacionalización da nosa música, posibilitou que Santiago de Compostela fora a sede do WOMEX, o encontro profesional e artístico máis importante das músicas do mundo, na súa edición de 2014 cun balance positivo dos organizadores e participantes, serviu para abrir mercados á música galega no Xapón, India, o Brasil, Canadá, Marrocos, Irlanda ou Portugal. No ano 2016 coa iniciativa Focus GalicianTunes programadores de 26 festivais de música de referencia internacional seleccionados entre os principais delegados acreditados en Womex coñeceron de primeira man a música galega. Estes profesionais visitaron Galicia nos días previos ao inicio da feira internacional máis grande de música para propiciar o seu encontro con artistas galegos a través dun calendario de actividades. O núcleo do programa incluíu 10 concertos en formato showcase que tiveron lugar en diferentes cidades galegas. Esta iniciativa constitúe unha nova oportunidade para o desenvolvemento dunha parte esencial da industria musical galega. Para reforzar a imaxe da música galega no mundo promóvese a marca promocional exterior común GalicianTunes, que conta cunha páxina web con información actualizada sobre grupos e artistas galegos, empresas galegas do sector musical, festivais, etc.
231. **Estimular acordos comerciais estables da nosa industria editorial, musical e audiovisual**, entre outras, **coas homólogas de Portugal e Brasil**, é unha materia pendente que debemos traballar con perspectiva de medio e longo prazo. É necesario fomentar o coñecemento da nosa cultura entre a poboación portuguesa, en especial a do Norte, coa que hai tantos lazos comúns e que, ata agora, se estivo de costas. Os autores portugueses apenas están nos currículos e o mesmo pasa cos galegos, nin os clásicos nin os actuais. O IGAPE e os representantes destas industrias, en sintonía coas autoridades competentes do sector, deberan deseñar liñas específicas de apoio para consolidar unha iniciativa destas

características. Todo o que redunde nun incremento dos contactos con axentes e actores do ámbito cultural dos devanditos países debe valorarse como un activo que se vai capitalizando ata render uns froitos vitais para preservar o vigor da cultura galega máis alá do actual século. Desde o 2015 estanse a desenvolver pequenas iniciativas de coñecemento cultural mútuo entre Galicia e o norte de Portugal a través do Programa Nortear, segundo o que se realizan conversas entre autores dos dous lados da fronteira, intercambio de exposicións, concursos literarios para mozos e mozas e roteiros literarios de autores clásicos. Con programa de baixo custo pero que levan iniciativas eficaces dirixidas a grupos de poboación específica onde son moi ben recibidos e resultan de interese se consegue unha interrelación cultural que deriva tamén na creación de interese e necesidades entre a poboación.

232. Conviría fomentar igualmente os **acordos entre as televisións públicas de Galicia e deses países, ademais de con outras da Comunidade lusófona de nacións** cun gran potencial de crecemento -como serían Angola e Mozambique-, xa que é un camiño que debe ser emprendido canto antes, sorteando mesmo a circunstancial conxuntura económica. A televisión pública de Galicia é o recurso cultural que concentra máis medios e potencialidades para servir de vector transmisor da nosa cultura no exterior, e por iso debe deseñar unha propia estratexia de proxección, ideada con criterios de máxima calidade e centrada nos segmentos sociais máis idóneos de cada país, nutrindoa con contidos axeitados, baseados en estudos de mercado. Contidos que, posteriormente, poidan ser encomendados ás nosas industrias culturais, ben en exclusiva, ben en cooperación con homólogos foráneos. Cómpre destacar a transcendencia do programa sobre lingua Ben falado!, que tivo unha gran acollida tanto nas comunidades galegas do exterior como en Portugal. Acaba de estrearse a primeira serie de coprodución entre a TVG e a RTP, Vidago Palace.

233. A **proxección exterior do galego** é unha realidade marcada, dunha banda pola diáspora que soubo e quixo manter viva a lingua e cultura de Galicia, transmitindo xeración tras xeración a idiosincrasia propia do noso pobo. Doutra banda, esta proxección vén da man de investigadores, particularmente en humanidades, que enraizaron co galego, directamente no campo da lingüística, pero tamén polo estudo doutras materias, que van desde a literatura ata o Camiño de Santiago. As publicacións sobre diferentes aspectos da nosa literatura e da lingüística máis especializada que realiza o Centro Ramón Piñeiro IH, chega a un amplo abano de universidades e de centros de investigación de fóra de Galicia, o que fomenta o intercambio de publicacións e coñecemento a través da

participación dos nosos investigadores e docentes en congresos, seminarios etc, o que permite poñer a nosa lingua no nivel máis alto dos estudos internacionais de literatura, lingüística e sociolingüística. Tampouco podemos esquecer as relacións políticas e administrativas con países e institucións que permiten a presenza da cultura galega en todo o mundo como por exemplo os protocolos asinados entre o Consello da Cultura Galega e universidades referentes: *London School of Economics*, Stanford, Universidade de Sao Paulo, entre outras. Así como fórmulas como a irmandade de cidades e vilas ou a pertenza a redes de proxectos internacionais.

234. Contamos cunha **extensa rede de comunidades galegas en todo o mundo** que son as portas e pontes de Galicia no exterior. A lingua sempre foi, e segue sendo, un dos aspectos fundamentais, xa que parafraseando a Michelet, o xenio máis íntimo de cada pobo, a súa alma profunda, está sobre todo na súa lingua. Os nosos emigrantes, particularmente os da primeira xeración, souberon que mantendo a súa lingua e a súa cultura, mantiñan a súa alma, que sempre estivo en Galicia por lonxe que estiveran. Polo tanto esa necesidade de manter a identidade leva tamén a preservar o legado patrimonial e documental destas comunidades. Para esta función Galicia conta co Arquivo da Emigración Galega (Consello da Cultura Galega) centro de referencia de documentación e difusión da emigración galega. A diáspora galega conta con grandes coleccións de obras literarias e de hemerotecas, así como doutros fondos documentais, especialmente do século XX, en diferentes estados de conservación e difusión que cómpre coñecer, axudar as protexer e a preservar e, sobre todo divulgar a través de sistemas dixitais que permitan o seu acceso desde calquera punto do mundo en que haxa interese. Cumpriría inventariar as institucións que conservan estes fondos, os fondos e a súa situación e artellar medidas para a súa preservación e difusión. Tamén existe unha importante obra pictórica de autores galegos fóra das nosas fronteiras. A saudade sobre a que escribiu Ramón Piñeiro resume ese sentimento. A relación coa diáspora é un activo de especial valor para que o galego e toda a cultura galega siga a ter presenza nos máis diversos países do mundo, polo que os programas de colaboración coas entidades rexistradas de interese galego adquire unha relevancia importante. Convenios na Arxentina, onde o Colexio Santiago Apóstolo de Bos Aires ofrécelle aos seus alumnos a posibilidade de aprender galego en todos os cursos, desde a etapa preescolar.
235. Os **Centros de Estudos Galegos** foron creados a principio da década dos anos noventa do pasado século en virtude de acordos que pretendían estender e dignificar o coñecemento da nosa lingua nos ámbitos español

e internacional. O Plan de Normalización da lingua galega, aprobado polo Parlamento de Galicia no ano 2004, marca como un dos seus obxectivos, dentro da proxección exterior do galego, a consolidación do ensino e a investigación da lingua nas universidades de todo o mundo, como antes o fixera a propia Lei de Normalización lingüística no 1983. O Plan anima á creación de centros de estudos galegos como órganos de referencia a través dos que canalizar actividades promotoras da nosa lingua. Dentro deste programa de proxección exterior do galego no ámbito académico hai unha rede de centros de estudos galegos en 34 universidades de 14 países distintos, desde o Brasil a Rusia, cunha forte presenza en Alemaña, Portugal e Italia, sen esquecer Reino Unido e Francia, entre outros. Entra dentro da planificación actual a apertura de relacións académicas, particularmente en novos mercados e públicos, como é o caso de China, Xapón ou Corea. Tamén é o momento de reflexionar sobre o andado neses centros, a eficacia das medidas postas en marcha e a posibilidade de establecer outras máis adaptadas aos novos tempos que establezcan as relacións culturais, como por exemplo o fomento de contratos de traballo nas universidades estranxeiras que substitúan ás bolsas de formación.

236. O protocolo de colaboración para diferentes accións empezando pola divulgación do coñecemento da lingua galega que Galicia ten co Instituto Cervantes, impulsor do **Espazo de Linguas Ibéricas**, concibido como centro de estudos e difusión das linguas da Península Ibérica e prehispanicas americanas pode ser un bo eixo de traballo para o futuro. Trátase dun centro en torno ao cal, institucións e departamentos de lingüística das comunidades autónomas con lingua propia, máis Portugal, traballan conxuntamente a través de cursos de formación e de actividades, conferencias e calquera outras iniciativas apropiadas para os fins descritos.
237. Na difusión da lingua cómpre mencionar a participación de Galicia na *Network to promote Linguistic Diversity* (NPLD), un proxecto no que están integradas institucións académicas, organismos de diferente natureza e gobernos rexionais e nacionais de distintos países europeos, dedicadas á promoción, ao ensino e á normalización de linguas minoritarias. Tamén a *Association of Language Testers in Europe* (ALTE), unha asociación que traballa para promover o multilingüismo en toda Europa – e máis alá-, apoiando ás institucións que realizan os exames para a certificación do sistema de aprendizaxe de linguas. ALTE mantén unha estreita relación coas institucións europeas, particularmente coa Comisión Europea e co Consello de Europa. Impulsarase, ademais, a participación de Galicia na

UNESCO e en todos os foros internacionais que traballen o prol da diversidade cultural e lingüística.

238. Dende a aprobación polo Brasil da súa Lei 9.394/96, de Directrices e Bases para a Educación Nacional (LDB), do 20 de decembro de 1996, as posibilidades de estudo do español no ensino primario e secundario incrementaron de xeito moi importante a **demanda de profesionais e material didáctico** no outro idioma cooficial de Galicia. Aínda que a fecundidade brasileira está a caer a 1,77 fillos por muller, mesmo atesoura uns 47 millóns de nenos menores de 14 anos, e preto de 34 millóns de mozos entre os 15 e os 24 anos, entre os seus 204 millóns de habitantes. Un dato moi significativo é que cada ano nacen ao redor de 200.000 bebés brasileiros máis que habitantes totais ten Galicia. En 2014 foron ao redor de 2.930.000 nacementos. Noutras palabras, serían case 150 demandantes potenciais de produtos culturais para a infancia por cada neno galego. A causa da súa singularidade cultural, Galicia pode ofrecer profesionais, servizos e produtos que satisfagan esa demanda en mellores condicións que outros oferentes. Neste sentido, debemos solicitar a cooperación das autoridades culturais españolas, xa que esta oportunidade que se nos presenta pode e debe redundar ademais en beneficio da imaxe dunha nova España no mundo lusófono. Así como unhas novas relacións comerciais a través de colaboracións entre empresas culturais e editoriais que acheguen materiais formativos desenvolvidos aquí e que terían moi boa acollida nos países lusófonos e de fala hispana coa conseguinte tradución e adaptación ás súas singularidades. Nos países cunha gran importancia da poboación máis nova a aposta dos seus gobernos pola educación e cultura para o progreso social é unha gran oportunidade para toda a nosa industria cultural: editoriais, produtoras de audiovisual, ilustradores/as...
239. Desta maneira, **a proxección exterior da cultura e do idioma de Galicia ten que superar as súas auto-restricións**, e non se centrar só no mantemento do orixinario vínculo umbilical coa diáspora e os seus descendentes, senón ocuparse ademais de incrementar a súa ambición para apostar pola imaxe cara ao exterior dunha singular cultura europea e atlántica, que evoluciona sen por iso perder as súas raíces. Todo canto se faga neste ámbito servirá por engadido para mellorar as perspectivas de futuro da nosa lingua e cultura no propio territorio galego.
240. Un apoio fundamental para a consecución dos obxectivos anteriormente marcados, e máis aínda cando estamos falando de proxección exterior da lingua, son as ferramentas que nos permiten **impulsar a lingua na Rede** e servir de apoio a todas as persoas que queiran adentrarse no seu

estudo e uso. A referencia máis importante constitúea o *Portal da Lingua*. En www.lingua.gal podemos atopar dende formación ata ferramentas para o seu uso na educación ou na internacionalización da nosa lingua.

241. Facilitar o uso de instrumentos moi útiles e participativos para poñer en marcha a **dinamización do galego** é unha das oportunidades que nos conceden as novas tecnoloxías. Apartados como o que nos vincula coas ferramentas informáticas para poder ensinalo como é <http://www.lingua.gal/recursos/para-aprender-o-galego> ou correctores e tradutores como o Gaio: <https://tradutorgaio.xunta.gal> e dicionarios do tipo www.digalego.xunta.gal ou a enciclopedia galega en liña, así como os dicionarios xurídico, médico, pedagóxico...ou o dicionario da RAG, son opcións moi útiles á hora de coñecer o corpus léxico da nosa lingua. Outras alternativas máis didácticas como O Portal das Palabras (<http://portaldaspalabras.gal>) dan a oportunidade de practicar o coñecemento do noso léxico dunha forma distendida. E tamén o portal <http://culturagalega.gal> (Consello da Cultura Galega) dedicado á divulgación da lingua e cultura galegas e o apoio á industria cultural. E o portal do Centro Ramón Piñeiro: <https://www.cirp.es>.
242. **A Lei 1/2014, do 24 de marzo, para o aproveitamento da lingua portuguesa e vínculos coa lusofonía, constitúe unha nova oportunidade** para o impulso no intercambio cultural, informativo, comercial e lingüístico á hora de situar a Galicia e á nosa lingua como plataforma de contacto entre a cultura hispana e a lusa, entendidas as dúas nun sentido amplo. Ao conxunto de países que teñen como lingua oficial o portugués habería que engadir outras zonas de diferentes países onde o portugués, sen ser oficial, é a lingua materna debido aos vínculos históricos que tiveron con Portugal (casos de Macao, Drada e Nagar Haveli; Damán e Diu ou Goa). Todos estes territorios son potenciais axentes de programas de cooperación e relacións comerciais pola proximidade lingüística, abrindo un abano de posibilidades de internacionalización do conxunto da economía, cultura e sociedade galega. Con este motivo a Xunta de Galicia puxo en marcha o buscador "Paz Andrade" (<http://exportarengalego.gal>), que facilita a xestión da información necesaria para interactuar con todos os países da lusofonía no marco das relacións económicas entre empresas galegas e as entidades de interese nos países de referencia. Non obstante, cómpre sempre fomentar o estudo do idioma portugués, unha oportunidade sempre para os galegos que chegan a dominalo con moito menos esforzo que o resto da poboación non galega.

243. No desenvolvemento da Lei 1/2014 véñense realizando diversas iniciativas. No eido cultural cómpre mencionar o **intercambio escénico**, de espectáculos, autoral e formativo, con proxectos coordinados desde o Centro Dramático Galego (CDG), entre os que se inclúen o Proxecto Nós Territorio Es(cénico) Portugal- Galicia; o acordo entre os teatros públicos de Galicia e Portugal para a produción de obras portuguesas no CDG e de obras galegas no Teatro Nacional D. Maria II de Lisboa; e a colaboración na distribución de espectáculos e realización de coproducións entre os centros públicos e escolas dramáticas de Galicia e Portugal. Pola súa importancia serían merecedoras dun punto específico as telecomunicacións, en concreto a apertura do sinal das radios e televisións galegas a Portugal e viceversa, o que fomentaría o coñecemento mútuo en todos os sectores e o intercambio cultural.

244. Tamén no **ámbito lusófono** cómpre salientar as seguintes iniciativas:

os *Encontros de Coprodución Audiovisual Portugal-Galicia* e o intercambio musical entre a Rede Galega de Música ao Vivo e o circuito portugués Outonalidades; o *programa Nortear*, certame literario para a mocidade galega e portuguesa, cun ciclo de conversas entre autores das dúas beiras do Miño, co intercambio de fondos bibliográficos e programacións expositivas;

e tamén *Falamos galego, sabemos portugués*, obradoiros promovidos co fin de favorecer o achegamento do alumnado de secundaria á lingua portuguesa a través do galego.

245. Son obxectivos prioritarios no diálogo cultural con Portugal e coa lusofonía o **establecemento de proxectos compartidos co Agrupamento Europeo de Cooperación Territorial Galicia-Norte de Portugal**, como é o programa Nortear, o desenvolvemento de proxectos no eido das artes escénicas, no audiovisual, na literatura, na cooperación bibliotecaria coa rexión Norte de Portugal e a creación de proxectos culturais compartidos cos estados que teñen o portugués como lingua oficial.

246. Galicia é unha comunidade cun rico, senlleiro e diverso patrimonio cultural composto por bens mobles, inmobles e inmateriais. Tendo en conta a súa riqueza e diversidade cultural e histórica, **en Galicia hai catro bens galegos incluídos na Lista do Patrimonio Mundial da UNESCO**. Poderíase iniciar a tramitación de novos bens do noso patrimonio cultural para a súa inclusión na citada Lista, por entender que esta favorece a súa protección e ademais a súa divulgación no exterior. Neste campo o Consello da Cultura Galega leva desenvolvidas dende hai vinte e cinco

anos, nomeadamente en relación coas colectividades da emigración e a recuperación do seu patrimonio, pero tamén da difusión da boa imaxe de Galicia e na fixación da cultura galega como un referente que nos identifique no mundo. Esta experiencia, en ausencia de institucións que noutras autonomías crearon para este fin (institutos Raimon Llull, Etxepare), está a ser parcialmente cuberta polo Consello da Cultura Galega. As actividades leváronse a cabo en numerosos países da xeografía mundial, nomeadamente Europa (Francia, Reino Unido, Italia, Suiza, Alemaña) e América (a Arxentina, o Uruguai, o Brasil, México, os EEUU). Nos últimos anos as itinerancias de mostras, ciclos de cinema, conferencias, participación en congresos internacionais, sinatura de protocolos con universidades como a London School of Economics (LSE), ou Stanford.

247. Moi ligada á cultura e á imaxe exterior dun país están as súas credenciais educativas e, significadamente, as que concimen ao mundo universitario. O **Sistema Universitario Galego (SUG)**, constituído polas universidades públicas da Coruña, Santiago de Compostela e Vigo, pode e debe ser así un elemento fundamental da Acción Exterior de Galicia, tanto pola imaxe que ha proxectar fóra da nosa Comunidade, coma pola conveniencia de aproveitar o investimento público realizado nel ao servizo do país. Ademais, no ámbito comparado non hai tantos países que posúan centros universitarios da sona que posúe a Universidade compostelá, e que goza dunha reputación internacional que cabe aproveitar en beneficio do SUG, fundamentalmente en Latinoamérica e na lusofonía. Estudiarase a posibilidade de promocionar estudos superiores relacionados coa paradiplomacia e a acción exterior.
248. Segundo os datos que subministra o IGE²⁷, a **evolución do alumnado e o profesorado no SUG** foi a seguinte durante os últimos anos:

Ano	Número total de estudantes universitarios	Número total de profesores
2001	95.349	-
2002	91.790	-
2003	87.879	-
2004	84.084	5.192
2005	79.027	5.425
2006	74.768	5.469
2007	70.841	5.516
2008	67.843	5.213
2009	65.562	5.208
2010	64.700	5.987

²⁷ http://www.ige.eu/web/mostrar_actividade_estadistica.jsp?idioma=gl&codigo=0203002

2011	65.370	5.312
2012	63.037	5.258
2013	62.130	5.021
2014	59.353	4.912

No ano 2015, o número de alumnos de grado universitario caeu aínda máis, ata baixar ós 55.322, e os de máster oficial a 5.508 estudantes universitarios, sendo o número total de profesores de 5.283.²⁸ Deste xeito, se proseguese esta dinámica, non sería desatinado inferir que **no ano 2020 poderíamos chegar a ter a metade dos universitarios que tiñamos no 2001**, ou mesmo menos, mentres que o número de docentes baixa minimamente -nunca máis do 10%- e o volume de recursos públicos dedicados ás nosas universidades mesmo se acrecenta. **Neste escenario a internacionalización do SUG debera converterse nunha prioridade**, liderada ademais polas propias universidades.

249. Noutras palabras, esta evolución implica que só na década que vai de 2005 a 2014, as universidades galegas perderon 19.674 alumnos, aínda que unicamente 513 docentes. A ratio profesor/alumno pasou así de 14,56 en 2005 a 12,08 en 2014. Nun ámbito como o español, con 50 universidades públicas e 33 privadas, e mesmo como o da UE, con máis de 3.000 establecementos de ensino superior, e cunha mobilidade crecente a causa das oportunidades que ofrecen as diferenzas de custos para cada estudante e distintas axudas individuais aos residentes en certos países, así como polos diversos programas da UE para o efecto, xunto coa eliminación de trabas ao posterior exercicio profesional dos titulados superiores, grazas ás Directivas 2005/36/CE de recoñecemento de cualificacións, modificada pola Directiva 2013/55/UE e 2006/123/CE relativa aos servizos no mercado interior, **nin sequera está garantido que a regresiva demografía galega poida manter unha proporción análoga de alumnos por profesor durante a próxima década**. Mesmo os mozos galegos pode que opten por cursar graos universitarios completos fóra de España e chegar a incrementarse o seu número a medida que se estenda a voz transmitida polos pioneiros, desmontando as cautelas e presuntas trabas para facelo.

250. Se, por outra banda, nos atemos á información subministrada polo Ministerio de Educación, Cultura e Deporte ²⁹ (MECD), entre os cursos 2003-2004 e 2013-2014, as **universidades galegas perderon o 30,1%**

²⁸ http://www.fundacioncyd.org/images/otrasPublicaciones/FCYD_PerspectivaAutonomica2016.pdf

²⁹ Datos e cifras do Sistema Universitario Español. Curso 2014-2015.

dos seus alumnos de grao e primeiro ou segundo ciclo, mentres que o conxunto español só perdeu un 5%. Polo tanto, existe latente un potencial de crecemento na captación de alumnos estranxeiros, sobre todo considerando que as universidades galegas unicamente teñen un 1,3% de alumnos foráneos de grao, ou de primeiro ou segundo ciclo (curso 2014-2015) e un magro 6,6% en máster, fronte a por. ex. un 2,4% ou 2,9% en grao en Andalucía e Castela e León, ou no que concirne a máster un 10,5% e 30,4% respectivamente³⁰. Considerando que o 64,02% do gasto do SUG se dedicou a persoal (ano 2014), e que as taxas e prezos públicos só financiaron o 14,35 % dos ingresos totais, resulta moi conveniente que as universidades galegas se apliquen de modo sistemático a **atraer máis estudantes foráneos**.³¹

251. A Estratexia de Internacionalización das universidades españolas³² debera ser moi tida en conta, adaptándoa ás **vantaxes competitivas que pode aproveitar Galicia no exterior** (engarce entre a lusofonía e a lingua española dentro de Europa fronte ao mercado latinoamericano e luso-africano). Debemos partir de que as universidades españolas non traballaron planificada e metodicamente nesa liña. De feito, segundo diversas fontes, as nosas universidades tiñan en 2013 menos estudantes internacionais en termos porcentuais que Portugal, Italia ou Suecia, e case tres veces menos que nacións como Dinamarca ou os Países Baixos, e cinco veces menos que Austria ou Suíza. Por razóns obvias, o caso do Reino Unido pola potencia do idioma inglés e polos vínculos coa Commonwealth- escapa destas consideracións -17,5% de estudantes foráneos fronte ao 2,9% en España-. Mesmo **chega a darse a circunstancia de que Italia, Portugal ou Francia reciben máis alumnos foráneos de fala hispana que a propia España**.

252. A captación de estudantes universitarios non debe ser vista como unha mera ferramenta subsidiaria para apuntalar a viabilidade do SUG. Debera ser, sobre todo, unha **vía adicional para contribuír a paliar o acelerado envellecemento da poboación galega e para atraer e, sobre todo, conservar capital humano cualificado**. Esta última tarefa requiriría unha estreita cooperación entre as universidades e organismos como o IGAPE. Se ademais de atraer estudantes conseguimos que desenvolvan entre nós iniciativas empresariais, ou que se incorporen como técnicos cualificados ás nosas empresas e servizos públicos, a súa achega á

³⁰ http://www.fundacioncyd.org/images/otrasPublicaciones/FCYD_PerspectivaAutonomica2016.pdf

³¹ http://www.edu.xunta.gal/portal/sites/web/files/pgfu_2016-2020.pdf

³² <http://www.mecd.gob.es/educacion-mecd/areas-educacion/universidades/politica-internacional/estrategia-internacionalizacion.html>

sociedade e a economía galegas será de especial relevancia. Segundo o MECED, o custo medio dunha praza universitaria era en España de 9.303 euros/ano³³, custo que nunca cubrirían as taxas e prezos públicos de matrícula deses novos estudantes. Pero dado que a maioría dos custos soportados polas universidades son de carácter estrutural, aínda existe capacidade para absorber o devandito alumnado adicional en gran parte das titulacións ofrecidas, sen disparar por iso o gasto global. Todo iso sen esquecer o efecto benéfico que tería para a nosa economía o gasto inducido polos mozos universitarios no seu ámbito inmediato, avivando a demanda de bens e servizos, xeralmente sufragados ou cofinanciados mediante transferencias das súas familias ou dos seus Estados de orixe, así como os beneficios de incrementar a diversidade e mestizaxe dunha sociedade tan homoxénea como a nosa.

253. Un sistema universitario como o galego, dimensionado dende a súa orixe para bastantes máis alumnos que os 55.322 que tivo en 2015, pode e debe asumir este reto se se o propón. Se entre 2001 e 2014 perdeu case 40.000 alumnos, exactamente 35.996 segundo o IGE, e moito menos profesorado en termos porcentuais, á vez que viu incrementados os seus investimentos en instalacións e equipamentos, **o SUG ha converterse nun motor fundamental para atraer capital humano mozo a Galicia e vigorizar a nosa sociedade e a nosa cultura.**
254. Como se adiantou, explotar as vantaxes competitivas de Galicia en tanto que ponte entre a cultura española e a portuguesa pode axudarnos a **focalizar onde captar eses alumnos universitarios e futuros profesionais**, parte dos cales poderían incorporarse á nosa Comunidade como cidadáns españois e galegos de pleno dereito, contribuíndo deste xeito a mellorar tanto a nosa demografía coma a composición do noso capital humano. Atraer estudantes latinoamericanos e da comunidade de nacións de lingua portuguesa é así unha oportunidade que debemos explorar, facéndoo de forma coordinada con actores galegos que avalíen as oportunidades de negocio e investimento nos devanditos países.
255. A implementación desta política de internacionalización das nosas universidades require un innegable esforzo e adaptación por parte das autoridades universitarias e educativas. Non obstante, tamén pode implicar rediseñar outras políticas públicas, como sería a relacionada coa de cooperación para o desenvolvemento, onde podería ser oportuno comezar a pensar en **cofinanciar as estadias e estudos de mozos de países como Angola ou Mozambique nas nosas universidades**, xa

³³ Sistema estatal de indicadores de la educación, 2016. Instituto Nacional de Evaluación Educativa. P. 5

que iso derivaría nunha capitalización humana das devanditas nacións ao mesmo tempo que a de Galicia, en especial pensando en parte daqueles titulados desas nacionalidades que se asentaran na nosa Comunidade Autónoma ao concluír os seus estudos.

256. Igualmente poderíamos aproveitar as vantaxes competitivas das nosas universidades en Latinoamérica. Un exemplo poderemos atopalo nas actividades desenvolvidas no eido do **complexo mar-pesca en países como Perú ou Chile**, onde os esforzos desenvolvidos pola Xunta e os actores privados do sector poderían ser culminados cunha máis concentrada oferta de formación a nacionais deses países nas universidades galegas e nas escolas náutico-pesqueiras, primordialmente nas titulacións e especialidades relacionadas con campos como a enxeñaría naval, a acuicultura, a tecnoloxía alimentaria, e outras afíns ou complementarias. Reflexións e **iniciativas similares deben facerse respecto de Colombia, Ecuador ou mesmo Uruguai**, onde as nosas empresas marítimas e pesqueiras ou de transformación de diversas especies mariñas aínda teñen percorrido para medrar, compatibilizando ese crecemento coas achegas que poden realizar os devanditos países en beneficio mutuo. Países onde a formación superior galega reforzaría e integraría o conxunto de actividades impulsadas dende a Administración autonómica e os seus organismos públicos (CETMAR, IGAPE...).
257. Mención singular merece o rol que poden xogar as **comunidades galegas no exterior como canle de difusión da oferta universitaria galega**, mesmo alén do estrito ámbito dos descendentes de galegos que aínda conserven a súa nacionalidade española. As colonias galegas, polo seu enraizamento nas nacións que as acollen e o crédito que estas lles outorgan a causa da seriedade, rigor e laboriosidade dos nosos compatriotas, deben ser canles privilexiadas para atraer máis estudantes universitarios a Galicia. Por iso, o estreitamento dos vínculos entre estas comunidades da nosa diáspora e os diferentes centros e departamentos universitarios debера ser alentada e fomentada.
258. Ademais, os departamentos e grupos de investigación universitarios de carácter estratéxico para o desenvolvemento en particular da nosa industria e da economía galega en xeral, deberan ser asistidos por todos os actores institucionais do SUG e pola Administración educativa autonómica, de maneira que poidan **aproveitar o potencial de moitos mozos** e brillantes universitarios en países onde hai centros galegos e que merecen gozar dunha oportunidade en Europa a través de Galicia. Oportunidade que a miúdo non encontran a causa da falta de suficientes axudas dos seus países de orixe e da impericia dos programas europeos

de captación de talento extra-europeo. Por esta vía, ademais, cabería a posibilidade de **instar á Comisión Europea a mellorar as ferramentas de internacionalización das universidades e factorías do coñecemento** radicadas na UE, que aínda se atopan a grande distancia das súas homólogas norteamericanas, con gran resentimento da competitividade europea en xeral, e da industria europea en particular.

259. Finalmente, debemos ter en conta as disposicións da Lei 1/2014, do 24 de marzo, para o aproveitamento da lingua portuguesa e vínculos coa lusofonía, máis coñecida como *Lei Paz Andrade*. No actual mundo globalizado, as institucións galegas, comprometidas co aproveitamento das potencialidades de Galicia, deben **valorizar o galego como unha lingua con utilidade internacional**. Tamén debemos tomar en consideración a importancia do portugués, o idioma de traballo de vinte organizacións internacionais, incluída a Unión Europea, así como lingua oficial de nove países e do territorio de Macau, na China. Entre eles figuran potencias económicas como o Brasil e outras economías emerxentes. Por iso, fomentaremos o ensino e a aprendizaxe do portugués, co obxectivo, de que empresas e institucións aproveiten a nosa vantaxe lingüística e polo carácter estratéxico que para Galicia teñen as relacións económicas e sociais no marco da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal.

4.3 Galeguidade

260. **A Galicia contemporánea non pode comprenderse sen a súa diáspora histórica.** Só entre 1836 e 1960 abandonaron a nosa Terra máis de dous millóns de compatriotas galegos. Non obstante, co paso do tempo este fenómeno require ser analizado dende novas perspectivas, en especial no que concirne á galeguidade como factor relevante na proxección exterior de Galicia. Isto é debido a que o propio transcurso do tempo foi debilitando os vínculos naturais coa Galicia territorial e co pobo galego nela asentado. Convén ademais lembrar, para ter unha correcta visión de conxunto, que diversas fontes estiman que entre 1815 e 1930 máis de cincuenta millóns de europeos emigraron cara a outros continentes, fundamentalmente cara a América. Igualmente, entre os factores que estimulaban esa emigración coincidiron os que fomentaban a inmigración nos países de destino. Disposicións como o artigo 25 da Constitución arxentina de 1853 explican este fenómeno masivo, difícil de

concebir na actualidade en canto ás súas dimensións, ao alentar e privilexiar a inmigración exclusivamente europea.

261. No noso caso, **máis da metade dos galegos emigrados deixaron Galicia entre 1901 e 1930**. Quere isto dicir que na maioría dos casos transcorreron máis de tres xeracións completas entre o abandono de Galicia e a actualidade, sobrevivindo pois xa moi poucos dos nados na nosa Terra daquela grande ondada. Esta distancia temporal, unida aos sucesivos matrimonios destes galegos con nacionais oriúndos de diferentes estados, provoca unha consubstancial e inexorable desvinculación dos seus descendentes con Galicia, polo que se require unha **acción continua de reafirmación** do nexo emocional e vital coa nosa vixente realidade social, xa que non poucos deles poden estar chamados no inmediato futuro a rexuvenecer a nosa contrita demografía.
262. **A realidade da diáspora galega presenta unha complexa heteroxeneidade**, produto dos diferentes tipos de migración do pasado e do presente. Esta heteroxeneidade, ademais da disparidade territorial, implica que malia as diferentes situacións e circunstancias espaciais e vitais, debe promoverse unha política integral no seu xusto tratamento institucional. Esta política estará estreitamente ligada á Acción Exterior do Goberno galego. A relación coa poboación galega no exterior debe fuxir da aplicación de criterios paternalistas e partidistas, e basearse na igualdade real e na equidade no tratamento, partindo da aplicación das políticas concretas, adaptando o nivel de relación ás diferentes necesidades e oportunidades e, en especial, partindo da consideración das galegas e galegos residentes no exterior como cidadás e cidadáns suxeitos a dereitos e deberes sociais, culturais e económicos. A acción do Goberno galego en materia de emigración nuclearase arredor da **plena equiparación dos dereitos e deberes sociais, culturais, económicos, civís e políticos da cidadanía residente no exterior**, que se concreta tanto en facilitar o acceso a un nivel de servizos sociais e prestacións asistenciais básicas, como en garantir unha participación política de xeito libre e democrático, así como no acceso á nosa cultura e lingua. No ámbito dos dereitos civís e políticos, Galicia debe apoiar o estudo e modificación da lexislación electoral para eliminar o actual sistema de voto rogado e introducir novas fórmulas (como o voto electrónico), non exclusivas, seguindo as recomendacións da Xunta Electoral Central e do Parlamento Europeo para mellorar substancialmente o procedemento de voto exterior. A ineficacia do sistema actualmente en vigor é un atranco inaceptable para a participación da emigración na vida política do noso país.

263. O **Consello de Comunidades Galegas** é o órgano representativo das comunidades galegas asentadas fóra de Galicia. Con carácter deliberante e funcións consultivas, o Consello asesora á Administración autonómica no cumprimento dos fins establecidos na Lei 7/2013, do 13 de xuño, da galegidade. A súa organización e funcionamento regúlase no Decreto 111/2015, do 6 de agosto, polo que se aproba o Regulamento de organización e funcionamento do Consello de Comunidades Galegas.

264. Recentemente as comunidades galegas, manifestaron no **XI Consello de Comunidades Galegas**, celebrado na Habana, o seu posicionamento sobre as políticas referentes nas seguintes materias:

✱ **En política social:**

- as novas realidades demográficas e sociais da Galicia exterior, co incremento de poboación produto do proceso extraordinario de recuperación de nacionalidade, comprometen á Xunta de Galicia e ás comunidades galegas no exterior a desenvolver programas no ámbito socioasistencial para o conxunto dos galegos en situación de necesidade que residen fóra da nosa Comunidade Autónoma;
- intensificar a actuación das comunidades galegas como axentes na detección precoz de posibles problemas sociais individuais e colectivos, que desemboque nunha alerta temperá a aqueles organismos ou organizacións que poidan actuar a prol da súa resolución;
- manter as axudas económicas individuais, que teñen como obxectivo contribuir a paliar a carencia de medios económicos para poder afrontar as necesidades básicas de subsistencia e atención sociosanitaria digna para todas as persoas galegas residentes no exterior, e incrementalas dentro das posibilidades naqueles casos de especial vulnerabilidade, coa finalidade de non deixar desatendidas as situacións de especial gravidade, como é o caso de Venezuela;
- tendo en conta o incremento dos custos de sustentabilidade derivados dunha poboación cada vez con máis idade, potenciar por parte da Xunta de Galicia a achega de recursos económicos a aquelas entidades galegas prestadoras de servizos socioasistenciais, con especial atención a aquelas que asisten ao colectivo da terceira idade;
- promover a cooperación das entidades galegas con fins asistenciais para unificar recursos dirixidos a lograr unha coordinación na xestión e eficacia dos medios, experiencias e recursos dispoñibles;

eliminar calquera barreira na consecución da igualdade plena entre homes e mulleres; as propias entidades deben promover a plena integración da muller na súa vida asociativa, sen discriminacións nin xerando espazos específicos de participación que as separen dos procesos de toma de decisión e de representación; promover foros de debate entre as mulleres galegas do exterior que definan o alcance que as mulleres queren dar a este proceso;

comunidades galegas;
 formación e alento a súa capacidade para axudar as propias fomenten a participación da xuventude galega no exterior, a súa aumentar os orzamentos dedicados á promoción de actividades que na medida en que a situación económica de Galicia o permita,

participación xuvenil nos casos en que esta non se produciše;
 intereses, e favorecer a entrada na dirección das entidades á portas á xuventude, con programas e actividades adaptados aos seus instar a todas as sociedades galegas do exterior a abrir as súas

galega e tamén na realidade social e económica da Galicia territorial);
 exterior, que incidan no coñecemento da historia, lingua e cultura fomentar actividades formativas cara á xuventude galega residente no comunidades galegas a prol da xuventude galega no exterior;

orientación das políticas públicas de Galicia e as accións das propias asociativo da galegüidade, e que tamén sirvan para unha mellor inquedanzas e proxectos que poidan ter e desenvolver no ámbito que sexan os propios mozos galegos os que subliñen as necesidades, realizar congresos e xuntanzas da xuventude galega no exterior para

*** En galegüidade:**

galegas do exterior.
 Galicia territorial, e favorecer a súa implicación no seo das entidades sociedade do exterior participe activamente na realidade social da *Aventura con Galicia*) e aqueles adicados á formación, para que a reforzar os programas dirixidos á xuventude: (*Conecta con Galicia,*

dous séculos de solidariedade entre os galegos da diáspora;
 socioasistencial que lle é próxima, aproveitándose a experiencia de potenciar espazos de encontro da xuventude coa realidade

descansa nos seus ombreiros;
 especialmente entre á súa xuventude, porque o futuro da galegüidade fomentar redes de voluntariado por parte das comunidades galegas,

- realizar estudos sociolóxicos, económicos e culturais sobre a situación da muller galega no exterior que sirvan para orientar as políticas públicas de Galicia e para promover o cambio cultural das comunidades galegas a prol da plena igualdade entre os homes e as mulleres de Galicia;
- mellorar o intercambio de profesionais galegos entre os nosos países, facilitar o encontro dos nosos empresarios -estean onde estean-, servir de antenas para detectar oportunidades de negocio para os produtos galegos e para produtos foráneos nos mercados de Galicia, promover e presentar as realidades produtivas, económicas, culturais e turísticas de Galicia nas sociedades que acollen aos galegos da diáspora;
- reiterar a necesidade de non esquecer a nosa historia, especialmente entre as novas xeracións e, polo tanto, implantar nos plans de estudos na ensinanza primaria e secundaria a necesidade de estudar a historia da emigración de Galicia e o seu presente; un pobo sen coñecemento da súa propia historia é un pobo que camiña cego na senda do futuro;
- instar aos concellos de Galicia a manter a súa vinculación coas comunidades galegas do exterior, e especialmente con aquelas que os representan e levan dignamente os seu nome nos países que as acollen; os concellos galegos deben ser responsables no envío de documentación de interese sobre as súas localidades ás comunidades galegas, responder as súas comunicacións e peticións, e manter informada ás comunidades parroquiais, municipais e provinciais, sobre as actividades e programas que desenvolven a favor dos seus veciños;
- asemade presentar nun prazo razoable un proxecto detallado para a creación da Medalla da Galeguidade;

*** En cultura:**

- as comunidades galegas do exterior contan cun importante patrimonio cultural, documental, bibliográfico, histórico e artístico que souberon recoller e custodiar ó longo da súa existencia, e comparten coa Comunidade Autónoma de Galicia o interese por preservalo de cara ó futuro, tal como ten manifestado explicitamente nas distintas normas legais aprobadas;
- elaborar conxuntamente, entre as institucións de Galicia e as comunidades galegas, un plan de actuación que protexa e permita coñecer, inventariar, conservar, poñer en valor, difundir e compartir o

seu patrimonio cultural, documental, bibliográfico, histórico e artístico; este plan debe responder ás necesidades de conservación do fondo documental e artístico para garantir a súa permanencia na memoria das colectividades de emigrantes, constituíndo un factor relevante no recoñecemento e identidade do conxunto da nosa cultura, construída tanto desde a Galicia territorial como desde a Galicia exterior e que se materializará na creación dun futuro Museo da Emigración Galega que custodie todo este patrimonio documental e artístico. Na actualidade existe o Museo da Emigración galega en Bos Aires, dentro da Federación de las Asociaciones Gallegas de la República da Argentina, pero podería existir en múltiples países cun discurso expositivo moderno no que se potenciara a dixitalización dos seus fondos;

- espallamento e a potenciación da lingua e da cultura galega fóra das fronteiras territoriais de Galicia debe seguir sendo un obxectivo prioritario da Xunta de Galicia; a lingua, como patrimonio cultural de valor primordial e creación colectiva do noso pobo, é a nosa principal marca de identidade;
- débese seguir potenciando a consolidación, o ensino e a investigación da lingua e da cultura galega nas universidades de fóra de Galicia nas que xa existe como materia de estudo e introducilo noutras universidades de interese estratéxico;
- continuar e potenciar a actividade da rede de lectorados universitarios e de centros de estudos galegos, como órganos de referencia a través dos cales se canalicen as actividades promotoras da nosa lingua, tanto no ámbito académico como na súa área de influencia, e se promovan novas institucións que contribúan non só á difusión do galego senón, tamén, ó seu prestixio no exterior;
- aproveitar a rede de centros e asociacións galegas, espalladas polo mundo enteiro, para acoller de xeito amplo e estable o ensino da lingua e da cultura galegas, con especial referencia á xuventude, potenciando e ampliando os cursos que se veñen impartindo por profesores licenciados en filoloxía galega;
- elaborar e executar campañas de concienciación entre o empresariado galego tendentes a que interioricen que a nosa lingua é un valor rendible se se utiliza como unha ferramenta de internacionalización, e é unha vantaxe competitiva para interactuar nun mercado de máis de 200.000.000 de potenciais clientes nos países lusófonos, que foron, tradicionalmente, e seguen a ser, unha saída natural para as empresas galegas; non hai que esquecer aquela

premonición feita hai máis de setenta anos por Valentín Paz Andrade, e que hoxe segue vixente: "Galicia é fonte, Portugal ponte, e o Brasil algo que se asemella ó paraíso prometido";

- aproveitar a enorme potencialidade que nos proporcionan as novas ferramentas tecnolóxicas e de comunicación que nos permiten impulsar a lingua na rede para superar o reto que se nos presenta de espallar un idioma románico que está gañando a súa internacionalización.

*** En tecnoloxía:**

- na sociedade actual as TIC (Tecnoloxías da información e da comunicación) son xa unha realidade tanto no plano persoal como no profesional, polo que non pode entenderse o funcionamento e a xestión das entidades sen o uso das novas tecnoloxías; o fomento das TIC vai facilitar e optimizar o traballo diario das entidades, tanto nas súas relacións con outras entidades como na difusión da programación das súas actividades e no acceso ás distintas canles de información; a integración destas ferramentas tecnolóxicas vai contribuir á transformación dos centros en entidades máis eficientes e máis atractivas, aumentando así as posibilidades para lograr que perduren no tempo;
- a principal problemática que presentan as entidades galegas no uso e manexo das TICs é unha escaseza de recursos humanos e tecnolóxicos, ao que habería que engadir o descoñecemento e o temor que se pode experimentar cando nos enfreamos a esta nova realidade tecnolóxica; o proceso de envellecemento que están a sufrir varias das entidades galegas leva asociado tamén que se detecte unha escaseza de habilidades no relativo ao uso das novas tecnoloxías;
- as relacións e a comunicación das entidades no exterior coas administracións galegas vense limitadas polas dificultades xeradas pola distancia xeográfica e o desfase horario, polo que sería necesario poder rematar coa presentación de documentación ou realización de trámites de xeito presencial e implantar de maneira definitiva a administración electrónica e a modernización das plataformas de pagamento de servizos e recursos da Xunta de Galicia (por exemplo a Librería Institucional), xa que a actual plataforma do CIXTEC só permite pagamentos de cantidades ínfimas e con tarxetas dun só banco. É urxente actualizar e facer amigables estas plataformas; tendo en conta os requisitos esixidos para poder acreditar a identidade das persoas para que poidan operar na

administración electrónica (DNI electrónico) habería que instar á Axencia para a Modernización Tecnolóxica (AMTEGA) a habilitación dun sistema de autenticación ou sinatura electrónica que permita ás galegas e ós galegos residentes no estranxeiro acceder de xeito pleno á tramitación electrónica;

- implantar o e-learning ou aprendizaxe electrónico como recurso didáctico orientado a proporcionar un amplo abano de posibilidades formativas e a favorecer unha aprendizaxe máis aberta e flexible, sobre todo naqueles casos nos que se presentan necesidades especiais ou dificultades para as modalidades de aprendizaxe tradicionais ou presenciais, como sería o caso das comunidades galegas do exterior; unha opción de oferta formativa serían os cursos de galego en liña, implicando no proxecto á Secretaría Xeral de Política Lingüística da Xunta de Galicia, así como cursos de formación relacionados coa implementación e desenvolvemento das TIC e dos programas de xestión das entidades galegas;
- diversificar os medios dixitais orientados a dar soporte nos cursos de formación propostos a través das redes sociais, mediante a utilización doutros medios como o USB, CD, DVD,... para adaptalos a aquelas entidades que teñen unhas necesidades distintas. Debido a que os soportes físicos están esgotando o seu camiño, na actualidade os contidos deben estar en plataformas na nube e ser contidos interactivos e nos que conflúan contidos de diferentes orixes (xogos, audios, vídeos...);
- facilitar ferramentas estándar como programas de xestión libres e adaptables ás distintas peculiaridades dos centros e que melloren o funcionamento das entidades;
- propoñer a habilitación de sistemas de interacción inmediata cos usuarios a través de Redes Sociais que acheguen os contidos que demandan eses presentados de xeito amigable e actual, por exemplo, un chat de atención a usuarios por parte da Administración autonómica; o uso desta canle permite brindar soporte e mellorar o servizo de atención que actualmente se presta tanto aos usuarios en xeral como ás comunidades galegas no exterior;
- é de salientar que a mocidade non é especialmente participativa nas redes sociais das entidades galegas, polo que habería que pararse a analizar se os contidos que se publican son do interese deste colectivo dentro da diáspora; detéctase nas novas xeracións un desinterese e progresivo afastamento das actividades das entidades, e tendo en conta que no uso das TIC a mocidade é o maior usuario

e/ou consumidor, é preciso atraela novamente ás entidades aproveitando o uso das TIC, principalmente das redes sociais; a pervivencia e expansión dos centros galegos pasa por animalos a involucrarse decididamente no uso das redes sociais, aumentando así a súa visibilidade e utilizándoas tamén como vehículo para chegar a un público mozo máis difícil de atraer;

- crear vogalías específicas relacionadas coas TIC e as redes sociais nas entidades galegas, convertíndose nas persoas encargadas dos procesos da súa planificación e xestión dentro dos centros; o perfil axeitado sería xente dinamizadora e promotora de propostas e contidos, polo que sería conveniente nomear ou escoller para as mesmas a xente moza, co que tamén se lograría a súa implicación na xestión institucional dos centros;
- dar publicidade ou facer unha mención ou recoñecemento especial daquelas entidades galegas que destaquen no uso das TIC;
- hoxe en día non debemos deixar de aproveitar o marco de globalización económica e cultural na que nos atopamos e todas as oportunidades que nos ofrecen as TIC como instrumentos reais e imprescindibles, para contribuír a lograr o obxectivo de que a galegitude se perpetúe, consolide e avance no espazo e no tempo;
- máis alá do manifestado polo Consello de Comunidades Galegas, a Administración de Galicia debe manter as axudas socio-asistenciais aos galegos residentes no exterior en situación de precariedade ou en risco de exclusión social; debe velar pola protección do patrimonio da galegitude e a súa debida difusión e coñecemento; seguir a fomentar os procesos de unión das sociedades galegas; potenciar a proxección exterior de Galicia a través das comunidades galegas, como parte da nosa Acción Exterior; proceder á necesaria renovación xeracional nas entidades e á participación en igualdade da muller no eido da galegitude e o fomento do retorno entre os nosos emigrantes, favorecendo o retorno de carácter emprendedor.

265. Ademais, **o vínculo da galegitude pode servir para facilitar novos contactos e utilidades nos países de destino**, tanto para os nosos emprendedores como para os nosos creadores culturais e actores universitarios. Dende esta óptica, mesmo cabe defender que os centros galegos poidan colaborar dalgunha maneira a mellorar e a facer máis mesta a rede comercial liderada polos centros dependentes do Instituto Galego de Promoción Económica (IGAPE) ou coordinados por el baixo diferentes fórmulas, así como servir de introdutores e difusores da nosa cultura fóra dos estritos e minguantes círculos da diáspora galega, polo

tanto, suporía profesionalizar a súa xestión e, sobre todo, mudar os seus obxectivos: pasar de ser prestadores de recursos para unhas colectividades cada vez máis envellecidas, a ser difusores de servizos de Galicia para toda a comunidade onde estean eses centros, isto é, unhas verdadeiras “antenas de Galicia no exterior”.

266. Neste sentido debera avaliarse social e economicamente a oportunidade de **fomentar a realización de polo menos un ano académico nos ciclos de Educación Secundaria Obrigatoria (ESO) ou de Bacharelato a gran parte dos nenos ou mozos descendentes de galegos**. Dada a existencia de prazas educativas sobrantes ou redundantes na oferta pública en múltiples localidades galegas, o seu custo marxinal sería nulo ou moi reducido, sempre que se contase co debido apoio dos concellos interesados, así como doutras institucións públicas e de entidades privadas, para axudar a custear a manutención e residencia durante o tempo indispensable. Dende a Xunta de Galicia cabería mesmo a posibilidade de instar ao Estado á sinatura dos instrumentos internacionais precisos para garantir a plena validez académica do curso ou cursos realizados en Galicia unha vez regresen ao país de orixe de cada alumno, sempre a teor da Lei 25/2014, do 27 de novembro, de Tratados e outros Acordos Internacionais, seguidos da sinatura dos imprescindibles acordos internacionais administrativos de execución pola propia Xunta de Galicia.
267. Un programa destas características, ademais de revitalizar os elos da galegidade entre os descendentes da grande ondada da nosa diáspora durante o primeiro terzo do pasado século XX, podería contribuír a **atraer ós devanditos descendentes de galegos ás bisbarras máis necesitadas de rexuvenecemento**, onde precisamente hai excedente de prazas en centros educativos e onde os custos de residencia son menos elevados. O éxito do programa radicaría en avivar os devanditos nexos de galegidade con netos e bisnetos de concidadáns emigrados hai case un século e, á par, obter unha porcentaxe de mozos que libremente decidan, con posterioridade, iniciar estudos universitarios ou profesionais en Galicia, desenvolver aquí a súa vida adulta, emprender actividades produtivas e formar familias con descendencia, fundamentalmente nas devanditas bisbarras demograficamente máis deprimidas ou carentes de relevo xeracional.
268. Asemade debera ponderarse a **creación de programas similares ao Iacobus-FP para os descendentes da nosa diáspora**, e facilitar os intercambios para profesorado e alumnado destinado a desenvolver un sistema de intercambio entre centros públicos de Formación Profesional,

coa finalidade de favorecer o achegamento das competencias profesionais, para facilitar a equiparación de titulacións de Formación Profesional, ou para realizar un período de prácticas ou aprendizaxe en centros de formación, empresas ou ONGs, que servira para establecer elos máis estreitos entre a educación, a aprendizaxe e o mundo laboral da Galicia exterior e a Galicia territorial.

269. Igualmente, cabería avaliar a **realización de convocatorias para cursos de postgrao**, que ofrezan ós alumnos universitarios da diáspora a posibilidade de completar a súa formación académica, realizando unha estada semestral ou anual en institucións de educación superior. A realización de estudos nas universidades galegas permitiríalles enriquecer o seu desenvolvemento académico e contribuiría ao achegamento da mocidade da diáspora á Galicia territorial, aumentando as posibilidades de fixación de poboación nova no país.

4.4. Cooperación para o desenvolvemento

270. A cooperación para o desenvolvemento é unha política pública en si mesma e un dos instrumentos máis importantes da Acción Exterior. Expresa o **desexo de solidariedade da sociedade galega e a súa aspiración a acadar un mundo máis xusto**. Para que sexa plenamente eficaz, debe estar integrada no marco da Acción Exterior a través do principio de coherencia de políticas para o desenvolvemento pero, ao tempo, pola súa natureza, perfís e connotacións sociolóxicos debe gozar dunha autonomía singular.
271. As CC.AA., e entre elas Galicia, **comprometéronse activamente coa cooperación para o desenvolvemento**, tanto a nivel orzamentario como administrativo, a pesar da profunda crise económica que nos últimos anos obrigou a reducir as achegas financeiras a esta política por mor das urxencias sociais da nosa poboación.
272. Ao mesmo tempo, **cómpre que a nosa sociedade civil amose con afán a súa implicación na materia**, xa sexa incrementando a súa afiliación ás organizacións cívicas existentes, promovendo novas agrupacións máis especializadas ou reclamando máis recursos propios e alleos.
273. Na medida das posibilidades que se ofrecen aos entes subestatais, **Galicia está a coadxuvar tamén a que esta política pública consiga meirande importancia no seo das políticas comunitarias** e que a UE

integre as fortalezas e o valor engadido da cooperación descentralizada con respecto a outras cooperaciónns.

274. Así mesmo, faise especial fincapé en que a política de cooperación para o desenvolvemento sexa unha **política pública transparente**, que renda contas activamente á cidadanía galega dos logros colectivos na loita contra a pobreza global.
275. Dende os seus inicios, a política galega de cooperación tivo como referente e ámbito estratéxico de actuación a contribución á redución da pobreza, colaborando na **consecución dos Obxectivos de Desenvolvemento do Milenio (ODM)**. Tendo en conta que os devanditos obxectivos finalizaron a súa vixencia no ano 2015, asistimos a un proceso internacional de definición dunha nova axenda post-2015 que pretende fortalecer os avances conseguidos, incluíndo aquelas dimensións ausentes nos ODM e que resultan fundamentais para o desenvolvemento, como a coherencia de políticas, a gobernanza democrática, a participación cidadá, os dereitos humanos, a seguridade alimentaria, o traballo decente ou o crecemento económico inclusivo. Trátase dos denominados **Obxectivos de Desenvolvemento Sostible (ODS)**, aprobados pola Asemblea Xeral de Nacións Unidas o 25 de setembro de 2015, que configurarán o núcleo da axenda global de desenvolvemento para os próximos anos, ata 2030.
276. A orixe da política galega de cooperación pode situarse no **Convenio Marco asinado coa Agencia Española de Cooperación Internacional (AECI) pola Xunta de Galicia**, o 19 de outubro de 1992, a través do que ambas as dúas institucións se comprometen a desenvolver accións conxuntas no eido da cooperación para o desenvolvemento. Á súa vez, entre 1992 e 1993, a Xunta realizou accións específicas nesta materia, recorrendo para isto a algunha Organización non Governamental para o Desenvolvemento (ONGD).
277. Dende aquela, comeza o proceso de consolidación do compromiso en materia de cooperación por parte da Xunta de Galicia. A ese proceso contribuíu a **maior sensibilización social** respecto dos temas de cooperación para o desenvolvemento, que se produce como consecuencia da crise dos Grandes Lagos e o impacto cidadán que tiveron as campañas da *Plataforma 0,7*. Ao mesmo tempo, a xeneralización a boa parte do mapa autonómico español do compromiso en materia de axuda internacional, a través do nacemento da chamada "**cooperación descentralizada**", constituíu tamén un estímulo para que

a Xunta de Galicia se fixese presente, con orzamento e órganos propios, neste ámbito da acción pública.

278. **A Lei galega 3/2003, de cooperación para o desenvolvemento**, ten como obxectivo regular as accións coas que a Comunidade galega asume a responsabilidade de cooperar con outros países para propiciar o seu desenvolvemento integral, contribuír á mellora das condicións de vida dos seus habitantes, aliviar e corrixir as situacións de pobreza e favorecer un desenvolvemento humano solidario e estable, que inclúa maiores cotas de liberdade e unha repartición máis xusta dos froitos do crecemento económico. A planificación da política da axuda recollida na Lei 3/2003, desenvolveuse ata a actualidade a través de tres plans directores.
279. **O I Plan Director 2006-2009 foi aprobado por unanimidade polo Parlamento de Galicia** o 24 de abril de 2006. Este primeiro Plan pretendía fixar compromisos en forma de prioridades e obxectivos, mellorar a calidade e eficacia da política de axuda partindo da experiencia acumulada no pasado e identificar as fortalezas e debilidades do sistema galego de axuda, para introducir elementos correctores co concurso de todos os actores do sistema.
280. **O II Plan Director 2010-2014 tamén foi aprobado por unanimidade no Parlamento de Galicia** o 16 de xuño de 2010. Este II Plan Director pretendeu ser máis selectivo nas súas prioridades, máis preciso nos seus obxectivos e máis coidadoso no establecemento de indicadores para permitir un máis doado seguimento e avaliación posterior do Plan.
281. Os obxectivos e prioridades da Comunidade Autónoma de Galicia para os vindeiros anos están establecidos no **III Plan Director da Cooperación Galega 2014-2017**. Este documento programático, aprobado polo Consello da Xunta de Galicia e o Parlamento galego despois de recibir o apoio dos axentes galegos de cooperación no Consello Galego de Cooperación, concrétese nos Plans Anuais que aproba o Consello da Xunta onde se detallan as actuacións a realizar en cada exercicio orzamentario.
282. O III Plan Director caracterízase polos seguintes **eixos**:
- **Especialización** da Cooperación Galega, aproveitando as nosas vantaxes comparativas e poñendo ao servizo da cooperación para o desenvolvemento a nosa experiencia naqueles sectores que nos son máis afíns;
 - **Maior eficacia e impacto** das actuacións de cooperación e maior eficiencia na xestión e na avaliación da cooperación;

- **Maior concentración das axudas**, para o cal se establecerán unhas prioridades xeográficas e sectoriais máis limitadas;
- **Coordinación e complementariedade** das actuacións cos distintos doadores, tanto estatais coma subestatais;
- Busca de **fontes alternativas de financiamento**, en especial da Unión Europea e de organismos internacionais, así como no ámbito privado;
- Promoción de **alianzas público-privadas** para facilitar o acceso ao financiamento internacional;
- Consolidación da **marca "Cooperación Galega"**, tendo en conta a especialización e o valor engadido da cooperación que se fai dende Galicia;

283. O sistema galego de cooperación é actualmente un sistema xa maduro, normativa e institucionalmente. Para que a Cooperación Galega siga avanzando e sexa capaz de mellorar no cumprimento dos seus obxectivos, **necesitase reforzar simultaneamente o apoio e confianza da cidadanía galega**. Por este motivo, a Cooperación Galega ten como un dos seus sinais de identidade a de ser unha política pública transparente, que rende contas activamente á cidadanía galega dos logros colectivos na loita contra a pobreza global, así como do cumprimento dos resultados previstos nos instrumentos de planificación.

284. Do mesmo xeito, é necesario que a toma de decisións estratéxicas e operativas se adopte baseándose en información de calidade e relevante, que achegue datos, feitos e evidencias. Por tal motivo, estase a afondar na **mellora da calidade dos instrumentos de seguimento e avaliación**, a través dun investimento de recursos financeiros abondo neste campo da xestión do coñecemento.

285. De cara aos próximos anos, e con base nos resultados conseguidos e as propostas de mellora incluídas nos distintos documentos de avaliación, a Xunta de Galicia pretende **seguir avanzando nunha contribución eficaz e ordenada á senda de desenvolvemento dos nosos países socios**, a través dun proceso participativo e de diálogo que incorpore os logros e aprendizaxes pasadas identificáronse uns resultados comúns, unhas capacidades compartidas e novas oportunidades para a actuación complementaria do conxunto de actores e axentes galegos de cooperación.

286. Así mesmo, para os vindeiros anos, a Cooperación Galega centrará os seus **esforzos en catro niveis**:

- a) O **impulso da coordinación e complementariedade** entre os actores e axentes de cooperación.
 - b) O **fortalecemento da capacidade institucional** dos devanditos actores e axentes.
 - c) O **reforzamento dos procesos de información, comunicación e rendición de contas** dirixidos á cidadanía galega.
 - d) A dotación dun marco orzamentario realista que garanta a **solvencia financeira e a viabilidade operativa** da Cooperación Galega.
287. Por outra banda, a inserción da Cooperación Galega no sistema europeo e español de cooperación determina a **necesidade de reforzar a coherencia da axenda do sistema galego de cooperación coas axendas europea e española.**
288. A comunidade internacional, reunida en Nova York, en setembro de 2015, decidiu aprobar un novo compromiso en materia de desenvolvemento: a Axenda 2030 para o Desenvolvemento Sustentable. A nova Axenda promove unha integración máis equilibrada entre as transformacións que se requiren no interior dos países e aquelas que remiten a compromisos no ámbito internacional. Neste sentido, a Axenda transcende o ámbito da cooperación para o desenvolvemento para **implicar ao conxunto das políticas públicas e aos diversos niveis de goberno** (local, rexional ou nacional) dun país. Consciente dese compromiso, o Goberno galego elaborará un estudo co obxecto de facer unha exploración do enfoque e dos procedementos a través dos cales se pode adoptar e adaptar a Axenda 2030 ao ámbito das competencias propias da Xunta de Galicia.
289. Dentro desta nova axenda global, a cooperación descentralizada e a actuación dos gobernos subestatais en cooperación para o desenvolvemento están a adquirir un maior protagonismo. A Xunta de Galicia salientou esta **relevancia nos dous ditames elaborados en 2011, a petición do Comité das Rexións da Unión Europea, sobre o Libro verde da Comisión Europea sobre o futuro da política de desenvolvemento e sobre a Comunicación da Comisión Europea sobre o incremento do impacto da política de desenvolvemento da UE: un programa para o cambio.** En continuidade coa *Comunicación Autoridades Locais: actores para o desenvolvemento*, da Comisión Europea do ano 2008, estes ditames reivindicaron as fortalezas e o valor engadido da cooperación descentralizada.
290. Neste marco europeo de referencia, a nova misión da Cooperación Galega ha de definirse mediante unha **nova política pública de**

cooperación para o desenvolvemento, onde a sociedade galega contribúa á promoción de cambios positivos e sostibles a longo prazo nas condicións de vida das persoas, que se reflicten na redución da pobreza e das desigualdades e na promoción do dereito ao desenvolvemento humano integral e sostible das persoas, dos países e das comunidades cos que se asocie.

291. Por outra parte é necesario definir aqueles propósitos xerais que a Cooperación Galega desexa acadar en termos de avances no desenvolvemento das sociedades dos países socios e de melloras nas condicións de vida das persoas. **A Cooperación Galega asume as orientacións estratéxicas da Cooperación Española**, definidas no seu IV Plan Director, para salientar a realización efectiva dos principios de coordinación e complementariedade, que harmonizan o carácter multiactor e multinivel do sistema español de cooperación.
292. Desta maneira, e de acordo co establecido no noso III Plan Director, as orientacións estratéxicas da Cooperación Galega para os próximos anos pasan por contribuír a **consolidar procesos democráticos e o Estado de Dereito** mediante o impulso da calidade da democracia, o fortalecemento da estrutura e os sistemas de xestión do sector público e a **garantía dos Dereitos Humanos**.
293. Ademais, debemos **axudar a reducir as desigualdades e a vulnerabilidade fronte á pobreza extrema e ás crises** por medio de políticas de prevención e preparación e programas de protección social, favorecendo unha alimentación axeitada e suficiente fronte ás crises, cun enfoque de soberanía e seguridade alimentarias.
294. Tamén temos que **promover oportunidades económicas para as persoas en situación de pobreza ou en risco de exclusión**, estimulando o desenvolvemento rural e territorial, a agricultura, a pesca e a acuicultura, como ámbitos de especialización, cun enfoque de seguridade e soberanía alimentaria, orientadas cara a un crecemento económico inclusivo e sustentable.
295. Por engadido, debemos **fomentar sistemas de cohesión social**, destacando os servizos sociais básicos, para atender o dereito humano á saúde -neste vixente Plan Director a Cooperación Galega sinala como sectores de especialización o de saúde e programas/políticas sobre poboación e saúde sexual e reprodutiva-; o dereito humano a unha educación básica de calidade para as persoas; o dereito humano á alimentación e o dereito humano ao hábitat, á auga e ao saneamento básico.

296. Resulta crucial tamén **defender con decisión os dereitos das mulleres e a igualdade de xénero**, impulsando a promoción da igualdade formal e real, apoiando as políticas públicas de cohesión social, de igualdade de xénero e de loita contra a violencia de xénero, cun empoderamento das mulleres a través do fortalecemento das súas organizacións, tanto nas actividades de cooperación coma de educación para o desenvolvemento. Esta estratexia require a integración da equidade de xénero de xeito transversal en todas as intervencións e ámbitos, facendo desta prioridade un requisito imprescindible para o financiamento dos proxectos. Ao tempo, promoverase a realización de diagnósticos de xénero na identificación das intervencións e a necesidade de considerar o impacto diferenciado que as intervencións poden ter sobre as mulleres e homes, así como nas relacións entre ambos os dous.
297. Asemade, e en coherencia cos mandatos da Lei 2/2014, do 14 de abril, pola igualdade de trato e a non discriminación de lesbianas, gays, transexuais, bisexuais e intersexuais en Galicia, a actividade da Cooperación Galega deberá integrar tamén a **difusión do principio de igualdade de trato e de non discriminación por razón de orientación sexual e identidade de xénero** e contribuir, en consecuencia, á erradicación dos crimes de odio cometidos contra estas persoas, da súa criminalización e do resto de prácticas discriminatorias denunciadas polo informe de novembro de 2011 do Alto Comisionado da ONU para os Dereitos Humanos.
298. Outro aspecto a considerar estriba en **mellorar a provisión de bens públicos globais e rexionais**, como a sustentabilidade ambiental e a diversidade das expresións culturais e a interculturalidade. Para iso, a Cooperación Galega contribuirá a esta orientación estratéxica a través da defensa do medio ambiente e do desenvolvemento sustentable, xunto coa promoción da diversidade das expresións culturais e da interculturalidade.
299. Tampouco pode esquecerse a **necesidade de responder ás crises humanitarias con dilixencia e eficiencia**. Isto require reafirmar o noso compromiso cos principios humanitarios de independencia, humanidade, neutralidade e imparcialidade, así como coas Directrices de Oslo, os principios e boas prácticas de doazón humanitaria e o consenso europeo de axuda humanitaria. A nosa resposta ha de basearse en necesidades humanitarias e non noutros criterios -políticos ou de prioridade xeográfica-, atendendo á intervención en favor de poboacións sobre a base da súa vulnerabilidade. Tamén debe asumirse o impulso da protección das vítimas e da aplicación do Dereito Internacional Humanitario (DIH), cun enfoque baseado nos dereitos subxectivos que emanan daquel. Os

recursos han de canalizarse en definitiva tanto a través de convenios coma de convocatorias abertas e permanentes de acción humanitaria, para intervencións de prevención de desastres, redución e mitigación de riscos, cun enfoque global de resiliencia.

300. A Cooperación Galega debe **axudar ademais a construír unha cidadanía global comprometida co cambio social, a solidariedade e o desenvolvemento humano sostible**. A este fin reforzará os procesos de educación para o desenvolvemento; impulsará o enfoque de comunicación para o desenvolvemento; fomentará o traballo en rede e a complementariedade entre os axentes e actores de cooperación para unha actuación coordinada e complementaria en educación para o desenvolvemento, cunha especial atención ao traballo coa Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria; estimulará a investigación para o desenvolvemento e apoiará aquelas iniciativas e experiencias que induzan efectos multiplicadores no nacemento dunha identidade individual e colectiva como cidadá ou cidadán global.
301. O conxunto de orientacións estratéxicas da Cooperación Galega necesita ser complementado cunha **atención ás prioridades xeográficas, transversais e sectoriais da devandita Cooperación**, que orientarán a asignación xeográfica e sectorial da axuda. O Plan Director afonda na selectividade xeográfica da axuda galega, sobre a base das tendencias de concentración das axudas e intervencións do período 2010-2013. Dando resposta a este propósito, definíronse como prioritarios Mozambique e Cabo Verde; Bolivia, Ecuador e Perú; República Dominicana; Guatemala, Honduras, Nicaragua e O Salvador.
302. Xunto ás orientacións estratéxicas, a Cooperación Galega reafirma como **prioridades transversais a loita contra a pobreza, a equidade de xénero, a defensa da sustentabilidade ambiental, o respecto polos dereitos humanos e a defensa da interculturalidade**. Estas prioridades transversais deberán ser coidadas en todas as intervencións de desenvolvemento, calquera que sexa o seu ámbito sectorial.
303. A Cooperación Galega **especializará a súa axuda nos sectores nos que conte con valor engadido ou vantaxes comparativas**, para fortalecer a súa especialización sectorial e realizar unha acción humanitaria integral e de calidade. Os actores e axentes da Cooperación Galega coordinarán e complementarán as súas actuacións para contribuír a resultados de desenvolvemento, participando activamente nos espazos e iniciativas de coordinación da Cooperación Española. Pero a Cooperación Galega, máis alá das necesarias vantaxes comparativas que

considere nas súas prioridades, atenderá principalmente aquelas urxencias humanitarias que identifiquen as autoridades e organizacións internacionais. A crise actual dos refuxiados é mostra dunha falta de compromiso real no contexto europeo e da Cooperación Española, que está a impedir que Galicia, que moitos dos seus concellos que queren colaborar nesta urxencia humanitaria, poida actuar. Esta crise humanitaria é certamente inadmisíbel en calquera axenda internacional que pretenda atender aos máis desfavorecidos, ben por causas económicas, ben por causas políticas. A Egaex debe así asumir un compromiso humanitario de primeira orde. En materia de Axuda Oficial ao Desenvolvemento, acadarase un compromiso orzamentario de alomenos o 0,2% no horizonte desta Estratexia.

304. A cidadanía galega debe poder acceder a unha **información de calidade** sobre os logros colectivos da Cooperación Galega na loita contra a pobreza. Así resulta indispensable facilitar o acceso público a toda a información sobre as actividades de cooperación e promover unha cultura de avaliación, investigación e aprendizaxe organizativa no sistema galego de cooperación.
305. Como último, pero non menos importante resultado de xestión, a Cooperación Galega **mellorará a planificación e implementación das actuacións en educación para o desenvolvemento**, definindo un marco estratéxico de acción en educación e comunicación, así como garantindo a previsibilidade financeira das actividades de educación para o desenvolvemento.
306. En suma, a política galega de cooperación para o desenvolvemento debe ser **coherente e congruente coa Estratexia de Acción Exterior** da nosa Comunidade Autónoma, pero non por iso ha de ser considerada como unha ferramenta puramente instrumental ao servizo de lexítimos intereses aínda que alleos á súa propia natureza e esencia.

4.5. Acción Exterior e proxeccións demográficas

307. **Galicia ten cada vez menos poboación en idade fértil e menos poboación infantil e xuvenil.** Desta maneira, aínda que conseguísamos un desexable e imprescindible incremento sostido da fecundidade durante as próximas décadas, ata acadar a media europea que marca como obxectivo o Plan Estratéxico de Galicia 2015-2020, tamén **debemos atraer máis poboación nova foránea**, favorecendo a súa integración na

nosa cultura e sociedade. Esta análise e a correspondente terapia é común á maioría dos países máis avanzados de Europa, a pesar do rexeitamento que xera en certos espectros da poboación autóctona e que se manifesta en movementos xenófobos de diverso tipo.

308. Igualmente, **debemos axudar aos nosos mozos profesionais, traballadores cualificados e emprendedores** para que conxuguen as vantaxes que ofrecen as nosas melloras en conectividade e o propio desenvolvemento do **mercado interior europeo**. Debemos facilitarlles ao máximo a prestación de **servizos transfronteirizos** nas rexións económicas da UE onde resulten máis competitivos, sen por iso abandonar a súa residencia en Galicia, aínda que só sexa por un número limitado de anos. **Reter talento e poboación nova** resulta imprescindible para manter o potencial cohesivo e integrador da nosa sociedade, e ante as limitacións do noso mercado doméstico debemos explotar ao máximo toda a potencialidade e flexibilidade que ofrece o mercado europeo, en especial na área dos servizos, que supón practicamente 2/3 do conxunto da economía europea.

309. Non caben outras alternativas, mesmo diante do **diagnóstico que se eleva oficialmente perante as autoridades europeas**. Véxase, sen ir máis lonxe, o *Informe de execución da anualidade 2014. Programa Operativo FEDER de Galicia 2007-2013* (DG de Fondos Comunitarios, Secretaría de Estado de Presupuestos y Gastos, Ministerio de Hacienda y Administraciones Públicas) onde, *caeteris paribus*, entre outras cousas, se indica que "*Galicia presenta la tercera tasa de fecundidad más baja de Europa (NUTS II); tan sólo superada por otras dos regiones españolas, las Islas Canarias y Asturias*" (p.106); "*En los próximos años, las proyecciones de población a corto plazo prevén que continúe disminuyendo la población, tanto en Galicia como en España. De acuerdo con estas proyecciones, la población gallega en 2029 sería de 2.539.735 personas, población similar a la de los años 40 del siglo pasado. La población española se reducirá hasta las 45.484.908 personas y el porcentaje que significará la población gallega en 2029 sobre el total español disminuirá hasta el 5,6% debido a la mayor tasa de descenso gallega. Por otro lado, en la UE-28 la tasa de crecimiento será cada vez más cercana a cero, aunque positiva*" (p.108); pero, sobre todo, se advierte del inminente futuro que nos aguarda de no tomar medidas correctoras del rumbo que hasta ahora veníamos seguindo: "*En el período 2014-2029 se continuará intensificando el proceso de envejecimiento que se está viviendo en Europa. En 2029 la población mayor de 44 años supondrá el 50,4% del total de la UE-28, en España será del 55,8% y en Galicia del 62,4%. En comparación con 2014, estos*

porcentajes aumentaron 4,5 puntos en el conjunto de la UE-28, 11 puntos en España y 11,2 puntos de Galicia. (...) Por grupos de edad, tanto en Galicia como en España disminuyen la población menor de 45 años; En Galicia, la disminución en ese período de cinco años de población entre 25 y 44 años es del 37,5%, mientras que el total de la UE-28, esta disminución será próxima al 10%. Por otra parte, los grupos de mayor edad verán incrementado su peso; tanto en España como en Galicia se espera un aumento del 59,7% en el grupo de personas de 85 años o más, mientras que para el total de la UE-28, la cifra estimada es de 43,8%” (p.108).

310. Por conseguinte, a Acción Exterior de Galicia tamén debe ter moi presentes estas circunstancias e este contexto, contribuíndo dende o seu propio ámbito funcional a **achegar medidas paliativas**- vía atracción de poboación-, **pero tamén correctoras da derrota que pode seguir o noso país**. Derrota ou deriva que tería consecuencias moi perniciosas no que atinxe á acelerada senescencia do noso pobo, ao incremento dos gastos sanitarios en medicina non preventiva e á contracción da demanda interna con ausencia de investimento e todo o que leva consigo ser unha das sociedades máis envellecidas de Europa en particular, e de Occidente en termos xerais.

5. Ámbitos xeográficos e institucionais:

5.1. Portugal

311. **Para Galicia, Portugal non é o estranxeiro**, nin outro país máis da Unión Europea, nin sequera un mero Estado lindante. Portugal, sen convivir con Galicia dentro da mesma estrutura política e nacional que integra ao conxunto de España, forma parte da súa proxección natural, tanto polas fondas raíces do pasado que con el compartimos, coma pola presente realidade dos intercambios e a cooperación. Unha realidade que nin sequera se viu interrompida pola severa recesión e os duros axustes que debeu afrontar a República irmá durante os últimos anos. Para isto a participación do Consello da Cultura Galega como Observador Consultivo na Comunidade dos Países da Língua Portuguesa (CPLP) será unha

ferramenta fundamental. Esta organización ten como obxectivos a cooperación en todos os ámbitos, incluídos os da educación, ciencia e tecnoloxía, administración pública, economía, comunicación social e a promoción e difusión da lingua portuguesa, en parcería con diversas institucións públicas e da sociedade civil do ámbito de países membros da CPLP e tamén outras independentes á mesma. O Consello da Cultura Galega colaborará activamente coa CPLP na realización destes obxectivos e no desenvolvemento de accións que poden ser de interese común a ambas Institucións, baseado no feito de que Galicia é a fonte orixinaria da lingua portuguesa e de ter mantido historicamente fortes vínculos coa cultura expresada nesta lingua.

312. Foi hai case un cuarto de século, durante a década dos 90, cando Galicia e a Rexión Norte de Portugal decidiron percorrer xuntas os camiños da prosperidade e o desenvolvemento a través dunha cooperación transfronteiriza entre as súas institucións, as súas sociedades civís e a súa cidadanía. A previa incorporación de Portugal e España ás Comunidades Europeas en 1986 representou unha oportunidade neste senso. O proceso viuse favorecido pola creación da **Comunidade de Traballo Galicia-Norte de Portugal, experiencia pioneira con máis de dúas décadas de balance en materia de cooperación**, e xermolo dun marco institucional axeitado para a consolidación dunha das áreas transfronteirizas con maior potencial da Unión Europea, na busca dunha Europa máis cohesionada e máis próxima e responsable perante a sociedade da Eurorrexión así constituída.
313. O marco institucional de cooperación entre Galicia e a Rexión Norte de Portugal constitúeo a Comunidade de Traballo Galicia-Norte de Portugal, **creada en 1991 ao abeiro do Convenio Marco sobre Cooperación Transfronteiriza entre Comunidades e Autoridades Territoriais do Consello de Europa**. Por primeira vez, as dúas beiras do Miño dotábanse dun órgano único de cooperación institucional que, mediante a coordinación colexiada, permitiría afrontar os problemas comúns, o aproveitamento dos recursos conxuntos ou a formulación de estratexias integradoras a curto, medio e longo prazo. Foi a nosa a primeira Comunidade de Traballo creada na Península Ibérica e, polo tanto, todo un referente en materia de cooperación institucional transfronteiriza, liña pioneira que seguiu reforzándose coa creación tamén da **primeira Agrupación Europea de Cooperación Territorial (AECT) de ámbito rexional de toda a UE**, ao abeiro do Regulamento (CE) n.º 1082/2006, do Parlamento Europeo e do Consello, do 5 de xullo de 2006.

314. Varios son os elementos positivos que xuntan a vontade luso-galaica para **traballar a prol da máis estreita cooperación que poida acadarse dentro da UE**. A **Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal** está situada na periferia atlántica da Unión Europea, no extremo suroccidental de Europa. Esta localización excéntrica respecto do tradicional polo de desenvolvemento económico europeo, que une o sur de Inglaterra con Lombardía, pode dificultar a atracción de investimento produtivo estable doutras rexións e países, pero en cambio outórgalle tamén unha vantaxe competitiva ao situala nunha rexión estratéxica dende o punto de vista do tráfico marítimo e da centralidade euro-americana.
315. Outra característica importante que incentiva e afianza as bases da nosa cooperación transfronteiriza é a existencia dunha **homoxeneidade cultural** entre ambas as dúas beiras miñotas. Na nosa Eurorrexión existe unha tradición histórica común moi consolidada, cunha cultura, xeografía e idioma moi similares, o que favorece de xeito significativo o entendemento e a interrelación das poboacións de ambas as dúas rexións, constituíndo un conxunto máis uniforme e compacto que noutras zonas fronteirizas europeas que carezan destes nexos de unión.
316. Cómpre salientar ademais outros datos relevantes para augurar a **maior cohesión e integración luso-galaica**. A nosa Eurorrexión rolda os 6,5 millóns de habitantes, e polo tanto supera demograficamente a Estados como Dinamarca, Irlanda ou Finlandia, entre outros da UE. Ademais, é nesta zona da fronteira onde se concentra a maior densidade de poboación de toda a raia hispano-portuguesa, cunha densidade media de poboación de 125 hab./km², característica que ten o seu reflexo no alto tráfico humano e mercantil. Galicia é a primeira comunidade española cliente de Portugal e a terceira provedora. Á súa vez, a Rexión Norte é o segundo cliente de Galicia. Hai que ter presente que xuntos sumamos un espazo físico de 51.000 km², superior ao de varios Estados da Unión Europea, e que a nosa poboación representa o 13% da Península Ibérica, o que fai que unido o noso mercado doméstico común sexa o suficientemente atractivo para propios e terceiros.
317. O resto de CC.AA. limítrofes con Portugal tamén foron creando ao longo da década dos noventa as súas respectivas Comunidades de Traballo de cooperación transfronteiriza. É o caso da Comunidade de Traballo Castela e León-Centro de Portugal, constituída en 1995, e que centrou a súa estratexia, sobre todo a partir do 2006, nunha nova dinámica de cooperación transfronteiriza coñecida como "MIT - Mobilidade, Innovación e Territorio", aproveitando que ambas as dúas rexións comparten unha posición privilexiada no contexto ibérico grazas ao corredor Irún-Portugal

integrado na Rede Transeuropea de Transportes (Eixo Multimodal Portugal-España-resto de Europa). Posteriormente esta Comunidade de Traballo dotouse dunha nova estratexia de cooperación transfronteiriza durante o período de programación 2014-2020, baseada na estratexia de crecemento da Unión Europea para a próxima década e as súas tres prioridades: economía intelixente, sustentable e integradora.

318. Igualmente cabe citar a Eurorrexión EUROACE, que artella as relacións de cooperación transfronteiriza entre o Alentexo, Centro de Portugal e Extremadura, que se institucionalizan a través dos Protocolos de Cooperación Transfronteiriza subscritos entre a Xunta de Extremadura e a CCDR Alentexo, en 1992, e entre a Xunta de Extremadura e a CCDR Centro de Portugal, en 1994. A súa actividade desenvólvese ao abeiro dos sucesivos programas INTERREG-POCTEP (Programa Operativo de Cooperación Transfronteiriza España-Portugal). En 2009 asinaron o Convenio constitutivo da Comunidade de Traballo EUROACE, no que se pon de manifesto a vontade das tres rexións de reforzar e dar un novo pulo ás súas relacións de cooperación. EUROACE é así a primeira Eurorrexión de natureza tripartita na fronteira hispano-portuguesa, e está aberta a cantas entidades e organismos, públicos e privados, das tres rexións, estean interesados en participar.
319. Por último, habemos de referirnos á Eurorrexión AAA -Alentexo, Algarve e Andalucía-, que comezou a andar nunha primeira fase coa Comunidade de Traballo Algarve-Andalucía, creada en 1995. En 2001 creábase a Comunidade de Traballo Alentexo-Andalucía. Posteriormente, en 2010 constitúese a Eurorrexión AAA. A cooperación entre os diferentes departamentos das tres administracións mantívose, fundamentalmente, no marco de proxectos conxuntos financiados a través da iniciativa INTERREG III-A.
320. En suma, **Galicia mantén coa Rexión Norte de Portugal unha posición de vangarda na senda da integración eurorrexional**, tanto polo seu peso socioeconómico e demográfico conxuntos, como pola súa afinidade cultural, o seu dinamismo mercantil e a súa mellor armazón xurídico-institucional, e non só no marco referencial ibérico, senón mesmo no pelotón de cabeza europeo.
321. Conscientes da oportunidade que se presentaba co inicio do novo período de programación orzamentaria da UE, as **autoridades luso-galaicas propuxéronse formular anticipadamente un xenuíno Plan de Investimentos Conxuntos (PIC) da Eurorrexión**. O obxectivo do PIC era comezar o procedemento de planificación estratéxica común dende o

seu momento inicial, en vez de planificar materialmente por separado e buscar despois as complementariedades ou afinidades entre Galicia e a Rexión Norte, co fin de satisfacer os requirimentos administrativos de Bruxelas para artellar formalmente o Programa Operativo que habería de beneficiarse do correspondente cofinanciamento europeo. Esta forma de traballo, malia a súa racionalidade e lóxica interna, non é a habitual no marco comparado da cooperación territorial europea pero, unha vez máis, a nosa Eurorrexión demostrou o porqué se atopa na vangarda da devandita cooperación no seo da UE, a pesar mesmo da difícil situación financeira pola que veu atravesando durante os últimos anos a República Portuguesa.

322. Froito dese traballo, o 27 de xaneiro de 2014, con motivo do X Plenario da Comunidade de Traballo Galicia-Norte de Portugal (CTG-NP), aprobouse en Baiona o Plan de Investimentos Conxuntos da Eurorrexión (PIC), que permitiu á Xunta de Galicia e á Comisión de Coordinación e Desenvolvemento Rexional do Norte de Portugal (CCDRN) abordar os **desafíos do novo marco financeiro 2014-2020**, planificando e priorizando mancomunadamente dende un principio as súas actuacións no campo da cohesión territorial, e así trasladouse ás respectivas autoridades nacionais e da Unión. **O PIC conseguiu determinar en boa medida o resultado do novo Programa Operativo de Cooperación Transfronteiriza INTERREG V-A España-Portugal 2014-2020**, aprobado pola Comisión Europea o 12 de febreiro de 2015.
323. A partir da información presentada e analizada neste Plan, puidéronse realizar axeitadamente as análises das fortalezas e debilidades, das ameazas e oportunidades para a nosa Eurorrexión, e iso en cada un dos catro obxectivos temáticos seleccionados como prioritarios. Esta análise DAFO sería o **punto de partida para a definición estratéxica da Eurorrexión ata 2020**. O propio PIC desenvolve os resultados desta análise, sinalando, para cada un dos eixos, unhas prioridades estratéxicas -entre unha e tres por eixo-, que son logo concretadas nun total de 39 obxectivos prioritarios para a Eurorrexión no período 2014-2020.
324. Deste xeito, o Eixo 1 versa sobre a necesidade de construír unha **Eurorrexión innovadora** que aposte pola investigación e a transferencia de coñecemento, para o cal ha de priorizar a consolidación e potenciación de polos de investigación que se incardinan na RIS3 da Eurorrexión e a potenciación da transferencia de resultados ao sector produtivo. O Eixo 2 ocúpase de deseñar unha **Eurorrexión competitiva** que aposte polo emprego, a través da conversión da Eurorrexión nun territorio atractivo para o investimento produtivo e do fomento da súa internacionalización

económica. Á súa vez, o Eixo 3 pretende formular unha **Eurorrexión cabeceira en calidade ambiental e do patrimonio**, mediante a valorización e protección do patrimonio natural e cultural, a valorización do sistema urbano policéntrico con que conta e a promoción da eficiencia dos recursos ambientais dispoñibles. Finalmente, o Eixo 4 aspira a culminar unha Eurorrexión exemplar na **capacitación institucional ao servizo da cidadanía**, sendo prioritario neste ámbito promover unha máis intensa e áxil cooperación transfronteiriza entre as diversas administracións públicas concernidas, como instrumento idóneo para mellorar a calidade de vida da nosa cidadanía conxunta.

325. Dende que aprobamos en 2010 o documento de *Prioridades de actuación na acción exterior de Galicia* moitas cousas mudaron. Entre as de maior transcendencia está sen dúbida a aprobación do **marco orzamentario plurianual da Unión Europea para o período 2014-2020**. No documento de 2010 dicíamos que era importante consolidar "as alianzas que xa constituímos con outras rexións europeas que, previsiblemente, poidan estar nunha situación económica semellante á nosa, para seguir influíndo na busca de solucións que se integren no novo período de programación...". Pois ben, ese difícil propósito foi sobradamente acadado por Galicia e agora toca xestionar a súa implementación, comezando por un **novo e aínda máis ambicioso enfoque da cooperación galega con Portugal**.
326. **O valor engadido da cooperación transfronteiriza en Europa está ligado ás eurorrexións**. A creación de institucións transfronteirizas non só fai máis eficaz a xestión das actividades de cooperación, senón que favorece compaxinar unha gobernanza máis complexa cunha maior funcionalidade e eficiencia. As institucións transfronteirizas responden a miúdo ás necesidades expresadas pola cidadanía, e representan os intereses desa cidadanía asentada sobre o territorio, xeralmente dende unha óptica moi práctica e funcional. Así, o obxectivo final da CTG-NP foi, dende os seus inicios, a creación e a consolidación dunha xenuína Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal convenientemente integrada e que resultase **modélica no ámbito da UE para a cohesión territorial** e que, ao cabo, debese estar ao servizo dunha estratexia de maior integración, en pé de igualdade entre a propia España e a República Portuguesa, maior que a que esixen os preceptos e o espírito dos Tratados europeos.
327. A cidadanía que convive na nosa Eurorrexión deben aspirar de xeito lexitimo a acceder aos mesmos servizos públicos, mancomunándoos ou co-xestionándoos mediante diversas técnicas xurídico-administrativas que dilúan paulatinamente o **"efecto fronteira" ata erradicalo**. O éxito da

cooperación de proximidade é a mellor maneira de xustificar a pertinencia dos esforzos públicos e privados realizados nos últimos tempos para artellar a Eurorexión e, sobre todo, é o mellor argumento e carta de presentación para seguir demandando apoio financeiro comunitario que nos permita continuar avanzando e servindo de exemplo de vangarda a outros territorios que conforman a ancoraxe entre Estados veciños da UE. Dende esta perspectiva, **portugueses e galegos cremos que podemos servir ao obxectivo integrador europeo, agora ameazado por forzas eurófobas e disgregadoras**, como acabamos de comprobar no Reino Unido.

328. Temos novos proxectos, retos e desafíos conxuntos, como os fixados pola Estratexia 2020 da Unión, que incorporamos á nosa planificación. Así sucede co reto da **eficiencia enerxética e ambiental** do triplo 20. Coordinar as políticas públicas capaces de acadar ese anhelado obxectivo será outra excelente forma engadida de construír a Eurorexión que desexamos tanto portugueses coma galegos.
329. Da mesma maneira, unha **internacionalización conxunta das nosas empresas e das nosas institucións de educación superior e de investigación** achegaranos adicionais vantaxes competitivas. Sen ir máis lonxe, esa conxunción de esforzos nos devanditos ámbitos poderá mellorar a nosa introdución económica no espazo latinoamericano e no espazo da lusofonía, espazos ambos os dous moi axeitados para proxectar as nosas fortalezas, aproveitando a xanela de oportunidade de que dispoñemos fronte a potenciais competidores, sen esquecer a posibilidade de facer máis atractiva a Eurorexión para estudantes iberoamericanos e da lusofonía que desexen aproveitar as oportunidades que lles brindan as universidades galegas e portuguesas, tanto individualmente como a través de programas de cooperación interuniversitaria que entre elas manteñen.
330. Para afinar na implementación das orientacións da Comunidade de Traballo Galicia-Norte de Portugal constituíuse a homónima **Agrupación Europea de Cooperación Territorial: Galicia-Norte de Portugal, AECT (GNP, AECT)**. Esta foi creada por medio da sinatura do correspondente Convenio constitutivo e dos seus Estatutos, o 22 de setembro de 2008, logo da autorización dos Gobernos de Lisboa e Madrid, e con notificación oficial á Comisión Europea. O compromiso executivo de impulsar o funcionamento desta AECT para que se convertese no instrumento preferencial da CTG-NP xurdiu entre os presidentes da CCDRN e da Xunta de Galicia o 7 de xullo de 2009, no Porto, impulsando o seu despregamento operativo para todos os efectos en marzo de 2010. A súa

sede en Vigo está pois ao servizo do conxunto da Eurorrexión, as súas administracións públicas territoriais e corporativas, as súas entidades cívicas e de toda a súa cidadanía.

331. Durante o seu primeiro ano de funcionamento efectivo, a AECT posicionouse como un **actor da cooperación transfronteiriza europea extraordinariamente activo**, participando en numerosos proxectos e eventos, reforzando aínda máis a cooperación entre Galicia e o Norte de Portugal, e incrementando a **eficiencia na xestión de fondos para proxectos transfronteirizos**. Moitas das accións, actividades e proxectos da CTG-NP substáncianse dende entón a través da GNP, AECT, contribuíndo así a mellorar as relacións coas principais entidades públicas e asociativas privadas da nosa Eurorrexión, incrementando a valorización e o fomento da competitividade do tecido empresarial de Galicia e do Norte de Portugal a través do coñecemento mutuo, a innovación e o aumento da cohesión social e institucional.

332. **No campo económico a AECT está a resultar un instrumento moi útil para estimular o desenvolvemento da Eurorrexión.** Faino a través de iniciativas que poñen en contacto actores empresariais e sindicais portugueses e galegos, tanto para xerar oportunidades de emprego coma para planificar unha maior competitividade. Con respecto á economía produtiva e ao rol da AECT neste punto, son de salientar iniciativas público-privadas coordinadas por ela, como é o caso dos denominados "job days" e o apoio aos clústers empresariais conxuntos, dos que se benefician en especial as PEMEs portuguesas e galegas. Concretamente, celebráronse xa catro edicións destes "Job Day" galego portugués: ao primeiro, desenvolvido en Tui o 1 de xullo de 2014, sumáronse un segundo, o 1 de xuño de 2015, en Vila Nova de Cerveira, centrado no sector da hostalaría, contando coa cooperación do servizo EURES transfronteirizo e das respectivas federacións empresariais portuguesa e galega, e logo un terceiro, tamén en Tui, centrado no sector agroalimentario (27 de outubro de 2015) e un cuarto en Sergude para o sector forestal, o 30 de xuño de 2016. O primeiro "job day" centrouse en accións no sector do metal, formalizándose contratos entre empresas e traballadores, reforzando así a cultura da mobilidade cívica transfronteiriza. En 2015 materializáronse novos contratos de traballo, que servirán para atraer outras ofertas, unha vez verificado que hai un mercado especificamente eurorrexional e transfronteirizo que permite optimizar oportunidades de negocio sen necesidade de que os traballadores deslocalicen os seus enderezos e con eles ás súas familias.

333. Vinculado tamén á economía produtiva, no **campo ambiental** son de destacar a celebración do primeiro cumio ambiental, no que, xunto á AECT, participaron a Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Infraestruturas e as Secretarías de Estado portuguesas, do Ambiente e de Ordenación do Territorio, e da Conservación da Natureza.
334. En canto ao **ámbito cultural-educativo**, o noso horizonte é o constante achegamento entre ambas as dúas culturas e os seus sectores asociados. Unha iniciativa eurorrexional senlleira e moi estimada en Europa é o **Programa IACOBUS**, deseñado conxuntamente co propósito de dinamizar a cooperación cultural, científica e pedagóxica, por medio da mobilidade e o intercambio entre os recursos humanos das universidades e os centros de ensino superior da nosa Eurorrexión. Esta iniciativa é pioneira en Europa e foi aprobada polo presidente da Xunta de Galicia e o da CCDRN no Plenario da Comunidade de Traballo celebrado en xaneiro de 2014, concretándose nun Protocolo de colaboración entre ambas as dúas Administracións e os reitores de todas as universidades e centros de ensino superior da Eurorrexión: Universidade de Santiago de Compostela, Universidade da Coruña, Universidade de Vigo, Universidade do Porto, Universidade Católica Portuguesa, Instituto Politécnico do Porto, Instituto Politécnico de Viana do Castelo, Instituto Politécnico de Bragança, Instituto Politécnico do Cávado e do Ave, Universidade do Minho e Universidade de Trás-os-Montes e Alto Douro.
335. **Ao abeiro do Programa IACOBUS, os centros de ensino superior da Eurorrexión poden compartir actividades**, especialmente por medio de intercambios, tanto de información e documentación coma entre persoas, formación conxunta e a realización en común de actividades formativas, investigadoras ou divulgativas. O Programa IACOBUS promove así un sistema de intercambio de profesores, investigadores e persoal administrativo e de servizos entre os centros de ensino superior da nosa Eurorrexión, que contribuirá á mellora da calidade do traballo destes centros e á investigación científica e tecnolóxica, aproveitando e rendibilizando economías de escala. Este Programa xa vai pola súa cuarta edición, e nela formuláronse 311 candidaturas e 137 seleccionados, que han de sumarse aos 118 da primeira edición, aos 119 da segunda, e aos 128 da terceira, conformando un total de 502 beneficiarios, en áreas que van da bioloxía ás matemáticas, e da informática á arquitectura, entre outras.
336. Dado o positivo da experiencia do Programa Iacobus no eido universitario, as autoridades portuguesas e galegas encomendáronlle á AECT o **lanzamento dunha iniciativa similar, pero adaptada ao ámbito da**

formación profesional, na que debemos avanzar para a mellora da empregabilidade. O 18 de maio de 2015 publicouse a primeira convocatoria do Programa "**IACOBUS FORMACIÓN PROFESIONAL (IACOBUS-FP)**", da que se beneficiarán 36 docentes da Eurorexión. Este Programa dirixese aos centros públicos de formación profesional de Galicia e da Rexión Norte de Portugal, e é unha acción que tamén provén das prioridades definidas no seu día polo PIC.

337. Outra fórmula novidosa impulsada na nosa Eurorexión para mellorar a súa integración e cohesión é a que concirne á constitución de **Eurocidades**, como modalidade de cooperación territorial de segunda xeración, que pivota sobre as administracións municipais. Eis, a CTG-NP integra xa como membros desta a dúas Eurocidades da raia: a Eurocidade Chaves-Verín e a Eurocidade Tui-Valença.
338. A CTG-NP aposta decididamente por avanzar na **cooperación de proximidade**, apoiando as novas iniciativas que as institucións locais pretenden poñer en marcha, como é a referida fórmula das Eurocidades, coa que senllas administracións locais de ambos os dous países se comprometen a cooperar entre si para tratar de ofertar á súa veciñanza máis e mellores servizos a un menor custo unitario, na convicción de que unha actuación conxunta lles vai deparar máis posibilidades que as actuacións que eventualmente se puidesen acometer por separado. Os municipios de Valença do Minho e Tui, por unha banda, e de Chaves e Verín, por outra, decidiron por iso crear senllas Eurocidades, o mesmo que recentemente os municipios de Monçao e de Salvaterra de Miño. As Eurocidades constitúen un modelo pioneiro de cooperación "de segunda xeración", que xa non se basea na construción de infraestruturas, senón en intervencións e servizos máis próximos á cidadanía, que tratan de promover a converxencia institucional, económica, cultural e medioambiental entre as cidades situadas a ambos os dous lados da fronteira.
339. A **Eurocidade Chaves-Verín, AECT**, naceu da necesidade de atopar formas de xestión e revalorización do territorio, capaces de fixar e atraer poboación, creando e consolidando dinámicas de emprego e garantindo a optimización de investimentos produtivos. Entendeuse que a mellor maneira de acadar esta meta sería a través da cooperación estratéxica, entre os municipios de Verín e Chaves. En xullo de 2007 arranca este proxecto e o 18 de decembro de 2007 tivo lugar, en Chaves, a cerimonia oficial da súa presentación e de difusión do seu Plan de visibilidade. Naceu ao abeiro dun proxecto financiado na primeira convocatoria do POCTEP, que tivo continuidade cun segundo proxecto, aprobado

ulteriormente. Agora a cidadanía de Chaves e Verín comparten numerosos servizos comúns no campo sanitario, educativo, cultural e turístico.

340. Para concretar a cooperación entre Chaves e Verín, establecéronse diferentes medidas e accións que materializan o concepto de "cidade única transfronteiriza". Así, o municipio de Chaves e o concello de Verín, achegan a toda a súa eurocidadanía servizos que antes se restrinxían aos veciños e veciñas residentes nas súas respectivas localidades. Entre eles poden citarse o uso das termas de Chaves e as instalacións deportivas de Verín; a habilitación do local da antiga alfándega como centro de atención á eurocidadanía; o acceso ás bibliotecas municipais da Eurocidade - dende xaneiro de 2009 a biblioteca municipal de Chaves proporciona os seus servizos á poboación do Concello de Verín-; ou o uso conxunto do Centro Transfronteirizo de Chaves do Instituto da Droga e da Tóxico-dependencia.
341. A Eurocidade Chaves-Verín constituíuse ademais en AECT o 9 de xullo de 2013, co obxectivo fundacional de promover a cooperación territorial transfronteiriza e estendela aos campos da agricultura, comercio, turismo, patrimonio, ordenación do territorio, medio ambiente e recursos naturais, aproveitamento conxunto e protección do río Támega, transporte e telecomunicacións, loxística, cultura, deporte, educación, entretemento, asistencia sanitaria e protección civil, entre outros. Deste xeito, con cargo a unha das convocatorias do POCTEP, aprobouse o proxecto EURORREXIÓN TERMAL AUGA, para crear un centro de formación turístico-termal e de investigación da auga; e noutra convocatoria o proxecto de valorización do corredor ambiental do río Támega, promovido polo Concello de Verín e a Cámara Municipal de Chaves.
342. Pola súa banda, a **Eurocidade Valença-Tui** naceu en febreiro de 2012 mediante a sinatura dun Protocolo. Nestes tres anos esta Eurocidade deu pasos decisivos que amosan a súa inequívoca vontade de integración, dende participar cunha soa voz en feiras internacionais para realizar unha promoción turística conxunta, ata acoller, como unha única sede, os Xogos Galaico-Durienses, pasando por presentar unha única candidatura para participar en programas comunitarios. Coa idea de dar cumprimento ao texto do Protocolo inicial, Tui e Valença realizan tamén actividades comerciais conxuntas, comparten rutas de sendeirismo, dispoñen dunha unidade compartida para a promoción do exercicio físico e presentaron unha "Guía Turística" única. Así mesmo, o 6 de maio de 2015, asinaron un novidoso Memorando de Entendemento para propiciar a interconexión de ambos os dous rexistros municipais. Ademais, o devandito Memorando

ten por obxecto fomentar e desenvolver a administración electrónica, apostando polo uso intensivo e compartido das novas tecnoloxías como instrumento de dinamización social e económica, así como optimizar os recursos das respectivas administracións locais mediante fórmulas innovadoras, que permitan a xestión compartida na prestación dos servizos públicos, de forma que os resultados da posta en común dos recursos favoreza a cooperación transfronteiriza entre estes concellos limítrofes.

343. En canto aos logros obtidos pola nosa Eurorrexión hai que lembrar que en 1990 a CE proporcionou un paquete de ferramentas financeiras para garantir o fortalecemento da cohesión, a cooperación e o desenvolvemento transfronteirizo, salientando as **iniciativas INTERREG** e os subseguintes Programas Operativos de Cooperación Transfronteiriza España-Portugal (POCTEP). Constatamos pois que o indiscutible crecemento e progreso económico da Eurorrexión viuse impulsado de forma notable pola política rexional europea e polos seus fondos estruturais.
344. **Os proxectos das convocatorias do POCTEP confirman os avances na cooperación**, que pasou de ocuparse de paliar as carencias en infraestruturas a unha cooperación máis inmaterial e permanente, apoiando ás empresas, fomentando o coñecemento, avalando ás universidades e os centros de investigación, e mellorando a calidade de vida da cidadanía transfronteiriza.
345. Grazas a estes fondos, no seu cuarto de século de existencia, a Eurorrexión conseguiu importantes avances en diferentes ámbitos, como foi a creación do **Laboratorio Ibérico Internacional de Nanotecnoloxía (INL)** sito en Braga, proxecto estruturante resultado dunha decisión conxunta dos Gobernos de Portugal e España, tomada o 19 de novembro de 2005, mediante a cal ambos os dous executivos deixaron constancia do seu compromiso cunha cooperación reforzada no eido da ciencia e tecnoloxía. O INL é a primeira, e ata agora única, organización de investigación totalmente internacional en Europa no campo da nanociencia e a nanotecnoloxía. Tamén é un dos principais beneficiarios do POCTEP, e establece un claro exemplo dun novo tipo de colaboración en investigación entre os Estados membros da Unión, fomentando ademais a cooperación internacional con outras áreas de América do Norte, América Latina e algúns países de Asia.
346. De igual xeito déronse importantes **avances no terreo das obras públicas e as infraestruturas**, coa rede viaria de conexión entre Galicia

e o Norte de Portugal, que se viu favorecida polas iniciativas INTERREG, cuxo obxectivo foi e segue sendo desenvolver a cooperación transfronteiriza e axudar ás zonas fronteirizas interiores e exteriores da UE, de forma que as fronteiras nacionais non sexan un obstáculo ao desenvolvemento equilibrado e á integración europea. Con estas actuacións completouse o acondicionamento dunha mesta rede de estradas convencionais, que melloraron non só as comunicacións do sur de Galicia, senón tamén a permeabilidade co norte de Portugal.

347. En canto ás **conexións ferroviarias**, onde aínda queda por avanzar cando se superen as carencias orzamentarias inherentes ao axuste provocado pola crise económica padecida, a CTG-NP realizou no ano 2000 un estudo para mellorar o sistema ferroviario que comunica Vigo con Porto. A solución, que xa daquela se consideraba como a máis axeitada, pasaba pola duplicación e electrificación da vía existente, con pequenas rectificacións para acadar velocidades punta de 220 km/h. Por desgraza, a situación financeira fixo necesario propoñer solucións menos custosas polo momento. Recentemente, a empresa ferroviaria portuguesa (REFER) analizou as distintas opcións e concluíu que sería economicamente viable manter a actual estrutura de vías, sen duplicalas máis que en ocasións puntuais, asociadas a rectificacións viarias que permitan maior velocidade, mellorando a sincronización entre os horarios dos trens, para evitar que os cruzamentos entre distintos ferrocarrís ocasionen paradas e atrasos, e electrificando a vía. As actuacións débense acometer no tramo que une Nine, próximo a Braga, e a fronteira portuguesa en Valença. A primeira fase consistiría na electrificación do tramo Nine-Viana, e a segunda estendería estas actuacións ao tramo Viana-Valença, sendo necesario facer ademais algunha rectificación puntual do trazado e completala coa sinalización de todo o percorrido.
348. Significativos avances déronse ademais no marco da **cooperación empresarial e financeira**. Aquí destaca a creación do Centro de Desenvolvemento, Cooperación e Servizos Empresariais Transfronteirizos (CECOTRAN), proxecto financiado por INTERREG III-A en 2003, para promover a cooperación empresarial, o aumento da competitividade e o uso e a difusión das novas tecnoloxías entre as PEMEs da Eurorrexión. Convén así mesmo sinalar a constitución dun Fondo conxunto de Capital-Risco, dotado con dez millóns de euros. Igualmente, os clústeres lusogalaicos promovidos dende a sociedade civil empresarial, os incentivos selectivos para a I+D+i, a eliminación de obstáculos burocráticos e administrativos para a cooperación, os recursos financeiros accesibles para o emprendemento, son todos eles instrumentos que se demostraron

necesarios e útiles para gañar en competitividade a través da cooperación reforzada.

349. En canto á **cooperación ambiental**, a xestión conxunta do Parque Transfronteirizo Gerês-Xurés supón un fito europeo. Este modelo de xestión do Parque emprendeuse o 31 de xullo de 1997, e en 2009 deu lugar ao recoñecemento da Reserva da Biosfera Transfronteiriza Gerês-Xurés, dunhas 120.000 Has. Nesta liña, a Eurorrexión xestiona a defensa conxunta contra incendios forestais, a promoción de rutas comúns de sendeirismo, os programas de divulgación ambiental, a repoboación piscícola e forestal e o tratamento conxunto de eliminación de verteduras.
350. Outro mecanismo destacable de cooperación ambiental luso-galaico é o proxecto RAlA. O obxectivo principal deste é o desenvolvemento dun observatorio oceánico, constituído por unha infraestrutura transfronteiriza de observación do océano e por unha extensa rede de oceanografía operacional baseada na monitorización e a predición mediante o uso de modelos numéricos, e a construción e o desenvolvemento de novas plataformas océano-meteorolóxicas. O proxecto ten un obxectivo claramente estruturante en canto á consolidación da oceanografía operacional na marxe ibérica, dada a importancia económica das actividades desenvolvidas nestas zonas -transporte marítimo, ocio, pesca, loita e reacción ante sinistros navais...- que se beneficiarán e potenciarán a través da información, servizos e produtos proporcionados polo observatorio.
351. No **ámbito socio-laboral**, un dos traballos máis aglutinantes ten como obxectivo facilitar ás persoas con discapacidade medios e instrumentos para desenvolver actividades socioculturais e de lecer, promovendo as relacións entre organizacións de persoas con discapacidade a ambos os dous lados da fronteira galaico-portuguesa e creando centros transfronteirizos de ocio e de formación conxunta. Cabe sinalar tamén a posta en marcha dun programa de restauración de aldeas para a reinserción social de menores ou o intercambio de experiencias entre responsables de xuventude das administracións e organizacións xuvenís de ambas as dúas comunidades. Pero se cadra un dos instrumentos máis visibles foi a creación dun **Eures transfronteirizo Galicia-Norte de Portugal**, para dar resposta ás necesidades de información relacionadas coa mobilidade transfronteiriza de traballadores e empresarios, casando oferta e demanda co propósito de ir consolidando un verdadeiro mercado laboral integrado.

352. No que concirne á **cooperación na área cultural, educativa e da formación**, a nosa Eurorrexión desenvolveu un proxecto común de formación profesional para desempregados da zona fronteiriza, con independencia do seu lugar de residencia. Destaca así mesmo a creación dun **Centro de Estudos Eurorrexionais (CEER)**, constituído o 9 de decembro de 2002, con base na Universidade de Santiago de Compostela, do que forman parte as universidades públicas da Coruña, Vigo, Minho, Porto e Trás-os-Montes e Alto Douro.
353. No ámbito institucional, a **Dirección Xeral de Relacións Exteriores e coa Unión Europea da Xunta de Galicia, xunto coa Comisión de Coordinación e Desenvolvemento Rexional do Norte de Portugal (CCDRN)** artellaron fundamentalmente a súa cooperación nestes últimos anos no marco da **Comunidade de Traballo, que conduciu, como xa se avanzou, á consolidación instrumental da Agrupación Europea de Cooperación Territorial Galicia-Norte de Portugal**. Froito desta cooperación, e tamén co apoio dos recursos do POCTEP, promovéronse actividades tan relevantes como o estudo para a eliminación dos custos de contexto e a xestión compartida de equipamentos municipais transfronteirizos. Igualmente, a Eurorrexión dotouse dun Observatorio transfronteirizo, especializado na recollida, sistematización e análise estatística da información relacionada co desenvolvemento económico, social e territorial común. Deste xeito pódense identificar mellor as necesidades, carencias, medidas e metodoloxías no campo estatístico da Eurorrexión, permitindo obter un coñecemento máis exhaustivo das condicións económicas, sociais e culturais, asignando os recursos conxuntos de forma máis eficiente. Resultado palpable desta actividade é a publicación dos "Anuarios Estatísticos da Eurorrexión", dos que xa existe unha serie continua.
354. Unha iniciativa que pode encarnar a nova tendencia a prol dunha modélica cooperación eurorrexional de segunda xeración é o proxecto **ARIEM 112**, cuxo obxectivo radica no establecemento dun mecanismo de cooperación entre os servizos de xestión e mobilización de recursos ante emerxencias nas zonas implicadas, mediante a implantación de ferramentas comúns -informáticas e de comunicacións-, a formación e despregamento de métodos e protocolos de intervención comúns a todos os servizos -pactos de axuda mutua e protocolos de actuación conxunta-, así como outras medidas complementarias para gañar en capacidade de resposta.
355. Ademais, segundo se apuntou, impulsouse un estudo sobre os **custos de contexto na fronteira hispano-lusa**, facendo especial fincapé na área

sectorial de servizos sociais e emprego, xa que entre España e Portugal aínda persisten determinadas barreiras e asimetrías de carácter xurídico, territorial, organizativo ou administrativo que dificultan considerablemente a vida dos habitantes das zonas de fronteira e impiden avanzar a maior velocidade no ámbito da cohesión territorial e na optimización dos recursos materiais e humanos desas contornas. A eventual transformación da zona fronteiriza hispano-lusa nun espazo de oportunidades debe obedecer á firme aposta das autoridades de ambos os dous Estados pola simplificación burocrática e pola revisión e axuste dos diferentes marcos normativos, orientada á posible articulación de servizos comúns. É aí onde a nosa Eurorrexión debe estar outra vez á cabeza. Baixo estas premisas, a Comisión Hispano-Portuguesa para a Cooperación Transfronteiriza, na que participan todas as comunidades autónomas e as comisións de Coordinación e Desenvolvemento Rexional portuguesas, co apoio do Ministerio de Asuntos Exteriores e de Cooperación español e do Ministerio dos Negocios Estrangeiros portugués, asumiu estudar tales custos de contexto transfronteirizos e elaborar, por parte das diferentes autoridades nacionais implicadas no seu desenvolvemento, un informe global que os tratase debidamente.

356. Nese marco de cooperación, e de acordo cos compromisos adquiridos, establecéronse grupos de traballo en función das áreas sectoriais obxecto de estudo, adxudicándose a Galicia as **áreas de servizos sociais e emprego**. Trátase do "Estudo sobre custos de contexto na fronteira hispano-lusa, área sectorial de servizos sociais e emprego". A súa finalidade foi sentar as premisas básicas para atinxir un intercambio de experiencias e unha coordinación de esforzos, co fin de acadar un maior e máis harmónico desenvolvemento económico e social das zonas consideradas. Desta maneira, ademais, co concurso de ambos os dous Estados, moitos deses custos de contexto poderán converterse en oportunidades de desenvolvemento e benestar para a cidadanía dos territorios de fronteira, que foron elevadas á Comisión Luso-Española de Cooperación Transfronteiriza e ao Cumio Intergubernamental Hispano-Luso.

357. En canto ao **turismo** en, entre e cara á nosa Eurorrexión, desenvolvéronse actuacións correspondentes á promoción desta como un único destino, no marco da campaña "**Dous países, un destino**". Tamén impulsamos o desenvolvemento de estudos, promoción e consolidación do Camiño Xacobeo Portugués, dende o sur luso. O obxectivo final é identificar produtos turísticos relacionados co Camiño Portugués para atraer turistas de máis ao sur da Eurorrexión. Outra liña de traballo gravita a prol de realizar actuacións conxuntas que nos permitan propoñer

o Camiño Portugués como candidato a Patrimonio da Humanidade, seguindo a senda do Camiño Francés e do Camiño do Norte, que xa teñen esta consideración.

358. Nos últimos anos e, sobre todo, de cara ao inmediato futuro, a Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal aspira a **artellar unha proxección europea e exterior integrais**. Isto explica que quixese, dende o primeiro momento, deixar clara a súa posición en relación á Estratexia Marítima Integrada para o Atlántico, que promoveu a Comisión Europea a través da súa DG MARE. Dende os comezos do deseño desta Estratexia, tanto Galicia coma o Norte de Portugal manifestaron de forma coordinada e inequívoca a necesidade de dotar dun enfoque máis rexional a esta política e que, ademais como xestoras máis próximas á cidadanía, as rexións debían ter un maior peso no deseño das políticas, na toma de decisións e na selección de proxectos. Como Eurorrexión, fixemos escoitar a nosa voz, de forma conxunta, en primeiro lugar a través das nosas respectivas instancias nacionais, nos ministerios correspondentes de cada Estado, pero tamén en todos os foros europeos dos que formamos parte, como na Conferencia de Rexións Periféricas e Marítimas (CRPM), ou na Asemblea das Rexións Fronteirizas de Europa (ARFE) e, dunha maneira moi especial, a través dos ditames do Comité das Rexións (CdR) e no grupo creado *ad hoc* na Comisión do Arco Atlántico. Como peza adicional desta iniciativa, puxemos en marcha un estudo sobre o "*Plan de acción na Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal e a estratexia marítima para o Atlántico*". No informe tomaron como base os catro alicerces prioritarios do Plan de Acción da Comisión Europea, facendo especial fincapé nas fortalezas que podemos achegar e nas oportunidades que podemos aproveitar, tanto nos sectores tradicionais coma nos novos. Así mesmo, abordouse o mellor sistema de gobernanza que permita coordinar os esforzos dos diferentes niveis político-administrativos e das parcelas privadas, ofrecendo como experiencia piloto o noso traballo como impulsores da Macrorrexión RESOE -rexións do suroeste europeo-.

359. O 17 de setembro de 2010, subscribiuse o Memorando de Entendemento para a creación da **Macrorrexión RESOE**, integrada pola Comunidade Autónoma de Galicia, a Comisión de Coordinación e Desenvolvemento Rexional da Rexión Norte de Portugal e a Comunidade Autónoma de Castela e León. Os seus obxectivos fundamentais estribaban no reforzo da **alianza político-institucional** entre as devanditas rexións, a posta en común de intereses compartidos, o aumento do poder negociador fronte ás institucións nacionais e instancias europeas de cara ao período 2014-2020, e o aumento das perspectivas e oportunidades a prol das persoas e

dos territorios nela comprendidos. RESOE é pois unha iniciativa de cooperación interrexional para o suroeste europeo, baseada tanto na innovación, na industrialización e na cultura coma na busca de solucións a problemas específicos desta parte de Europa, como o problema demográfico. En maio de 2014 asinouse un Memorando de ampliación de RESOE a outros dous socios máis, a saber, o Principado de Asturias e a Rexión Centro de Portugal. O 14 de marzo de 2017 tivo lugar o acto de adhesión doutro socio, Cantabria, polo que ao cabo abrangue case a cuarta parte da poboación da Península Ibérica. Dentro de RESOE, Galicia lidera o grupo de traballo de Educación, Cultura e I+D+i, unha das tres grandes áreas de actividade acordadas, que implica a excelencia no ensino superior e investigación, e para a que se conta ademais co concurso da Conferencia de Reitores das Universidades do Suroeste Europeo -CRUSOE-. Os restantes grupos de traballo da Macrorrexión especializáronse en transportes e loxística, do que se encarga Castela e León, para impulsar proxectos para o Corredor do Atlántico; competitividade industrial -sector automoción-, que lidera a Rexión Norte de Portugal; demografía, grupo de traballo encabezado pola Rexión Centro de Portugal; o grupo de turismo, baixo a responsabilidade de Asturias; e, finalmente, o grupo de xuventude e fomento do emprego, é liderado por Cantabria.

360. Tamén foron especialmente relevantes as actuacións levadas a cabo dende a nosa Eurorrexión para incorporar propostas conxuntas nas reunións interestatais luso-españolas. Paradigma disto foi o desbloqueo de dúas reivindicacións vitais para nós polo seu impacto sobre a mobilidade transfronteiriza, como se trataba da cuestión das peaxes das SCUT -*sem custos para o utente*- e da conexión ferroviaria Vigo-Porto. Outros fitos no eido da **mellora dos acordos interestatais por proposta da nosa Eurorrexión** foron os avances nas firmas dos protocolos en materia de loita contra os incendios forestais e os esforzos realizados no marco da asistencia sanitaria transfronteiriza.

361. Á vista de todo este balance e da bagaxe acumulada, de cara ao Horizonte 2020, con carácter prescriptivo propoñemos **perfeccionar a xestión da nova convocatoria do Programa de Cooperación Transfronteiriza INTERREG V-A España-Portugal (POCTEP)**. Neste período de programación, a Dirección Xeral de Relacións Exteriores e coa Unión Europea da Xunta de Galicia foi designada "Coordinador Rexional" para os fondos comunitarios destinados á cooperación transfronteiriza, co que asume novas competencias na xestión directa dos fondos destinados a esta iniciativa, xa que integra a Comisión de Seguimento e copreside o Comité Territorial. Ao noso xuízo isto debe traducirse nunha máis áxil e

integrada xestión conxunta, aproveitando as novas fórmulas que propicia a normativa da Unión.

362. Tamén pretendemos **afianzar a cooperación de proximidade**, ou "cooperación en fronteira", é dicir, aquela cooperación que se realiza directamente entre a cidadanía portuguesa e a galega, por medio dos seus axentes e actores cívicos. Neste senso, manterase o apoio ás eurocidades e farase un particular seguimento dos principais problemas que afectan á cidadanía da Eurorrexión, como son as peaxes, mellora da rede de transportes, saúde, medio ambiente,... para así axudar aos devanditos axentes e actores na pescuda de solucións operativas eficientes.
363. Cómpre proseguir exercendo o labor de vangarda que a Comunidade de Traballo Galicia-Norte de Portugal emprendeu no marco da cooperación transfronteiriza, tarefa que se incrementa en 2016 coa asunción rotatoria da titularidade da súa Presidencia por parte do presidente da Xunta de Galicia.
364. Convén impulsar a actividade económica transfronteiriza, favorecendo as actuacións que desenvolvan os **clústeres transfronteirizos** máis activos, como foron ata o de agora os do téxtil ou os do metal, sempre en sintonía coas recomendacións europeas a prol da cultura empresarial transfronteiriza.
365. Debemos aspirar a **consolidar e ampliar as responsabilidades da nosa AECT eurorrexional, para que Bruxelas a considere un modelo digno de respaldo en proxectos piloto lanzados dende a Comisión Europea**. Desta forma, impulsaranse os traballos cara a establecer relacións de implicación permanente co resto de institucións que forman parte da Comunidade de Traballo Galicia-Norte de Portugal; darase continuidade á liña de actuación de "cooperación de segunda xeración", baseada na oferta de servizos comúns para a cidadanía de ambos os dous lados da fronteira e así como na realización de proxectos conxuntos; afondarase na coordinación das iniciativas público-privadas, como son os denominados "job days" e o apoio ás PEMEs; ampliaranse o Programa "IACOBUS" de cooperación cultural, científica, pedagóxica e profesional da Eurorrexión e o Programa Nortear de coñecemento e divulgación cultural; seguirase avalando a implementación de protocolos de actuación en materia de saúde transfronteiriza; e como meta adicional, intentaremos que a nosa AECT se converta en instrumento activo para o desenvolvemento da Lei 1/2014, do 24 de marzo, para o aproveitamento

da lingua portuguesa e vínculos coa lusofonía, dado que a nosa especial relación con Portugal é a garantía idónea para facelo.

366. Con todo, entendemos que **Galicia ten que ser máis ambiciosa no que atinxe á nosa ancoraxe con Portugal**. A nosa Eurorrexión debe aspirar a converterse na clave de bóveda para conseguir unha integración luso-española máis vangardista que a que require a mera integración europea. Por dicilo noutros termos, o mercado ibérico ten que ser un mercado máis interior e único que o mínimo sinalado polo mercado interior e único europeo, porque debe acelerar a lóxica funcionalista que empurrou dende as súas orixes ao mercado común europeo ideado pola Comunidade Económica Europea (CEE) e pola extinta Comunidade Europea do Carbón e o Aceiro (CECA). Se a severa crise que padecemos require, cara ao futuro, pensar en completar a unión económica e monetaria cunha unión bancaria, unha unión fiscal e, mesmo, unha xenuína unión política, vai na lóxica dos feitos que Portugal e España sexan adiantados nese movemento. E é aquí onde o valor engadido da nosa Eurorrexión debe servir de acicate, espello e estímulo para que ambos os dous Estados comecen a asumir que dentro dunha Europa unida, tanto Portugal coma España deben estar máis cohesionados e integrados que outros subgrupos de Estados da Unión.
367. **Portugal e España deben erixirse así en contrapeso integrado dunha Unión que cada vez se escora máis cara ao norte e o leste**, dado o seu maior peso económico e demográfico no continente. Isto vai en interese de Portugal e de España, pero tamén da propia UE, xa que a maior ameaza para a conclusión da súa arquitectura política e institucional é un desequilibrio estrutural que a aboque a unha implosión, estimulada mesmo dende potencias foráneas interesadas en que Europa perda o seu status dentro do concerto internacional. **O severo golpe do Brexit debe ser así reconducido para nós como unha oportunidade dentro dunha meirande cohesión europea.**
368. Unha Europa cada vez máis envellecida e con maior competencia foránea non poderá soste-lo durante moito tempo máis a fórmula 7-25-50 sobre a que asenta o seu benestar e o seu modelo social: co 7% da poboación do planeta xerar o 25% do PIB mundial e financiar o 50% do gasto social global. De aí que a organización político-institucional que conclúa o camiño formalmente iniciado en 1951, sexa de natureza federal, confederal, mixta ou *ad hoc* na escena internacional e histórica comparada, requira sobre todo o **reforzamento dos equilibrios internos** para garantir o seu vigor e estabilidade fronte tanto aos riscos domésticos -comezando pola tradicional tentación nacionalista, que tanto sangue fixo

manar en Europa-, como ás ameazas externas, con potencias foráneas chamadas a medrar máis que Europa, tanto en termos demográficos como económicos.

369. Neste contexto, **a nosa Eurorrexión debe contribuir a vencer receos e superar apriorismos caducos**. Se cadra Portugal e España non estean preparadas aínda para conformar unha estrutura política de corte federativo, pero resulta obvio que son máis afíns e se necesitan máis mutua e reciprocamente que outros Estados conveciños da Unión. Facer, neste caso, da necesidade virtude é algo ao que o Norte de Portugal e Galicia non poden nin deben negarse. De aí que a nosa Eurorrexión deba aspirar a ser algo máis que unha simple xestora, aínda que o sexa de vangarda, na política de cohesión territorial europea, ou máis que unha boa alumna do dereito administrativo europeo que atinxe á execución dos correspondentes regulamentos da UE. Debe, sobre todo, de cara ao escenario posterior a 2020, erixirse en catalizadora do maior acercamento e integración posible entre a República de Portugal e o Reino de España, dentro da fórmula consensuada que as converta na máis intensa e mellor Unión de Estados dentro da propia e real Unión de Estados que, algún día, debe ser a UE.
370. Dende este punto de vista, **Galicia debe asumir un cualificado rol en España de avogada de Portugal e de máxima cooperación entre a cultura hispana e a lusofonía**. A "*Estrategia española de acción exterior*" (ESTESEX) ten claro que vai en interese de España unha maior integración europea, e así o recolle na súa páxina 36: <<*Estas diferencias han llevado a muchos a hablar de una Europa a "varias velocidades" o de una Europa de "geometría variable". Expresiones que parecen anticipar que en los próximos años convivirán, por un lado un marco confederal aplicable a todos los miembros de la UE, mientras que un núcleo duro de carácter federal, agrupará a aquellos que opten por asumir todo el acervo comunitario.*>>. Este horizonte é reafirmado en todo o documento español, pero resulta moi nitido na súa páxina 61: <<*El destino final del proceso de construcción europea es la unión política, una Europa federal - los Estados Unidos de Europa -, y no simplemente una unión de estados soberanos. Este proceso debe hacerse por fases o por etapas, pero el objetivo final debe definirse con claridad cuanto antes.*>>. Cara a ese horizonte habemos de encamiñar tamén a integración luso-galaica, como elo principal e vangarda da superior integración luso-española.
371. **Na ESTESEX as reflexións e referencias á nosa indispensable cooperación, cohesión e integración con Portugal son incidentais e escasas**, se cadra porque o MAEC é consciente das suspicacias e receos

históricos que o trasnoitado desvelo de dominio dos Austrias plantou entre as elites lusas. En todo o documento as oito referencias a Portugal de carácter substantivo incorporadas son: <<Los recursos naturales en España son escasos, especialmente en lo que se refiere al agua y la energía. España es un país de recursos hídricos irregularmente repartidos en el espacio y en el tiempo y muy vulnerable a un cambio climático que puede provocar la desertización de buena parte de su territorio. Para hacer frente a esta debilidad, ha desarrollado una ambiciosa política hidrológica y ha estrechado la cooperación en gestión del agua con Portugal, convirtiendo esta colaboración en un ejemplo internacional.>> (pp.15-16); <<Grecia, Irlanda, Portugal y Chipre tardaron en ser rescatados, lo que encareció la operación y aumentó los sufrimientos de los ciudadanos.>> (p.38); <<El informe - "Una reflexión sobre el futuro de las Cumbres Iberoamericanas" -, se extiende mucho más allá de lo que parece indicar su título y analiza las relaciones entre España y Portugal de un lado y Latinoamérica de otro.>> (p.67); <<Promover conjuntamente en el mundo el conocimiento y la difusión de las lenguas española y portuguesa mediante la colaboración los respectivos institutos como el Cervantes o el Camoens.>> (p. 69); <<Relaciones con países vecinos: Francia y Portugal. Las relaciones con Francia y Portugal en el ámbito de las infraestructuras de transporte transfronterizas son esenciales para asegurar la conectividad de España con el resto de Europa. En el marco de la misma hay que resaltar, además de las reuniones de alto nivel mencionadas anteriormente, frecuentes contactos y reuniones a todos los niveles del Ministerio de Fomento y por parte de las entidades públicas empresariales adscritas al mismo.>> (p.103); <<Seguiremos por ello profundizando en la relación bilateral con nuestros socios europeos, y de forma particular con los que mantenemos ya una relación estratégica: Alemania, Francia, Italia, Polonia, Portugal y Rumanía.>> (p. 106); <<La integración regional del Magreb y el desarrollo de la Unión del Magreb Árabe contribuirán a la paz y la prosperidad de la región. Por esta razón, España se propone seguir trabajando activamente en el seno de formatos que favorecen dicha integración, como el diálogo del Mediterráneo Occidental, que reúne a los cinco países del Magreb y los cinco países de la ribera Norte: Portugal, España, Francia, Italia y Malta.>> (p. 115); <<Se ha iniciado el proceso de cierre de los Consulados Generales de Valença do Minho y Vila Real de Santo Antonio, en Portugal. Esta medida se justifica por la reducida actividad consular de ambas representaciones.>> (p.143).

372. Resulta claro pois que **Galicia non pode limitarse a ser unha Comunidade Autónoma fronteiriza máis coa República Portuguesa,**

senón que ha de xogar un papel catalizador e proactivo a favor da máis estreita unidade posible entre as dúas vellas nacións ibéricas, Estados ambos os dous hoxe cunha tradición e traxectoria histórica que poucos outros poden amosar, polo menos en Occidente. Os cambios de goberno de diferente cor política non poden xamais ser un obstáculo a este fin. Pola contra, deben ser un estímulo -como xa o foron no pasado- para forxar un consenso estratéxico que dea resposta perdurable e ofrezca alternativas sólidas á debilidade e pequena dimensión, tanto de Portugal coma da propia España, para encarar os desafíos do século XXI, adaptándonos convenientemente ao fenómeno da globalización á vez que sostemos un anovado e sólido Estado de benestar. Un modelo de Estado de benestar tensionado por fenómenos como os do acelerado envellecemento das nosas poboacións ou a dramática caída da fecundidade, problema este que xa se debateu no Parlamento de Lisboa, pero aínda non no Congreso dos Deputados de Madrid. Neste senso, dende España pódese aprender moito de iniciativas portuguesas, como as lanzadas pola Presidencia da República -*Roteiros do Futuro: Nascer en Portugal*³⁴- , polo seu Goberno -*Por um Portugal amigo das crianças, das famílias e da natalidade (2015-2035): remover os obstáculos à natalidade desejada*- e mesmo pola Asemblea da República. Xerar e fortalecer a integración luso-española é daquela unha misión histórica para Galicia.

373. **A UE que se avexiña será unha Unión onde se acrecentará a filosofía da integración a varias velocidades, e onde existirán círculos concéntricos de integración**, que irán dende unha nuclear e orixinal Unión política ata a máis epidérmica participación nun perfeccionado mercado interior. Este será o marco no que a nosa Eurorrexión debe asumir unha responsabilidade estratéxica, apostando polo devandito achegamento ibérico dentro da Unión política europea, de xeito que os mecanismos dunha nova gobernanza e unha renovada solidariedade nos fagan máis resilientes ante futuras crises e choques asimétricos, fosen de natureza económica ou de calquera outra índole.
374. Para afianzar o protagonismo de Galicia en España respecto do liderado nas relacións e a estratexia de integración luso-galaico-española, tan pronto como as dispoñibilidades orzamentarias o permitan, habemos de formularnos a posibilidade de que a Xunta de Galicia proxecte permanentemente e coa debida entidade a nosa vocación fraterna en Lisboa, no cultural, no social, no económico e no institucional. Por outra

³⁴ Casa Civil da Presidência da República:

http://www.presidencia.pt/archive/doc/Livro_roteirosdofuturo_nasceremp Portugal.pdf

banda, estudarase compatibilizar esta posible creación dunha **Delegación** coa solicitude ao MAEC de que acolla na Embaixada de España ante a República de Portugal polo menos un conselleiro de cooperación eurorrexional, cun pequeno equipo de funcionarios galegos, que reforce ese obxectivo, e no que se inclúa unha representación do Consello da Cultura Galega en calidade de Observador Consultivo da CPLP, tendo en conta que o Secretariado Executivo da CPLP está en Lisboa sería preciso regular de modo estable e institucional, as relacións de Galicia cos países de lingua portuguesa e servir efectivamente de ponte entre as "hispanofonía" e a lusofonía.

5.2. Unión Europea e Estados da UE: prepararse para un escenario post 2020

375. **O pasado 12 de xuño de 2015, España celebrou o trixésimo aniversario da sinatura do Tratado de Adhesión ás Comunidades Europeas**, mediante o que entraría a formar parte dun conglomerado institucional coñecido daquela como Comunidade Económica Europea (CEE) ou Mercado Común, pero que incluía á hoxe extinta Comunidade Europea do Carbón e do Aceiro (CECA) e á Comunidade Europea da Enerxía Atómica (EURATOM). Foi un acontecemento histórico que volvía situar ao noso país na esfera continental despois de décadas de illamento, e mesmo tras unha tumultuosa sucesión de desencontros durante os séculos XIX e gran parte do XX.
376. **A España de hoxe e as comunidades autónomas que a integran non poden entenderse sen Europa.** Aquela adhesión supuxo unha nova maneira de entender a política, a economía e o día a día da cidadanía, que percibe xa como algo normal a posibilidade de circular, estudar, traballar, recibir prestacións ou residir libremente noutros Estados membros sen necesidade de pasaporte nin de cambiar de moeda, na maioría dos casos máis habituais. Á súa vez, España converteuse nun membro imprescindible da Unión Europea, cuxa cidadanía mantivo un firme espírito europeísta ao longo destes anos, e a súa representación política nas institucións europeas caracterizouse por un papel activo e solidario co resto de Estados membros.
377. Non obstante agora o **soño europeísta** afronta serios retos por mor de diversos populismos e extremismos, que tiveron o seu meirande impacto negativo no **abandono da UE por Gran Bretaña**. Este foi o golpe máis

duro encaixado pola UE dende o seu arranque embrionario en 1951. Pode non ser ademais o último, pero a nosa determinación por manter a España e, por tanto, tamén a Galicia xunto con Portugal no núcleo duro dunha Europa máis e mellor integrada, resulta sólida.

378. A conformación dentro do Estado español dun esquema de organización xurídica e territorial saído da Constitución de 1978, e que o dereito constitucional definiu como "Estado composto ou complexo", implicaba a necesidade de artellar uns sistemas de coordinación eficientes que permitisen **conxugar as novas competencias autonómicas coas competencias do Estado no ámbito das relacións internacionais**, derivadas do "ius contrahendi" e do artigo 149 da Constitución española.
379. Como consecuencia da súa consolidación institucional e política, as CC.AA. estaban a experimentar unha **potenciación extraordinaria da súa actuación no exterior**, especialmente no ámbito comunitario. Galicia, Comunidade histórica cun dereito, lingua e cultura propias, contaba xa dende 1981 cunhas xenuínas estruturas de autogoberno, que lle permitirían encarar con decisión e solvencia todo o proceso de asunción do acervo comunitario derivado do ingreso de España nas Comunidades Europeas.
380. A existencia de competencias exclusivas de primeiro grao en distintos campos, recollidas nos estatutos de autonomía dalgunhas CC.AA., facía necesario que estas puidesen **intervir directamente nos procesos de toma de decisión comunitarios**, impulsando o establecemento de canles de participación a medida que ían asumindo previas competencias estatais para a xestión dos seus propios intereses e tendo en conta que as Comunidades Europeas non prexulgan en modo algún a repartición interna de competencias dentro do conxunto do Estado adherido, como tampouco o fai o cambio de marco xurídico xerado pola adhesión.
381. **Esta participación das CC.AA. nos asuntos europeos considérase hoxe xa como unha "cuestión doméstica"**, afastada do núcleo máis duro do concepto de "relacións internacionais" e Galicia, ao igual que outras CC.AA., foi ampliando as súas capacidades de actuación na esfera comunitaria. Estes avances, modulados sempre pola xurisprudencia do Tribunal Constitucional, foron o froito de complexas negociacións políticas levadas a cabo polo Goberno central coas CC.AA. no seo da Conferencia para Asuntos Relacionados coas Comunidades Europeas (CARCE), actual Conferencia para Asuntos Relacionados coa Unión Europea (CARUE).

382. Os procesos simultáneos de descentralización e europeización que afectaron nos últimos trinta anos ás políticas do Estado español e a outros Estados descentralizados da UE, tiveron como consecuencia que toda acción pública teña que ser concibida e posta en práctica no contexto dunha **rede policéntrica de actores**, caracterizada por fortes relacións orgánicas de cooperación e que precisa dunha crecente coordinación entre as partes implicadas. Estes procesos simultáneos de europeización e de descentralización en poderes subestatais acabaron formando uns novos equilibrios entre distintos niveis de administración que hoxe cristalizaron no denominado "gobierno multinivel", dentro da cultura político-administrativa europea.
383. A necesidade de participar nos asuntos europeos dunha forma máis directa motivou o **nacemento das oficinas das CC.AA. en Bruxelas**, xa durante a década dos 80 do pasado século. Estas oficinas de representación, que nunca exerceron labores diplomáticas nin consulares, levan a cabo actuacións de promoción e de defensa dos intereses das CC.AA. no ámbito comunitario, sendo hoxe xa consideradas como interlocutoras válidas e fiables polas institucións europeas. No noso caso, a **Fundación Galicia Europa** leva dende 1988 defendendo os intereses de Galicia en Bruxelas e difundindo a idea de Europa en Galicia. Dende entón converteuse nun exemplo de partenariado público-privado da sociedade civil, e hoxe forma parte das centenas de oficinas rexionais europeas existentes na capital de facto da Unión. Para un salto cualitativo da presenza dos intereses de Galicia na UE, a Fundación Galicia-Europa debe de ser reforzada e actualizada, na súa visión, posición e recursos que precisa para facilitar a mellor participación institucional de Galicia, xunto coas demais comunidades autónomas e rexións, no novo escenario europeo, en actual tensión e cheo de incertezas. Unha presenza, unha acción forte e decidida perante as institucións da UE permitirán a Galicia estar máis presente na axenda española e europea.
384. Non obstante, a autonomía política leva aparellada igualmente unha responsabilidade política perante a cidadanía. Por iso Galicia debe afrontar a súa, e trazar unha **estratexia para a súa acción en Europa**, tanto para participar na formación da vontade estatal e na conformación da súa representación, cando proceda, como para desenvolver por si mesma aquelas actividades exteriores ou ante institucións da UE que non queden reservadas no ámbito estatal, pero que considere convenientes para a mellor defensa e promoción dos seus intereses colectivos.
385. Case dúas terceiras partes da normativa de relevancia socioeconómica que aplicamos hoxe en día en Galicia procede en orixe de fontes de

dereito da Unión, xa sexa mediante a transposición de directivas ou mediante a aplicación directa de regulamentos ou decisións de institucións da UE, o que nos dá unha idea da **importancia e do peso da Unión no día a día dos galegos**. Polo que respecta á devandita lexislación comunitaria, Galicia é a nacionalidade histórica que máis normativa europea traspuxo dende a entrada de España na CEE en 1986. A porcentaxe de lexislación traspuesta por Galicia aumentou de xeito constante dende a entrada na UE, especialmente nos ámbitos da agricultura, a pesca e o medio ambiente (35).

386. A existencia de competencias exclusivas de primeiro grao no Estatuto de Autonomía de Galicia facían imprescindible a participación galega no iter procedemental europeo, dun xeito que nos permitise **defender as nosas posicións e intereses de forma máis efectiva**, sempre dentro do espírito de unidade da Acción Exterior do Estado, de lealdade constitucional e institucional, e de coordinación coa Representación Permanente de España ante a Unión Europea (REPER).
387. Polo tanto, a esfera de influencia galega non debe verse só nunha **fase descendente**, de aplicación ou desenvolvemento do dereito e das políticas da Unión, senón tamén nunha **fase ascendente** (*bottom-up*), de participación no proceso colectivo europeo de toma de decisións, se queremos avanzar cara a unha verdadeira Europa das Rexións, xa que estas administracións atópanse máis próximas á cidadanía e coñecen mellor as súas inquiredanzas e necesidades, ademais de ser elas as que reciben en primeira instancia as queixas e reproches dos particulares cando deben aplicar normas imperativas de policía administrativa xeradas en Bruxelas.
388. O sistema español de **participación das comunidades autónomas nos asuntos europeos** foise desenvolvendo en dous niveis. Un interno, dentro dos órganos estatais e outro externo, mediante a presenza directa das CC.AA. nos órganos ou institucións comunitarios.
389. O nivel interno refírese ao que os xuristas denominan "**fase de formación da vontade do Estado**", é dicir, aquela na que, a través de diversas vías preestablecidas, as administracións públicas van colaborar co obxectivo de coordinar e unificar a voz do Estado no exterior. É a tamén chamada "vía ascendente" ou de colaboración na elaboración da norma, como paso previo á "vía descendente" de execución desta en función da repartición competencial entre as diversas administracións concernidas.

³⁵ Palau, Anna M^a. (2013). La europeización de la agenda legislativa estatal y autonómica (1986-2007). Madrid, Revista de Estudios Políticos (nueva época), Núm. 160, pág. 69-102. (p. 84).

390. Para a articulación e seguimento dos mecanismos desta participación autonómica en sede interna española establecéronse diversos procedementos de cooperación institucional entre a Administración Xeral do Estado e as CC.AA., a través da xa mencionada CARUE e das respectivas Conferencias Sectoriais. **Galicia foi sempre un dos membros máis activos no seo da CARUE**, intervindo proactivamente na mellora das súas regras de participación, e conformando e liderando diversos grupos de traballo en distintas ocasións.
391. O recoñecemento por parte do Tribunal Constitucional en 1994 da posibilidade de que as CC.AA. dispuxesen dunha **oficina de representación en Bruxelas e a creación dunha consellería específica para asuntos autonómicos na mesma sede da REPER española** en 1996, ampliada a unha segunda consellería, e institucionalizadas polos Acordos do 9 de decembro de 2004, supuxeron o impulso definitivo á presenza directa das CC.AA. na capital *de facto* da Unión.
392. Galicia reforzou a súa presenza en Europa mediante unha participación activa e eficaz en todos aqueles foros e organismos nos que podía facer oír a súa voz. A través da oficina da Fundación Galicia Europa en Bruxelas, **Galicia desenvolve accións propias dun lobby para defender os intereses da sociedade galega e dos seus principais sectores produtivos**, xa dende o primeiro momento no que a normativa europea se encontra aínda nunha fase incipiente ou embrionaria de redacción ou proposta.
393. Estas cautelas permítennos **reaccionar a tempo e influir ante decisións que poidan rematar afectando de modo significativo a Galicia**. De entre as actuacións máis destacadas nos últimos anos podemos mencionar o seguimento das negociacións do Marco Financeiro Plurianual (MFP) 2014-2020, a defensa dos sectores naval e automobilísticos, ou as reformas das Políticas de Cohesión e Agrícola e Pesqueira Común, entre as máis relevantes.
394. A nivel de actuación externa, **Galicia é hoxe unha das comunidades - rexións no argot europeo- que máis participa no Comité das Rexións (CdR)** dende que foi creado polo Tratado de Maastricht, a través dos seus plenos e comisións. Só por salientar o labor realizado nos últimos anos, cómpre subliñar que entre 2010-2015 Galicia liderou a elaboración de cinco ditames do CdR en distintas materias de interese para a nosa Comunidade Autónoma, sendo extraordinariamente prolífico en comparación con outros balances, o que supuxo un significativo medre cuantitativo e cualitativo que aspiramos a mellorar e incrementar. De entre

estes cinco ditames podemos enfatizar dous do presidente da Xunta de Galicia sobre as "*Novas perspectivas para a revisión do Regulamento AECT*" en 2011, e sobre "*Recomendacións dos entes locais e rexionais para un mellor gasto nas novas perspectivas financeiras 2014-2020*" en 2013. Estes traballos facilitaron que Galicia tivese un acceso cualificado aos centros neurálxicos de decisión onde se elaboraban as propostas e contra-propostas que logo se elevarían ao Parlamento Europeo e ao Consello. Este movemento anticipado propiciou, entre outras cousas, a obtención da rede de seguridade financeira con cargo aos orzamentos da UE, da que nos beneficiaremos ata 2020, extensible ata 2023. Ademais, en 2015 o director xeral de Relacións Exteriores e coa Unión Europea da Xunta impulsou un ditame de iniciativa do Comité sobre o "*Futuro da acuicultura europea*", tamén de grande importancia para este sector en Galicia.

395. De igual maneira, **Galicia participou activamente nos propios Consellos sectoriais da UE**, e negociou en Madrid coa Administración Xeral do Estado e co resto de CC.AA. para **abrir a participación autonómica a máis formacións do Consello**, aparte das catro tradicionais contempladas polos Acordos do 9 de decembro de 2004 - Consello de Emprego, Política Social, Saúde e Consumidores; Consello de Educación, Cultura, Xuventude e Deporte; Consello de Medio Ambiente; Consello de Agricultura e Pesca-. Grazas ao resultado das devanditas negociacións, as CC.AA. tamén puideron participar xa nos grupos de traballo relacionados co xogo e coa competitividade, cando se tratan materias de consumo. Boa proba do recoñecemento da profesionalidade galega nestas xestións é que a Xunta de Galicia representou ao resto de CC.AA. durante varios períodos consecutivos no Consello de Pesca, ao ter sido beneficiaria da delegación outorgada por outras CC.AA. ás que *a priori* correspondía o exercicio da devandita responsabilidade.
396. Ademais, funcionarios da Xunta de Galicia participan dende 1998 nos **Comités da Comisión Europea**, na área tamén denominada "comitoloxía", podendo intervir deste xeito no desenvolvemento e implementación dos actos delegados da Comisión Europea xunto co correspondente representante estatal, e coñecendo así de primeira man a normativa executiva de inmediata aplicación. Neste período de participación 2013-2017 Galicia participa moi activamente en 24 comités da Comisión Europea, salientando os novos comités relacionados co programa Horizon 2020.

397. Nesta liña, altos cargos da Xunta de Galicia desprázanse regularmente a Bruxelas para manter **encontros con comisarios e directores xerais da Comisión** relacionados con aquelas cuestións que máis afectan aos intereses da nosa Comunidade Autónoma, para o que é fundamental o concurso e asistencia da oficina da Fundación Galicia Europa. Nese senso, tamén se producen regulares encontros cos eurodeputados galegos, para poñer en común todos os puntos de vista sobre aquelas cuestións que máis afectan a Galicia.
398. Igualmente, debe recordarse que **Galicia tamén veu participando en redes de cooperación fóra do ámbito das institucións comunitarias**, coa perspectiva de buscar apoios en materias de interese común. Así sucede coa Rede de Rexións con competencias Lexislativas (REGLEG) ou coa Conferencia de Rexións Periféricas e Marítimas (CRPM). A nosa Comunidade creou e liderou ademais a rede *Convergence Regions on the Way to Cohesion* (CROWC) que, no marco das negociacións sobre o orzamento comunitario 2014-2020, foi fundamental no recoñecemento da indispensable rede de seguridade para aquelas rexións que, como Galicia, saían por primeira vez do obxectivo de converxencia, con independencia do PIB per cápita acadado en termos comparados europeos.
399. Pero non só o Executivo autonómico realiza tarefas de defensa de Galicia na UE. **O propio Parlamento galego faino a través da Conferencia de Asembleas Lexislativas e Rexionais de Europa (CALRE)**, na que mesmo ostentou a súa presidencia durante 2014. O reforzamento dos principios de proporcionalidade e subsidiariedade por parte do Tratado de Lisboa potenciaron sen dúbida o papel das asembleas rexionais con poderes lexislativos como actores destacados no control do exercicio dos poderes comunitarios sobre a cidadanía.
400. En 2016 cumprimos trinta anos da incorporación efectiva ao proceso de construción europea, e por conseguinte é un momento idóneo para realizar un balance xeracional coa debida perspectiva. Polo momento cabe dicir que a nivel macroeconómico o PIB per cápita galego medrou de xeito considerable respecto do que tiñamos en 1986, á vez que se produciu unha intensa modernización das nosas infraestruturas e do noso tecido produtivo, facilitando a internacionalización das empresas galegas, principalmente as PEMEs, e a creación de negocios de base tecnolóxica e innovadora. Esta evolución do PIB **permitiu que Galicia pasase de ser considerada unha rexión obxectivo converxencia** no marco financeiro 2007-2013 (PIB per cápita <75% respecto da media UE), **a ser catalogada como unha de entre as máis desenvolvidas** (PIB per cápita

>90% respecto da media UE), aínda a pesar de desacelerarse a súa economía a un ritmo similar ao español nos últimos anos, que esperamos remontar á vista da evolución durante 2014 e 2015.

401. Xunto con Varsovia, Ljubljana e Bucarest, capitais de países da Europa do Leste en crecemento e cunha gran capacidade de absorción de proxectos, no caso de Galicia será a primeira vez que unha rexión europea reciba semellante cantidade de fondos durante un período (2014-2020) despois de superar xa o 90% do PIB medio comunitario ao momento de tomar a decisión sobre o marco financeiro plurianual. Non obstante, debido á mellora do nivel de vida da nosa Comunidade, **é probable que o volume dos fondos que percibimos acabará reducíndose en boa medida de cara ao escenario financeiro post 2020**, polo que debemos investir de modo eficiente cada euro procedente de Bruxelas naqueles sectores que sexan realmente estratéxicos para Galicia. O exemplo a seguir pode ser o fixado pola Estratexia de Especialización Intelixente (RIS3), que evitou o denominado "efecto regadeira", grazas a que se solicitaron as opinións de toda a sociedade galega e se conformaron varios grupos de traballo formados por representantes de diversos sectores económicos, académicos e sociais.
402. **Non obstante, o futuro dos fondos europeos non está indefectiblemente predeterminado.** A crise que azoutou a Europa cambiou diversos paradigmas e escenarios, pero sobre todo incidirá moi notablemente o Brexit, xa que o Reino Unido foi contribuínte neto aos orzamentos da UE, fornecendo cuns 10.500 millóns de euros netos a eses orzamentos durante o exercicio 2015, que de xeito inminente haberá que reformular, sobre todo para atender á política de cohesión. Por iso **debemos ser novamente proactivos e idear unha futura política en liña co Plan Estratéxico de Galicia 2015-2020, que nos permita acceder no futuro post 2020 a novo financiamento suplementario para atender severas desvantaxes estruturais** que habemos de encarar, **como son as que atinxen aos factores demográficos** que padecemos, cunha baixa fecundidade e unha alta senescencia, entre as máis baixas e máis altas respectivamente do conxunto da UE.
403. **O Brexit debe ser incorporado como un reto máis** da Administración Pública galega. Estamos a falar dun proceso que pode dilatarse no tempo, porque determinados aspectos dependen de decisións unilaterais adoptadas polo Reino Unido. Por iso, ata que non se materialicen os acordos que establezan as condicións da súa saída non é posible establecer as súas consecuencias. Co Brexit, as augas da zona económica exclusiva (ZEE) arredor de boa parte do Reino Unido

quedarían fóra da UE. A UE representaba a todos os países membros nas xuntanzas nas que se acordaban anualmente as posibilidades de pesca, e a partir de agora é previsible que o Reino Unido teña a súa propia representación, contando, a estas alturas, con pouca marxe de manobra para intentar variar as condicións actuais do reparto de cotas. Neste senso, tanto o reparto de cotas como o acceso a augas dun terceiro, debería seguir o mesmo patrón que o realizado entre a UE e Noruega, a través de acordos bilaterais entre os países negociadores. Sería a **ocasión de revisar o principio de estabilidade relativa como criterio de reparto de totais admisibles de capturas (TACs) e cotas**, xa que as situacións que se tiveron en conta para adoptar eses principios cambian, o que podería derivar en beneficios importantes para o futuro do sector pesqueiro galego.

404. **Os pesqueiros de capital galego e bandeira británica deberían ver respectados os seus dereitos**, pois consideramos que non se lle deberían aplicar máis cambios nin limitacións que os aplicables á frota británica de armadores do Reino Unido. Esta frota conta cunha sentenza do Tribunal de Xustiza da UE (Merchant Shipping Act) en favor da non discriminación da frota de capital español que pescaba baixo bandeira británicas (quota hoppers). Así, no caso de non respectarse dita sentenza, podería recorrerse a xurisdicións internacionais proclives á liberdade de movemento.
405. **A libre circulación de mercadorías podería ser un elemento de negociación importante ante o grave desequilibrio que a balanza comercial pesqueira ten entre o Reino Unido e España (Galicia)**. España, Galicia principalmente, exporta relativamente pouco ao Reino Unido (39 M € en 2016; 14 M € Galicia). Polo contrario, o Reino Unido exporta a España, Galicia fundamentalmente, unha cantidade superior ás nosas exportacións (210 M € a España en 2016; 76 M € Galicia).
406. Polo que respecta á **participación institucional de Galicia en asuntos europeos** podemos afirmar que aínda que percorremos xa un longo camiño e que moitos obxectivos se cumpriron, aínda quedan cuestións por mellorar. Nos albores da crise nos anos 2008 e 2009 púidose enxergar un indicio de proceso de recentralización dos asuntos europeos que finalmente non se levou a cabo e do que as CC.AA. saíron, se cabe, máis reforzadas ao ter definido e reorientado mellor os seus obxectivos de participación nas políticas públicas europeas.
407. Aínda sendo conscientes dos enormes beneficios derivados desta participación, hai que lembrar que as tarefas de *lobby* teñen ás veces un

longo treito que realizar e que as rexións e CC.AA., mentres tanto, han de asumir de forma inmediata os custos derivados da devandita participación. Neste senso, todas as oficinas autonómicas españolas presentes en Bruxelas, comezando pola galega, reduciron os seus gastos nos últimos anos, compensándoo cunha maior eficiencia do seu persoal e dos seus recursos, e cunha máis estreita cooperación entre elas, que se artella a través da **colaboración das oficinas rexionais de España en Bruxelas** (CORE) e en contacto sempre permanente coa REPER española.

408. Para saber que precisamos de Europa tamén **debemos ser conscientes das nosas debilidades**. Entre elas podemos destacar a nosa situación lonxe do coñecido eixo de desenvolvemento que une o sur de Inglaterra coa Lombardía, unha orografía que encarece os investimentos en comunicacións terrestres e unha gran dispersión poboacional, que fai máis gravosa a prestación de servizos públicos básicos, como son a sanidade, a educación, o abastecemento e saneamento das augas, as redes de sumidoiros, iluminación, pavimentación e acceso rodado, ademais de múltiples servizos sociais. A iso engádese agora unha demografía en recesión.
409. Por outra banda, é necesario abordar canto antes as consecuencias do proceso de envellecemento da poboación galega, envellecemento que é en si unha inigualable mostra de éxito colectivo como sociedade, e facelo dende unha dimensión europea, mediante a combinación de varias políticas e de fondos comunitarios que poidan incentivar a loita contra esta "espada de Damocles" que vai pender sobre Galicia durante as próximas décadas. Entre outros motivos hai que facelo porque **un territorio cun saldo vexetativo negativo dificilmente pode seguir medrando en termos macroeconómicos** salvo improbables crecementos espectaculares en termos de produtividade e competitividade, cuxos precedentes máis próximos son os alcanzados por Irlanda antes do seu colapso financeiro e o seu subseguinte rescate pola troika.
410. En canto ao noso tecido produtivo, **as PEMEs seguen representando máis dun 90% das empresas en Galicia** e a maioría non son capaces de medrar axeitada e permanentemente nas súas estruturas, nalgúns casos pola dificultade de acceso ao crédito e noutros polo risco que supón tentar ese salto de escala.
411. **A pesca e o seu sector transformador de produtos do mar segue representando un dos sectores clave da nosa Comunidade**

Autónoma, sendo fonte de emprego para numerosas familias e factor que axuda a fixar poboación ao territorio fóra das urbes máis habitadas. A reforma da Política Pesqueira Común non rematou de resolver dunha forma completamente satisfactoria para nós todos os problemas que afectan ao sector, como serían os descartes, as cotas ou o uso de artes tradicionais como o "xeito". En todo caso, o control exhaustivo das toxinas nas zonas de extracción de moluscos e bivalvos segue sendo unha das prioridades da Administración galega en defensa da saúde dos consumidores e da denominación de orixe, formando parte da estratexia sectorial de incrementar o valor engadido destas producións.

412. **A agricultura ten como un dos seus principais cabalos de batalla a desaparición do sistema de cotas lácteas**, debido á liberalización do sector e ao problema dos gandeiros para facer fronte aos créditos contraídos durante estes anos para mercar cota ou para ampliar as explotacións. Os baixos prezos impostos polas industrias transformadoras, ás veces de forma abusiva, dificultan a competitividade do sector e provoca tamén que moitos mozos abandonen as zonas rurais, ao deixar de ser atractiva a actividade como medio de vida. A busca dunha solución conxunta europea a este problema debe ser unha prioridade, xa que en orixe os detonantes deste radican en vectores como a resposta rusa á confrontación con Ucraína e a UE pola crise de Crimea -que desencadeou sancións comerciais e medidas de retorsión en espiral-, a caída da demanda internacional non abordada pola UE e outros factores esóxenos imposibles de controlar dende unha perspectiva local, rexional ou estatal. A coincidencia entre a anunciada desaparición do sistema de cotas e este escenario provocou un problema de primeira magnitude que esixe unha resposta europea, consciente da necesidade estratéxica de que a UE se garanta o seu autoabastecemento alimentario e, polo tanto, a existencia de produtores profesionais no seu seo que vexan atractivo económico no seu labor produtivo.
413. Aínda quedan actuacións que acometer no referido ao **saneamento das augas**. As nosas especiais peculiaridades climatolóxicas e orográficas converten a esta tarefa nunha das máis complexas, se ben nos últimos anos construíronse numerosas EDAR e canalizacións que melloraron a calidade hidrolóxica. Algunha das nosas rías aínda sofre leves niveis de contaminación en forma de lamas e sedimentos que convén atallar durante os próximos anos, en liña coas recomendacións efectuadas pola Comisión e o Parlamento europeos.
414. O investimento en investigación segue sendo baixo, se temos en conta o obxectivo do 3% considerado pola Estratexia 2020. Galicia ten o

obxectivo de pasar do 0,88% actual ao 1,25% nos próximos anos, que é o que está a investir España nestes momentos, moi afastado do 2% da media comunitaria e, por suposto, dese obxectivo do 3% que algúns países nórdicos xa levan anos acadando. **A cooperación internacional neste campo debe ser, ademais, unha dimensión a introducir dende o sistema galego de I+D+i**, centrándose naquelas parcelas nas que conta cunha notable vantaxe competitiva respecto de socios extraeuropeos, sen descoidar a cooperación reticular con socios da UE.

415. O desemprego en Galicia, especialmente o xuvenil, xunto coa chamada **"fuga de cerebros"** é **outra das debilidades** que lastran sen dúbida o noso crecemento, polo que habemos de contribuír a artellar unha estratexia específica de alcance europeo que se axuste ás nosas necesidades e realidades.
416. Pero xunto ás debilidades enunciadas tamén dispoñemos de **fortalezas** que habemos de optimizar. Así, o proceso constitucional de transferencia de competencias estatais ás CC.AA. sumado á experiencia acumulada por estas nos asuntos europeos, provoca que sexa hoxe a Administración Xeral do Estado a interesada en contar coa experiencia de funcionarios autonómicos en diferentes sectores e áreas á hora de conformar a posición do Reino de España ante as institucións da UE, circunstancia que podemos constatar en ámbitos tan amplos como a agricultura e a pesca, a sanidade, o medio ambiente, a educación ou o consumo, entre outros.
417. **A fachada atlántica galega pode e debe tamén ser aproveitada.** O noso posicionamento converte aos nosos portos en líderes europeos en volume de carga e descarga de produtos pesqueiros, e a recentemente creada autoestrada do mar Vigo-Saint-Nazaire reducirá os custos nos transportes respecto ás alternativas terrestres por estrada de compoñentes necesarias para a industria da automoción. Igualmente, a declaración do porto da Coruña como nodal dentro da Rede Transeuropea do Transporte mellorará a interconexión e o transporte de mercadorías co resto da península.
418. Pero ademais, a recente crise de Europa con Rusia polo conflito de Ucraína puxo de manifesto a excesiva dependencia europea do gas ruso, o que podería **converter ás costas galegas nunha localización inmejorable para ser un hub ou conector de entrada da enerxía en Europa** procedente do Norte de África ou do Golfo Pérsico, grazas á súa planta regasificadora, pensando na súa posterior distribución polo Continente.

419. Unha das paradoxais consecuencias positivas derivadas da crise sufrida nos últimos anos foi a **creación en Galicia de numerosas start-up de base tecnolóxica**, grazas a proxectos das distintas administracións e universidades en forma de incubadoras ou aceleradoras de empresas. Se as administracións manteñen o seu apoio e o ritmo investidor a estes mozos emprendedores, as devanditas empresas poderán acabar medrando e sendo un factor de creación de postos de traballo en Galicia con expectativas de crecemento a medio e longo prazo, seguindo a lóxica de certa selección natural empresarial a prol das máis competitivas e innovadoras e que mellor se adapten ao ámbito cambiante da demanda. Para a consecución deste obxectivo seguirá sendo fundamental, como ata o de agora, o concurso dos fondos europeos.
420. A **pesca** e os seus derivados, así como a provisión dos seus insumos, continúa sendo unha das fortalezas da economía galega e grazas ao novo Fondo Europeo Marítimo e de Pesca (FEMP) poderanse acometer actuacións que axuden á formación de traballadores con dedicación nos sectores da pesca e o marisqueo, así como da súa industria transformadora e da súa cadea de comercialización, de maneira que contribúa a fixar poboación ao territorio. Os Grupos de Acción Local do sector pesqueiro (GALP), con motivo da elaboración para cada zona dunha Estratexia de Desenvolvemento Local Participativo (EDLP) no marco do FEMP, programado para o período 2014-2020, seguirán desempeñando un papel destacado na execución de proxectos europeos.
421. O **sector agrícola** debe aproveitar os fondos de desenvolvemento rural do FEADER e apostar pola investigación e a innovación, pois aínda quedan campos por explorar con maior entusiasmo, como o aproveitamento da biomasa e dos recursos forestais. No sector lácteo hai que garantir uns contratos únicos ou homologados -de acordo coa normativa da UE, para dotalos de seguridade xurídica e estabilidade económica- entre os produtores e a industria que fagan viable a actividade. Pero á súa vez, hai que aprender da experiencia doutras rexións europeas que, en poucos anos, diversificaron a súa produción primaria, abrindo novas liñas de actividade nos ámbitos da horticultura, a froita ou as plantas ornamentais, entre outros.
422. Como medidas instrumentais a considerar debe subliñarse que a **Fundación Galicia Europa** é a punta de lanza da participación galega nos asuntos europeos e, polo tanto, **debe reforzar os seus efectivos**, reducidos nos últimos anos debido á minoración da taxa de reposición contemplada nos orzamentos xerais da Comunidade Autónoma. O seu labor loxístico será fundamental para a negociación do futuro marco

financeiro comunitario post-2020, xa que será necesario convencer aos técnicos da Comisión Europea e ás institucións e órganos da UE para que se teñan en conta outros indicadores válidos co propósito de obter financiamento para desenvolver políticas públicas de interese europeo, e non só considerar o PIB per cápita, e iso nun marco orzamentario europeo menos propicio, a causa da saída británica. Eses novos indicadores deberan estimar, por exemplo, a superación da baixa fecundidade, favorecer a masiva incorporación da muller ao mundo do traballo, atender ao envellecemento da poboación ou diminuír os custos da dispersión xeográfica, entre outros.

423. En canto á modernización e **internacionalización das empresas galegas** debemos mellorar en sacarlle máis partido a aqueles fondos, iniciativas e programas contemplados no orzamento da UE, como FEDER, FSE, FEADER, FEMP, COSME, Instrumento para PEMEs, Horizonte 2020, pois poden ser as pancas que axuden a impulsar ás nosas empresas durante os próximos anos e en liña co obxectivo da Estratexia 2020.
424. A Xunta de Galicia aprobou a finais do ano 2013 a **Estratexia Galega de Crecemento Dixital con horizonte 2020**, que prioriza as grandes liñas de actuación no ámbito TIC para dar continuidade aos logros tecnolóxicos acadados en Galicia e converxer coa Unión Europea en 2020 e a Axenda Dixital para Europa. A aposta galega pola economía dixital queda plasmada na Axenda Dixital de Galicia 2020, elaborada pola Axencia de Modernización Tecnolóxica de Galicia, na que tanto o impulso ao hipersector TIC como a dixitalización empresarial, son dúas das súas liñas estratéxicas para avanzar cara a un crecemento intelixente, sustentable e integrador para Europa.
425. **Polo que se refire á investigación e ao desenvolvemento**, é preciso o concurso e a cooperación de distintos partícipes interesados ou *stakeholders*, como a Axencia Galega de Innovación (GAIN), o Centro para o Desenvolvemento Tecnolóxico Industrial (CDTI) e as universidades galegas, sen esquecer a centros de investigación de talla mundial, radicados na nosa Eurorrexión, como é o Centro de Nanotecnoloxía de Braga (Portugal). O novo Programa Marco de Investigación *Horizon 2020* podería dar cobertura financeira a todas estas actuacións do Goberno galego e o programa Oportunus vai tamén nesa liña. En calquera caso debemos emprender dende Galicia un programa de cooperación co exterior no ámbito do I+D+i, deseñado a longo prazo, con orientacións estratéxicas que transcendan o correspondente período de programación das iniciativas da UE, pensando en áreas xeográficas como

Latinoamérica e a lusofonía. Parcelas temáticas como as ciencias do mar, a acuicultura, a biotecnoloxía, a tecnoloxía alimentaria ou a xeriatría, entre outras, poden resultar atractivas para os nosos potenciais socios na busca de economías de escala nos correspondentes proxectos de investigación e na consecución dunha maior eficiencia custos/resultados.

426. Con estas precisións, Galicia debe aproveitar durante os próximos anos as oportunidades que lle brinda a **rede de seguridade financeira**, segundo as pautas establecidas polo Plan Estratéxico 2015-2020 para o desenvolvemento económico do país, recuperando o terreo perdido a causa da crise en materia de converxencia socioeconómica, e mellorar ao final do período respecto do máximo alcanzado con anterioridade. Pero é que, ademais, resulta que render un bo balance de xestión xa entre 2017-2018 facilitaría que Galicia puidese presentarse perante a Comisión Europea e perante os socios europeos afíns como líder dunha nova filosofía de desenvolvemento e cohesión para o conxunto da Unión, en liña coas necesidades e urxencias que son comúns tanto para Galicia coma para Europa na súa integridade, e singularmente para a Europa atlántica.
427. Cun bo balance de xestión e coa bagaxe negociadora e de alianzas xerada dende hai anos poderemos **manter unha táctica proactiva de persuasión e convicción**. Neste senso, que o goberno de Saxonia-Anhalt tivese aceptado selar unha alianza con Galicia para propoñer á UE novas fórmulas de reactivación demográfica vinculadas a novas oportunidades económicas é un feito relevante de primeiro nivel. Iniciativas deste tipo reforzarán a nosa imaxe en Bruxelas, xa que non só pedimos cooperación, senón que antes ofrecemos os froitos dun esforzo orientado á busca de alternativas.
428. Seguindo esta traxectoria, a posición do Goberno portugués ao respecto, compartindo esta mesma filosofía de **europeizar as solucións ao problema demográfico autonómico**, nacional, e tamén continental, pode ser de inestimable axuda para nós, en especial para conseguir que as posibles terapias e medidas sexan debatidas no Consello Europeo, onde unha alianza luso-española, con reforzos de Estados meridionais igualmente afectados e sensibilizados -caso de Italia-, e de Alemaña con Austria, con algún apoio setentrional -caso de Dinamarca e Finlandia, ademais de Polonia-, poderían inclinar a balanza para que a UE abraza unha liña orzamentaria e de traballo co obxecto de financiar proxectos que permitan estabilizar e reverter a erosión demográfica que padecemos, en especial nas cohortes máis novas a causa da persistente depresión da fecundidade.

429. O traballo desenvolvido neste eido, pola Xunta de Galicia ante o Comité das Rexións, aglutinando ademais as CC.AA. damnificadas polo cambio demográfico, foi e será determinante para nuclear esa incipiente **alianza que impulse a abrir o debate sobre que cómpre financiar dende Bruxelas a partir de 2020** polo seu interese común europeo. Iniciativas políticas como a apoiada dende Galicia no Comité das Rexións sobre <<A resposta da UE ao reto demográfico>>, e outros ditames previos³⁶, van facilitando ese camiño e contribuíndo a colocar este asunto nun lugar destacado da axenda política europea, segundo as prácticas máis recomendables de *agenda-setting* nas complexas, dilatadas e arduas negociacións inter-institucionais da UE.
430. Dende un punto de vista instrumental temos que **reforzar e impulsar a participación galega nos órganos internos españois de coordinación europea** -v.gr. CARUE e conferencias sectoriais con maior carga de políticas públicas europeas nas súas máis usuais axendas-, **sen descoidar o liderado na representación ante institucións e órganos da UE** dos lexítimos intereses das CC.AA. e, obviamente, de Galicia. Pero agora debemos facelo tentando, por engadido, buscar unha **maior interlocución con rexións clave doutros Estados** -ben pola súa singularidade política, ben pola súa afinidade socioeconómica-, que á súa vez teñan a capacidade de influír sobre os seus propios Estados, para que cando os asuntos cheguen ao respectivo Consello sectorial da UE ou ao propio Parlamento ou Consello europeos dispoñan de todos os elementos favorables para prosperar nun senso proclive a Galicia.
431. Igualmente temos que **mellorar a difusión dos debates europeos en Galicia**, estimulando que a nosa sociedade civil participe nas consultas lanzadas fundamentalmente pola Comisión Europea, ben como propostas normativas, ben con carácter prospectivo baixo a forma de libros verdes, brancos ou outras modalidades alternativas. Neste terreo queda moito por facer. Debemos romper a inercia meramente reactiva dos actores sociais galegos ante políticas públicas xa consensuadas ou ante disposicións xurídicas europeas xa maduras ou mesmo formalmente aprobadas, para instalarnos na cultura máis común entre os Estados fundadores das Comunidades Europeas, de carácter proactivo e preventivo, que ao cabo é a que se demostrou máis eficiente para compatibilizar os intereses do

³⁶ CDR 341/2006: Ditame sobre o tema «O futuro demográfico de Europa»

CDR 84/2007: Ditame sobre o tema «Envellecer mellor na sociedade da información»

CDR 212/2009: Ditame sobre o tema «Abordar os efectos do envellecemento da poboación da UE (Informe de 2009 sobre o envellecemento demográfico)»

CDR 56/2012: Ditame sobre o tema «Envellecemento activo: Innovación - Saúde intelixente - Melloras vidas»

país cos da Unión. Todo canto fagamos para estimular na sociedade civil galega posicionamentos temperáns e tecnicamente solventes ante as iniciativas lanzadas pola Comisión Europea, acudindo aos foros onde se discuten tales iniciativas cos funcionarios e autoridades da Comisión, así como con outros actores de diversos Estados membros, será extremadamente proveitoso e útil.

432. Como obxectivo estratéxico na UE, **Galicia debera contribuír a crear o clima propicio para que na seguinte reforma dos Tratados as rexións con capacidade lexislativa da UE tivesen o debido recoñecemento institucional**, sendo neste propósito os Länder alemáns os nosos grandes aliados. Debemos recoñecer que o impulso rexionalista, tal como se lle denomina xenericamente en Bruxelas, desenvolvido polo Tratado de Maastricht ao lanzar a vixente fase da UE, perdeu brío como consecuencia da grande ampliación cara ao leste, entre outros factores. A dramática historia de Europa oriental, co seu constante e violento redeseñar de fronteiras, mesmo durante o século XX, e a existencia de minorías nacionais encravadas en territorios dos novos Estados lindantes con outros que se identifican coas devanditas minorías, levou a que non poucos destes Estados sexan remisos a tratar a complementariedade rexional no proceso de construción europea. Iso, engadido ás súas estruturas internas fortemente centralizadas, obríganos a buscar aliados cualificados preferentemente entre os Estados federados, comunidades e rexións con autonomía política situados nos Estados membros da parte occidental da Unión.
433. Non obstante, nunha Unión de perto de 500 millóns de habitantes –agora excluídos os británicos, cando se formalice a súa saída da UE–, con decenas de idiomas e singularidades históricas, **a cohesión e a indispensable integración reforzada**, non pode depender só do temor a revivir os demos do noso lamentable pasado e do azaroso éxito económico dun mercado interior, cuxo peso no concerto mundial está permanentemente ameazado. As tentacións oportunistas a curto prazo e radicalmente egoístas ameazan á UE e, paradoxalmente, a todas e cada unha das súas rexións e dos seus Estados, que ao cabo verían que a non-integración conduce á desintegración e ao colapso do modelo social europeo fronte ao crecente peso demográfico, científico, tecnolóxico, económico e comercial doutras potencias.
434. **Os custos da non-Europa seguen sendo moito máis onerosos que os custos da construción europea**, con todas as dificultades que se queiran apreciar. Fronte a este panorama, a opción de reforzar Europa dende a súa base, dando máis protagonismo ás súas rexións con

personalidade definida nunha Institución que contribúa a mellorar a lexitimidade cotiá da Unión e o seu goberno, non só é unha opción verosímil, senón ademais necesaria e, mesmo, indispensable. Deste xeito, os Estados-nación que construíron as Comunidades Europeas preservarían o seu liderado como motor político da integración, consolidando á vez todo o proxecto en marcha ante os riscos e ameazas que ten por diante. Riscos e ameazas concretados nos populismos radicais, xenófobos e de nacionalismos agresivos ou expansivos, que seguen sendo -como na primeira metade do século pasado- os maiores inimigos dunha Unión pacífica e baseada no respecto ao Dereito. Eles son incompatibles coa xestión da complexa diversidade europea, fundamentada nunha comunidade xurídica inspirada no dereito de xentes e nas liberdades cívicas fillas da Ilustración.

435. **Galicia**, que como outras grandes comunidades, rexións ou Estados federados europeos, quere axudar a culminar a construción da Europa Política sen ameazar a súa estrutura mestra, que descansa sobre os piares dos Estados asinantes dos Tratados, **está chamada a realizar achegas construtivas neste proceso**, avaladas pola súa bagaxe de cooperación e integración con Portugal, sen necesidade de derruír nada do xa edificado, nin de poñer en perigo as persoas que compartimos a mesma cidadanía da Unión a través das nosas respectivas nacionalidades estatais.
436. O **Comité das Rexións** foi presentado no seu día por moitos como o embrión dun futuro Senado da Unión, que coexistiría cunha Cámara territorial cualificada ou mixta, como sería o Consello, que aglutina aos Estados fundadores e aos posteriormente adheridos. Hoxe ese órgano **merece reformular o seu deseño**, e facelo na liña que vimos apuntando. Entidades políticas como Flandes, Baviera, Baixa Saxonia, Cataluña ou Galicia, por citar algúns, non poden ser menos escoitados nas institucións da UE que pequenos Estados membros recén incorporados á Unión, cuxo peso demográfico resulta nimio, sen por iso desexar trastornar a súa natureza nin pretender devalorizalos, xa que como europeos queremos compatibilizar a nosa complexa historia común coa nosa vocación de conformar unha Unión verdadeiramente merecedora deste título ante o mundo.
437. En paralelo, e tal como adiantamos, dende **Galicia habemos de estimular e propiciar unha maior implicación de axentes públicos e actores privados no seguimento das políticas europeas**, dende a súa xénese inicial ata a súa implementación, e fomentar ao tempo a articulación con vocación federal deses axentes e actores cos seus pares

ou afíns radicados noutros Estados da Unión. **Temos que transmitir a idea de pasar dun paradigma fundamental reactivo a outro predominantemente proactivo.** Quere dicirse que os lexítimos grupos de interese galego en campos como a agricultura, a gandaría, a produción forestal, a pesca, a acuicultura, a construción naval, as enerxías renovables,... e tantos outros cuxas regulacións e disposicións de policía ou fomento administrativo proceden en boa medida de Bruxelas, teñen que comezar a posicionarse igual que fan grupos análogos radicados nos Países Baixos, Dinamarca, Bélxica ou Suecia, por citar algúns casos de excelencia, ademais de contribuír a xerar organizacións sociais ou civís de ámbito paneuropeo. As iniciativas da Comisión Europea, os seus libros verdes e brancos, os seus proxectos normativos, mesmo os seus *non-papers*, non poden seguir pasando sen pena nin gloria nos foros profesionais e empresariais galegos. Quen rexeita achegar aos debates e defender os seus intereses dende a xestación das primeiras posturas oficiais en Bruxelas, quen non nutre de información ou non coloca o foco de atención sobre o que interesa en cada caso perante os funcionarios e responsables da Comisión Europea ou da súa armazón de órganos técnicos, leva perdida gran parte da batalla ao encarar o futuro inmediato. A miúdo sorprende que propostas que é sabido que van ser unha ineludible realidade xurídica europea en cuestión de dous ou tres anos, nin sequera sexan detectadas polos máis interesados ou potencialmente damnificados, a pesar do gran nivel de transparencia que teñen os debates pre-normativos no conglomerado institucional da UE. As asociacións sectoriais galegas teñen pois que ser moito máis dinámicas nesas tarefas e integrarse en organizacións análogas de escala europea, intentando lideralas ou, cando menos, condicionar substancialmente as súas respectivas axendas internas.

438. Cando a Comisión Europea lanza debates sobre que directrices convén aplicar ás axudas públicas nun sector empresarial determinado, ou cando publica un documento que formula como sería axeitado regular a oferta dun produto do sector primario ou mesmo un servizo, quen non comparece, nin presenta contra-propostas, nin propón alternativas, nin comeza a tecer alianzas civís con colegas doutros Estados, simplemente non existe para os que impulsan esas directrices ou regulacións. Directrices e regulacións que non sempre son neutrais, senón que algunha vez veñen inducidas ou abonadas por grupos de presión moi profesionalizados e ben organizados, con presenza permanente en Bruxelas. Dende Galicia debemos actuar de igual xeito para gozar, á súa vez, de **igualdade de armas no complexo proceso de toma de decisións da UE.**

439. Bo indicador do que aquí se refire é a inferioridade de queixas e denuncias formuladas por operadores galegos ante as autoridades da UE por abusos de competidores radicados noutros Estados -subvencións encubertas, medidas de efecto equivalente...-, fronte ás queixas e denuncias en Bruxelas de operadores deses outros Estados que provocan a apertura de expedientes de infracción contra nós. **Unha estratexia puramente defensiva, sen prever medidas ofensivas nun mercado tan competitivo como é o europeo, é de antemán unha estratexia perdedora**, e isto debe comezar a ser interiorizado polas nosas empresas e profesionais, así como polas súas organizacións sectoriais, xa que de non o facer desta forma carecerían da referida igualdade de armas e estarían abocados a perder posicións no mercado interior europeo.
440. Para cambiar esta tendencia tan asentada entre os nosos operadores privados, dende as institucións públicas galegas temos que **mellorar a difusión e a formación no concernente ás políticas públicas europeas**, ao acervo da Unión e, en concreto, aos procedementos normativos e ao dereito substantivo ou material-sectorial da UE.

5.3. Europa extra Unión Europea

441. **Os recursos e enerxías que Galicia pode destinar á Acción Exterior son limitados**, xa non só pola situación económica que vimos atravesando e que comezamos a superar recentemente, senón tamén pola nosa propia escala. Somos unha Comunidade Autónoma de menos de tres millóns de habitantes e cun tecido social sumamente envellecido ao que debemos atender en primeira instancia. Sería pretensioso aspirar a que Galicia desenvolvese grandes iniciativas nos Estados europeos que non forman parte da UE -por ex. Ucraína, Bielorrusia,...-, agás as notables excepcións de Suíza e Noruega. Os Estados orientais pre-adhesión á UE e os territorios cun estatus xurídico-internacional anómalo -como Kosovo- unicamente deberan ser obxecto de posicións reactivas ou de apoio puntual a emprendedores galegos que tomen posicións alí.
442. Nos casos de **Suíza e Noruega** a nosa estratexia merece un especial tratamento pola súa relevancia para os nosos concidadáns neles asentados, ou polo devengo de dereitos pasivos dos que serían acredores ou merecedores, aínda que do mesmo xeito cómpre considerar

o seu peso económico e interese comercial ao contrastar a súa escalas nos ámbitos coa nosa.

443. **Suíza debe renegociar o conxunto das súas relacións coa UE** tras o apoio en referendo á imposición de cotas de entrada a cidadáns da Unión, dentro dunha corrente anti-inmigratoria que dende Galicia non podemos compartir nin aceptar, e que ademais debemos combater buscando aliados rexionais que demanden unha posición máis contundente entre os negociadores europeos perante os helvéticos. Debemos estar pois especialmente vixiantes para que na hipótese de que, *de facto*, os galegos sexan considerados en Suíza como cidadáns de terceiros Estados, Suíza se enfrente a severas medidas de retorsión por parte da UE que a disuadan de dar tales pasos, aínda que unha parte significativa da súa opinión pública se amose paulatinamente máis anti-europea. Entendemos que os prexuízos para a industria helvética poderían ser tan elevados que as súas autoridades haberían de buscar alternativas que garantisen cando menos o *statu quo* da nosa colectividade nos diversos cantóns, como mínimo ao mesmo nivel que os traballadores e profesionais de nacionalidade francesa e alemá que desenvolven as súas actividades laborais ou mercantís de carácter transfronteirizo ou xa como residentes legais na Confederación Helvética.

444. Polo que respecta a **Noruega**, entendemos que **debemos posicionarnos xunto con aqueles operadores que defenden que as vantaxes que Noruega obtén pola súa pertenza ao Espazo Económico Europeo e a súa adscrición ao paraugas defensivo da Organización do Tratado do Atlántico Norte (OTAN-NATO) merecen ofertar unha mellor compensación niveladora dende Noruega**. O feito de que o Fondo Soberano Noruegués sexa un dos maiores investidores institucionais públicos, cun patrimonio xestionado de ao redor de 800.000 millóns de euros -dos cales un 59,6% estaba investido en renda variable, un 37,4% en renda fixa e o 3,1% restante, en activos inmobiliarios. O 1,7% do total do investimento en renda fixa do fondo está investida en bonos soberanos españois³⁷, non debe ser asumido como unha blindaxe en contra dunha maior esixencia e rigor dende a UE, polo escaso que resulta fronte ao poderío económico e xeoestratéxico europeo, que concentra preto do 25% do PIB mundial. Para os intereses galegos, tanto dende a perspectiva pesqueira, naval e de emprego coma de dereitos socio-laborais dos nosos concidadáns ante as empresas desa nacionalidade, sen dúbida sería mellor que Noruega tivese a máis estreita relación coa

³⁷ http://www.elconfidencial.com/mercados/2016-08-17/el-fondo-soberano-de-noruega-aumenta-un-8-1-su-apuesta-por-la-deuda-de-espana_1247888/

UE en tanto non se adhire a ela, pero dado que o historial de rexeitamentos a esta circunstancia nos referenda previos non o fai verosímil a medio prazo. Mentres tanto debemos contribuír nos foros europeos aos que temos acceso a xerar un estado de opinión máis esixente fronte aos sucesivos gobernos do devandito Reino. A UE debe esixir unha solución global á discriminación histórica das autoridades norueguesas contra traballadores europeos sen cobertura social tras traballar para empregadores noruegueses, e dende Galicia debemos influír coordinadamente con outras autoridades públicas á Comisión Europea para que esta manteña a máis firme defensa dos cidadáns europeos afectados, mesmo advertindo das consecuencias lesivas que para Noruega podería ter un arranxo insatisfactorio.

5.4. Latinoamérica: Hispanoamérica e o Brasil

445. A extensión e profundidade dos intereses galegos en Latinoamérica non precisan ser glosadas novamente. Agora ben, debemos ser conscientes de que o noso rol alí, sempre conforme á nosa natureza como españois e cidadáns europeos, debe centrarse máis nos aspectos instrumentais e non se instalar nos meramente sentimentais. **O potencial de crecemento desta rexión**, a pesar das graves carencias estruturais que acumula e dos recentes signos de desaceleración ou recesión económica, convértea nunha **aposta relativamente segura a medio e longo prazo**, permitindo a capitalización das nosas actuacións alí e o aproveitamento das nosas vantaxes competitivas en diversos ámbitos, dende o da empresa ata o da universidade e o I+D+i.
446. No inmediato futuro, a **focalización nas repúblicas con maior seguridade xurídica e, dentro delas, nas provincias ou estados federados con maior estabilidade e percorrido económico por diante, debe ser prioritario**. Por desgraza eses elementos corren certos riscos nas localizacións onde se atopa gran parte da nosa colonia na rexión, onde a aproximación debe ter pois outro enfoque centrado na súa defensa, protección e promoción, para manter vivo o espírito da galegitude nos seus descendentes e preservar os nexos que os unan máis se cabe coa Galicia territorial e o seu pobo.
447. Así **Perú e Colombia, xunto con Chile**, representan alternativas que no pasado non mereceron unha especial atención estratéxica dende Galicia. Isto obedeceu ao sesgo do maior peso emocional da fachada sur-atlántica

do continente, onde se concentra o maior volume dos nosos concidadáns (franja Bos Aires-Río de Janeiro), e dun xeito máis contido no triángulo que une Venezuela-Cuba-México. Non obstante, agora convén considerar de maneira moi particular as opcións de Perú, Colombia e Chile, ao mesmo nivel cando menos que os **Estados costeiros do Sur do Brasil**, a pesar da súa desaceleración inminente. Nestes lugares a presenza de Galicia debe ser considerada un investimento a futuro, e non só no concernente ao terreo económico, senón tamén ao cultural e universitario. Un investimento que beneficiará non só aos galegos residentes na Galicia territorial, senón tamén aos galegos e os seus descendentes asentados en países próximos a eles, que terán dese xeito máis alternativas socioeconómicas na rexión, sen prexuízo de deixar sempre aberta a posibilidade de regresar a Galicia para instalarse nela e emprender novos proxectos empresariais e familiares.

448. Pola súa banda **México** -por algúns encadrado na rexión de Norteamérica- segue sendo unha alternativa a considerar, xa que o seu nivel de seguridade xurídica e a súa especial relación comercial con Estados Unidos e Canadá, xunto coa súa estabilidade macroeconómica durante os últimos anos, compensan sobradamente os riscos que outros factores poden representar. Ademais, a estreita relación promovida dende a Xunta de Galicia coas autoridades federais e estatais mexicanas, que frutificou de forma pública e notoria na cooperación coa firma PEMEX, demostra que esta grande República -de máis de 120 millóns de habitantes e cunha media de idade por baixo dos 28 anos- ofrece enormes oportunidades. Dentro dela, un Estado como **Nuevo León**, con arredor de cinco millóns de habitantes, moi próximo á fronteira con Texas, e con universidades como a Autónoma de Nuevo León ou a de Monterrey, entre outras, pode ser unha opción estratéxica de primeiro nivel para que axentes e actores galegos despreguen unha mesta rede de contactos e iniciativas onde poidan asentarse de forma relevante.
449. Un capítulo aparte merece **Cuba** polas perspectivas que abren as medidas de actualización do modelo económico e os recentes acordos coa Administración norteamericana. Dende o principio do respecto á soberanía nacional cubana, **Galicia debe ofrecerse como país irmán para axudar no desenvolvemento económico e social desa República**. Galicia debe traballar para o achegamento da colectividade galega residente en Cuba, case que 40.000 cidadáns, á realidade cultural e social de Galicia e pola mellora da súa calidade de vida.
450. Galicia debe seguir o proceso de inestabilidade política, económica e social de **Venezuela** e planificar posibles actuacións a prol dos galegos

residentes neste país, máis de 46.000, de xeito fundamental no tocante ao abastecemento de medicamentos e produtos de primeira necesidade, brindando especial atención aos nenos e aos maiores.

5.5. Norteamérica

451. A enorme dimensión territorial e socioeconómica de Estados Unidos, e en certa medida tamén de Canadá, así como a escala dos nosos parámetros en relación cos seus, impoñen que debamos **ser moi selectivos** en canto á área de intervención exterior para gozar de certas probabilidades de éxito. Con estes condicionantes o máis eficiente sería concentrar as actuacións galegas en **Florida**, que é o cuarto Estado máis poboado dos Estados Unidos, con arredor de 20 millóns de habitantes. A súa economía tamén é por PIB a cuarta de Estados Unidos e, en por si, ocuparía o posto décimo noveno entre as economías do planeta. En consecuencia, Florida é un 'global hub' ou nó de interconexión entre Estados Unidos e o comercio internacional, moi interesante para Galicia e onde se está a radicar a comunidade hispana máis dinámica que, en non poucas ocasións, ten raíces galegas entre as colonias cubanas e venezolanas alí instaladas. En canto a estados como **Texas** -preto de 28 millóns de habitantes, que é a segunda potencia económica dentro dos EE.UU., tras California, e ocuparía a posición décimo terceira entre as economías mundiais-, unha aproximación dende o norte de México -Nuevo León podería ser a opción máis realista- abundaría para iniciar contactos exploratorios.
452. Por outro lado debemos estar atentos ao incremento do interese que esperta Galicia en Estados Unidos grazas ao Camiño de Santiago. Os visitantes e peregrinos norteamericanos atraídos polo fenómeno xacobeo están xa entre as cinco nacionalidades foráneas que maior peso teñen nel. Entre eles, o predominio dos católicos é maioritario, polo que concentrar a proxección de Galicia en estados como **Massachusetts**, con case sete millóns de habitantes e máis dun terzo católicos, de ascendencia irlandesa, italiana ou portuguesa, pode ser tan interesante ou máis que **Nova York**, onde o impacto pode ser menor a causa das súas dimensións en relación co potencial que podemos desprezar alí.
453. Dados os parámetros e diversidade da sociedade e a economía estadounidense, **o que non ten sentido é pretender abranguer todo o país** cun mínimo de rigor e probabilidade de retorno. Eses esforzos serían

infrutuosos, xa que requirirían un volume de recursos dos que non podemos dispoñer.

454. No que respecta ás negociacións do Tratado Transatlántico de Comercio e Investimentos (TTIP), Galicia debe defender un resultado favorable aos nosos intereses económicos, co obxectivo de que o acordo non se converta nun traxe a medida das grandes multinacionais, senón que a apertura comercial que propicie xere oportunidades para a crecente proxección exportadora das empresas galegas e se respecten os logros e dereitos do noso *Estado social*.
455. No caso de Canadá, **Ontario** con 13 millóns e medio de habitantes nun territorio que dobra en extensión a toda España, parece a mellor opción para concentrar a acción exterior galega, sen ignorar **Quebec**, que cos seus oito millóns de habitantes e a súa superficie tres veces a de España, xa de por si presenta unhas magnitudes desproporcionadas fronte ás que estamos afeitos en Europa. Certo é que episodios pasados como a crise do fletán puideron deixar un mal recordo, pero o desenvolvemento canadense representa unha oportunidade comercial e de cooperación que non se pode ignorar.

5.6. Norte de África e bacía sur do Mediterráneo

456. Nesta rexión, **os intereses galegos concéntranse en torno a Marrocos, o Sahara Occidental e Mauritania**, fundamentalmente polo que atinxe á cooperación pesqueira e á cooperación para o desenvolvemento. En todo caso, Galicia debe ser solidaria coa defensa dos intereses xeoestratéxicos do conxunto de España e da Unión Europea, onde o mantemento da estabilidade e a seguridade resulta fundamental, máxime vista a convulsión doutros Estados da rexión e as posibles externalidades que esa convulsión poden inducir sobre a ribeira norte e occidental do Mediterráneo. Factores como a inestabilidade en Libia poden chegar a estenderse en parte da rexión e, indirectamente, ameazar os intereses galegos nela.
457. Agora ben, a nosa actuación alí debe respectar a legalidade constitucional, europea e internacional. O precedente da Sentenza 198/2013, do Tribunal Constitucional, do 5 de decembro de 2013, resolve calquera veleidade en canto a unha hipotética negociación bilateral coas

autoridades públicas da zona en materia pesqueira (38), á marxe da iniciativa estatal ou, propiamente, da Unión Europea, a teor dos Tratados polos que os Estados membros lle atribúen o exercicio da correspondente competencia negociadora.

5.7. África subsahariana: África lusófona e Guinea Ecuatorial

458. Nesta rexión os intereses galegos tamén están fundamentalmente concentrados no ámbito pesqueiro e de cooperación para o desenvolvemento. Non obstante, tal como se destacou ao tratar a máis estreita integración con Portugal e o especial papel que debe xogar Galicia como ponte co resto de España, **debemos comezar a intensificar a cooperación con Cabo Verde, Guinea-Bissau, Angola, Mozambique e São Tomé e Príncipe, así como con Guinea Ecuatorial**, sempre en liña coas directrices marcadas pola diplomacia española, actuando de forma leal e plenamente coordinada.

459. Con **Cabo Verde** vimos mantendo xa unha prolífica cooperación, que se traduce na participación de actores empresariais galegos nos campos da transformación e comercialización dos produtos do mar, en materia naval e no desenvolvemento turístico, sendo ademais moi relevante a actuación en materia de cooperación institucional coa Xunta de Galicia e a do Fondo Galego de Cooperación e Solidariedade. **Iniciativas análogas deberán manterse con São Tomé e Príncipe, así como con Guinea Bissau.**

460. **Angola e Mozambique** representan nestes momentos dous grandes oportunidades de investimento -non exentas de riscos- en proxectos produtivos para empresarios galegos, pero tamén para abrir novos mercados aos nosos bens e servizos. En caíquera caso, as iniciativas galegas deberán tomar en consideración as dimensións xeográficas e

³⁸ Pleno. Sentenza 198/2013, do 5 de decembro de 2013. Conflicto positivo de competencia 534-2004. Formulado polo Goberno da Nación respecto do acordo suscrito o 21 de setembro de 2003 polo Conselleiro de Agricultura e de Pesca do Goberno Vasco e o Ministro de Pesca e de Economía Marítima da República Islámica de Mauritania. Competencias sobre relacións internacionais e pesca: acordo que vulnera a competencia exclusiva do Estado para celebrar tratados internacionais (STC 165/1994). BOE Núm. 7 Mércores 8 de xaneiro de 2014 Sec. TC. Páx. 45.

Fallo: : Estimar el conflicto de competencia y declarar que la titularidad de la competencia controvertida corresponde al Estado. En consecuencia, el acto del Consejero de Agricultura y Pesca del Gobierno de la Comunidad Autónoma del País Vasco por el que suscribió un acuerdo —denominado *procès verbal*— en materia de pesca con la República Islámica de Mauritania el 21 de septiembre de 2003 vulnera el orden de competencias establecido en la Constitución.

demográficas de ambos os dous países para tentar establecer alianzas con empresarios da nosa Eurorrexión e de todo Portugal, así como con emprendedores locais *in situ*.

461. Só **Angola** ten unha dimensión xeográfica practicamente 2,5 veces superior a toda España, aínda que segundo o censo realizado en 2014 a súa poboación podería roldar os 24 millóns de habitantes. Ao redor de 2/3 dos seus nacionais son menores de 25 anos, e a media de idade dos angolanos é de só 18 anos -recordemos que a media de idade de Galicia é de case 46 anos-. A taxa de fecundidade en Angola é de 5,3 fillos por muller, mentres que Galicia leva décadas estancada en 1 ou 1,1 fillos por muller. Deste xeito, aínda que na actualidade haxa moitos riscos que encarar, Angola atesoura grandes potencialidades de desenvolvemento moi interesantes para nós.
462. Pola súa banda, **Mozambique** ten un volume de poboación moi similar ao de Angola, pero cun censo mesmo máis novo -a súa media de idade é de 17 anos-, a pesar de ter unha fecundidade tan só unha décima inferior á angolana. Non obstante, a gran diferenza entre ambos os dous países lusófonos encóntrase no PIB per cápita medido en paridade de poder adquisitivo: 1.200\$ por mozambicano fronte a 7.200\$ por angolano, segundo datos de 2014. Para ter un referente comparativo, o mesmo parámetro español foi de 33.700\$ nese ano. Por conseguinte, a alternativa angolana parece máis razoable dende unha mera perspectiva económica a medio prazo.
463. De tal maneira, considerando as dimensións e, sobre todo, o potencial de crecemento de ambos os dous países no ámbito da lusofonía, é de aprezo a importancia de que **Galicia comece a posicionarse neles coas súas vantaxes competitivas**. Así, unha estratexia específica para ambos os dous podería consistir en ofrecer a nacionais destes países cursar estudos universitarios en Galicia de interese para o seu desenvolvemento endógeno, como poderían ser os relacionados coas enxeñarías de minas, agrícola, agroalimentaria, forestal, ou graos como veterinaria, entre outros a determinar coas autoridades locais. Os custos desta formación poderían ser compartidos entre financiadores locais, empresas galegas interesadas en investir nos devanditos países, as universidades implicadas, a cooperación galega para o desenvolvemento ou, no seu caso, española, e recursos adicionais europeos. A **implicación de universidades portuguesas** tamén podería reforzar esta iniciativa e darlle o sesgo eurorrexional que nos caracteriza e diferencia fronte a outras opcións dentro de Europa.

5.8. Oriente Medio, Asia-Pacífico e outras áreas xeográficas

464. Novamente as consubstanciais restricións de escala de Galicia ante a súa Acción Exterior **nestas vastas e superpoboadas rexións do planeta obrígnanos a ser singularmente selectivos**, máxime considerando a tamén ampla extensión das restantes rexións nas que xa temos evidentes intereses, ademais de afinidades e atinadas opcións de obtención de resultados segundo os criterios máis ortodoxos de eficiencia.
465. **A limitación de recursos públicos require unha mínima concentración destes nos obxectivos xeográficos máis precisos posibles.** Así, **abrir unha vía de cooperación institucionalizada e estable con universidades e centros de investigación israelís** que traballen en liñas de investigación e desenvolvemento compatibles ou afíns coas desenvolvidas polos seus equivalentes en Galicia sería de especial interese. Sendo un pequeno país, Israel demostrou que se poden obter grandes resultados mediante a especialización, a excelencia e a eficiencia no investimento do capital en I+D+i. Asimilar esa cultura xerencial para aspirar a obter resultados crecentes en Galicia pode ser de especial interese para nós. Por outra banda, o achegamento a Israel presenta grandes oportunidades para pechar o ciclo do turismo cultural e relixioso que pode interesar a mercados extra-europeos, como o norteamericano ou o brasileiro. Do mesmo xeito, a extensión destas prácticas orientadas aos resultados pode permitírnos **ampliar a colaboración turística a Palestina**, e contribuír deste xeito dende Galicia, aínda que sexa modestamente, a incentivar o desenvolvemento endógeno desta actividade económica entre os palestinos, fuxindo da simple axuda humanitaria e creando oportunidades reais e sostibles de emprego e negocio para a atribulada poboación palestina. O crecemento económico e o clima de cooperación construtiva é ademais o mellor substrato para edificar unha paz duradeira, o que resulta especialmente necesario alí, cunha taxa de fecundidade que, aínda que descendeu dende os 6 fillos/muller en 1997 aos 4,1 en 2011-2013, é moi elevada vistas as escasas oportunidades de crecemento económico autónomo que ten a súa nova poboación (39).

³⁹ Palestinian Central Bureau of Statistics:
<http://www.pcbs.gov.ps/site/512/default.aspx?tabID=512&lang=en&ItemID=1292&mid=3171&wversion=Staging>

466. En canto á **rexión Asia-Pacífico**, polas súas dimensións xeográficas, demográficas e económicas así como pola escasa relación previa con actores e axentes galegos -agás no caso de Filipinas-, **imponse igualmente a concentración de iniciativas**, sen prexuízo do compromiso de apoiar e avalar a aqueles actores e axentes que emprendan actividades en países da devandita rexión aproveitando determinadas vantaxes competitivas ou oportunidades moi singulares. Falar dunha estratexia propia de Galicia para o conxunto da India, a República Popular China ou, mesmo, o Pacífico anglo, resultaría temerario, cando a propia España e, mesmo a UE, quedan curtas en canto á dimensión previa para tentar abordar todos os espazos e sectores en xogo. Seguir e estimular as prospeccións que realicen axentes como o IGAPE, ou actores civís como o Instituto Galego de Análise e Documentación Internacional (IGADI), con acreditada experiencia e reputación neste ámbito, serían as opcións máis sensatas dende Galicia, sen desbotar a posibilidade de accións puntuais alí onde xurdan oportunidades previamente avaliadas polos expertos destas entidades, entre outras que poderían pronunciarse.
467. O emerxente peso que a rexión Asia-Pacífico está consolidando na configuración xeopolítica global destas primeiras década do século XXI, implicaría para Galicia a aposta por unha estratexia ampla e sensata, determinada polas súas características de territorio económico periférico pero non menos estratéxico pola súa localización atlántica. Nesta visión, Galicia acada notables intereses nos **sectores marítimo, industrial e de turismo**.
468. Neste ámbito, **China** merece un apartado específico. China é a segunda potencia económica a nivel mundial. Un elemento imprescindible que debe persuadir a Galicia á hora de aproveitar as oportunidades que se presentan en materia de **investimento** pero tamén de colaboración institucional. China é un actor ascendente que inevitablemente marcará un curso importante na política global das próximas décadas. Nesta perspectiva, Galicia debe observar con atención as iniciativas e instrumentos de relación que dende Beijing se impulsan cara Occidente. Entre outras, salientan as súas estratexias de comercio e de investimentos determinadas polas Rutas da Seda entre Oriente e Occidente. Galicia pode constituírse como un epicentro estratéxico relevante.
-

469. Pero este foco en China non debe necesariamente limitarse ao ámbito económico. **Relacións de carácter cultural, de intercambio universitario, de cooperación académica e de atracción turística**, cobran relevancia nesta visión. Galicia require dunha planificación que permita adquirir un valor cualitativo para a súa acción exterior neste país. Polo tanto, unha "estratexia chinesa para Galicia" resulta pertinente e imprescindible. Esta estratexia debe igualmente recrear a aproximación a un visible "mundo chinés" existente na zona do Sueste asiático. Salienta Hong Kong como importante centro financeiro. Pero tampouco se debe igualmente esquecer a presenza de Taiwán. Este acercamento require dunha visión plural e sensata, desprovista de clichés políticos e ideolóxicos que compliquen a súa viabilidade.
470. Tanto coma o epicentro estratéxico en China, Asia-Pacífico é outro escenario que pode compatibilizarse con aproximacións cara á India. Xunto con China, a **India** é membro dos BRICS (o Brasil, Rusia, a India, a China e Suráfrica), aspecto que lle outorga un peso estratéxico na configuración da nova arquitectura xeopolítica global.
471. A ampliación deste radio de actuación cara Asia-Pacífico implica igualmente observar o **ascenso de economías emerxentes** de enorme relevancia estratéxica. Destacan os recentes contactos por parte da Xunta de Galicia, a través do conselleiro de Economía, Emprego e Industria, cos representantes diplomáticos de Indonesia, Tailandia, Vietnam, Filipinas, Nova Zelandia e Australia, a través dun encontro en Santiago de Compostela. Nestas xuntanzas tamén participaron representantes gobernamentais de Afganistán, Irán e Kazajstán, ampliando as expectativas de actuación cara Asia Central e o Golfo Pérsico. Tras estes encontros, acordouse o estreitamento de relacións comerciais e de busca de investimentos en Asia-Pacífico. Para Galicia, estas relacións abranguen diversas áreas de negocios nas que sobresaen o granito, a madeira, o agro e o sector alimentario, a pesca e a acuicultura, o téxtil, a automoción, as enerxía renovables, a maquinaria e os produtos farmacéuticos. Igualmente, debe observarse con atención a potencialidade destes países de Asia-Pacífico e do Sueste asiático en I+D, que poden ser aproveitados por Galicia para capacitación e innovación nas novas tendencias de desenvolvemento da economía global.
472. Este escenario complétase con outros mercados relevantes en países con apostas innovadoras en materia tecnolóxica que Galicia debe observar con atención, como os citados Corea do Sur e o Xapón, pero tamén Malaisia e Singapur.

473. Por conseguinte, vista a evolución das actuacións previas en tan extensa rexión do planeta, se cadra o máis útil sexa concentrarmos en certas áreas e actividades a desenvolver en **Corea do Sur e o Xapón**, aproveitando á súa vez as sinerxias para captar turismo mesmo máis cualificado. No caso de Corea do Sur, preto do 8% dos seus case 50 millóns de habitantes decláranse católicos, e preto de 1/3 da poboación é cristiá, polo que fenómenos como a peregrinación xacobeá aínda ten marxe de crecemento alí. De igual modo, o interese nipón por cooperar connosco a través do irmandamento con rutas como o Camiño Kumano Kodo ou a ruta Shikoku Henro, poden ser vías de entrada para estender a cooperación aos ámbitos científico-técnicos, dende a oceanografía ata a mellora na comercialización de produtos agro-pesqueiro-alimentarios, e dende a industria da automoción ata a mellora na eficiencia da industria naval. A recente presenza do herdeiro do trono nipón e do seu primeiro ministro en Galicia testemuñan que xa hai unha base para afondar nunha máis frutífera relación económica.
474. Sendo o horizonte da EGAEX o período post-2020, debe atenderse o feito de que Asia-Pacífico e o Sueste asiático irán progresivamente concentrando un peso cada vez máis relevante na xeopolítica global para as próximas décadas. Isto implica considerar o presumible traspaso de poder do tradicionalmente hexemónico eixo atlántico e eurocéntrico cara Asia-Pacífico. Nesta composición da nova arquitectura global, a acción exterior galega require dunha estratexia racional, sensata e acorde coas súas particularidades e capacidades..

6. Intersección de prioridades sectoriais e xeográficas: prevaenza e concentración

475. Coa información recompilada e atendendo ás prioridades sectoriais e xeográficas apuntadas por todos os provedores de propostas a esta Estratexia, **resulta axeitado resumir nun cadro de dobre entrada as devanditas prioridades**. Deste xeito poderán artellarse intervencións de apoio mutuo entre os diversos actores e axentes da Acción Exterior galega, e non só no ámbito da Administración autonómica, concentrando por exemplo nun período temporal determinado e nun país ou rexión concretos todas as intervencións previstas para o devandito país durante o **período cuadrienal** que *-a priori-* constitúe o horizonte cronolóxico

desta Estratexia, mentres non se proceda á súa revisión atendendo a circunstancias internacionais imprevisibles, e sempre nos termos previstos polo Decreto 178/2015, do 26 de novembro, polo que se regula a acción exterior da Comunidade Autónoma de Galicia.

476. Deste xeito, **visualizando e priorizando as iniciativas, poden obterse réditos crecentes para o conxunto da nosa Comunidade Autónoma.** En primeiro lugar, dada a limitación de recursos, o impacto en destino será maior que mediante intervencións e visitas esporádicas, illadas ou debilmente imbricadas. Impacto tanto a nivel institucional, respecto das autoridades públicas do país obxectivo de destino, como económico e social, respecto dos axentes e actores privados galegos cara aos seus homólogos relevantes do mesmo país obxectivo. En segundo lugar, a concentración temporal e de recursos público-privados galegos pode contribuír a unha significativa contención dos custos unitarios de cada actuación pero, sobre todo, a abrir novas oportunidades que actuando de modo illado nunca se presentarían axeitadamente.
477. No cadro Anexo de *priorización de áreas xeográficas e sectoriais* pode comprobarse como **o determinante é o total de impactos formados pola converxencia entre unha área sectorial determinada e un país obxectivo ou unidade xeográfica concreta.** A máis impactos, maior será o grao de primacía no que atinxe a planificar a debida concentración de esforzos. Esforzos aos que deben contribuír todos os departamentos, administracións públicas galegas, actores e axentes implicados dunha maneira máis estreitamente coordinada. Esta coordinación -que nunca debe supoñer unha alteración da avaliación *ex ante* que realicen os máis directos responsables sectoriais de cada área- residenciarase no departamento da Xunta de Galicia que en cada momento concentre a interlocución institucional máis cualificada co Ministerio de Asuntos Exteriores y de Cooperación e asuma a meirande parte da responsabilidade na Acción Exterior no seo da Administración autonómica, que ao día da aprobación da presente Estratexia é a Vicepresidencia da Xunta de Galicia, na que se encadra a Dirección Xeral de Relacións Exteriores e coa Unión Europea.
478. Como é natural, **o cadro de interseccións sectoriais e xeográficas pode verse condicionado nun instante dado por factores externos fortuítos ou imprevisibles e fóra do noso control,** como serían crises diplomáticas sobrevidas, acordos de Nacións Unidas ou da Unión Europea que condicionen os contactos con certas autoridades foráneas, crises económicas asimétricas, baleiros de poder noutros países, ou calquera outro imponderable. Planificar a acción exterior é, nisto,

significativamente máis complexo que facelo sobre unha política pública netamente doméstica, cuxos factores son menos volátiles e xeralmente máis dependentes de condicionantes estrita ou maioritariamente internos -infraestruturas, investimentos, servizos sociais, política fiscal,... -.

479. Á vista da información do cadro **sería moi útil reorganizar os métodos de cooperación administrativa**, pasando de pivotar sobre a complementariedade entre as materias afíns que corresponden a cada departamento, a pivotar sobre a **proxección exterior como un todo harmónico**. Dito noutros termos e como exemplo, a priori os responsables de asuntos pesqueiros no exterior poden non ter moita tradición de planificar as súas iniciativas xunto aos responsables do sector turístico e a galeguidade, pero nalgún destino determinado podería ser moi proveitoso para eles mesmos, e para Galicia en tanto que unidade política, pautar as ofertas, contactos ou encontros baixo unha máis estreita coordinación, concentrando todo o esforzo nun lapso de tempo máis acoutado. Ademais da Axenda de I+D+i, a EGAEX prestará especial atención nas súas prioridades sectoriais aos compromisos en eficiencia enerxética, cambio climático e impacto ambiental e a participación de Galicia nas organizacións internacionais que incidan nas competencias autonómicas: OCDE, Consello de Europa (CPLR, GIE, Comisión Venecia, GRECO, etc.), UNESCO, UNCTAD, UNHABITAT, UNWOMEN,...

Área regional/Área sectorial	Políticas públicas europeas	Acción institucional de carácter estratégico	Comercio exterior	Capación de inversión	Promoción de turismo	Fomento de inversión no exterior	Cooperación marítima pesquera	Cooperación agrícola	Cooperación en I+D+i	Promoción da lingua galega	Promoción e cooperación cultural	(cooperación universitaria	Galegidade e acción social exterior	Cooperación para o desenvolvemento	Achegas demográficas
Portugal	X	X	X												
Unión Europea	X	X													
Francia	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Alemania	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
BENLUX	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Irlanda	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Reino Unido	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Polonia	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Suiza	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Noruega	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Finlandia	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Suecia	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Rusia	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Israel	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Turquia	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Emiratos	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Canadá	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Ontario	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Quebec	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Estados Unidos	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Massachusetts	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Texas	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Florida	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
México:	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Nuevo León Mex.	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
México	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Cuba	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Rep. Dominicana	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Guatemala	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Honduras	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
El Salvador	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Nicaragua	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Panamá	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Colombia	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
R. B. de Venezuela	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Ecuador	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Peru	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
R. F. do Brasil	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Brasil sul	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Bolivia	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Chile	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Paraguay	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Argentina	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Uruguay	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Marrocos	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Mauritania	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Cabo Verde	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Gumé Bissau	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Sao Tomé e Príncipe	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Guinea Ecuatorial	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Angola	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Namibia	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Mozambique	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Asia Pacifico	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

7. Revisión e Avaliación da EGAEX

480. **A revisión da EGAEX está presidida por un principio de flexibilidade**, que obedece á propia natureza da Acción Exterior autonómica, considerada como unha política pública dotada de trazos e características propias, que a diferencian en canto á súa previsibilidade e certeza respecto das clásicas políticas públicas sectoriais. Por iso, e pola transversalidade desta materia, o Decreto 178/2015, do 26 de novembro, polo que se regula a acción exterior da Comunidade Autónoma de Galicia -DRAEX-, establece no seu artigo 10:

“Artigo 10. Revisión da Estratexia galega de acción exterior

1. Por proposta motivada dun terzo dos membros do CAEX, e tras a súa deliberación e votación, a Xunta de Galicia deberá avaliar a necesidade de iniciar a revisión da estratexia vixente para adaptala a un novo contexto, logo do informe do centro directivo en que se encadren as competencias fundamentais de acción exterior.
2. De forma ordinaria, con polo menos seis meses de antelación a que expire o prazo de vixencia previsto da estratexia en curso, o centro directivo en que se encadren as competencias fundamentais de acción exterior iniciará os trámites de revisión desta.
3. En tanto non sexa aprobada unha nova estratexia, o Consello da Xunta de Galicia poderá prorrogar a que estiver vixente, por períodos que oscilarán entre seis meses e un ano, ata que se poida aprobar con todos os trámites indispensables a nova estratexia. Se o executivo autonómico estiver en funcións, entenderase prorrogada tacitamente a estratexia en vigor por un período de seis meses, dentro do cal o novo executivo poderá prorrogala, pola súa vez, ata que se formalice unha nova estratexia galega de acción exterior.”

481. Deste xeito, **non existe un imperativo normativo que determine un rixido prazo límite de aplicación da EGAEX**. Este criterio flexible e dinámico resulta ademais lóxico á vista do cambiante do ámbito internacional. Porén, **isto non obsta que resulte necesario e ata recomendable marcarse un prazo de implementación**, máxime á luz do consenso básico perseguido sobre as materias e obxectivos fixados na EGAEX. Ademais, neste momento, hai un factor principal e outro subsidiario que aconsellan fixar un prazo certo de referencia. **O factor principal é a culminación da folia de ruta por excelencia aprobada pola UE, coñecida como Estratexia 2020**. O subsidiario é a aprobación do **Plan Estratéxico de Galicia**, entroncado con aquela, que tamén ten o seu horizonte no exercicio 2020. Con todo, moitas das propostas establecidas na EGAEX aspiran a fixar a ruta para **actuacións que proseguirán ou frutificarán máis alá de 2020**. Un suposto paradigmático é o que atinxe ás actuacións precisas para obter o mellor resultado negociador posible no seo da UE cara ao marco financeiro plurianual europeo que podería estenderse ata 2027 ou, mesmo ata 2030, vistos os precedentes existentes. Outro suposto, xa máis xenérico, pode ser o que concirne ás xestións para posicionar a Galicia como engarzamento natural e privilexiado entre Portugal e España, e entre a lusofonía e a comunidade de nacións de lingua española.
482. Así, a EGAEX aquí plasmada debe poñerse como **límite formal de implementación o 31 de decembro de 2020**, sen prexuízo de que houbera que acudir ás previsións dinámicas incorporadas no artigo 10 do antedito Decreto, ou alternativamente á súa prórroga nos termos previstos polo DRAEX.
483. Con todo, tamén resulta conveniente formularnos **diversos escenarios nos que conviría activar os mecanismos de reforma da EGAEX**, sempre considerando a experiencia pasada. Eses escenarios serían:
- a) Contracción do PIB galego en máis dun 2% durante un exercicio económico.
 - b) Contracción do PIB dalgún dos tres principais socios comerciais de Galicia no exterior en máis dun 2% durante dous exercicios económicos consecutivos.
 - c) Aprobación por España, a Unión Europea ou Nacións Unidas de resolucións ou directrices que inclúan medidas de embargo comercial e/ou ruptura de relacións diplomáticas que afecten a países obxectivo da Acción Exterior galega.

- d) Resolución do Parlamento de Galicia que manifeste a conculcación grave e reiterada das normas básicas en materia de Dereitos Humanos, ou de hostilidade cara á Comunidade galega nun país obxectivo da nosa Acción Exterior.
 - e) Estado de guerra entre España e os seus aliados cun país obxectivo da Acción Exterior galega.
484. En tales supostos, o Consello galego de Acción Exterior (CAEX), así como en calquera outros moi cualificados que este considerase oportunos, debera **poñer en marcha os mecanismos de revisión** xuridicamente previstos, anticipando os debidos estudos e informes o centro directivo da Xunta de Galicia que tivera encomendadas nese momento as competencias básicas e institucionais en materia de Acción Exterior.
485. Finalmente, consideramos necesaria unha **avaliación anual da Estratexia Galega de Acción Exterior (EGAEX)**, co obxectivo de definir con precisión os logros acadados e aqueles retos e desafíos pendentes para a acción exterior da nosa Comunidade Autónoma. Neste senso, prevese unha reunión anual do Consello galego de Acción Exterior (CAEX), onde se someterá o cumprimento da EGAEX á revisión e votación dos membros do CAEX. Así mesmo, o Goberno galego comparecerá no Parlamento unha vez por ano para informar e explicar o grao de cumprimento, obxectivos acadados, as obrigas e os retos de futuro derivados desta Estratexia, convencidos de que o deseño básico da Acción Exterior da nosa Comunidade Autónoma debe fundamentarse no máis amplo consenso posible, alén da coxuntura política concorrente. En todo caso, para a mellor e máis clara comprensión, tanto no ámbito interno das institucións autonómicas, coma por parte da cidadanía, o balance recollido nesta estratexia, a rede de actores implicados, os ámbitos sectoriais, xeográficos e institucionais analizados serán sintetizados nun informe executivo final da EGAEX, que propondrá coa máxima concreción a visión da Acción Exterior de Galicia, as súas prioridades, os axentes implicados na execución, a programación e recursos a mobilizar, co horizonte do 31 de decembro de 2020, data límite formal de implementación da EGAEX. A programación terá carácter anual, mais a axenda coa UE deberá recoller compromisos semestrais. As actividades de acción e promoción exterior da Xunta de Galicia e do Parlamento serán obxecto de información pública. A EGAEX e os informes de seguimento estarán dispoñibles no Portal de transparencia e Goberno aberto.

ANEXO

REDES EXTERIORES DA XUNTA DE GALICIA

REDE INSTITUCIONAL

- Bruxelas: Fundación Galicia Europa.
- Bos Aires: Delegación da Xunta de Galicia.
- Montevideo: Delegación da Xunta de Galicia.

REDE COMERCIAL

Rede PEXGA -*Plataformas Empresariais no Exterior de Galicia*- e antenas do IGAPE:

- O Brasil.
- A China
- Colombia.
- Os Estados Unidos.
- Marrocos.
- México.
- O Perú.
- O Reino Unido.
- Rusia.

CENTROS DE ESTUDOS GALEGOS NO EXTERIOR

http://www.lingua.gal/o-galego/proxectalo/centros-de-estudos-galegos	
ALEMAÑA	Berlín Kiel Heidelberg Leipzig
O BRASIL	São Paulo Niteroi (Federal Fluminense) Río de Janeiro Salvador de Bahía
CROACIA	Zadar
OS ESTADOS UNIDOS	Nova York
FINLANDIA	Helsinki
FRANCIA	París
HUNGRÍA	Budapest
ITALIA	Padua Perugia Roma
IRLANDA	Cork
POLONIA	Cracovia Varsovia
PORTUGAL	Algarve Braga (Minho) Lisboa (Nova)
O REINO UNIDO	Bangor (Wales) Oxford
RUSIA	San Petesburgo
SUÍZA	Zurich

CENTROS GALEGOS NO EXTERIOR

PAIS	DENOMINACIÓN	LOCALIDADE	PROVINCIA/ESTADO	Σ CENTROS GALEGOS
Alemaña	Asociación Cultural Galega de Hamburgo e.V.	Hamburgo	Hamburgo	
Alemaña	Centro Cultural Galego de Cuxhaven e. V.	Cuxhaven	Baixa Saxonia	
Alemaña	Centro Cultural Galego de Frankfort del Meno e. V.	Frankfurt Am Main	Hesse	
Alemaña	Centro Cultural e Deportivo Galicia Emigrante 1972 e. V.	Gütersloh	Nordrhein-Westfalen	
Alemaña	Centro Galego de Hannover e. V.	Hannover	Baixa Saxonia	
Alemaña	Centro Galego de Nürnberg e. V.	Nürnberg	Baviera	
Alemaña	Círculo da Cultura Galega e Cabaleiros de Santiago, e. V.	Nuremberg	Bayern	
Alemaña	Club Galicia de Bonn, e. V.	Bonn	Renania do Norte-Westfalia	
Alemaña	Coordinadora Federal das Asociacións Galegas en Alemaña, e. V.	Nürenberg	Bayern	
Alemaña	Grupo Cultural Galego de Troisdorf e. V.	Troisdorf	Nordrhein-Westfalen	
Alemaña	Peña Galega de Múnic e. V.	Múnic	Baviera	
Alemaña	Sociedade Galega Deutsch-Spanische Vereinigung e. V.	Sindelfingen	Baden-Wurttemberg	
CENTROS GALEGOS EN ALEMAÑA				12

Andorra	Asociación Cultural Casa de Galicia	Andorra Vella	Andorra	
CENTROS GALEGOS EN ANDORRA				1
Arxentina	Agrupación Cultural Galega A Curuxa	Avellaneda	Bos Aires	
Arxentina	Agrupación Galicia (Pro-Centro Galego)	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Agrupación Galego-Arentina "Breogán" (Pro-Centro galego)	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Agrupación Veciños de Pontearreas en Bos Aires	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Asociación Benéfica Cultural do Partido de Corcubión	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Asociación Casa de Galicia	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Asociación Centro Betanzos	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Asociación Centro Galego de Río Gallegos - Mutualidade	Río Gallegos	Santa Cruz	
Arxentina	Asociación Centro Partido de Carballiño	Vicente López	Bos Aires	
Arxentina	Asociación Civil "Bisbarra do Deza" Lalín de Bos Aires	Bos Aires	Bos Aires	
A Arxentina	Asociación Civil Centrc Galego de Xubilados e Pensionados da República Arxentina	Avellaneda	Bos Aires	
Arxentina	Asociación Civil Galega Fillos do Porto do Son	Avellaneda	Bos Aires	
Arxentina	Asociación Civil Fillos do Concello de Boiro	Avellaneda	Bos Aires	
Arxentina	Asociación Civil Os Gromos	Bos Aires	Bos Aires	

Arxentina	Asociación Civil Sociedade de Nativos do Concello de Cambados	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Asociación Civil Unión Fillos do Grove	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Asociación Civil Unión Residentes de Outes	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Asociación Cultural e Recreativa Rairiz de Veiga	Paso del Rey	Bos Aires	
Arxentina	Asociación de Empresarios da Galegos da Arxentina (AEGA)	Balvanera - Once (Cidade Autónoma de Bos Aires)	Bos Aires	
Arxentina	Asociación de Moraña	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Asociación de Oleiros, Mutual, Cultural e Recreativa	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Asociación de Residentes de Salvaterra de Miño na República Arxentina	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Asociación Botando Raíces	Lanús Oeste	Bos Aires	
Arxentina	Asociación Española de Socorros Mutuos	Bragado		
Arxentina	Asociación Española de Socorros Mutuos de Puerto San Julián	Puerto de San Julián	Santa Cruz	
Arxentina	Asociación Galega Residentes de Mos de Mutualidad, Cultura e Recreo	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Asociación Galega "O Cruceiro de Vila Galicia"	Lomas de Zamora	Bos Aires	
Arxentina	Asociación Galega "Rosalia de Castro"	Cipolletti	Río Negro	

Arxentina	Asociación Galega de Xubilados e Pensionados e Españois da Terceira Idade Residentes na Arxentina	Temperley - Lomas de Zamora	Bos Aires	
Arxentina	Asociación Galega de Río Negro "Morriña"	General Roca	Río Negro	
Arxentina	Asociación Fillos de Buján	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Asociación Fillos de Zas	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Asociación Madrynense Casa de Galicia Voces da Nosa Terra	Porto Madryn	Chubut	
Arxentina	Asociación Mutua Casa de España en Tandil	Tandil	Bos Aires	
Arxentina	Asociación Mutua de Cultura Oza dos Rios	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Asociación Mutua Residentes de Vigo	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Asociación Residentes do Concello de Ribeira	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Asociación Residentes do Distrito de Rodeiro en Bos Aires Axuda Mutua e Repatriación	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Asociación Social e Cultural Santa Comba de Xallas en Bos Aires	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Asociación Unión do Partido Xudicial de Ordes Cultural e Recreativa	Valentín Alsina	Bos Aires	

Arxentina	Asociación Unión Residentes de Fragas en B.S. Aires de Beneficencia e Socorros Mutuos	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Asociación Unión Residentes do Concello de Carbia en Bos Aires	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Asturgalega (Casa da Cultura Asturiana e Galega)	Lanús	Bos Aires	
Arxentina	Audición Percorrendo España	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Casa Coirós en Bos Aires, Asociación Cultural e Mutualista	Avellaneda	Bos Aires	
Arxentina	Casa de Galicia de Concordia	Concordia	Entre Ríos	
Arxentina	Casa de Galicia de Córdoba	Córdoba	Córdoba	
Arxentina	Casa de Galicia do Nordés de Chubut	Trelew	Chubut	
Arxentina	Casa de Palas de Rei	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Centro Arzuán Melidense	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Centro Cultural do Partido da Estrada	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Centro Cultural Padronés Asociación Civil	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Centro Español de Sada e os seus Contornos	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Centro Galicia de Bos Aires, Cultura, Social e Deportivo	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Centro Galicia de Residentes Españois Tierra del Fuego	Ushuaia	Tierra del Fuego	

Arxentina	Centro Galicia de San Juan	San Juan	San Juan	
Arxentina	Centro Galego Aconcagua	Mendoza	Mendoza	
Arxentina	Centro Galego Asociación Mutual, Cultural e Recreativo	Rosario	Santa Fe	
Arxentina	Centro Galego de Avellaneda	Avellaneda	Bos Aires	
Arxentina	Centro Galego de Azul	Azul	Bos Aires	
Arxentina	Centro Galego de Bahía Blanca	Bahía Blanca		
Arxentina	Centro Galego de Bos Aires - Mutualidade - Cultura - Acción Social	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Centro Galego de Confraternidade Hispano Arxentina de Tandil	Tandil	Bos Aires	
Arxentina	Centro Galego da Pampa	Santa Rosa	A Pampa	
Arxentina	Centro Galego da Plata	A Plata	Bos Aires	
Arxentina	Centro Galego de Mar de la Plata	Mar de la Plata	Bos Aires	
Arxentina	Centro Galego de Neuquén "A Nosa Terra" Asociación Civil	Neuquén	Neuquén	
Arxentina	Centro Galego de Santa Fe	Santa Fe	Santa Fe	
Arxentina	Centro Galego de Socorros Mutuos de Comodoro Ribadavia, Cultural e Deportivo	Comodoro Ribadavia	Chubut	
Arxentina	Centro Galego do Partido de Xeneral Sarmiento	José C. Paz	Bos Aires	
Arxentina	Centro Galego Sociedade Mutual	Campana	Bos Aires	

Arxentina	Centro Lalín, A Golada e Silleda de Galicia en Bos Aires, Social, Cultural e Recreativo	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Centro Noia Rianxo Asociación Civil	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Círculo Social Val Miñor de Galicia en Bos Aires	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Club Tinetense Residencia Asturiana	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	España Nosa	Lanús	Bos Aires	
Arxentina	Federación Asociacións Españolas	Rosario	Santa Fe	
Arxentina	Federación de Asociacións Galegas da República Arxentina	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Federación de Sociedades Españolas	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Federación Unión de Asociacións Galegas da República Arxentina	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Fisterra en América	Avellaneda	Bos Aires	
Arxentina	Fundación Galicia América	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Fundación Galicia Saúde	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Fundación Manuel Puente González	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Fundación Muller, Paz e Desenvolvemento	Córdoba		
Arxentina	Fundación Xeito Novo de Cultura Galega	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Galicia Hoxe	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Galicia Sempre	Lanús	Bos Aires	

Arxentina	Fillos de Arantey e Centro Vilamarín Peroxán Mutual, Cultural e Recreativa	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Fogar Galego para Anciáns	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Fogar para Anciáns - Hospital Español	Temperley	Bos Aires	
Arxentina	Hospital Español - Soc. Española de Beneficencia	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Instituto de Estudos Galegos - Universidade de Belgrano	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Xuventude Viana, Trives e Valdeorras, Asociación Cultural, Social e Recreativa	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Lembrando a Galicia - Programa Radial	Avellaneda	Bos Aires	
Arxentina	Peña Galega "Manuel Murguía"	Santa Fe	Santa Fe	
Arxentina	Residentes do Grove en Bos Aires	Pyñeiro - Avellaneda	Bos Aires	
Arxentina	Ribadumia, Casa Galega de Cultura en Bos Aires Asociación Civil	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Sociedade de Nativos de Concello de Vilagarcía de Arousa	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Sociedade Española de Socorros Mutuos	Río Cuatro		
Arxentina	Sociedade Mutual de Residentes da Pobra de Brollón	Temperley	Bos Aires	
Arxentina	Sociedade Parroquial de Vedra de Mutualidade e Cultura	Bos Aires	Bos Aires	

Arxentina	Sociedade Residentes do Municipio de Vedra en Bos Aires Asociación Civil	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Sociedade Galega de Ituzaingó	Ituzaingó	Bos Aires	
Arxentina	Tui-Salceda, Asociación Mutua, Cultural e Recreativa	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Unión de Residentes de Dodro	Bos Aires	Bos Aires	
Arxentina	Unión Residentes do Concello de Curtis	Bos Aires	Bos Aires	
CENTROS GALEGOS NA ARXENTINA				107
Australia	Galician Association of Sydney Incorporated	Laichhardt	Sidney	
CENTROS GALEGOS EN AUSTRALIA				1
Bélxica	Casa de Galicia en Bruxelas	Bruxelas	Bruxelas	
Bélxica	Centro Galego de Bruxelas	Bruxelas	Bruxelas	
Bélxica	Fundación Galicia-Europa	Bruxelas	Bruxelas	
Bélxica	lalma Música	Forest		
CENTROS GALEGOS EN BÉLXICA				4
Bolivia	Peña Galega da Sociedade Española	Cochabamba	Departamento Cochabamba	
CENTROS GALEGOS EN BOLIVIA				1
Brasil	Asociación Cultural de Cabaleiros de Santiago	Río Vermelho	Bahia	
Brasil	Asociación Cultural Hispano - Brasileira	Nazaré Belém	Pará	
Brasil	Asociación Galega de Río Grande do Sul (ASSOGARS)	Porto Alegre	Río Grande do Sul	

Brasil	Associação Recreio dous Anciãos para Asilo da Velhice Desamparada	Tijuca - Rio de Janeiro	Rio de Janeiro	
Brasil	Casa de Galicia do Centro Espanhol do Paraná de Beneficência e Cultura	Curitiba	Paraná	
Brasil	Casa de Galicia Madri Club Ltda - Granxa Treze	Campo Grande	Rio de Janeiro	
Brasil	Centro Beneficente Espanhol	Campo Grande	Mato Grosso do Sul	
Brasil	Centro de Estudos Galegos no Ceará	Fortaleza	Ceará	
Brasil	Centro Espanhol	Salvador	Bahia	
Brasil	Centro Espanhol e Repatriação de Santos	Santos	São Paulo	
Brasil	Centro Recreativo União do Rio Tea	Lauro de Freitas	Bahia	
Brasil	Club Español de Niteroi	Niteroi	Rio de Janeiro	
Brasil	Comunidade Hispánica de Asistencia Social	Humaitá - Rio de Janeiro	Rio de Janeiro	
Brasil	Departamento Cultura Galega - Centro Español	Porto Alegre	Rio Grande do Sul	
Brasil	Espanhois no Brasil, Sociedade Beneficente e Cultural	São Paulo	São Paulo	
Brasil	Galicia Esporte Clube	Salvador	Bahia	
Brasil	Grémio Espanhol de Socorros Mútuos e Instrução	Belo Horizonte/MG	Minas Gerais	
Brasil	Jabaquara Atletico Clube	Santos	São Paulo	
Brasil	Peña Airiños de Galicia	Macaé	Rio de Janeiro	
Brasil	Peña Galega da Casa de España	Humaitá - Rio de Janeiro	Rio de Janeiro	

Brasil	Real Sociedade Espanhola de Beneficencia	Salvador	Bahia	
Brasil	Sociedade Brasileira de Cultura Espanhola	São Paulo	São Paulo	
Brasil	Sociedade Filantrópica Santa Teresa de Ávila	Salvador	Bahia	
Brasil	Sociedade Beneficente Rosalia de Castro	Vila Mariana - São Paulo	São Paulo	
Brasil	Sociedade Cultural e Social Hispano Brasileira do Grande ABC (SCSHB-ABC)	São Caetano do Sul	São Paulo	
Brasil	Sociedade de Socorros Mutuos e Beneficente Rosalia de Castro	Santos	São Paulo	
Brasil	Sociedade Espanhola de Beneficencia	Rio de Janeiro	Rio de Janeiro	
Brasil	Sociedade Hispano Brasileira de Socorros Mútuos e Instrução	Vila Monumento - São Paulo	São Paulo	
CENTROS GALEGOS EN BRASIL				28
Canadá	Centro Galego de Montreal	Montreal	Quebec	
Canadá	Club Español de Québec	Montreal	Quebec	
Canadá	Club Hispano	Toronto	Ontario	
CENTROS GALEGOS EN CANADÁ				3
Chile	Centro Galego de Valparaíso	Valparaíso	Valparaíso	
Chile	Estadio Español	Santiago de Chile		
Chile	Lar Galego	Las Condes - Santiago de Chile	Rexión Metropolitana (RM)	
CENTROS GALEGOS EN CHILE				3

Costa Rica	Asociación Lar Galego	Sabana	San José	
CENTROS GALEGOS EN COSTA RICA				1
Cuba	"O Valadouro", Instrución Protección e Recreo	A Habana	A Habana	
Cuba	Agrup. Sociedades Repr. de Municipios e Parroquias de Galicia	A Habana	A Habana	
Cuba	Agrupación Artística Galega	A Habana	A Habana	
Cuba	Agrupación Valdeorras e Viana	A Habana	A Habana	
Cuba	Asociación Naturais de "Ortigueira" Sociedade Española de Beneficencia e Protección Mutua	A Habana	A Habana	
Cuba	Asociación de Amizade Cubano- Galega "casa de Galicia" Santiago de Cuba	Santiago de Cuba	Santiago de Cuba	
Cuba	Asociación Española de Guaymaro	Guaymaro	Camagüey	
Cuba	Asociación Galega "Don Miguel de Cervantes Saavedra"	Puerto Padre	Las Tunas	
Cuba	Asociación Galega de Cienfuegos	Cienfuegos	Cienfuegos	
Cuba	Asociación Galega de Sancti Spiritus	Sancti Spiritus	Sancti Spiritus	
Cuba	Casa de Galicia de Palma Soriano	Palma Soriano	Santiago de Cuba	
Cuba	Casa de Galicia en Guantánamo	Guantánamo	Guantánamo	
Cuba	Centro Unión Ourensá da Habana	A Habana	A Habana	
Cuba	Círculo Habaneiro Naturais da Devesa	A Habana	A Habana	

Cuba	Club Chantada e a seu Partido	A Habana	A Habana	
Cuba	Club Villarino	A Habana	A Habana	
Cuba	Comunidade Galega de Holguín	Holguín	Holguín	
Cuba	Delegación Fed. Soc. Galegas en Cuba	Rancho Veloz	Villa Clara	
Cuba	Emigrados de Riotorto Sociedade de Recreo e Protección	A Habana	A Habana	
Cuba	Federación de Sociedades Españolas de Cuba	A Habana	A Habana	
Cuba	Federación de Sociedades Galegas de Cuba	A Habana	A Habana	
Cuba	Ferrol e a Pinar del Río, Pinar del Río	Pinar del Río	Pinar del Río	
Cuba	Fillos do Concello da Pastoriza	A Habana	A Habana	
Cuba	Fillos do Concello de Bujan	A Habana	A Habana	
Cuba	A Unión Mañonesa	A Habana	A Habana	
Cuba	Liga Santaballese	A Habana	A Habana	
Cuba	Monterroso e Antas de Ulla Sociedade de Protección e Recreo	Lawton - Munic. 10 de Octubre	A Habana	
Cuba	Partido Xudicial de Arzúa	A Habana	A Habana	
Cuba	Peña Galega de Camagüey	Camagüey	Camagüey	
Cuba	Peña Galega de Ciego de Avila	Ciego de Ávila	Ciego de Ávila	
Cuba	Sociedade Chantada, Carballedo e as súas bisbarras	A Habana	A Habana	
Cuba	Sociedade Club Navia de Suarna	A Habana	A Habana	

Cuba	Sociedade Cultural Galega de Holguín	Holguín	Holguín	
Cuba	Sociedade Cultural Rosalía de Castro	A Habana	A Habana	
Cuba	Sociedade de Beneficencia de Naturais de Galicia	A Habana	A Habana	
Cuba	Sociedade de Calo e Viduido	A Habana	A Habana	
Cuba	Sociedade de San Claudio	A Habana	A Habana	
Cuba	Sociedade o Val de Lemos	A Habana	A Habana	
Cuba	Sociedade Estudiantil Concepción Arenal	A Habana	A Habana	
Cuba	Sociedade Ferrol e a súa Bisbarra	A Habana	A Habana	
Cuba	Sociedade Galega de Matanzas	Versalles Matanzas	Matanzas	
Cuba	Sociedade Fillos de Lourenzá	A Habana	A Habana	
Cuba	Sociedade Fillos do Concello da Capela	A Habana	A Habana	
Cuba	Sociedade Fillos do Concello da Golada	A Habana	A Habana	
Cuba	Sociedade Fillos do Concello de Abadín	A Habana	A Habana	
Cuba	Sociedade Fillos do Concello de Cedeira	A Habana	A Habana	
Cuba	Sociedade Fillos do Concello de Cerdido	A Habana	A Habana	
Cuba	Sociedade Fillos do Concello de Cospeito	A Habana	A Habana	
Cuba	Sociedade Fillos do Concello da Estrada	A Habana	A Habana	
Cuba	Sociedade Fillos do Distrito de Sarria	A Habana	A Habana	
Cuba	Sociedade Fillos do Partido de Lalín	A Habana	A Habana	

Cuba	Sociedade Fillos do Val do Ulla e a súa Bisbarra	A Habana	A Habana	
Cuba	Sociedade Xuventude de Baleira e a súa Bisbarra	A Habana	A Habana	
Cuba	Sociedade a Aurora de Somozas	A Habana	A Habana	
Cuba	Sociedade Meira e Pol	A Habana	A Habana	
Cuba	Sociedade Pontedeume e o seu Partido Xudicial	A Habana	A Habana	
Cuba	Sociedade Progreso de Coles	A Habana	A Habana	
Cuba	Sociedade Progreso de Lanzós	A Habana	A Habana	
Cuba	Sociedade Roupar e Lousada	A Habana	A Habana	
Cuba	Taboada, Chantada e Portomarín	A Habana	A Habana	
Cuba	Unión Barcalesa	Habana Vella - A Habana	A Habana	
Cuba	Unión de Baleira	A Habana	A Habana	
Cuba	Unión Galega de Camajuani	Camajuani	Villa Clara	
Cuba	Unión Galega de Villa Clara	Santa Clara	Villa Clara	
Cuba	Unión Galega Encrucillada	Villa Clara	Villa Clara	
Cuba	Unión Mugarcesa	A Habana	A Habana	
Cuba	Unión Trivesa	A Habana	A Habana	
Cuba	Unión Vilalbesa e a súa Bisbarra	A Habana	A Habana	
Cuba	Viveiro e a súa Bisbarra	A Habana	A Habana	
CENTROS GALEGOS EN CUBA				69
Dinamarca	Círculo Galaico	Ishoej		
CENTROS GALEGOS EN DINAMARCA				1

Ecuador	Sociedade Española de Beneficencia	Guayaquil		
CENTROS GALEGOS EN ECUADOR				1
EUA	Asociación de Empresarios Profesionais Galegos de USA	Miami	Florida	
EUA	Casa de Santa Marta de Ortigueira en Miami	Miami	Florida	
EUA	Centro Galego da Florida, Inc	Miami	Florida	
EUA	Centro Ourensán Social Club	Newark	New Jersey	
EUA	Círculo Español, INC	Astoria	Nova York	
EUA	Peña de Galicia do Ceoc, INC	Los Ángeles	California	
EUA	Peña Galega - Club España de Newark	Newark	New Jersey	
EUA	Sociedade Española de Socorros Mutuos "A Nacional"	Nova York	Nova York	
EUA	Unidade Galega dos Estados Unidos	Astoria	Nova York	
CENTROS GALEGOS EN ESTADOS UNIDOS				9
Francia	A Nosa Casa de Galicia	París	París Ile de France	
Francia	Casa de Galicia de Toulouse	Toulouse		
Francia	Centro Galego de Marsella	Marsella		
Francia	Círculo Cultural Galego de París	París	París Ile de France	
Francia	Federación de Asociacións e Centros de Emigrantes Españois	Villeurbanne		
Francia	Os Paños, Conservatorio Galego	París	París Ile de France	

CENTROS GALEGOS EN FRANCIA				6
Guatemala	Asociación Española de Beneficencia	Cidade de Guatemala		
CENTROS GALEGOS EN GUATEMALA				1
Holanda	Asociación Cultural Galega "O Pote"	Helmond		
Holanda	Centro Galego "Semente Nova"	Amsterdam		
Holanda	Grupo Folclórico "Airiños da Terra"	Róterdam		
Holanda	Sociedade Cultural e Recreativa "Lembranzas e Agarimos"	Ede	Gelderland	
CENTROS GALEGOS EN HOLANDA				4
Kenya	Casa de Galicia de Nairobi - East Africa	Nairobi	Nairobi Area	
CENTROS GALEGOS EN KENYA				1
Liechtenstein	Centro Español Apóstol Santiago do Principado de Liechtenstein	Schaan		
CENTROS GALEGOS EN LIECHTENSTEIN				1
México	Casa de España de Ensenada A.C	Centro Ensenada	Baixa California	
México	Centro Galego de Guadalajara, A.C	Tlajomolco de Zuñiga	Jalisco	
México	Centro Galego de México, Asociación Civil	Col. Roma, Deleg. Cuauhtemoc - México D.F.	México	
México	Centro Galego de Querétaro		Querétaro	
México	Sociedade de Beneficencia Española - Hospital Español	México D.F.	México	
México	Sociedade Española de Beneficencia	Puebla	Puebla	
CENTROS GALEGOS EN MÉXICO				6

Panamá	Sociedade Española da Chorrera	La Chorrera	Panamá	
CENTROS GALEGOS EN PANAMÁ				1
Paraguay	Centro Galego de Asunción	Asunción	Asunción	
CENTROS GALEGOS EN PARAGUAI				1
Perú	Centro Galego do Perú	Lima 11 Jesús María		
CENTROS GALEGOS EN PERÚ				1
Portugal	Xuventude de Galiza - Centro Galego de Lisboa	Lisboa	Lisboa	
CENTROS GALEGOS EN PORTUGAL				1
Puerto Rico	Centro Galego de Puerto Rico, INC	San Juan		
CENTROS GALEGOS EN PUERTO RICO				1
Reino Unido	Centro Galego de Londres	Londres	Londres	
CENTROS GALEGOS EN REINO UNIDO				1
República Dominicana	Centro Galego Noso Lar	Santo Domingo	Santo Domingo	
CENTROS GALEGOS EN REPÚBLICA DOMINICANA				1
Suecia	Irmandade Galega de Goteburgo	Goteburgo	Västra Götaland	
CENTROS GALEGOS EN SUECIA				1
Suíza	Asociación Cultural Banda de Gaitas "O Afiador"	Zürich	Zürich	
Suíza	Asociación Cultural Galega A Roda	Renens - Lausanne	Vaud	
Suíza	Asociación de Pensionistas e Inválidos Españois "Esperanza"	Zürich	Zürich	
Suíza	Asociación O Feitizo de Berna	Berna	Berna	
Suíza	Asociación Rosalía de Castro	Berna	Berna	
Suíza	Centro Español de Bulle	Bulle	Fribourg	

Suíza	Centro Español de Delémont	Delémont	Jura	
Suíza	Centro Galego de Lucerna	Lucerna	Lucerna	
Suíza	Centro Galego de Zug "A Nosa Terra"	Steinhausen	Zug	
Suíza	Centro Galicia de Olten	Olten	Solothurn	
Suíza	Centro Galego de Berna	Berna	Berna	
Suíza	Centro Galego de Schaffhausen	Schaffhausen	Schaffhausen	
Suíza	Centro Galego de Sión	Sión	Valais	
Suíza	Centro Galego Val do Rhin	Widnau	St. Gallen	
Suíza	Centro Recreativo Cultural Ourense	Münchenstein	Basel-Landschaft	
Suíza	Federación de Sociedades Galegas na Suíza	Steinhouse	Zug	
Suíza	Galicia Hoxe Asociación Cultural Galega	Xenebra	Xenebra	
Suíza	Irmandade Galega na Suíza	Xenebra	Xenebra	
Suíza	Misión Católica de Lingua Española	Zürich	Zürich	
Suíza	Promoción da Cultura Galega	Lausanne		
Suíza	Sociedade Fútbol Club Tordoia	Xenebra	Xenebra	
Suíza	Sociedade "A Nosa Galiza"	Xenebra	Xenebra	
Suíza	Sociedade Galega "Sementeira"	Basilea	Basel-Stadt	
Suíza	Sociedade Galega Valadouro	Erlenbach	Zürich	
CENTROS GALEGOS EN SUÍZA				24
Uruguai	Asociación Empresarios Galegos do Uruguai	Montevideo	Montevideo	

Uruguai	Asociación Española de Socorros Mutuos de Salto	Salto	Salto	
Uruguai	Asociación Española Primeira de Socorros Mutuos	Montevideo	Montevideo	
Uruguai	Asociación Española, Cultural, Recreativa e Social de Florida	Florida	Florida	
Uruguai	Audición Radial Sempre en Galiza	Montevideo	Montevideo	
Uruguai	Casa de Galicia de Montevideo	Montevideo	Montevideo	
Uruguai	Centro Cultural e Recreativo Alma Galega	Montevideo	Montevideo	
Uruguai	Centro Cultural e Recreativo Fillos de Galicia	Montevideo	Montevideo	
Uruguai	Centro Galego de Montevideo	Montevideo	Montevideo	
Uruguai	Centro Ourensán de Montevideo	Montevideo	Montevideo	
Uruguai	Centro Pontevedrés Social e Deportivo	Montevideo	Montevideo	
Uruguai	Centro Social Cultural e Deportivo de Bolos Val Miñor	Montevideo	Montevideo	
Uruguai	Centro Social e Cultural Bergantiños	Montevideo	Montevideo	
Uruguai	Diario Español de Montevideo	Montevideo	Montevideo	
Uruguai	Federación de Asociacións Galegas no Uruguai (Unión de Sociedades Galegas)	Montevideo	Montevideo	
Uruguai	Federación de Institucións Españolas no Uruguai	Montevideo	Montevideo	

Uruguai	Fundación "Ramón Rubial. Españois no mundo. Uruguai"	Montevideo	Montevideo	
Uruguai	Fillos do Concello do Porto do Son	O Outeiro - Montevideo	Montevideo	
Uruguai	Fogar Español	Montevideo	Montevideo	
Uruguai	A España Hoxe	Montevideo	Montevideo	
Uruguai	Padroado da Cultura Galega	Montevideo	Montevideo	
Uruguai	Radio Galicia de Uruguai	Montevideo	Montevideo	
Uruguai	Sociedade de Campo Lameiro do Uruguai Cultural e Recreativa	Montevideo	Montevideo	
Uruguai	Unión Fillos de Morgadanes Residentes na Plata	Montevideo	Montevideo	
CENTROS GALEGOS EN URUGUAI				24
Venezuela	Asociación Benéfica Fillos de Lalín	Caracas	Miranda	
Venezuela	Asociación Benéfica Provincia da Coruña	La Candelaria - Caracas	Miranda	
Venezuela	Asociación Benéfica Provincia de Pontevedra	Caracas		
Venezuela	Asociación Civil Amigos de Santiago	Caracas	Miranda	
Venezuela	Asociación Civil Fillos de Ourense	Caracas		
Venezuela	Asociación Cultural e Social da Provincia de Pontevedra	El Valle - Caracas	Miranda	
Venezuela	Asociación Fillos da Provincia de Lugo	Caracas		
Venezuela	Asociación Fillos de Galicia	Maracay		
Venezuela	Asociación Galega da Saúde	Caracas		
Venezuela	Centro Benéfico Social Fillos da Estrada	Caracas	Miranda	

Venezuela	Centro Galego de Barquisimeto	Barquisimeto	Lara	
Venezuela	Centro Galego de Maracaibo	Maracaibo	Zulia	
Venezuela	Centro Galego de Puerto La Cruz	Lechería	Anzoátegui	
Venezuela	Federación de Centros Españoles en Venezuela	Caracas		
Venezuela	Fundación España Saúde	Caracas		
Venezuela	Fundación Española de Emigrantes Dependentes (FEDED)	Caracas		
Venezuela	Fundación Fillos de Ourense (Fundaoarense)	La Yaguara - Caracas		
Venezuela	Fundación Fillos de España, S.C.	Maracaibo	Zulia	
Venezuela	Irmandade Galega de Santo Tomé de Güiana	Puerto Ordaz	Estado Bolívar	
Venezuela	Irmandade Galega de Valencia	Valencia - Edo. Carabobo		
Venezuela	Irmandade Galega de Venezuela	Caracas		
Venezuela	Programa Radio "Galeguidade"	Caracas		
Venezuela	Sociedade Española de Beneficencia	Caracas		
Venezuela	Terras de Celanova e Baixa Limia	Caracas		
CENTROS GALEGOS EN VENEZUELA				24
CENTROS GALEGOS NO EXTERIOR				340

Lendas:

Lendas da Área xeográfica:

CPLP: Comunidade dos Países de Língua Portuguesa

BENELUX: Bélgica, Países Baixos e Luxemburgo

R.B.: República Bolivariana

RF: República Federativa

Á Mesa do Parlamento

María Pierres López, María Dolores Toja Suárez, José Antonio Quiroga Díaz, José Manuel Pérez Seco, Patricia Vilán Lorenzo, Juan Manuel Díaz Villoslada e Matilde Begoña Rodríguez Rumbo, deputadas e deputados pertencentes ao **Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia**, ao abeiro do disposto no artigo 147 do Regulamento da Cámara, presentan ante esa Mesa a seguinte **interpelación**.

A asociación Fademur vén de publicar unha enquisa sobre a percepción da sociedade galega sobre a realidade das mulleres rurais galegas, especialmente sobre a incidencia da violencia de xénero no ámbito rural.

Son moitos os datos reveladores na mesma. Pero hai un que se pode entender como preocupante, especialmente polo que implica na planificación das campañas, medidas e accións de prevención contra a violencia de xénero.

Ao seren consultadas, un 45 % das persoas responden erroneamente cando se lles pregunta que é a violencia de xénero. Só o 55 % ten claro o concepto de "violencia de xénero", considerándoa como "aquela violencia física, sexual o psicolóxica cara homes e mulleres exercida polas súas parellas ou ex parellas".

Esta falta de comprensión do concepto, significa que algo se está facendo mal nas campañas ou programas de información sobre a violencia, especialmente cando non se entende que os homes son tamén vítimas da violencia, e que isto non é só un problema de mulleres.

Así mesmo un 61,81 % das mulleres do rural din que no seu entorno non hai informacións para abordar o tratamento da violencia de xénero.

Seis de cada dez mulleres din non coñecer ningún tipo de campaña sobre violencia de xénero.

Grupo Parlamentario

Respecto á pregunta sobre os actos que consideran como violencia de xénero, chama a atención como a prostitución non está considerada como tal por un 40 %.

Tendo en conta estes datos e moitos outros que se reflicten na enquisa, e que amosan porcentaxes significativas de xente que segue a ter conceptos errados sobre o que é e non violencia de xénero, as deputadas e os deputados que asinan interpelan ao Goberno galego nos seguintes termos:

1. Ten cuantificado o Goberno o índice de coñecemento por parte da cidadanía galega das campañas de concienciación sobre a Violencia de Xénero que se teñen presentado nos últimos tres anos? Cales son os métodos empregados para medir o éxito ou fracaso da incidencia dunha campaña de información ou sensibilización social?
2. Considera que é preciso orientar as campañas en cada momento a apuntalar aqueles conceptos básicos sobre a violencia que se detecten socialmente mal entendidos?
3. Considera que os datos que arroxa a enquisa de Fademur e que fai referencia ao maior descoñecemento das campañas sobre a violencia por parte das mulleres rurais, corresponden coa realidade?
4. Comparte a idea de que a difusión das campañas en todo caso teñen que acadar maior difusión da actual nos núcleos habitacionais máis pequenos como son as aldeas?
5. Existe actualmente algún tipo de formación específica sobre violencia de xénero entre o profesorado e alumnado centrada en traballar para erradicar a notable tolerancia entre certas formas de violencia de xénero?

Grupo Parlamentario

6. Entende o Goberno galego que é preciso incrementar as campañas de sensibilización e concienciación específicas que teñan en conta as peculiaridades do rural involucrando ós servizos sociais mais próximos ás mulleres así como a todos os movementos asociativos presentes no rural?

Pazo do Parlamento, 24 de novembro de 2017

Asdo.: María Luisa Pierres López
María Dolores Toja Suárez
José Antonio Quiroga Díaz
José Manuel Pérez Seco
Patricia Vilán Lorenzo
Juan Manuel Díaz Villoslada
Matilde Begoña Rodríguez Rumbo
Deputadas e deputados do G.P. dos Socialistas de Galicia

Asinado dixitalmente por:

María Luisa Pierres López na data 24/11/2017 13:51:23

María Dolores Toja Suárez na data 24/11/2017 13:51:29

José Antonio Quiroga Díaz na data 24/11/2017 13:51:34

Jóse Manuel Pérez Seco na data 24/11/2017 13:51:42

Patricia Vilán Lorenzo na data 24/11/2017 13:51:49

Juan Manuel Díaz Villoslada na data 24/11/2017 13:51:54

Matilde Begoña Rodríguez Rumbo na data 24/11/2017 13:52:00

BLOQUE
NACIONALISTA
GALLEGU

OFICINA PARLAMENTAR

Parlamento de Galiza

Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545
Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

PARLAMENTO DE GALICIA
REXISTRO XERAL ENTRADA
Data asento: 27/11/2017 11:38
Nº Rexistro: 20731
Data envío: 27/11/2017 11:38:11.159

Á Mesa do Parlamento

Xosé Luis Rivas Cruz, Olalla Rodil Fernández, Montserrat Prado Cores, Ana Pontón Mondelo, Luis Bará Torres e Noa Presas Bergantiños, deputadas e deputados do **Grupo Parlamentar do Bloque Nacionalista Galego (BNG)**, ao abeiro do disposto no Regulamento da Cámara, presentan a seguinte **Interpelación**, relativa á posíbel instalación dunha Planta de Almacenaxe e pretratamento de Aceites industriais e Hidrocarburos no Peirao de Oza da Coruña.

Con data de 23 de outubro de 2017 publícase no DOG (núm. 201) anuncio de 29 de setembro de 2017, da Dirección Xeral de Calidade Ambiental e Cambio Climático, polo que se fai público o informe de impacto ambiental da Planta de recepción e pretratamiento de residuos xerados por buques, no Concello da Coruña, promovido por Limpeza Marítima de Óleos, S.L.U. Limpoil (clave do proxecto 2015/0167).

Tal e como se reflicte na propia resolución, así como no estudo de impacto simplificado obxecto da mesma, a planta terá unha capacidade máxima de xestión de refugallos de 4.000 toneladas ao ano, cunha capacidade máxima de tratamento de 26.280 m³/ano, dos que se espera extraer mil toneladas ao ano de augas residuais, e estará composta por: dous tanques de 65.000 litros para a almacenaxe, nun deles para almacenaxe “de residuos MARPOL con mestura non emulsionada sometidos a pretratamento”, e o outro para a almacenaxe de “residuos MARPOL formados con mestura emulsionada”; un tanque de capacidade de 28.000 litros para almacenaxe de aceite; e un cuarto tanque de 30.000 litros para funcións auxiliares.

A autorización da instalación desta planta de almacenaxe e pretratamento de aceites industriais e hidrocarburos no Peirao de Oza da Coruña asemella outra das

BLOQUE
NACIONALISTA
GALLEGO

OFICINA PARLAMENTAR

Parlamento de Galiza

Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545
Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

PARLAMENTO DE GALICIA
REXISTRO XERAL ENTRADA
Data asento: 27/11/2017 11:38
Nº Rexistro: 20731
Data envío: 27/11/2017 11:38:11.159

actuación sen sentido ás que nos ten afeita a Consellaría de Medio Ambiente e Ordenación Territorial, amosando, asemade, o seu total desprezo para co medio ambiente nunha contorna constantemente agredido como é a bocana da Ría do Burgo.

A instalación prevese nunha localización a menos de 500 metros de bancos de produción marisqueira, ao carón de sendas praias (Oza, Santa Cristina e Bastiagueiro), ao carón dun complexo náutico deportivo, dentro do conxunto urbano do barrio de Oza, asiduamente atacado por ser a zona dos peiraos da Coruña onde se teñen desenvolto actividades altamente contaminantes, causantes dunha contrastada polución medioambiental, como descargas de carbón e outros materiais, e por existir desaugues ou canalizacións que teñen producido filtracións e verteduras de hidrocarburos.

Por outra banda, o Concello da Coruña, no informe técnico do Departamento de Xestión Enerxética e Residuos Urbanos, recollendo as indicacións da Ordenanza Municipal de Vertidos e do Servizo Municipal de Saneamento, emitido a solicitude da propia Consellaría, considerou que este proxecto “pode causar impactos ambientais significativos e que se trata (precisamente) dunha zona de sensibilidade especial”, polo que establecía medidas adicionais a considerar antes da aprobación do proxecto, tales como que “debería ser obxecto dunha avaliación ambiental ordinaria (e non simplificada).

E aínda que, como se recolle na exposición de motivos da resolución, o proxecto final incorpora modificacións, o feito real é que a resolución fundaméntase en base un estudo de impacto ambiental simplificado, sen atender, minimamente, á necesidade de observar polo miúdo a implicación integral e real na contorna da zona de acordo as especificacións e consideracións que un estudo ordinario si que garantiría.

Polo anteriormente exposto formúlase a seguinte Interpelación:

BLOQUE
NACIONALISTA
GALLEGO

OFICINA PARLAMENTAR

Parlamento de Galiza

Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545
Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

PARLAMENTO DE GALICIA
REXISTRO XERAL ENTRADA
Data asento: 27/11/2017 11:38
Nº Rexistro: 20731
Data envío: 27/11/2017 11:38:11.159

-Podería xustificar a Xunta de Galiza a proposta de construción desta Planta de almacenaxe e pretratamento de Aceites industriais e Hidrocarburos?

-A Xunta de Galiza non cre que a zona onde se ten previsto construír esta Planta é totalmente inapropiada e pode supoñer un impacto medioambiental irreversible para unha zona xa degradada e á espera dunha rexeneración demandada desde hai anos?

-A Xunta de Galiza cre que esta é maneira de apostar pola rexeneración da Ría do Burgo?

-Podería explicar a Xunta de Galiza por que se ten realizado este Estudo de Impacto Ambiental Simplificado para un proxecto destas características?

-Ante a oposición veciñal xa amosada, tanto por entidades e asociacións así como particulares e outras administracións, a Xunta de Galiza pretende seguir adiante coa execución do Proxecto?

Santiago de Compostela, 27 de novembro de 2017

Asdo.: Xosé Luis Rivas Cruz

Olalla Rodil Fernández

Noa Presas Bergantiños

Montserrat Prado Cores

Luis Bará Torres

Ana Pontón Mondelo

Deputadas e deputados do G.P. do BNG

OFICINA PARLAMENTAR
Parlamento de Galiza
Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545
Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

PARLAMENTO DE GALICIA
REXISTRO XERAL ENTRADA
Data asento: 27/11/2017 11:38
Nº Rexistro: 20731
Data envío: 27/11/2017 11:38:11.159

Asinado dixitalmente por:

Xose Luis Rivas Cruz na data 27/11/2017 11:31:28

María Montserrat Prado Cores na data 27/11/2017 11:31:32

Ana Pontón Mondelo na data 27/11/2017 11:31:33

Olalla Rodil Fernández na data 27/11/2017 11:31:34

Noa Presas Bergantiños na data 27/11/2017 11:31:36

Xosé Luis Bará Torres na data 27/11/2017 11:31:37

Á MESA DO PARLAMENTO

Paula Vázquez Verao e Luís Villares Naveira, deputada e deputado do Grupo Parlamentar de **En Marea**, ao abeiro do artigo 147 do Regulamento da Cámara, presentan a seguinte **INTERPELACIÓN**.

A Lei 10/2013, de 27 de novembro, de inclusión social de Galicia inclúe unha disposición final sobre o desenvolvemento normativo da mesma:

“Disposición derradeira primeira. Desenvolvemento normativo
A Xunta de Galicia, nun prazo máximo de seis meses desde a publicación desta lei, elaborará as disposicións necesarias para o seu desenvolvemento e aplicación.”

Dita lei foi publicada no DOG o 31 de decembro de 2013, entrando en vigor ao día seguinte, 1 de xaneiro de 2014. Deste xeito, a lei debería contar cun decreto regulador en xullo do ano 2014.

Ademais, a Lei 10/2013 contén unha disposición final sobre os tramos de inserción e transición ao emprego, regulados polos artigos 9 e 10 da lei. Dita disposición di: “Disposición derradeira segunda. Entrada en vigor. Esta lei entrará en vigor o día seguinte ao da súa publicación no Diario Oficial de Galicia. No caso concreto dos tramos de inserción e de transición ao emprego, entrarán en vigor cando se publique o decreto no que se regulen estes tramos.”

Os tramos de inserción e transición ao emprego regularán a concesión de axudas a persoas perceptoras da RISGA que se atopen nun itinerario de inserción no mercado laboral.

O funcionamento da RISGA en Galiza está sometido a arbitrariedade, na medida en que depende de criterios opacos e interpretacións distintas por parte de cada xefatura territorial da Consellería de Política Social. Ademais, no caso da Coruña, a Unidade de Tramitación Administrativa da RISGA foi desmantelada, prescindindo a Xunta das traballadoras sociais que se dedicaban á tramitación desta renda, pasando a mesma a tratarse coma un trámite administrativo, o que orixina numerosos recursos por parte dos Servizos Sociais Comunitarios ante denegacións de RISGA.

Contar cun Decreto regulador do desenvolvemento da Lei 10/2013, ademais de ser unha obriga legal, melloraría a xestión da RISGA, favorecería a inserción laboral e melloraría a situación de arbitrariedade nas tramitacións.

O informe da EAPN de 2014 (“Por unha RISGA efectiva: dos papeis ás persoas”), realizado a partir dunha consulta a profesionais e a persoas perceptoras desta renda, alertaba de que a “ausencia dun Regulamento de desenvolvemento da Lei de Inclusión, o insuficiente orzamento, a falta de adaptación ás necesidades actuais, os atrasos e o endurecemento dos requisitos de acceso, entre outros factores, poñen en perigo a viabilidade da RISGA como instrumento eficaz contra a exclusión social.”

Tras numerosas peticións á Xunta para que se desenvolvera regulamentariamente a Lei 10/2013, tanto de entidades e colectivos sociais como dos grupos parlamentares da oposición na Cámara galega, non foi ata o ano 2017 cando, ante unha iniciativa de En Marea, a Consellería de Política Social anunciou que o Decreto regulador da Lei de inclusión social galega estaría publicado antes de final deste ano 2017.

O Decreto foi exposto no Portal de Transparencia da Xunta de Galiza entre o 1 de outubro e o 17 de outubro de 2017.

Polo exposto, o Grupo Parlamentar de En Marea presenta a seguinte Interpelación:

- 1) Que valoración fai a Xunta da demora en máis de tres anos no desenvolvemento normativo da Lei 10/2013?
- 2) Cal é o tempo medio de agarda na tramitación da RISGA en 2017, cos últimos datos?
- 3) Cal é o número total de rendas concedidas en 2017? Cales son as previsións para 2018?
- 4) Considera a Xunta suficiente a partida dedicada á RISGA nos Orzamentos de 2018, tendo en conta a inminente posta en marcha dos tramos de inserción e transición ao emprego?
- 5) Por que non se publicou o Decreto antes do inicio da tramitación dos Orzamentos da Xunta para 2018?
- 6) Estableceu a Xunta un proceso de consultas con entidades e colectivos sociais para a redacción do Decreto? De ser así, con cales e de que xeito?

Santiago de Compostela, 27 de novembro de 2017.

Asdo.: Paula Vázquez Verao

Luís Villares Naveira

Deputada e deputado do G.P. de En Marea

Asinado dixitalmente por:

Paula Vázquez Verao na data 27/11/2017 14:34:57

Luis Villares Naveira na data 27/11/2017 14:35:04

Á MESA DO PARLAMENTO

Manuel Lago Peñas e Antón Sánchez García, deputados do Grupo Parlamentar de **En Marea**, ao abeiro do disposto no artigo 147 do Regulamento da Cámara, presentan a seguinte INTERPELACIÓN.

A Axencia Tributaria vén de publicar a súa estatística do Mercado de Traballo nas Fontes Tributarias, onde reflicte a evolución dos ingresos da poboación asalariada en Galicia.

Un dos datos que inclúe a estatística e o montante global dos salarios recibidos por todas as persoas que traballaron por conta allea, incluído os que o fixeron todo o ano e os que só traballan unha parte do mesmo, ben porque se xubilaron, ben porque alternaron períodos con traballo e outros en desemprego.

En 2008 a masa salarial de Galicia –a suma de todos os salarios cobrados no noso país- foi de 20.128 millóns de euros. En 2016 a masa salarial é de tan só 18.328 millóns de euros, isto é, despois de tres anos de fase alcista do ciclo económico aínda está 1.800 millóns de euros por debaixo de 2008, antes de caer na recesión.

Un devalo dos salarios que na realidade é maior porque esta comparación está feita en valores nominais, sen ter en conta a evolución da inflación. O IPC acumulado entre 2008 e 2016 en Galicia é o 7,8% e, polo tanto, a caída real da masa salarial elevase a 3.370 millóns de euros, un retroceso do 15% en comparación co ano 2008.

A masa salarial empezou a caer a partir de 2009 como consecuencia da destrución do emprego asalariado, pero a maior caída, tanto en cifras absolutas como porcentuais, deuse en 2012, como consecuencia das reformas laborais e a devaluación salarial.

En 2009 a masa salarial retrocedera o 1% e no 2010 e 2011 un 2% en cada ano. Poren, en 2012 o retroceso foi do 7%, a maior caída da serie seguida da de 2013, cun retroceso do 3%.

A evolución da masa salarial rexistrada pola Axencia Tributaria vén a confirmar o sucedido no mercado laboral como consecuencia das reformas laborais: a devaluación salarial provocada pola reforma veu agravar os efectos da destrución de emprego causada pola recesión.

O bienio 2012/2013 é o bienio negro dos salarios en Galicia, porque en dous anos a masa salarial retrocede un 10%.

En cifras absolutas, os salarios retrocederon en 211 millóns de euros en 2009, en 341 en 2010, en 2011, logo da primeira reforma laboral, caeron en 411 millóns. A partir de 2012 a caída dispárase: perden 1.421 millóns de euros en 2012 e outros 507 millóns en 2013.

No bienio negro os salarios perden case 2.000 millóns de euros, catro veces máis que en 2009/2010 cando a recesión foi máis forte con caídas do PIB do 3,5%.

No ano 2014, co inicio do cambio de ciclo económico, os salarios estancáronse pero empezaron a medrar, a partir dese ano, grazas a xeración de novo emprego e que os salarios, aínda que apenas suben, deixaron de caer. Aínda así, tres anos despois de iniciada a fase alcista do ciclo a masa salarial está moi por baixo da que había fai seis anos, o que nos obriga a facer a seguinte pregunta: Por que se en 2016 o PIB case estaba nas cifras de 2008 a masa salarial é un 15% inferior á dese ano?

Por todo o anterior, o Grupo Parlamentar de En Marea presenta a seguinte Interpelación:

1.ª) Cal é a razón pola que a masa salarial de Galicia de 2016 é inferior en 3.400 millóns de euros, en termos reais, a de 2008?

- 2.ª) Como pode explicar que a masa salarial caia máis que o PIB na recesión e que agora medre menos na fase alcista do ciclo?
- 3.ª) Que lle parece que a maior perda salarial se produza nos anos 2012 e 2013 e non na fase máis dura da recesión en 2009-2010?
- 4.ª) Pensa que a reforma laboral de 2012 é parte da explicación?
- 5.ª) Que vai facer para combater esta perda de peso dos salarios na economía e as repercusións que isto ten na vida das persoas?
- 6.ª) Comparte a posición do FMI, da Comisión europea e do BCE de que é urxente un incremento real e significativo dos salarios?
- 7.ª) Ten pensado actuar de forma proactiva, como o goberno de Baleares, que impulsou un acordo salarial que incrementa os salarios no principal sector de actividade e de emprego dese territorio no 20% en catro anos?

Santiago de Compostela, 27 de novembro de 2017.

Asdo.: Manuel Lago Peñas

Antón Sánchez García

Deputados do G.P. de En Marea.

Asinado dixitalmente por:

José Manuel Lago Peñas na data 27/11/2017 16:56:27

Antón Sánchez García na data 27/11/2017 16:56:40

Á MESA DO PARLAMENTO

Antón Sánchez García e Marcos Cal Ogando, deputados do Grupo Parlamentar de **En Marea**, ao abeiro do disposto no artigo 147 do Regulamento da Cámara, presentan a seguinte **INTERPELACIÓN**.

O Ministerio de Fomento vén de autorizar unha suba extraordinaria das peaxes para o ano 2018 a AUDASA, na AP-9, dun 3,1% durante os próximos 3 anos.

En febreiro de 2017 AUDASA presentaba un recurso contencioso-administrativo contra a Orde de tarifas do Ministerio de Fomento, de 23 de Decembro de 2016, por, segundo a empresa, non contemplar nela a procedente actualización extraordinaria de tarifas á que se refire o convenio aprobado por Real Decreto 104/2013, de 18 de febreiro. A Orde de Fomento traducíase nunha rebaixa dun 0,37% nas peaxes na AP9 para 2017.

Descoñecemos si o anuncio de Fomento vén derivado dun acordo extraxudicial coa empresa e descoñecemos en base a que cálculo se fixa esa suba por riba do IPC. O certo é que a AP-9 segue a ser un exemplo da privatización dos beneficios e socialización das perdas practicada polo Partido Popular, neste caso, en beneficio de AUDASA.

A AP-9 segue a estar en cabeza das reclamacións dos usuarios, á cola en empregados por km, e á cabeza en beneficios que se converten en reparto millonario de dividendos.

No ano 2016 AUDASA repartiu 45 millóns de euros de dividendos, practicamente 1 de cada 3 euros do que recada por peaxes.

Incluso coa lixeirísima rebaixa decretada para 2017, no primeiro trimestre, a cifra de negocio medrou un 3,5%, o resultado de explotación un 8% e o beneficio líquido nun 11,9%.,Un negocio redondo á conta de galegos e galegas.

Con estes datos a suba que se propón é un insulto á cidadanía e é por iso que queremos coñecer cal está a ser a actuación do Goberno galego diante desta decisión.

Por todo o anteriormente, o Grupo Parlamentario de En Marea presenta a seguinte Interpelación:

- 1) Cal é a valoración que fai a Xunta de Galicia, ante o anuncio do Ministerio de Fomento do acordo coa empresa, da suba dun 3,5 % das tarifas na AP-9?
- 2) A suba do 3,1% é o resultado dun acordo extra-xudicial entre Ministerio de Fomento e AUDASA?
- 3) Foi coñecedor ou participou nas conversas entre Fomento e AUDASA e no acordo final?
- 4) Que pensa facer ante esta decisión, que supón un golpe máis á economía de moitos galegos e galegas?
- 5) Por que se nega a facer un estudo sobre a viabilidade do rescate para o público da AP-9?

Santiago de Compostela, 27 de novembro de 2017.

Asdo.: Antón Sánchez García

Marcos Cal Ogando

Deputados do G.P. de En Marea.

Asinado dixitalmente por:

Antón Sánchez García na data 27/11/2017 17:15:35

Marcos Cal Ogando na data 27/11/2017 17:15:38

BLOQUE
NACIONALISTA
GALLEGO

OFICINA PARLAMENTAR

Parlamento de Galiza

Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545
Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

Á Mesa do Parlamento

Noa Presas Bergantiños, Luis Bará Torres, Ana Pontón Mondelo, Xosé Luis Rivas Cruz, Olalla Rodil Fernández e Montserrat Prado Cores, deputadas e deputados do **Grupo Parlamentar do Bloque Nacionalista Galego (BNG)**, ao abeiro do disposto no Regulamento da Cámara, presentan a seguinte **Interpelación.**

Durante os últimos anos as consecuencias dramáticas de diferentes calotes bancarios derivaron en que a partir da mobilización dos colectivos sociais, sindicais e políticos as administracións e diferentes autoridades pularan por cambios normativos. Diante da mala praxe na colocación de produtos ás persoas consumidoras, tamén as autoridades europeas, en concreto a autoridade de mercados europea, a ESMA, puxo en marcha a Directiva 2014/65/UE coñecida coma MIFID II e os diversos regulamentos derivados, que debían ser adaptados á lexislación de cada estado. En concreto, no Estado Español, correspondería á CNMV esta transposición.

En repetidas ocasións, este Grupo Parlamentar ten denunciado que a falta de control sobre a banca na venda de produtos financeiros pode provocar novas estafas colectivas e que polo tanto era preciso exercer cunha maior ambición e recursos as competencias exclusivas en consumo que recolle o Estatuto de Autonomía de Galiza no seu artigo 30.I.4, outorgando as competencias sobre comercio interior e defensa do consumidor e do usuario, sen prexuízo da política

BLOQUE
NACIONALISTA
GALLEGO

OFICINA PARLAMENTAR

Parlamento de Galiza

Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545
Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

PARLAMENTO DE GALICIA
REXISTRO XERAL ENTRADA
Data asento: 27/11/2017 17:59
Nº Rexistro: 20818
Data envío: 27/11/2017 17:59:59.014

xeral de prezos e da lexislación sobre defensa da competencia. Máis aínda, o BNG alertou dos riscos que estaban a darse xa non só desde a perspectiva das persoas consumidoras, senón tamén dos e das traballadores sobre os que cada vez para maior responsabilidade baleirando desta ás entidades financeiras.

A comezos de 2017, o BNG pediu tamén que o Parlamento demandara á Xunta de Galiza levar a cabo as actuacións precisas de cara a solicitar que a CNMV trasladara canto antes a normativa comunitaria de protección dos e das usuarias de banca ante a comercialización dos produtos financeiros, e que esa adaptación se producira coa negociación da representación dos cadros de persoal. Doutra banda, as e os nacionalistas insistimos sempre na necesidade de non responsabilizar ás e aos traballadores de cuestións que deben depender das entidades bancarias e das entidades públicas, como é o referido ás valoracións de risco, sen entrar en posíbeis conflitos de interese e consecuencias mesmo penais para traballadores e traballadoras que reciben en moitos casos presións para as vendas e cuxas condicións de traballo teñen empeorado. Así mesmo, insistimos sempre na importancia da formación e da regulación desta, que debe ter o seu peso en institucións públicas.

Neste sentido, desde o Bloque Nacionalista Galego consideramos alarmante que a CNMV non teña considerado que nin unha soa titulación das impartidas dentro do Sistema Universitario Galego teña validez de cara á formación de persoal para as funcións de venda dos produtos financeiros, máis aínda cando se trata dunha tarefa que ocupa a maioría das e dos traballadores de cada entidade. As e os nacionalistas consideramos fóra de toda lóxica que se exclúan as titulacións universitarias impartidas que teñen relación coa materia e

BLOQUE
NACIONALISTA
GALEGO

OFICINA PARLAMENTAR

Parlamento de Galiza

Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545
Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

tamén outras formacións profesionais e que se limite a unhas certificacións recentemente publicadas que non obedecen aos criterios de adaptación ás novas normas nin de apostar pola formación desde os sistemas públicos. Consideramos, polo tanto, que estamos diante dun agravio para co Sistema Universitario Galego, as competencias galegas de ensino e a protección dos cadros de persoal e das persoas consumidoras, pois afóndase no desleixo canto á formación mesmo derivándoa nalgún caso a entidades con poucas garantías.

Por todas estas cuestións formúlase a seguinte interpelación:

-Cal é a valoración do goberno galego da exclusión das titulacións impartidas ao abeiro do Sistema Universitario Galego para a formación dos cadros de persoal das entidades bancarias e a venda de produtos financeiros complexos?

-Que actuacións ten levado ao respecto o goberno galego?

-Trasladou a Xunta de Galiza algunha suxestión previa ou posterior á Comisión Nacional de Mercado de Valores? Dirixiuse ao organismo estatal para tratar este asunto?

-Considera o goberno galego que están a ser respectadas as competencias de ensino do noso país?

-Considera o goberno galego que é garantida a certificación como asesor ou asesora pola vía da EFPA?

BLOQUE
NACIONALISTA
GALEGO

OFICINA PARLAMENTAR

Parlamento de Galiza

Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545
Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

PARLAMENTO DE GALICIA
REXISTRO XERAL ENTRADA
Data asento: 27/11/2017 17:59
Nº Rexistro: 20818
Data envío: 27/11/2017 17:59:59.014

-Ten avaliado esta cuestión en diálogo coas organizacións sindicais dos e das traballadoras? Con que resultado?

-Ten avaliado esta situación a Xunta de Galiza coas Universidades Galegas?

-Ten avaliado o Instituto Galego de Consumo as posíbeis repercusións na vulneración da protección das persoas consumidoras?

Santiago de Compostela, 27 de novembro de 2017

Asdo.: Noa Presas Bergantiños

Montserrat Prado Cores

Olalla Rodil Fernández

Xosé Luis Rivas Cruz

Luis Bará Torres

Ana Pontón Mondelo

Deputadas e deputados do G.P. do BNG

Asinado dixitalmente por:

Noa Presas Bergantiños na data 27/11/2017 17:56:42

BLOQUE
NACIONALISTA
GALEGO

OFICINA PARLAMENTAR

Parlamento de Galiza

Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545
Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

PARLAMENTO DE GALICIA
REXISTRO XERAL ENTRADA
Data asento: 27/11/2017 17:59
Nº Rexistro: 20818
Data envío: 27/11/2017 17:59:59.014

María Montserrat Prado Cores na data 27/11/2017 17:56:47

Ana Pontón Mondelo na data 27/11/2017 17:56:48

Xose Luis Rivas Cruz na data 27/11/2017 17:56:57

Olalla Rodil Fernández na data 27/11/2017 17:57:10

Xosé Luis Bará Torres na data 27/11/2017 17:57:13

BLOQUE
NACIONALISTA
GALLEGO

OFICINA PARLAMENTAR

Parlamento de Galiza

Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545
Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

Á Mesa do Parlamento

Noa Presas Bergantiños, Luis Bará Torres, Ana Pontón Mondelo, Xosé Luis Rivas Cruz, Olalla Rodil Fernández e Montserrat Prado Cores, deputadas e deputados do **Grupo Parlamentar do Bloque Nacionalista Galego (BNG)**, ao abeiro do disposto no Regulamento da Cámara, presenta a seguinte **Interpelación**.

Formar en materia de xénero e de prevención da violencia machista especialmente entre o profesorado responsábel da educación das novas xeracións no ensino regrado é fundamental para avanzar colectivamente. Neste sentido, xa a Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero facía mención á poboación xuvenil e á importancia do ensino. De feito, no artigo 14 recolle “As administracións educativas e universidades, no ámbito das súas competencias, asegurarán que na totalidade dos estudos conducentes á obtención de títulos universitarios en disciplinas que habiliten para o exercicio de profesións que teñan relación directa coa violencia de xénero se incorporen contidos relacionados coa comprensión desta violencia, dirixidos á capacitación para a prevención, detección precoz, intervención e/ou apoio ás mulleres que a sofren.”

Por responsabilidade, tanto coas vítimas e potenciais vítimas, co conxunto sociedade como co propio profesorado é preciso esixir pero tamén facilitar elementos capacitadores para tal función. Neste sentido, débese garantir e mellorar a formación e capacitación do persoal docente, a comezar por aquelas persoas que están na súa formación inicial.

BLOQUE
NACIONALISTA
GALLEGO

OFICINA PARLAMENTAR

Parlamento de Galiza

Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545
Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

Desde o curso 2009-2010 impártese o Máster Universitario en Profesorado de Educación Secundaria Obrigatoria e Bacharelato, Formación Profesional e Ensinanzas de Idiomas, requisito imprescindible para que calquera persoa poida optar á función docente na Secundaria e Formación Profesional. Polo tanto, é unha formación específica que deba incorporar contidos referentes á prevención, identificación, detección e intervención en situacións de violencia machista.

Neste sentido, a raíz dunha Proposición non de lei debatida no Pleno do Parlamento Galego o día 21 de novembro de 2017 o día 22 a Cámara acordou por unanimidade o seguinte acordo “O Parlamento de Galiza insta á Xunta a, desde o respecto á autonomía universitaria, propor ás universidades galegas a modificación dos actuais plans de estudos do Máster Universitario en Profesorado para a incorporación unha materia específica sobre a atención e a prevención de violencia de xénero de cara a reforzar os contidos que deben impartirse na actualidade de xeito transversal e seguir propiciando a adquisición de competencias das e dos futuros docentes para afrontar a transmisión de valores que fomenten a igualdade e a convivencia nas aulas; así como a resolución de conflitos.”

Por todo isto formúlase a seguinte interpelación:

-Ten avaliado o goberno galego as necesidades formativas do profesorado en materia de violencia machista e igualdade? Con base a que elementos?

-Que avaliación fai o goberno galego do *I Plan de actuacións para a Igualdade nos centros educativos de Galicia 2016-2020*?

OFICINA PARLAMENTAR
Parlamento de Galiza
Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545
Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

-Como valora o goberno galego os resultados das formacións específicas na materia dos Centros de Formación e Recursos?

-Que protocolos emprega o goberno galego para o desenvolvemento de iniciativas como o Caderno de identidade de xénero? Con que resultados? Como se avalían?

-Que actuacións levou a cabo o goberno galego para promover a consideración por parte das universidades galegas da incorporación dunha materia específica para a atención e prevención da violencia machista? Con que resultado?

-Cal é a folla de ruta ao respecto que ten planificada o goberno galego?

Santiago de Compostela, 27 de novembro de 2017

Asdo.: **Noa Presas Bergantiños**

Montserrat Prado Cores

Olalla Rodil Fernández

Xosé Luis Rivas Cruz

Luis Bará Torres

Ana Pontón Mondelo

Deputadas e deputados do G.P. do BNG

Asinado dixitalmente por:

BLOQUE
NACIONALISTA
GALLEGO

OFICINA PARLAMENTAR

Parlamento de Galiza

Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545
Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

PARLAMENTO DE GALICIA
REXISTRO XERAL ENTRADA
Data asento: 27/11/2017 18:20
Nº Rexistro: 20824
Data envío: 27/11/2017 18:20:27.280

Noa Presas Bergantiños na data 27/11/2017 18:18:44

María Montserrat Prado Cores na data 27/11/2017 18:18:49

Ana Pontón Mondelo na data 27/11/2017 18:18:51

Xose Luis Rivas Cruz na data 27/11/2017 18:18:56

Olalla Rodil Fernández na data 27/11/2017 18:18:58

Xosé Luis Bará Torres na data 27/11/2017 18:18:59

Á Mesa do Parlamento

Partido dos
Socialistas
de Galicia

María Dolores Toja Suárez e Julio Torrado Quintela, deputada e deputado pertencentes ao Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia, ao abeiro do disposto no artigo 147 do Regulamento da Cámara, presentan ante esa mesa a seguinte interpelación.

O Regulamento da Unión Europea 1380/2013 do Parlamento Europeo e do Consello do 11 de decembro de 2013 sobre a Política Pesqueira Común, no seu artigo, 3, letra k) establece dentro dos principios de boa gobernanza da política pesqueira o criterio de transparencia no tratamento de datos de conformidade con os requisitos legais vixentes, respectando debidamente a vida privada, a protección de datos de carácter persoal e as normas de confidencialidade; a dispoñibilidade dos datos para os organismos científicos adecuados, outros organismos con intereses científicos ou de xestión, e outros usuarios finais concretos.

As autoridades públicas están obrigadas pola Lei 27/2006 a levar a cabo a difusión da información ambiental da maneira máis activa e sistemática posible. De feito, teñen a obriga de difundir unha información mínima, entre aqueles datos ou resumos de datos derivados do seguimento das actividades que afecten ou poidan afectar ao medio ambiente. Así, as autoridades estatais e autonómicas están obrigadas a promover unha maior accesibilidade os datos sobre o control e a execución da normativa pesqueira en España, sen máis limitacións que as excepcións previstas no artigo 4.4 do Convenio de Aarhus e no artigo 13.2 da Lei 27/2006.

O Instituto Internacional de Dereito e Medio Ambiente, vén de facer público o seu informe “O Control e a Execución da Política Pesqueira en España Informe Final 26/07/2017”. Nese informe establécese que como consecuencia da ausencia de datos publicamente dispoñibles sobre a aplicación do sistema de control de pesca en Galicia, foi necesario presentar unha solicitude de acceso á información ante a Consellería do Mar, da que depende a Subdirección Xeral de Gardacostas de Galicia. E que esta unicamente facilitou o acceso parcial da información. Os datos non facilitados refírense á descrición dos tipos infractores de pesca máis comúns detectados no ámbito autonómico, así como os datos sobre procedementos sancionadores tramitados e a contía total das sancións administrativas impostas.

Grupo Parlamentario

O informe tamén indica que o Goberno galego non realizou o correspondente informe final de resultados relativo ao seu programa autonómico de control da trazabilidade dos produtos da pesca e a acuicultura. E polo tanto, imposibilita coñecer se se compren os requisitos de trazabilidade da UE ao longo da súa cadea de comercialización de produtos pesqueiros.

Partido dos
Socialistas
de Galicia

Faise preciso pois cumprir coas indicacións da UE, e aumentar a transparencia e a dispoñibilidade de datos sobre as inspeccións e infraccións en materia de pesca, e facilitar un acceso eficaz os datos sobre as sancións administrativas impostas por infraccións á normativa pesqueiras tanto a nivel estatal como autonómico. Ademais promover a publicación de informes anuais a nivel autonómico, incluíndo datos sobre o control e o cumprimento da normativa pesqueira. Aumentar a conciencia política e a vontade das autoridades públicas españolas para levar a cabo unha correcta aplicación das disposicións do Convenio de Aarhus en materia de acceso á información ambiental. Aumentar e mellorar a coordinación entre as diferentes autoridades competentes que participan no control e execución da normativa de pesca, tanto a nivel nacional como autonómico. As autoridades públicas deben ter coñecemento da achega do funcionamento real do sistema de control e execución da política pesqueira en España, sendo capaces de identificar tanto os logros como as limitacións existentes á hora de aplicar as normas da PPC e os seus regulamentos de control.

Por iso a deputada e o deputado que asinan interpelean o Goberno galego nos seguintes termos:

1ª) Que valoración fai o Goberno galego das conclusións en materia de transparencia do informe “O Control e a Execución da Política Pesqueira en España Informe Final 26/07/2017” elaborado polo Instituto Internacional de Dereito e Medio Ambiente?

2ª) Elaborou o Goberno galego o correspondente informe final de resultados relativo o seu programa autonómico de control da trazabilidade dos produtos da pesca e a acuicultura, ao que fai mención o Instituto Internacional de Dereito e Medio Ambiente?

3ª) Cumpre o Goberno galego os requisitos de trazabilidade da UE ao longo da cadea de comercialización de produtos pesqueiros?

Grupo Parlamentario

4ª) Que medidas vai levar a cabo o Goberno galego para aumentar a transparencia e a dispoñibilidade de datos sobre as inspeccións e infraccións en materia de pesca e facilitar un acceso eficaz aos datos, se for o caso, en que prazo?

Partido dos
Socialistas
de Galicia

5ª) Que medidas vai levar a cabo o Goberno galego para aumentar e mellorar a coordinación entre as diferentes autoridades competentes que participan no control e a execución da normativa de pesca tanto a nivel nacional como das comunidade autónomas?

6ª) Que medidas vai levar a cabo o Goberno galego para promover a publicación de informes anuais a nivel autonómico, incluíndo datos sobre o control e o cumprimento da normativa pesqueira?

Pazo do Parlamento, 27 de novembro de 2017

Asinado dixitalmente por:

María Dolores Toja Suárez na data 27/11/2017 18:21:16

Julio Torrado Quintela na data 27/11/2017 18:21:25

Á MESA DO PARLAMENTO

Ánxeles Cuña Bóveda e Luca Chao Pérez, deputadas do Grupo Parlamentar de En Marea, ao abeiro do disposto no artigo 147 do Regulamento da Cámara, presentan a seguinte **Interpelación**, relativa á poxa na que se acha un dos principais xacementos arqueolóxicos de Galicia: O asentamento de Pena Grande Bordelle, Santaballa, Vilalba.

EXPOSICIÓN DE MOTIVOS

O Ministerio de Hacienda e Función Pública saca a poxa para o 15 de decembro unha serie de bens e leiras. Entre outras, unha parcela de algo máis de tres hectáreas e media de superficie, por 7.785,66 €. Nela áchase un dos principais xacementos arqueolóxicos de Galicia. Terá lugar nas dependencias da Delegación de Economía e Facenda de Lugo e poderanse presentar ofertas ata o día 11.

En concreto, os datos técnicos do que se vai a someter a poxa son:

Lote 25- Parcela 146 do polígono 1, paraxe Detrás da Pena Grande, da zona de concentración parcelaria de Santabaia, municipio de Villalba. Referencia catastral 27065C001001460000WE. Inscrita no Rexistro da Propiedade de Villalba, ao tomo 554, libro 262, folio 179, leira 29508, inscrición 1ª. Linderos: ao Norte, coa parcela 143; ao Sur, coa 147; ao Leste, con camiño e ao Oeste, coa parcelas 144 e 145. Nesta leira existen dous xacementos arqueolóxicos. Superficie 35.512 m², tipo de licitación 7.785,66 €. Expediente 2017 027 00078 (1ª poxa).

Por certo, aproveitamos para demandar que se escriba correctamente a denominación do topónimo: é Vilalba e non o termo manipulado de “Villalba”.

O asentamento de Pena Grande Bordelle, Santaballa, Vilalba, foi descuberto e escavado por D. José Ramil Soneira a finais da década dos sesenta do século XX. Constitúe un dos xacementos do Paleolítico superior, Magdalenense, máis importante de Galicia polos estudos alí realizados e pola cantidade e calidade dos restos atopados.

As máis de dúas mil pezas líticas recuperadas, realizadas sobre seixo, cristal de rocha, sílex ou seixo porfídico, permítenos coñecer á xente que habitaba esta zona de Galicia hai máis de 13.000 anos. Detrás dos “útiles tipo” localizados, máis de douscentos, están as persoas que os tallaron usando unicamente as súas mans e os medios que lles daba a natureza.

Crearon laminiñas para cortar ou cazar; burís para labrar o óso, a madeira ou pedra; raspadeiras que acondicionaban as peles. Centos de elementos con información importante sobre como viviamos e como eramos milenios atrás.

Moitas destas pezas poden verse no Museo Provincial de Lugo e no Museo de Prehistoria e Arqueoloxía de Vilalba. Pero o abrigo de Pena Grande e a súa contorna aínda conservan moitos outros materiais que poden poñerse en perigo se se realizan obras ou remocións na súa contorna.

Pena Grande é ademais un Ben Catalogado, e como tal protexido pola nosa lexislación. É un xacemento crave para a comprensión dos cambios ambientais que desembocan na actual fase climática, así como para estudar as transformacións culturais previas á adopción da vida campesiña.

Na mesma parcela atópase o Petróglifo de Pena Grande, posiblemente da Idade do Bronce, que ten a consideración de Ben de Interese Cultural xenérico. A composición está formada por un gravado principal que desenvolve dúas espirais que están unidas por un trazo curvo. Tamén existe un motivo cruciforme de realización máis basta e máis recente.

Contamos cun importante e rico patrimonio cultural. Lamentabelmente, observamos como día a día este patrimonio se vai destruindo impunemente en toda Galicia. Lamentamos as constantes agresións que sofre o noso patrimonio natural, paisaxístico e cultural.

Conscientes da importancia que ten a conservación do patrimonio material e inmaterial, parécenos gravísima e incomprensible esta poxa.

Máis tendo en conta que durante os traballos de concentración si se tivo a sensibilidade patrimonial necesaria como para colocar este elemento nunha posición que permitise a súa conservación baixo a tutela da administración, esperamos tamén que haxa sensibilidade actual.

Segundo as noticias que transcenderon en prensa, parece ser que a razón da venda nun proceso de poxa é puramente economicista e obvia por completo o valor patrimonial e cultural da superficie mencionada. Sinálase que esta superficie pasou a disposición dun descoñecido. É dicir, habería unha agrupación de propietarios non coñecidos. Transcorridos varios anos desde o remate da reparcelación, e se ninguén reclama a propiedade, esa superficie pasa a disposición pública. Momento no que a administración, xa fora a autonómica ou a municipal, debería facerse cargo dos terreos para garantir a conservación dos xacementos arqueolóxicos que alberga.

O Ministerio de Facenda decidiu poñer o devandito terreo á venda sen ter en conta que no lugar se atopa un conxunto arqueolóxico de enorme valor, o que

indica a falla de información, transparencia e coñecemento do que se pon en proceso de poxa desde a Administración pública. Chama poderosamente a atención este modo de proceder, do mesmo xeito que resulta rechamante que desde a delegación de Facenda de Lugo non se aporte información respecto diso ou que previamente non se realice unha visita ás parcelas ou terreos que se poñen en poxa. Cremos que sería o idóneo para non atoparnos con sorpresas como a aludida.

Ante esta situación, o Grupo Parlamentar de En Marea presenta a seguinte Interpelación:

1. Coñece por que razón decidiu o Ministerio de Facenda poñer a poxa a parcela: Lote 25- Parcela 146 do polígono 1, paraxe Detrás da Pena Grande, da zona de concentración parcelaria de Santabaia, municipio de Villalba. Referencia catastral 27065C001001460000WE. Inscrita no Rexistro da Propiedade de Villalba, ao tomo 554, libro 262, folio 179, leira 29508, inscrición 1ª. Linderos: ao Norte, coa parcela 143; ao Sur, coa 147; ao Leste, con camiño e ao Oeste, coa parcelas 144 e 145. Nesta leira existen dous xacementos arqueolóxicos. Superficie 35.512 m², tipo de licitación 7.785,66 ?. Expediente 2017 027 00078 (1ª poxa)?

2. Sabe o Ministerio de Facenda que neses terreos se atopa o xacemento arqueolóxico de Pena Grande situado na parroquia de Santabaía no municipio de Vilalba, un dos principais xacementos arqueolóxicos do período magdalenense en Galicia que pertence ao paleolítico, onde se atoparon numerosas pezas de gran valor patrimonial?

3. Vai evitar con urxencia que o Ministerio de Facenda decida levar a poxa do

próximo 15 de decembro na Delegación de Facenda de Lugo o conxunto de Pena Grande?

4. Vai instar ao Ministerio para que ceda eses terreos gratuitamente á Xunta de Galicia ou ao concello de Vilalba para poñelos en valor desde un punto de vista do patrimonio cultural e histórico?

5. Comprobará, a partir deste caso, se existen outros xacementos arqueolóxicos na mesma situación que Pena Grande, para evitar futuras destrucións?

6. Cumprirá a Lei 5/2016, do 4 de maio, do patrimonio cultural de Galicia. Artigo 1 (2). E Artigo 2 (1)?

Santiago de Compostela, 27 de novembro de 2017.

Asdo.: Ánxeles Cuña Bóveda,

Luca Chao Pérez,

Deputadas do G.P. de En Marea.

Asinado dixitalmente por:

María de los Ángeles Cuña Bóveda na data 27/11/2017 18:27:45

Luca Chao Pérez na data 27/11/2017 18:27:54

Á MESA DO PARLAMENTO

Eva Solla Fernández e Marcos Cal Ogando, deputada e deputado do Grupo Parlamentar de **En Marea**, ao abeiro do disposto no artigo 147 do Regulamento da Cámara, presentan a seguinte INTERPELACIÓN.

O lindano é un composto químico que presenta unha elevada toxicidade con efectos adversos para a saúde e o medio en xeral.

Trátase dun composto altamente persistente que fai que a súa degradación sexa lenta e difícil, incorporándose doadamente á graxa do animal que o inxire ou aspire, o que facilita a súa acumulación na cadea trófica e que a súa concentración se eleve en niveis tróficos superiores.

Todas estas características unidas a elevada volatilidade, sendo susceptible de ser transportado polo aire ou apegado a partículas, provocan que sexa un compoñente moi perigoso tanto para a natureza como para a propia saúde das persoas.

Entre 1947 e 1964 a compañía Zeltia fabricou lindano e outros pesticidas nunha planta situada no polígono de Torneiros, no Porriño. Estímase que máis de 1.000 toneladas de residuos xerados nesta fábrica foron vertidas na zona e noutros puntos da rexión, incluso unha parte volveuse a empregar como material para o arranxo de estradas e como insecticida, orixinando focos de contaminación.

No propio terreo ocupado pola factoría, e onde foron depositados residuos contaminantes, construíronse vivendas de protección oficial sen que a zona fose descontaminada, descubríndose anos máis tarde que existían altísimas concentracións deste produto tanto na superficie como nas augas subterráneas e de abastecemento, o que supuxo que a poboación estivese exposta a altos niveis de contaminación durante moito tempo (exposición que en moitos casos aínda

continúa a producirse), coas conseguintes consecuencias para a súa saúde, motivo polo que en 2010 os habitantes de ditas vivendas foron trasladados.

A pesar de todo isto, non se adoptaron as medidas sanitarias e ecolóxicas oportunas e a día de hoxe análises realizadas demostran que existen altísimos valores de contaminación por lindano nesta zona.

As veciñas e veciños reclaman da Administración medidas de actuación e prevención que garantan a súa seguridade.

Por todo o anterior o Grupo Parlamentario de En Marea INTERPELA:

- Dende cando ten coñecemento a Xunta de Galicia da contaminación por lindano nesta zona?
- Cales son as medidas sanitarias de prevención que se levaron a cabo para garantir que este non afectará á saúde das e dos veciños?
- Cales son as medidas sanitarias que se van a levar a cabo para o control da saúde das veciñas e veciños afectados.
- Que estudos ten elaborados a Consellería de Sanidade en relación a como afecta este produto na saúde das veciñas e veciños?
- Que estudos ten elaborado a Consellería de Sanidade en relación a persoas que poden estar afectadas?
- Ten constancia a Xunta de Galicia do número de poboación que pode ter afectada a súa saúde polo consumo de auga ou alimentos contaminados por lindano?
- Ten informado ao Ministerio de Sanidade desta circunstancia?
- Está a Consellería de Sanidade coordinándose co resto do Goberno para a planificación na eliminación, tratamento e prevención do lindano coa finalidade de garantir o dereito á saúde?

- Que medidas están a tomar para coordinarse co concello do Porriño e limítrofes para garantir o dereito á saúde?

Santiago de Compostela, 28 de novembro de 2017.

Asdo.: Eva Solla Fernández

Marcos Cal Ogando

Deputada e deputado do G.P. de En Marea.

Asinado dixitalmente por:

Eva Solla Fernández na data 28/11/2017 16:59:14

Marcos Cal Ogando na data 28/11/2017 16:59:21

Á MESA DO PARLAMENTO

Marcos Cal Ogando, Antón Sánchez García e Eva Solla Fernández, deputados e deputada do Grupo Parlamentar de **En Marea**, ao abeiro do disposto no artigo 147 do Regulamento da Cámara, presentan a seguinte INTERPELACIÓN.

A recente obra realizada polo Concello de O Porriño, na que se acharon restos de lindano, sacou á luz un problema que xa ten máis de 50 anos e ao que ningunha administración quixo facerlle fronte en profundidade, máis alá das medidas superficiais acometidas pola Xunta de Galicia no ano 1999, e que ten que ver coa contaminación da terra e dos acuíferos que deixou atrás a antiga fábrica de Zeltia situada no lugar de Torneiros en O Porriño. Unha agresión ao medio ambiente que agarda a actuación dunha administración responsable que lle busque unha solución e que tamén, esixa responsabilidades.

Durante décadas, o lindano foi un composto de éxito na nosa terra. Empregábase como insecticida na agricultura, como antiparasitario na gandería e como loción contra os piollos nos seres humanos. Así foi ata que no ano 1991 se demostrou que se trataba dun elemento tóxico que entrañaba graves riscos para a saúde dos seres humanos e dos animais. Nesa data, foi prohibido.

O lindano é un elemento que os seres vivos acumulan con moita facilidade, xa que se asimila por inxestión, respiración e mesmo a través da vía cutánea, ademais das afeccións ao medio natural, á flora e á fauna. No ano 2015, a Organización Mundial da Saúde ratificou que o líndano podía provocar, ademais, tumores canceríxenos.

En Galicia tivemos a mala fortuna de contar cunha industria fabricante de lindano durante dezasete anos. Falamos de Zeltia, que sintetizou o composto na súa planta do Porriño dende 1947 ata 1964. Neste tempo, estímase que foron xerados máis de 1.000 toneladas de residuos que logo foron vertidos pola rexión. De feito, unha parte dos mesmos foi empregada na reparación de estradas e como insecticida.

No propio terreo da fábrica, construíronse vivendas de protección oficial once anos máis tarde, no 1975, sen que a zona fora descontaminada. Por esta razón, no ano 1999, a Xunta de Galicia levou a cabo un plan de descontaminación dos solos, que descubriu concentracións moi altas de lindano na superficie e nas augas subterráneas e de abastecemento. Os datos revelaron, así mesmo, que a poboación e o medio natural estiveron expostos a altos niveis de contaminación durante anos, co conseguinte dano irreparable debido á natureza deste composto.

Nas últimas semanas, as análises realizadas pola Consellería de Sanidade arroxaron altos valores de contaminación por lindano en Porriño, cen veces superiores ao valor de referencia. Moitas persoas do lugar declararon, ademais, que padecían síntomas evidentes de contaminación. Como medidas preventivas, pediuse que se evitara o consumo de auga procedente dos pozos da zona e evitar o consumo dos produtos da horta, dúas medidas que, aínda que son necesarias, non contrarrestan a exposición sufrida durante décadas ao lindano.

Por todo o exposto, os deputados e deputada asinantes presentan a seguinte INTERPELACIÓN:

1.) A Consellería de Medio Ambiente puxo en marcha algún protocolo de actuación a raíz da alarma xurdida estes días?

- 2.) Que medidas vai tomar a Xunta de Galicia para afrontar a contaminación por lindano?
- 3.) Que medidas tomou dende o descubrimento da súa natureza e toxicidade para os seres humanos e os animais?
- 4.) Que medidas ten previsto acometer o Goberno para recuperar as zonas contaminadas?
- 5.) Estase a estudar algunha actuación nas vivendas sociais construídas encima do terreo contaminado?
- 6.) É certo que as consellerías de Medio Ambiente e de Sanidade recomendaron non facer público o problema para non xerar alarma?
- 7.) Parécelle prudente manter en segredo que os veciños dunha localidade están sufrindo contaminación constante?
- 8.) Segundo os datos que manexa a Xunta de Galicia cal é a situación actual da zona contaminada?
- 9.) Está o Goberno coordinado coa conca hidrográfica Miño-Sil para facer fronte á contaminación de dita conca?
- 10.) Ten datos o Goberno sobre a posible contaminación de acuíferos fora da zoa xa detectada trala obra do Concello?

Santiago de Compostela, 29 de novembro de 2017.

Asdo.: Marcos Cal Ogando

Antón Sánchez García

Eva Solla Fernández

Deputados e deputada do G.P. de En Marea.

Asinado dixitalmente por:

Marcos Cal Ogando na data 29/11/2017 15:42:28

Antón Sánchez García na data 29/11/2017 15:42:37

Eva Solla Fernández na data 29/11/2017 15:42:48

Á Mesa do Parlamento

Xoaquín Fernández Leiceaga, Raúl Fernández Fernández, Patricia Vilán Lorenzo e María Luisa Pierres López, deputados e deputadas pertencentes ao **Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia**, ao abeiro do disposto no artigo 147 do Regulamento da Cámara, presentan ante esa Mesa a seguinte **interpelación**.

A eficiencia das infraestruturas e a loxística é un factor relevante para a competitividade dos territorios e, polo tanto, para atracción das empresas cos mesmos e a capacidade de competir eficazmente das xa existentes.

A combinación dos nodos ferroviarios e marítimos produce un sistema de transporte de mercadorías máis sostible, e, en determinadas circunstancias, máis eficiente.

Galicia e, en xeral, o Noroeste da Península Ibérica, arrastra unha notable desvantaxe no acceso a este modo combinado de transporte, o que afecta á súa prosperidade económica actual e futura.

Para favorecer a conectividade co resto da península e, máis aló, co resto de Europa, cumpre redefinir o Corredor Atlántico de Mercadorías, dentro da rede europea TEN-T, de xeito conxunto con outras comunidades autónomas españolas.

En concreto, utilizar a revisión en 2018 da regulación do mecanismo CEF (Connecting European Facility; Mecanismo Conectar Europa) para definir os trazados da rede básica, incorporando a conexión entre os portos galegos e asturianos co actual trazado do corredor.

Grupo Parlamentario

Por todo o exposto, os deputados e as deputadas que asinan interpelan ao Goberno galego nos seguintes termos:

1. Que opinión lle merece á Xunta de Galicia a renuncia do Goberno de España para proceder a modificación do Regulamento 1316/2013 e incluír a conexión ferroviaria dos principais portos galegos na rede básica do trazado do Corredor Atlántico?
2. Como vai defender o Goberno galego a integración da conexión ferroviaria para o transporte de mercancías entre os portos galegos de interese xeral e na rede europea TEN-T, redeseñando o trazado do Corredor Atlántico de mercadorías (rede básica)?
3. Pensa demandar ao Goberno de España a que defenda nas instancias europeas a redefinición da rede básica para incluír a conexión ferroviaria dos portos co Corredor Atlántico, vía Monforte, León e Palencia?
4. Considera oportuno establecer o ano 2018 como referencia para acadar este obxectivo?

Pazo do Parlamento, 29 de novembro de 2017

Asdo.: Xoaquín Fernández Leiceaga

Raúl Fernández Fernández

Patricia Vilán Lorenzo

María Luisa Pierres López

Deputados e deputadas do G.P. dos Socialistas de Galicia

Asinado dixitalmente por:

Xoaquín María Fernández Leiceaga na data 29/11/2017 16:41:50

Raúl Fernández Fernández na data 29/11/2017 16:41:57

Patricia Vilán Lorenzo na data 29/11/2017 16:42:03

Grupo Parlamentario

María Luisa Pierres López na data 29/11/2017 16:42:09

Partido dos
Socialistas
de Galicia

Á Mesa do Parlamento

José Manuel Pérez Seco e José Antonio Quiroga Díaz, deputados pertencentes ao Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia, ao abeiro do disposto no artigo 147 do Regulamento da Cámara, presentan ante esa mesa a seguinte interpelación.

Partido dos
Socialistas
de Galicia

A situación provocada nos últimos anos polo asentamento definitivo da avespa velutina en Galicia está a coller uns niveis alarmantes que afectan de xeito notable ás expectativas da fauna local, froitos e principalmente na poboación de abellas melíferas.

Desde a súa aterraxe no continente europeo en 2004 a progresión expansiva desta especie acabou por achegala ao norte peninsular no ano 2010 e pouco tempo despois, entre 2012\13, empezaron a detectarse na Galicia costeira. Dada a súa capacidade de adaptación e expansión esta especie comezou a tomar carta de natureza nos concellos costeiros desde os que se está espallando por todo o territorio da nosa comunidade.

As características desta especie foránea, substanciadas nun gran tamaño e agresividade, convértena nunha depredadora da “apis mellifera”, a produtora de mel e polinizadora, causando un gran número de baixas nas colmeas coa conseguinte alarma entre os apicultores galegos que se vén desbordados por esta continxencia, e poñendo en perigo non só unha relevante e crecente actividade socioeconómica senón tamén as posibilidades da adecuada polinización.

A pesar dos programas de localización e retirada de niños, estes téñense amosado como insuficientes dadas as características reprodutoras desta especie invasora. Independentemente destas accións puntuais parece evidente que as solucións para controlar e estabilizar as poboacións de velutina pasan pola investigación para dar con fórmulas de control que non teñan efectos colaterais na fauna e na flora.

As condicións climatolóxicas deste inverno-primavera de 2017 están a ser especialmente favorables para a expansión desta especie tan daniña para as abellas produtoras de mel. A ausencia de frío non reduciu a actividade de moitos niños de velutina nin reduciu o número de reinas procreadoras como viña

Grupo Parlamentario

sucedendo nos derradeiros anos polo cal os apicultores están temendo un repunte da actividade da velutina.

Por estas razóns é imprescindible redobrar e canalizar adecuadamente os esforzos para loitar con efectividade contra esta praga:

Partido dos
Socialistas
de Galicia

a) O trampeo masivo deberá comezar no mes de febreiro, a máis tardar, cando as temperaturas aumenten e débese comezar polas zonas máis cálidas da comunidade autónoma e ir avanzando progresivamente cara ao resto de Galicia.

b) A potenciación da investigación é imprescindible, tanto para coñecer adecuadamente os comportamentos e características da velutina como para atopar as fórmulas adecuadas coas que combatela.

c) O combate dunha praga coas características da velutina require unificar esforzos e contar coa participación dos axentes implicados nesta loita, por esta razón entendemos que a presenza e integración do tecido asociativo apícola galego é de gran interese para atopar as mellores fórmulas de extinción e control da praga.

d) Coñecer as características da praga por parte da poboación implica unha labor de divulgación que debe ir desde os centros de ensino ata a poboación en xeral. Por outro lado, o coñecemento das características da velutina, comportamentos individuais e colectivos, particularidades de niños e todo aquilo que supón un coñecemento certo desta praga é fundamental para as persoas que teñen a misión de extinguilas de aí que a formación específica do persoal que ten que eliminala é tan fundamental como necesaria.

e) Outra das liñas de actuación fundamentais é a loita preventiva a levar adiante antes do verán para evitar un incremento do número de niños primarios para axudar no control de individuos.

Por iso os deputados que asinan interpelan o Goberno galego nos seguintes termos:

Grupo Parlamentario

1ª) Ten o Goberno galego compradas as trampas e o atraente suficiente para comezar a facer o trampeo masivo no mes de febreiro?

2ª) Vai o Goberno galego pór en marcha unha campaña informativa e divulgativa, de cando e como colocar as trampas, en caso afirmativo, a través de que medios?

Partido dos
Socialistas
de Galicia

3ª) Que persoa ou persoas van ser as responsables da colocación das trampas para realizar o trampeo masivo?

4ª) Vai o Goberno galego dotar dunha partida orzamentaria suficiente para profundar na investigación co fin de atopar e/ou mellorar os sistemas de erradicación desta especie, se for o caso, con que orzamento?

5ª) Vai o Goberno galego sacar axudas directas para facerlle fronte aos danos causados pola avespa asiática na cabana apícola, en caso afirmativo, cal vai ser o orzamento e en que prazo?

6ª) Quen forma parte da Comisión de seguimento da velutina, e por que non se inclúe a todos os representantes do sector apícola?

Pazo do Parlamento, 29 de novembro de 2017

Asinado dixitalmente por:

Jóse Manuel Pérez Seco na data 29/11/2017 17:49:23

José Antonio Quiroga Díaz na data 29/11/2017 17:49:32

Á MESA DO PARLAMENTO

Paula Vázquez Verao, Luís Villares Naveira, Manuel Lago Peñas, Antón Sánchez García, Carmen Santos Queiruga, Marcos Cal Ogando, Ánxeles Cuña Bóveda, Luca Chao Pérez, Davide Rodríguez Estévez, Francisco Casal Vidal, Paula Quinteiro Araújo, Magdalena Barahona Martín, Juan José Merlo Lorenzo e Eva Solla Fernández, deputadas e deputados do Grupo Parlamentario de **En Marea**, ao abeiro do disposto no artigo 147 do Regulamento da Cámara, presenta a seguinte INTERPELACIÓN, en relación á derogación da Lei 1/2012 e a recuperación dos dereitos do persoal laboral da Xunta.

A grave crise económica global iniciada en 2007 serviu de escusa aos grandes poderes financeiros internacionais para erosionar, aínda máis, o papel dos Estados.

No marco das contrarreformas neoliberais aplicadas no Estado español especialmente dende 2011, cando se reforma o artigo 135 da Constitución española, dispoñendo que “todas as administracións públicas adecuarán as súas accións ao principio de estabilidade orzamentaria”, encorsetando os límites do déficit e da débeda pública, aprobouse no Parlamento de Galicia, cos únicos votos do PP e co rexeitamento unánime das forzas políticas da oposición e dos sindicatos, a Lei 1/2012, de 29 de febreiro, de medidas temporais en determinadas materias de emprego da Comunidade Autónoma de Galicia.

A Lei 1/2012 remarca, na súa exposición de motivos, que se trata dunha “serie de medidas extraordinarias, urxentes e de carácter temporal” e que a vixencia da lei

queda “supeditada á subsistencia das difíciles circunstancias económicas que afectan á sustentabilidade das contas públicas”.

Dita Lei 1/2012 suspende unilateralmente preceptos contidos no Vº Convenio Único para o Persoal Laboral da Xunta de Galicia; entre eles, suspéndese “a aplicación do artigo 19, excepto o apartado 1, do Vº Convenio colectivo único para o persoal laboral da Xunta de Galicia”, en canto a descansos e libranzas.

Á marxe da opinión de En Marea a respecto do efecto nocivo destas leis para a recuperación económica e, sobre todo, para as condicións materiais da maioría social, e á marxe da gravísima situación social que padece o noso País, a nivel macroeconómico, no ano 2017 o PIB galego recupera as cifras do ano 2008, téndose iniciado en 2014 unha fase alcista do ciclo económico. Sen embargo, a porcentaxe que representan os Orzamentos da Xunta no conxunto do PIB reduciuse dende o 18,4% en 2009 ata o 14,8% en 2018.

O Proxecto de Lei de Orzamentos da Xunta para 2018, en tramitación, indica a continuación da expansión da economía galega, pese á moderación do crecemento do PIB en 2018 con respecto a 2017, mais, a pesares desta constatación, os Orzamentos non medran o que medra o PIB e continúan sen recuperarse os dereitos laborais perdidos polo persoal público durante a crise. A pesares de que a propia Lei/2012 dispuña que “as medidas contempladas” ... “serán revisadas nun prazo de dous anos dende a entrada en vigor da mesma, en función da evolución do PIB real de Galicia e do aforro primario dos Orzamentos”, pasados case seis anos, a norma continúa vixente.

As consecuencias da suspensión de dereitos laborais do persoal da Xunta – especialmente do artigo 19 do Vº Convenio - repercuten directamente sobre a saúde laboral do mesmo e sobre a calidade dos servizos públicos, en contra do

criterio da propia Lei 1/2012, que se refire a que a adopción das medidas contempladas na mesma non pode “menoscabar a prestación dos servizos públicos esenciais”.

O recorte do dereito a descanso do persoal laboral lesiona as posibilidades de conciliación, orixina stress e aumenta a accidentabilidade laboral. No caso da Consellería de Política Social, na que as carteleiras de traballo nos distintos centros están moi axustadas, case a metade dos accidentes laborais na Xunta nos últimos anos se deben ao “sobreesforzo” (en 2017, o 41% dos accidentes con baixa laboral na Xunta se deberon a esta causa), tendo unha relación clara coa falta de persoal adecuado ás tarefas que se desempeñan nos distintos centros e coa falta de descanso, sobre todo en traballos que se realizan en quendas (consellerías de Política Social, Medio Rural e Medio Ambiente). As situacións máis graves prodúcense nos centros de maiores, tanto pola integración nos mesmos de persoas con trastornos psiquiátricos como pola tardanza na valoración do grao de dependencia en moitas persoas residentes. Deste xeito, as rateos non son reais, non se cobren as baixas e o persoal – maioritariamente feminino e cada vez máis envellecido – traballa baixo mínimos.

Téndose recuperado o PIB non é tolerable o mantemento de recortes de dereitos ao persoal público e, en ningún caso, é admisible a precariedade na prestación de servizos públicos esenciais por parte da Xunta.

Polo anteriormente exposto, o Grupo Parlamentar de En Marea presenta a seguinte Interpelación:

- 1.) Cando vai derrogar o Goberno Galego a Lei 1/2012, de 29 de febreiro, de medidas temporais en determinadas materias de emprego da Comunidade Autónoma de Galicia?

- 2.) Vai a Xunta acordar coas organizacións sindicais representantes do persoal público a recuperación íntegra das contías deixadas de percibir durante a crise?

- 3.) Aproveitou a Xunta a crise para precarizar máis os servizos públicos, na vontade de privatizar os mesmos e reducir, cada vez máis, o papel dos organismos do Estado no conxunto da economía?

Santiago de Compostela, 30 de novembro de 2017.

Asinado dixitalmente por:

Paula Vázquez Verao na data 30/11/2017 17:36:25

María de los Ángeles Cuña Bóveda na data 30/11/2017 17:36:34

Juan José Merlo Lorenzo na data 30/11/2017 17:36:38

Carmen Santos Queiruga na data 30/11/2017 17:36:42

Antón Sánchez García na data 30/11/2017 17:36:45

Eva Solla Fernández na data 30/11/2017 17:37:17

Luca Chao Pérez na data 30/11/2017 17:37:21

Paula Quinteiro Araújo na data 30/11/2017 17:37:25

Luis Villares Naveira na data 30/11/2017 17:37:28

Magdalena Barahona Martín na data 30/11/2017 17:37:32

José Manuel Lago Peñas na data 30/11/2017 17:37:36

Francisco Casal Vidal na data 30/11/2017 17:37:40

David Rodríguez Estévez na data 30/11/2017 17:37:42

Marcos Cal Ogando na data 30/11/2017 17:37:46

Grupo Parlamentario

Á Mesa do Parlamento

Partido dos
Socialistas
de Galicia

Matilde Begoña Rodríguez Rumbo, Xoaquín Fernández Leiceaga, Julio Torrado Quintela e Noela Blanco Rodríguez, deputados e deputadas pertencentes ao Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia, ao abeiro do disposto no artigo 152 do Regulamento da Cámara, presentan ante esa mesa a seguinte pregunta para a súa resposta oral en Pleno.

Trazo é un concello limítrofe con Santiago de Compostela, ten 3.190 habitantes (IGE 2016), e conta con dous centros de saúde atendidos por un/a facultativo/a en cada un dos centros, Agro do Mestre e Viaño Pequeno, que están separados por 5,5 km., está a sufrir os efectos dunha fenda que cada vez se fai máis grande entre o rural e o urbano en canto a prestación de servizos. Servizos que ata non hai moito tempo viñan funcionado con regularidade. Nestes recortes ou minoración de servizos non se ten en conta os contratemplos que ocasionan á súa cidadanía que cada día se sente máis estrangulada e indefensa ante situacións coma estas.

No centro de saúde de Agro do Mestre prestaba atención sanitaria un médico que se pre-xubilou, polo que a praza estivo cuberta en interinidade ata o pasado mes, no que a facultativa que ten a dita praza se incorporou a ela con redución de xornada, pasando consulta de 8.00 a 10.40h, é dicir, dúas horas e corenta minutos para atención sanitaria.

Isto implica que os/as pacientes deste centro de saúde, sobre 1.500, teñan que esperar catro ou cinco días laborais para unha cita co seu médico de cabeceira.

A única solución proposta foi a derivación ao outro centro de saúde do concello no que o médico pode atender a un número moi limitado de pacientes do Agro do Mestre.

Ante esta situación as deputadas e os deputados que asinan preguntan:

 Grupo Parlamentario

Na “lexislatura do rural”, cando vai solucionar a Xunta de Galicia esta carencia tan importante para a poboación do concello de Trazo?

Pazo do Parlamento, 23 de novembro de 2017

Partido dos
Socialistas
de Galicia

Asinado dixitalmente por:

Matilde Begoña Rodríguez Rumbo na data 24/11/2017 10:11:37

Xoaquín María Fernández Leiceaga na data 24/11/2017 10:11:45

Julio Torrado Quintela na data 24/11/2017 10:11:53

Noela Blanco Rodríguez na data 24/11/2017 10:12:01

A Mesa do Parlamento

Daniel Vega Pérez, José González Vázquez, Encarna Amigo Díaz, Raquel Arias Rodríguez, Silvestre Balseiros Guinarte, Moisés Blanco Paradelo e Carlos Gómez Salgado, deputados e deputadas do **Grupo Parlamentario Popular de Galicia**, ao abeiro do disposto no artigo 152 e concordantes do Regulamento da Cámara, presentan ante esa Mesa, a seguinte **pregunta para a súa resposta oral en Pleno**.

Dende o Grupo Parlamentario Popular queremos preguntar polas razas autóctonas galegas avícola, ovica/cabrúa, bovina, equina e porcina. O feito de ter razas autóctonas é importantísimo para o noso rural xa que aporta unha valor engadido a eses produtos no momento da súa comercialización.

En Galicia, contamos con 10 razas autóctonas das especies nomeadas anteriormente que son a galiña de Mos, a ovella galega, a vaca cachena, a vaca caldelá, a vaca frieiresa, a vaca limiá, a vaca vianes, a vaca rubia galega, o cabalo pura raza galega e o porco celta.

No senso de potenciar as razas autóctonas ten unha vital importancia a xenética para seguir avanzando e mellorando a cabana gandeira da nosa comunidade e, polo tanto, tamén a das razas autóctonas. Así, é necesario destacar e por en valor o traballo que está a realizar Xenética Fontao para a mellora xenética das razas autóctonas galegas.

Por outra banda, tamén queremos poñer de relevancia as axudas que a Xunta de Galicia está a conceder aos gandeiros e a colaboración da administración autonómica coas asociacións que defenden e loitan polas razas autóctonas.

É un compromiso que este grupo adquiriu ante a cidadanía galega a través do programa electoral co que obtivo a súa confianza maioritaria en setembro de 2016, no que se recollía expresamente que *“Continuaremos co fomento do emprego das razas autóctonas, tratando de incrementar os seus censos, seguir a valorizalas como sistema*

de produción diferenciada fomentando o seu uso comercial como vía de subsistencia das ganderías e promovendo os produtos obtidos”.

Así, ante o exposto, os deputados asinantes, formulan a seguinte pregunta en Pleno:

Que está a facer a Xunta de Galicia para acadar un incremento dos censos das razas autóctonas galegas?

Santiago de Compostela, 24 de novembro de 2017

Asinado dixitalmente por:

Daniel Vega Pérez na data 24/11/2017 12:34:09

José González Vázquez na data 24/11/2017 12:34:20

María Encarnación Amigo Díaz na data 24/11/2017 12:34:27

Raquel Arias Rodríguez na data 24/11/2017 12:34:34

Silvestre Balseiros Guinarte na data 24/11/2017 12:34:42

Moisés Blanco Paradelo na data 24/11/2017 12:34:48

Carlos Gómez Salgado na data 24/11/2017 12:34:55

A Mesa do Parlamento

Daniel Vega Pérez, José González Vázquez, Encarna Amigo Díaz, Raquel Arias Rodríguez, Silvestre Balseiros Guinarte, Moisés Blanco Paradelo e Carlos Gómez Salgado, deputados e deputadas do **Grupo Parlamentario Popular de Galicia**, ao abeiro do disposto no artigo 152 e concordantes do Regulamento da Cámara, presentan ante esa Mesa, a seguinte **pregunta para a súa resposta oral en Pleno**.

Dende o Grupo Parlamentario Popular queremos interesarnos polo sector agrario galego e querémolo facer desde o punto de vista da transformación, pilar fundamental para garantir o futuro da gandería como sector prioritario para a economía galega e, así, avanzar e apostar decididamente no noso rural.

Así, a transformación dos produtos agrarios é un dos eixos fundamentais para crear postos de traballo no rural e, polo tanto, garante a viabilidade para que se poda vivir do mesmo.

Hoxe en día podemos falar de industrias producindo gran cantidade de leite cunha calidade excepcional para a súa venta en líquido pero nós temos como obxectivo seguir a impulsar a transformación en derivados lácteos.

Pero tamén é fundamental a transformación dos produtos cárnicos, a viticultura e os produtos da horta galega.

Polo tanto, desde este Grupo Parlamentario estamos a interesarnos pola transformación dos produtos agrarios galegos desde unha perspectiva global.

Así, ante o exposto, os deputados asinantes, formulan a seguinte pregunta en Pleno:

Que balance fai a Xunta de Galicia das axudas a proxectos de transformación de produtos agrarios concedidas nos últimos anos?

Santiago de Compostela, 24 de novembro de 2017

Asinado dixitalmente por:

Daniel Vega Pérez na data 24/11/2017 12:37:14

José González Vázquez na data 24/11/2017 12:37:24

María Encarnación Amigo Díaz na data 24/11/2017 12:37:32

Raquel Arias Rodríguez na data 24/11/2017 12:37:39

Silvestre Balseiros Guinarte na data 24/11/2017 12:37:46

Moisés Blanco Paradelo na data 24/11/2017 12:37:52

Carlos Gómez Salgado na data 24/11/2017 12:38:00

Á Mesa do Parlamento

María Pierres López, María Dolores Toja Suárez, José Antonio Quiroga Díaz, José Manuel Pérez Seco, Patricia Vilán Lorenzo, Juan Manuel Díaz Villoslada e Matilde Begoña Rodríguez Rumbo, deputadas e deputados pertencentes ao **Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia**, ao abeiro do disposto no artigo 152 do Regulamento da Cámara, presentan ante esa Mesa a seguinte **pregunta para** a súa resposta **oral en Pleno**.

A asociación Fademur vén de publicar unha enquisa sobre a percepción da sociedade galega sobre a realidade das mulleres rurais galegas, especialmente sobre a incidencia da violencia de xénero no ámbito rural.

Son moitos os datos reveladores na mesma. Pero hai un que se pode entender como preocupante, especialmente polo que implica na planificación das campañas, medidas e accións de prevención contra a violencia de xénero.

Ao seren consultadas, un 45 % das persoas responden erroneamente cando se lles pregunta que é a violencia de xénero. Só o 55 % ten claro o concepto de "violencia de xénero", considerándoa como "aquela violencia física, sexual o psicolóxica cara homes e mulleres exercida polas súas parellas ou ex parellas".

Esta falta de comprensión do concepto, significa que algo se está facendo mal nas campañas ou programas de información sobre a violencia, especialmente cando non se entende que os homes son tamén vítimas da violencia, e que isto non é só un problema de mulleres.

Así mesmo un 61,81 % das mulleres do rural din que no seu entorno non hai informacións para abordar o tratamento da violencia de xénero.

Seis de cada dez mulleres din non coñecer ningún tipo de campaña sobre violencia de xénero.

Grupo Parlamentario

Respecto á pregunta sobre os actos que consideran como violencia de xénero, chama a atención como a prostitución non está considerada como tal por un 40 %.

Tendo en conta estes datos e moitos outros que se reflicten na enquisa, e que amosan porcentaxes significativas de xente que segue a ter conceptos errados sobre o que é e non violencia de xénero, as deputadas e os deputados que asinan formulan a seguinte pregunta para o seu debate en Pleno:

Entende o Goberno galego que é preciso incrementar as campañas de sensibilización e concienciación específicas que teñan en conta as peculiaridades do rural involucrando ós servizos sociais mais próximos ás mulleres así como a todos os movementos asociativos presentes no rural?

Pazo do Parlamento, 24 de novembro de 2017

Asdo.: María Luisa Pierres López
María Dolores Toja Suárez
José Antonio Quiroga Díaz
José Manuel Pérez Seco
Patricia Vilán Lorenzo
Juan Manuel Díaz Villoslada
Matilde Begoña Rodríguez Rumbo
Deputadas e deputados do G.P. dos Socialistas de Galicia

Asinado dixitalmente por:

María Luisa Pierres López na data 24/11/2017 13:54:57

María Dolores Toja Suárez na data 24/11/2017 13:55:02

José Antonio Quiroga Díaz na data 24/11/2017 13:55:09

Grupo Parlamentario

Jóse Manuel Pérez Seco na data 24/11/2017 13:55:16

Patricia Vilán Lorenzo na data 24/11/2017 13:55:21

Juan Manuel Díaz Villoslada na data 24/11/2017 13:55:26

Matilde Begoña Rodríguez Rumbo na data 24/11/2017 13:55:30

Á MESA DO PARLAMENTO

Davide Rodríguez Estévez e Paula Quinteiro Araujo, deputado e deputada do Grupo Parlamentar de **En Marea**, ao abeiro do disposto no artigo 155 do Regulamento da Cámara, presentan a seguinte **Pregunta para a súa resposta oral en Pleno**.

A temporalidade afecta ao 40% dos traballadores/as do SPDCIF e non se convoca ningunha Oferta de Emprego Público (OPE) desde o ano 2003, malia as organizacións sindicais e a Xunta de Galiza ter asinado un acordo, en setembro do pasado ano, polo que a administración se comprometía a destinar o 20% das prazas de emprego público.

Xunto a isto, chama a atención sobre o feito de que do total do persoal, que conforma o SPDCIF, só 800 traballadores/as teñen contrato os doce meses do ano (e moitos deles tamén son interinos); 600 traballan 9 meses e un total de 436, só durante 3 meses, polo que non teñen dereito sequera a unha prestación por desemprego. Unha situación que provoca unha enorme inseguridade laboral e desprotección.

Os lumes prenden nas épocas de máis calor, pero apáganse durante todo o ano, invertendo en políticas de prevención, de ordenación do territorio, de coidado dos nosos montes e da nosa terra.

O día 30 de novembro, 626 bombeiros forestais serán botados para a casa, aos que temos que sumarlle 436 que xa o fixeron fai uns días. Todo isto acontece namentres a día de hoxe, 24 de novembro, van ardidias máis de 120 hc no Concello de O Bolo chegando a poboacións, e 20 no norte de Lugo, concretamente no Concello de Ribadeo.

É que non aprendemos nada do acontecido na fin de semana negra de outubro?

Por todo o exposto anteriormente, o Grupo Parlamentar de En Marea presenta a seguinte pregunta para a súa resposta oral en Pleno:

- Como pensa a Xunta de Galicia facer fronte aos lumes que poidan vir a partir de decembro se continúa a época de seca que estamos a padecer?

Santiago de Compostela, a 24 de novembro de 2017.

Asdo.: Davide Rodríguez Estévez

Paula Quinteiro Araújo

Deputado e deputada do G.P. de En Marea.

Asinado dixitalmente por:

David Rodríguez Estévez na data 24/11/2017 14:08:02

Paula Quinteiro Araújo na data 24/11/2017 14:08:10

BLOQUE
NACIONALISTA
GALLEGO

OFICINA PARLAMENTAR

Parlamento de Galiza

Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545
Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

Á Mesa do Parlamento

Olalla Rodil Fernández, Luis Bará Torres, Ana Pontón Mondelo, Xosé Luis Rivas Cruz, Montserrat Prado Cores e Noa Presas Bergantiños, deputadas e deputados do **Grupo Parlamentar do Bloque Nacionalista Galego (BNG)**, ao abeiro do disposto no Regulamento da Cámara, presentan a seguinte **Pregunta para resposta oral en Pleno**, sobre as denuncias do cadro de persoal do Hospital comarcal de Monforte en relación ao estado da infraestrutura e a falta de persoal de enfermaría.

Persoal de enfermaría do Hospital comarcal de Monforte denunciou estar “desbordado” polas condicións de traballo nas que se atopan debido, sobre todo, á falta de persoal e material.

Sinalan que nas plantas de Medicina Interna (Medicina Interna e Neumoloxía) e de Especialidades (Neuroloxía, CardioloXía, Medicina Interna, EndocrinoloXía, HermatoloXía e Unidade de Dor) o mobiliario atópase obsoleto e mesmo non contan con cuartos de baño adaptados ás necesidades das e dos doentes.

O persoal de enfermaría asegura que pola falta de medios teñen que priorizar unhas tarefas sobre outras e que iso está a minorizar a calidade do servizo prestado até o punto de reverter directamente na saúde das persoas ingresadas no hospital.

A denuncia desta situación por parte do cadro de persoal do Hospital comarcal de Monforte non é nova, como tampouco que a voz das traballadoras e traballadores sexa trasladada a esta Cámara. Unha situación que, temen, empeore de se aprobar a reforma da Lei de Saúde de Galiza proposta polo Goberno da Xunta.

BLOQUE
NACIONALISTA
GALEGO

OFICINA PARLAMENTAR

Parlamento de Galiza

Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545
Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

PARLAMENTO DE GALICIA
REXISTRO XERAL ENTRADA
Data asento: 24/11/2017 16:30
Nº Rexistro: 20721
Data envío: 24/11/2017 14:25:25.235

Por todo o exposto, formulamos a seguinte pregunta para a súa resposta oral en Pleno:

Pensa o Goberno galego atender as demandas do cadro de persoal do Hospital comarcal de Monforte dotando o centro de máis persoal e mellores condicións materiais?

Santiago de Compostela, 24 de novembro de 2017

Asdo.: **Olalla Rodil Fernández**

Montserrat Prado Cores

Noa Presas Bergantiños

Xosé Luis Rivas Cruz

Luis Bará Torres

Ana Pontón Mondelo

Deputadas e deputados do G.P. do BNG

Asinado dixitalmente por:

Olalla Rodil Fernández na data 24/11/2017 14:20:25

María Montserrat Prado Cores na data 24/11/2017 14:20:30

BLOQUE
NACIONALISTA
GALEGO

OFICINA PARLAMENTAR

Parlamento de Galiza

Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545
Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

PARLAMENTO DE GALICIA
REXISTRO XERAL ENTRADA
Data asento: 24/11/2017 16:30
Nº Rexistro: 20721
Data envío: 24/11/2017 14:25:25.235

Ana Pontón Mondelo na data 24/11/2017 14:20:32

Xose Luis Rivas Cruz na data 24/11/2017 14:20:35

Noa Presas Bergantiños na data 24/11/2017 14:20:37

Xosé Luis Bará Torres na data 24/11/2017 14:20:39

BLOQUE
NACIONALISTA
GALEGO

OFICINA PARLAMENTAR

Parlamento de Galiza

Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545
Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

PARLAMENTO DE GALICIA
REXISTRO XERAL ENTRADA
Data asento: 27/11/2017 11:39
Nº Rexistro: 20735
Data envío: 27/11/2017 11:39:04.877

Á Mesa do Parlamento

Xosé Luis Rivas Cruz, Olalla Rodil Fernández, Montserrat Prado Cores, Ana Pontón Mondelo, Luis Bará Torres e Noa Presas Bergantiños, deputadas e deputados do **Grupo Parlamentar do Bloque Nacionalista Galego (BNG)**, ao abeiro do disposto no Regulamento da Cámara, presentan a seguinte **Pregunta para a súa resposta oral en Pleno**, relativa á posíbel instalación dunha Planta de Almacenaxe e pretratamento de Aceites industriais e Hidrocarburos no Peirao de Oza da Coruña.

Con data de 23 de outubro de 2017 publícase no DOG (núm. 201) anuncio de 29 de setembro de 2017, da Dirección Xeral de Calidade Ambiental e Cambio Climático, polo que se fai público o informe de impacto ambiental da Planta de recepción e pretratamiento de residuos xerados por buques, no Concello da Coruña, promovido por Limpeza Marítima de Óleos, S.L.U. Limpoil (clave do proxecto 2015/0167).

Tal e como se reflicte na propia resolución, así como no estudo de impacto simplificado obxecto da mesma, a planta terá unha capacidade máxima de xestión de refugallos de 4.000 toneladas ao ano, cunha capacidade máxima de tratamento de 26.280 m³/ano, dos que se espera extraer mil toneladas ao ano de augas residuais, e estará composta por: dous tanques de 65.000 litros para a almacenaxe, nun deles para almacenaxe “de residuos MARPOL con mestura non emulsionada sometidos a pretratamento”, e o outro para a almacenaxe de “residuos MARPOL formados con mestura emulsionada”; un tanque de capacidade de 28.000 litros para almacenaxe de aceite; e un cuarto tanque de 30.000 litros para funcións auxiliares.

A autorización da instalación desta planta de almacenaxe e pretratamento de aceites industriais e hidrocarburos no Peirao de Oza da Coruña asemella outra das

BLOQUE
NACIONALISTA
GALLEGO

OFICINA PARLAMENTAR

Parlamento de Galiza

Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545
Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

PARLAMENTO DE GALICIA
REXISTRO XERAL ENTRADA
Data asento: 27/11/2017 11:39
Nº Rexistro: 20735
Data envío: 27/11/2017 11:39:04.877

actuación sen sentido ás que nos ten afeita a Consellaría de Medio Ambiente e Ordenación Territorial, amosando, asemade, o seu total desprezo para co medio ambiente nunha contorna constantemente agredido como é a bocana da Ría do Burgo.

A instalación prevese nunha localización a menos de 500 metros de bancos de produción marisqueira, ao carón de sendas praias (Oza, Santa Cristina e Bastiagueiro), ao carón dun complexo náutico deportivo, dentro do conxunto urbano do barrio de Oza, asiduamente atacado por ser a zona dos peiraos da Coruña onde se teñen desenvolto actividades altamente contaminantes, causantes dunha contrastada polución medioambiental, como descargas de carbón e outros materiais, e por existir desaugues ou canalizacións que teñen producido filtracións e verteduras de hidrocarburos.

Por outra banda, o Concello da Coruña, no informe técnico do Departamento de Xestión Enerxética e Residuos Urbanos, recollendo as indicacións da Ordenanza Municipal de Vertidos e do Servizo Municipal de Saneamento, emitido a solicitude da propia Consellaría, considerou que este proxecto “pode causar impactos ambientais significativos e que se trata (precisamente) dunha zona de sensibilidade especial”, polo que establecía medidas adicionais a considerar antes da aprobación do proxecto, tales como que “debería ser obxecto dunha avaliación ambiental ordinaria (e non simplificada).

E aínda que, como se recolle na exposición de motivos da resolución, o proxecto final incorpora modificacións, o feito real é que a resolución fundaméntase en base un estudo de impacto ambiental simplificado, sen atender, minimamente, á necesidade de observar polo miúdo a implicación integral e real na contorna da zona de acordo as especificacións e consideracións que un estudo ordinario si que garantiría.

BLOQUE
NACIONALISTA
GALEGO

OFICINA PARLAMENTAR

Parlamento de Galiza

Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545
Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

Polo anteriormente exposto formúlase a seguinte pregunta para resposta oral en Pleno:

Ante a oposición veciñal xa amosada, tanto por entidades e asociacións así como particulares e outras administracións, a Xunta de Galiza pretende seguir adiante coa execución do Proxecto?

Santiago de Compostela, 27 de novembro de 2017

Asdo.: Xosé Luis Rivas Cruz

Olalla Rodil Fernández

Noa Presas Bergantiños

Montserrat Prado Cores

Luis Bará Torres

Ana Pontón Mondelo

Deputadas e deputados do G.P. do BNG

Asinado dixitalmente por:

Xosé Luis Bará Torres na data 27/11/2017 11:35:59

María Montserrat Prado Cores na data 27/11/2017 11:36:53

Ana Pontón Mondelo na data 27/11/2017 11:36:54

OFICINA PARLAMENTAR
Parlamento de Galiza
Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545
Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

PARLAMENTO DE GALICIA
REXISTRO XERAL ENTRADA
Data asento: 27/11/2017 11:39
Nº Rexistro: 20735
Data envío: 27/11/2017 11:39:04.877

Xose Luis Rivas Cruz na data 27/11/2017 11:36:56

Olalla Rodil Fernández na data 27/11/2017 11:36:58

Noa Presas Bergantiños na data 27/11/2017 11:37:00

Á Mesa do Parlamento

Partido dos
Socialistas
de Galicia

Matilde Begoña Rodríguez Rumbo, Patricia Vilán Lorenzo e Juan Manuel Díaz Villoslada, deputadas e deputado pertencentes ao Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia, ao abeiro do disposto no artigo 152 do Regulamento da Cámara, presentan ante esa mesa a seguinte pregunta para a súa resposta oral en Pleno.

No DOG do luns 29 de maio de 2017, a Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria publicou a Orde *do 5 de maio de 2017 pola que se establecen as bases reguladoras para a concesión, en réxime de concorrencia competitiva, de subvencións a concellos de Galicia e ás súas entidades públicas con personalidade xurídica propia e ás agrupacións de concellos, para o equipamento e mellora das instalacións e locais utilizados para a realización de actividades culturais, e se procede á súa convocatoria para o ano 2017.*

As subvencións reguladas nesta orde contan cunha dotación orzamentaria de 500.000 € e un prazo máximo de notificación aos interesados de cinco meses a contar dende o día seguinte ao da publicación da convocatoria.

O artigo 2.3. da orde di que: *“A dotación das axudas será destinada a Realización de investimentos de equipamento escénico, iluminación e son, equipamento audiovisual, xeral de sala, sistemas de prevención e seguridade, novas tecnoloxías, investimentos destinados á posta en funcionamento de locais para usos culturais, investimentos en bibliotecas públicas municipais, así como accións encamiñadas á mellora da accesibilidade e supresión de barreiras arquitectónicas.*

2.4. *A axuda máxima por beneficiario que concederá a Consellería será de 30.000 euros, que en ningún caso poderá exceder o 90 % do orzamento total do proxecto subvencionable. Este importe de 30.000 € ascenderá a 35.000 € cando se trate de solicitudes conxuntas, é dicir, solicitudes presentadas conxuntamente por máis dunha entidade local baixo calquera fórmula (agrupación, asociación, mancomunidade, fusión ou calquera outra similar)”*

E no artigo 7. Instrución do procedemento e selección de solicitudes, establécese que:

Grupo Parlamentario

“A comisión valorará os expedientes, consonte os seguintes criterios prioritarios:

a) As solicitudes presentadas conxuntamente por máis dunha entidade local baixo calquera fórmula (agrupación, asociación, mancomunidade, fusión ou calquera outra similar) poderán obter unha puntuación de 30 puntos (dun total de 100), baixo as dúas seguintes modalidades:

a.1. Agrupacións de concellos baixo calquera fórmula (agás a de fusión municipal), tendo en conta os seguintes aspectos:

- a) Pola simple presentación da solicitude conxunta nos termos e cos requisitos que se determinen nas bases ou nas convocatorias: 10 puntos.
- b) Polo número de concellos asociados, número de servizos que se van prestar de forma compartida, repercusión do proxecto segundo a cifra de poboación total dos concellos participantes: 10 puntos en total desagregados do seguinte xeito:
 - Número de concellos asociados: 4 puntos.
 - Número de servizos que se van prestar de forma compartida: 3 puntos.
 - Repercusión do proxecto tendo en conta a cifra de poboación total dos concellos participantes: 3 puntos

Á vista desta situación as deputadas e o deputado que asinan preguntan:

Considera o Goberno galego que a convocatoria no mes de maio e a resolución no prazo máximo de 5 meses, é dicir, o 28 de outubro, é axeitado para que os concellos poidan facer unha programación axeitada para o desenvolvemento das obras no exercicio?

Pazo do Parlamento, 27 de novembro de 2017

Asinado dixitalmente por:

Matilde Begoña Rodríguez Rumbo na data 27/11/2017 12:35:09

Patricia Vilán Lorenzo na data 27/11/2017 12:35:16

Grupo Parlamentario

Juan Manuel Díaz Villoslada na data 27/11/2017 12:35:23

Partido dos
Socialistas
de Galicia

Á Mesa do Parlamento

Partido dos
Socialistas
de Galicia

José Antonio Quiroga Díaz, José Manuel Pérez Seco e Patricia Vilán Lorenzo, deputados e deputada pertencentes ao Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia, ao abeiro do disposto no artigo 152 do Regulamento da Cámara, presentan ante esa mesa a seguinte pregunta para a súa resposta oral en Pleno.

O problema dos lumes en Galicia non é un problema novo. De maneira continuada véñense producindo feitos e situacións que alimentan e favorecen a aparición de lumes no monte e en todo tipo de terreos. O descoido e desleixo das labores de coidado do monte e terras agropecuarias supón un elemento de gran perigo, é un factor tremendamente facilitador da aparición e, sobre todo, da propagación dos lumes. É imprescindible levar a cabo unha política de prevención eficiente, con investimentos decididos e realmente comprometidos, que aposte polo coidado e o mantemento concienciado en colaboración coas comunidades de montes, concellos, deputacións, agrupacións ecoloxistas, distintas organizacións e todos os niveis da Administración e dos distintos colectivos.

A extensión e proliferación dos lumes que afectaron a boa parte da xeografía galega, nomeadamente nas provincias de Pontevedra, Ourense e Lugo, tiveron un impacto desastroso a todos os niveis, destacando, en primeiro lugar, o nivel familiar e comunitario (ca perda de vidas humanas na catástrofe); o nivel medio ambiental (afectando a espazos naturais, bosques, fauna, etc) e o socioeconómico (con especial impacto no rural, afectando a moitos postos de traballo, vivendas, infraestruturas, etc).

Un dos efectos prexudiciais das consecuencias dos incendios é a erosión do chan que se ve multiplicada en función da pendente do terreo e da intensidade da choiva.

Grupo Parlamentario

Dado que a creación dun chan suficiente para permitir o desenvolvemento normal da cuberta vexetal é un longo proceso de séculos e milenios, hai que entender a importancia de frear os procesos erosivos.

Partido dos
Socialistas
de Galicia

Unha das accións preventivas para evitar a erosión é a de proveer capas de vexetación que freen o impacto de fortes e continuas choivas, por iso os deputados e a deputada que asinan preguntan:

Que medidas esta a adoptar o Goberno galego para evitar a erosión dos solos nas zonas queimadas?

Pazo do Parlamento, 27 de novembro de 2017

Asinado dixitalmente por:

José Antonio Quiroga Díaz na data 27/11/2017 12:47:56

Jóse Manuel Pérez Seco na data 27/11/2017 12:48:20

Patricia Vilán Lorenzo na data 27/11/2017 12:48:34

BLOQUE
NACIONALISTA
GALLEGO

OFICINA PARLAMENTAR

Parlamento de Galiza

Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545
Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

Á Mesa do Parlamento

Noa Presas Bergantiños, Luis Bará Torres, Ana Pontón Mondelo, Xosé Luis Rivas Cruz, Olalla Rodil Fernández e Montserrat Prado Cores, deputadas e deputados do **Grupo Parlamentar do Bloque Nacionalista Galego (BNG)**, ao abeiro do disposto no Regulamento da Cámara, presentan a seguinte **Pregunta para a súa resposta oral en Pleno**, relativa á creación dun punto de atención continuada (PAC) para a atención sanitaria aos concellos de Barbadas, San Cibrao das Viñas e Toén.

A sanidade é unha peza fundamental para o benestar das e dos galegos e a súa ordenación debe ter en conta a distribución da poboación así como a garantía da mellor atención posíbel. Polo tanto, desde as administracións e institucións debemos avaliar que modificacións ou cambios son oportunos para a súa mellora.

Dunha banda, os concellos de Barbadás, San Cibrao das Viñas e Toén forman parte, xunto aos concellos de Ourense, Pereiro de Aguiar e Nogueira de Ramuín, dos concellos que son atendidos polo Punto de Atención Continuada (PAC) de Ourense. Neste sentido, entre todos eles suman unha poboación censada no ano 2016 de 132.339 habitantes residindo nun territorio total que acada os 355,21 km². Por outra banda, os concellos de Barbadás, San Cibrao e Toén sumaban no ano 2016 unha poboación censada de 18.146 habitantes nun territorio de 128.01 km², este territorio vén a supoñer o 36.03% do territorio total e a súa poboación un 13.7%.

Neste sentido, desde o Bloque Nacionalista Galego consideramos que malia non acadaren estes concellos os 25.000 habitantes, cómpre ter en conta unha serie de circunstancias que deben levar á administración galega a dotalos dun Punto de Atención

BLOQUE
NACIONALISTA
GALLEGO

OFICINA PARLAMENTAR

Parlamento de Galiza

Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545
Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

PARLAMENTO DE GALICIA
REXISTRO XERAL ENTRADA
Data asento: 27/11/2017 13:36
Nº Rexistro: 20766
Data envío: 27/11/2017 13:36:56.831

Continuada específico. Dunha banda, varios puntos dos concellos indicados, os máis afastados, rozan ou superan o límite da isócrona de 30 minutos. Doutra banda, é preciso valorar conxuntamente as demandas da poboación deses concellos, xa que os datos das capas poboacionais dos concellos mais poboados (Barbadás e San Cibrao das Viñas) demostran un grande dinamismo social. Por exemplo, podemos constatar o predominio de zonas medias e polo tanto de persoas activas e en idade fértil. Neste sentido, malia a crise demográfica que incide de forma importante nas comarcas da circunscrición de Ourense, é factíbel prognosticar nos vindeiros anos un mantemento do incremento da poboación, tamén pola absorción doutras localidades de comarcas próximas.

Neste sentido, o incremento poboacional previsíbel para ambos os dous concellos citados leva a pensar a necesidade de atender tamén o incremento da demanda nunha poboación con patoloxías crónico dexenerativas, tanto pola suma de poboación doutros concellos como polo progresivo avellentamento das amplas franxas medias. Dunha banda, este tipo de patoloxías crónico dexenerativas son unhas grandes consumidoras de recursos en tempo de profesionais. Doutra banda, a situación de predominio de estratos medios na pirámide de poboación tamén indica a alta posibilidade de incremento da poboación pediátrica que tamén é consumidora de tempo dos profesionais sanitarios.

A estas consideracións cómpre engadir que o concello de Toén presenta unha pirámide poboacional basicamente invertida coa importancia que iso ten en sanidade para determinar e prever o consumo de recursos, e a máis que probábel dificultade para o acceso ao sistema sanitario de urxencias da capa de poboación mais envellecida, e por tanto a incapacidade para garantir a equidade no acceso.

Por todas estas cuestións, co fin de garantir o acceso en igualdade de condicións ao sistema sanitario público de urxencias da poboación de maior idade destes concellos,

BLOQUE
NACIONALISTA
GALEGO

OFICINA PARLAMENTAR

Parlamento de Galiza

Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545
Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

PARLAMENTO DE GALICIA
REXISTRO XERAL ENTRADA
Data asento: 27/11/2017 13:36
Nº Rexistro: 20766
Data envío: 27/11/2017 13:36:56.831

de estar en situación de dar cobertura aos retos que implican as pirámides poboacionais descritas, satisfacer as demandas da cidadanía, e de incentivar a fixación de poboación nova e en idade de se reproducir, así como a necesidade de estar tamén preparados para o futuro que a demografía nos presenta, o Grupo Parlamentar do Bloque Nacionalista Galego considera importante reorganizar o mapa sanitario conforme se describiu

Por todo isto formúlase a seguinte pregunta para a súa resposta oral en Pleno:

Ten avaliado ou vai avaliar o goberno galego a necesidade de desenvolver un Punto de Atención Continuada que dea cobertura específica aos concellos de Barbadás, San Cibrao das Viñas e Toén?

Santiago de Compostela, 27 de novembro de 2017

Asdo.: Noa Presas Bergantiños

Montserrat Prado Cores

Olalla Rodil Fernández

Xosé Luis Rivas Cruz

Luis Bará Torres

Ana Pontón Mondelo

Deputadas e deputados do G.P. do BNG

BLOQUE
NACIONALISTA
GALEGO

OFICINA PARLAMENTAR

Parlamento de Galiza

Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545
Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

PARLAMENTO DE GALICIA
REXISTRO XERAL ENTRADA
Data asento: 27/11/2017 13:36
Nº Rexistro: 20766
Data envío: 27/11/2017 13:36:56.831

Asinado dixitalmente por:

Noa Presas Bergantiños na data 27/11/2017 13:33:24

María Montserrat Prado Cores na data 27/11/2017 13:33:30

Ana Pontón Mondelo na data 27/11/2017 13:33:31

Xose Luis Rivas Cruz na data 27/11/2017 13:33:33

Olalla Rodil Fernández na data 27/11/2017 13:33:35

Xosé Luis Bará Torres na data 27/11/2017 13:33:36

Á MESA DO PARLAMENTO

Paula Vázquez Verao e Luís Villares Naveira, deputada e deputado do Grupo Parlamentar de **En Marea**, ao abeiro do artigo 155 do Regulamento da Cámara, presentan a seguinte **Pregunta para a súa resposta oral en Pleno**.

A Lei 10/2013, de 27 de novembro, de inclusión social de Galicia inclúe unha disposición final sobre o desenvolvemento normativo da mesma:

“Disposición derradeira primeira. Desenvolvemento normativo
A Xunta de Galicia, nun prazo máximo de seis meses desde a publicación desta lei, elaborará as disposicións necesarias para o seu desenvolvemento e aplicación.”

Dita lei foi publicada no DOG o 31 de decembro de 2013, entrando en vigor ao día seguinte, 1 de xaneiro de 2014. Deste xeito, a lei debería contar cun decreto regulador en xullo do ano 2014.

Ademais, a Lei 10/2013 contén unha disposición final sobre os tramos de inserción e transición ao emprego, regulados polos artigos 9 e 10 da lei. Dita disposición di: “Disposición derradeira segunda. Entrada en vigor. Esta lei entrará en vigor o día seguinte ao da súa publicación no Diario Oficial de Galicia. No caso concreto dos tramos de inserción e de transición ao emprego, entrarán en vigor cando se publique o decreto no que se regulen estes tramos.”

Os tramos de inserción e transición ao emprego regularán a concesión de axudas a persoas perceptoras da RISGA que se atopen nun itinerario de inserción no mercado laboral.

O funcionamento da RISGA en Galiza está sometido a arbitrariedade, na medida en que depende de criterios opacos e interpretacións distintas por parte de cada xefatura territorial da Consellería de Política Social. Ademais, no caso da Coruña, a Unidade de Tramitación Administrativa da RISGA foi desmantelada, prescindindo a Xunta das traballadoras sociais que se dedicaban á tramitación desta renda, pasando a mesma a tratarse coma un trámite administrativo, o que orixina numerosos recursos por parte dos Servizos Sociais Comunitarios ante denegacións de RISGA.

Contar cun Decreto regulador do desenvolvemento da Lei 10/2013, ademais de ser unha obriga legal, melloraría a xestión da RISGA, favorecería a inserción laboral e melloraría a situación de arbitrariedade nas tramitacións.

O informe da EAPN de 2014 (“Por unha RISGA efectiva: dos papeis ás persoas”), realizado a partir dunha consulta a profesionais e a persoas perceptoras desta renda, alertaba de que a “ausencia dun Regulamento de desenvolvemento da Lei de Inclusión, o insuficiente orzamento, a falta de adaptación ás necesidades actuais, os atrasos e o endurecemento dos requisitos de acceso, entre outros factores, poñen en perigo a viabilidade da RISGA como instrumento eficaz contra a exclusión social.”

Tras numerosas peticións á Xunta para que se desenvolvera regulamentariamente a Lei 10/2013, tanto de entidades e colectivos sociais como dos grupos parlamentares da oposición na Cámara galega, non foi ata o ano 2017 cando, ante unha iniciativa de En Marea, a Consellería de Política Social anunciou que o Decreto regulador da Lei de inclusión social galega estaría publicado antes de final deste ano 2017.

O Decreto foi exposto no Portal de Transparencia da Xunta de Galiza entre o 1 de outubro e o 17 de outubro de 2017.

Polo exposto, a Deputada e Deputado que subscriben, presentan a seguinte Pregunta para a súa resposta oral en Pleno:

- Que valoración fai a Xunta da demora en máis de tres anos no desenvolvemento normativo da Lei 10/2013?

Santiago de Compostela, 27 de novembro de 2017.

Asdo.: Paula Vázquez Verao

Luís Villares Naveira

Deputada e deputado do G.P. de En Marea

Asinado dixitalmente por:

Paula Vázquez Verao na data 27/11/2017 14:35:24

Luis Villares Naveira na data 27/11/2017 14:35:31

Luís Álvarez Martínez, María Concepción Burgo López e Matilde Begoña Rodríguez Rumbo, deputado e deputadas pertencentes ao Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia ao abeiro do disposto no artigo 152 do Regulamento da Cámara, presentan ante esa mesa a seguinte pregunta para a súa resposta oral en Pleno.

Partido dos
Socialistas
de Galicia

A planificación da oferta educativa das ensinanzas postobrigatorias debe atender a varios obxectivos, entre eles, potenciar as oportunidades de formación do alumnado e contribuír ao desenvolvemento social e económico da sociedade.

Non é menos certo que esa planificación se debe realizar con criterios obxectivos, tras a análise oportuna, pero tamén considerando sempre que a formación das persoas sempre trae consigo melloras, tanto persoais como sociais.

Aínda que este grupo parlamentario ten tentado en varias ocasións que a Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria estableza criterios obxectivos, froito do consenso parlamentario, para deseñar unha rede de centros para o futuro do noso país, sempre obtivemos a mesma resposta: non.

Por ese motivo, consideramos moi procedente presentar iniciativas neste caso relacionadas coa oferta educativa do IES de Melide.

Este centro educativo conta coas ensinanzas de educación secundaria obrigatoria, bacharelato e ciclos formativos de grao básico e medio de carpintaría e moble.

Considera este grupo parlamentario que sería necesario incrementar a oferta educativa incluíndo o ciclo formativo de grao medio de sistemas microinformáticos e redes, regulado no Decreto 27/2010, polas seguintes razóns:

1. A comarca Terra de Melide presenta, dende o punto de vista da natalidade, unha situación estable, como se pode comprobar empregando os datos do Instituto Galego de Estatística sobre nacementos, que son os seguintes:

Grupo Parlamentario

Ano	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Nacementos	70	80	93	78	86	76	65	79	86	76	62	71	66	71	69	70	79

Partido dos
Socialistas
de Galicia

2. O informe sobre a Ocupación laboral do alumnado de Formación Profesional que rematou a Formación en Centros de Traballo no ano 2015 (último dispoñible), apunta varias conclusións moi interesantes sobre o alumnado desta familia profesional de informática e comunicacións:
 - a) A cantidade de alumnos/as que traballan na mesma empresa na que realizaron as prácticas é unha das máis altas (40,4 %).
 - b) Dos alumnos ocupados actualmente, o 78 % traballan en postos que consideran relacionados co seu ciclo; unha das porcentaxes máis altas de entre as distintas ramas profesionais.
3. A oferta deste ciclo formativo máis próxima dentro da provincia da Coruña atópase no IES de Curtis (a 30 km aproximadamente).
4. Os espazos necesarios para implantar este ciclo formativo, establecidos no mencionado Decreto 27/2010 son os seguintes, para 30 alumnos:
 - a) Aula polivalente de 60 m²
 - b) Aula técnica de 60 m²
 - c) Taller de instalación e reparación de equipamentos informáticos de 120 m² que entendemos que se poden habilitar no centro, máxime tendo en conta as correspondentes porcentaxes de utilización destes espazos que permiten o seu uso compartido con outras ensinanzas, cando menos da aula polivalente.
5. A posibilidade de completar a oferta no futuro, tanto con formación profesional de grao básico como superior.

Sobre a base das anteriores consideracións o deputado e as deputadas que asinan preguntan:

Grupo Parlamentario

Considera o Goberno galego oportuno incluír a oferta do ciclo formativo de grao medio de sistemas microinformáticos e redes IES de Melide a partir do curso 2018/2019?

Pazo do Parlamento, 27 de novembro de 2017

Partido dos
Socialistas
de Galicia

Asinado dixitalmente por:

Luis Manuel Álvarez Matínez na data 27/11/2017 16:59:18

Maria de la Concepción Burgo López na data 27/11/2017 16:59:31

Matilde Begoña Rodríguez Rumbo na data 27/11/2017 16:59:42

Á MESA DO PARLAMENTO

Antón Sánchez García e Marcos Cal Ogando, deputados do Grupo Parlamentar de **En Marea**, ao abeiro do disposto no artigo 155 do Regulamento da Cámara, presentan a seguinte **Pregunta para a súa resposta oral en Pleno**.

O Ministerio de Fomento vén de autorizar unha suba extraordinaria das peaxes para o ano 2018 a AUDASA, na AP-9, dun 3,1% durante os próximos 3 anos.

En febreiro de 2017 AUDASA presentaba un recurso contencioso-administrativo contra a Orde de tarifas do Ministerio de Fomento, de 23 de Decembro de 2016, por, segundo a empresa, non contemplar nela a procedente actualización extraordinaria de tarifas á que se refire o convenio aprobado por Real Decreto 104/2013, de 18 de febreiro. A Orde de Fomento traducíase nunha rebaixa dun 0,37% nas peaxes na AP9 para 2017.

Descoñecemos si o anuncio de Fomento vén derivado dun acordo extraxudicial coa empresa e descoñecemos en base a que cálculo se fixa esa suba por riba do IPC. O certo é que a AP-9 segue a ser un exemplo da privatización dos beneficios e socialización das perdas practicada polo Partido Popular, neste caso, en beneficio de AUDASA.

A AP-9 segue a estar en cabeza das reclamacións dos usuarios, á cola en empregados por km, e á cabeza en beneficios que se converten en reparto millonario de dividendos.

No ano 2016 AUDASA repartiu 45 millóns de euros de dividendos, practicamente 1 de cada 3 euros do que recada por peaxes.

Incluso coa lixeirísima rebaixa decretada para 2017, no primeiro trimestre, a cifra de negocio medrou un 3,5%, o resultado de explotación un 8% e o beneficio líquido nun 11,9%.,Un negocio redondo á conta de galegos e galegas.

Con estes datos a suba que se propón é un insulto á cidadanía e é por iso que queremos coñecer cal está a ser a actuación do Goberno galego diante desta decisión.

Por todo o anteriormente, o Grupo Parlamentario de En Marea presenta a seguinte pregunta para resposta oral en Pleno:

- Cal é a valoración que fai a Xunta de Galicia, ante o anuncio do Ministerio de Fomento do acordo coa empresa, da suba dun 3,5 % das tarifas na AP-9?

Santiago de Compostela, 27 de novembro de 2017.

Asdo.: Antón Sánchez García

Marcos Cal Ogando

Deputados do G.P. de En Marea.

Asinado dixitalmente por:

Antón Sánchez García na data 27/11/2017 17:17:33

Marcos Cal Ogando na data 27/11/2017 17:17:41

Á MESA DO PARLAMENTO

Davide Rodríguez Estévez e Paula Quinteiro Araujo, deputado e deputada pertencentes ao **Grupo Parlamentario de En Marea**, ao abeiro do disposto no artigo 155 do Regulamento da Cámara presentan a seguinte **Pregunta**, para a súa resposta oral en **Pleno**.

O DOGA do 10 de febreiro de 2014, mediante resolución do 15 de xaneiro de 2014, da Dirección Xeral de Producción Agropecuaria, declarou a presenza do organismo de corentena *Epitrix spp* (pulguiña da pataca), e estableceu as zonas demarcadas e as medidas fitosanitarias para o seu control.

O DOGA do 11 de marzo de 2016, mediante resolución amplía as zonas demarcadas por presenza da praga “pulguiña da pataca”, zonas que se ampliaron como zonas demarcadas pola existencia da praga mediante resolución publicada no DOGA o 22 de novembro de 2017 dentro do territorio da comunidade, acadando

1.- Todo o territorio incluído nas provincias da Coruña, Lugo e Pontevedra,

2.- Todo o territorio dos seguintes concellos na provincia de Ourense: Amoeiro, Arnoia, Avión, Barbadás, Beade, Beariz, Boborás, Carballeda de Avia, O Carballiño, Castrelo de Miño, Cenlle, Coles, Cortegada, Esgos, O Irixo, Leiro, Maside, Melón, A Merca, Nogueira de Ramuín, Ourense, O Pereiro de Aguiar, A Peroxa, Piñor, Punxín, Ribadavia, San Amaro, San Cibrao das Viñas, San Cristovo de Cea, Taboadela, Toén e Vilamarín, e as áreas incluída nun raio de 500 metros arredor de diferentes parcelas localizadas na provincia de Ourense.

Con esta expansión o territorio queda practicamente colonizado pola pulguiña da pataca. As medidas establecidas na Resolución do 15 de xaneiro do 2014 non foron suficientes ou ben non se executaron de xeito que impedisen a expansión de dito organismo de corentena.

Por todo o exposto este Grupo Parlamentar de En Marea presenta as seguintes preguntas para a súa resposta oral en **Pleno**:

Que medidas ten adoptado a Xunta de Galicia para a erradicación desta praga?

Santiago de Compostela, a 27 de novembro de 2017

Asdo.: Davide Rodríguez Estévez

Paula Quinteiro Araujo

Deputados do G.P. de En Marea

Asinado dixitalmente por:

David Rodríguez Estévez na data 27/11/2017 14:46:07

Paula Quinteiro Araújo na data 27/11/2017 14:46:17

BLOQUE
NACIONALISTA
GALLEGO

OFICINA PARLAMENTAR

Parlamento de Galiza

Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545
Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

Á Mesa do Parlamento

Noa Presas Bergantiños, Luis Bará Torres, Ana Pontón Mondelo, Xosé Luis Rivas Cruz, Olalla Rodil Fernández e Montserrat Prado Cores, deputadas e deputados do **Grupo Parlamentar do Bloque Nacionalista Galego (BNG)**, ao abeiro do disposto no Regulamento da Cámara, presentan a seguinte **Pregunta para a súa resposta oral en Pleno**.

Durante os últimos anos as consecuencias dramáticas de diferentes calotes bancarios derivaron en que a partir da mobilización dos colectivos sociais, sindicais e políticos as administracións e diferentes autoridades pularan por cambios normativos. Diante da mala praxe na colocación de produtos ás persoas consumidoras, tamén as autoridades europeas, en concreto a autoridade de mercados europea, a ESMA, puxo en marcha a Directiva 2014/65/UE coñecida coma MIFID II e os diversos regulamentos derivados, que debían ser adaptados á lexislación de cada estado. En concreto, no Estado Español, correspondería á CNMV esta transposición.

En repetidas ocasións, este Grupo Parlamentar ten denunciado que a falta de control sobre a banca na venda de produtos financeiros pode provocar novas estafas colectivas e que polo tanto era preciso exercer cunha maior ambición e recursos as competencias exclusivas en consumo que recolle o Estatuto de Autonomía de Galiza no seu artigo 30.I.4, outorgando as competencias sobre comercio interior e defensa do consumidor e do usuario, sen prexuízo da política xeral de prezos e da lexislación sobre defensa da competencia. Máis aínda, o BNG alertou dos riscos que estaban a darse xa non só desde a perspectiva das persoas consumidoras, senón tamén dos e das

OFICINA PARLAMENTAR
Parlamento de Galiza
Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545
Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

traballadores sobre os que cada vez paira maior responsabilidade baleirando desta ás entidades financeiras.

A comezos de 2017, o BNG pediu tamén que o Parlamento demandara á Xunta de Galiza levar a cabo as actuacións precisas de cara a solicitar que a CNMV trasladara canto antes a normativa comunitaria de protección dos e das usuarias de banca ante a comercialización dos produtos financeiros, e que esa adaptación se producira coa negociación da representación dos cadros de persoal. Doutra banda, as e os nacionalistas insistimos sempre na necesidade de non responsabilizar ás e aos traballadores de cuestións que deben depender das entidades bancarias e das entidades públicas, como é o referido ás valoracións de risco, sen entrar en posíbeis conflitos de interese e consecuencias mesmo penais para traballadores e traballadoras que reciben en moitos casos presións para as vendas e cuxas condicións de traballo teñen empeorado. Así mesmo, insistimos sempre na importancia da formación e da regulación desta, que debe ter o seu peso en institucións públicas.

Neste sentido, desde o Bloque Nacionalista Galego consideramos alarmante que a CNMV non teña considerado que nin unha soa titulación das impartidas dentro do Sistema Universitario Galego teña validez de cara á formación de persoal para as funcións de venda dos produtos financeiros, máis aínda cando se trata dunha tarefa que ocupa a maioría das e dos traballadores de cada entidade. As e os nacionalistas consideramos fóra de toda lóxica que se exclúan as titulacións universitarias impartidas que teñen relación coa materia e tamén outras formacións profesionais e que se limite a unhas certificacións recentemente publicadas que non obedecen aos criterios de adaptación ás novas normas nin de apostar pola formación desde os sistemas públicos. Consideramos, polo tanto, que estamos diante dun agravio para co Sistema Universitario Galego, as competencias galegas de ensino e a protección dos cadros de

BLOQUE
NACIONALISTA
GALLEGO

OFICINA PARLAMENTAR

Parlamento de Galiza

Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545
Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

persoal e das persoas consumidoras, pois afóndase no desleixo canto á formación mesmo derivándoa nalgún caso a entidades con poucas garantías.

Por todas estas cuestións formúlase a seguinte pregunta para a súa resposta oral en Pleno:

Cal é a valoración do goberno galego da exclusión das titulacións impartidas ao abeiro do Sistema Universitario Galego para a formación dos cadros de persoal das entidades bancarias e a venda de produtos financeiros complexos?

Santiago de Compostela, 27 de novembro de 2017

Asdo.: Noa Presas Bergantiños

Montserrat Prado Cores

Olalla Rodil Fernández

Xosé Luis Rivas Cruz

Luis Bará Torres

Ana Pontón Mondelo

Deputadas e deputados do G.P. do BNG

Asinado dixitalmente por:

BLOQUE
NACIONALISTA
GALEGO

OFICINA PARLAMENTAR

Parlamento de Galiza

Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545
Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

PARLAMENTO
DE GALICIA

PARLAMENTO DE GALICIA
REXISTRO XERAL ENTRADA
Data asento: 27/11/2017 18:00
Nº Rexistro: 20821

Data envío: 27/11/2017 18:00:24.623

Noa Presas Bergantiños na data 27/11/2017 17:53:57

María Montserrat Prado Cores na data 27/11/2017 17:54:02

Ana Pontón Mondelo na data 27/11/2017 17:54:03

Xose Luis Rivas Cruz na data 27/11/2017 17:54:05

Olalla Rodil Fernández na data 27/11/2017 17:54:06

Xosé Luis Bará Torres na data 27/11/2017 17:54:07

BLOQUE
NACIONALISTA
GALLEGO

OFICINA PARLAMENTAR

Parlamento de Galiza

Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545
Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

Á Mesa do Parlamento

Noa Presas Bergantiños, Luis Bará Torres, Ana Pontón Mondelo, Xosé Luis Rivas Cruz, Olalla Rodil Fernández e Montserrat Prado Cores, deputadas e deputados do **Grupo Parlamentar do Bloque Nacionalista Galego (BNG)**, ao abeiro do disposto no Regulamento da Cámara, presenta a seguinte **Pregunta para a súa resposta oral en Pleno**.

Formar en materia de xénero e de prevención da violencia machista especialmente entre o profesorado responsábel da educación das novas xeracións no ensino regrado é fundamental para avanzar colectivamente. Neste sentido, xa a Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero facía mención á poboación xuvenil e á importancia do ensino. De feito, no artigo 14 recolle “As administracións educativas e universidades, no ámbito das súas competencias, asegurarán que na totalidade dos estudos conducentes á obtención de títulos universitarios en disciplinas que habiliten para o exercicio de profesións que teñan relación directa coa violencia de xénero se incorporen contidos relacionados coa comprensión desta violencia, dirixidos á capacitación para a prevención, detección precoz, intervención e/ou apoio ás mulleres que a sofren.”

Por responsabilidade, tanto coas vítimas e potenciais vítimas, co conxunto sociedade como co propio profesorado é preciso esixir pero tamén facilitar elementos capacitadores para tal función. Neste sentido, débese garantir e mellorar a formación e capacitación do persoal docente, a comezar por aquelas persoas que están na súa formación inicial.

BLOQUE
NACIONALISTA
GALLEGO

OFICINA PARLAMENTAR

Parlamento de Galiza

Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545
Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

PARLAMENTO DE GALICIA
REXISTRO XERAL ENTRADA
Data asento: 27/11/2017 18:21
Nº Rexistro: 20828
Data envío: 27/11/2017 18:21:00.311

Desde o curso 2009-2010 impártese o Máster Universitario en Profesorado de Educación Secundaria Obrigatoria e Bacharelato, Formación Profesional e Ensinanzas de Idiomas, requisito imprescindible para que calquera persoa poida optar á función docente na Secundaria e Formación Profesional. Polo tanto, é unha formación específica que deba incorporar contidos referentes á prevención, identificación, detección e intervención en situacións de violencia machista.

Neste sentido, a raíz dunha Proposición non de lei debatida no Pleno do Parlamento Galego o día 21 de novembro de 2017 o día 22 a Cámara acordou por unanimidade o seguinte acordo “O Parlamento de Galiza insta á Xunta a, desde o respecto á autonomía universitaria, propor ás universidades galegas a modificación dos actuais plans de estudos do Máster Universitario en Profesorado para a incorporación unha materia específica sobre a atención e a prevención de violencia de xénero de cara a reforzar os contidos que deben impartirse na actualidade de xeito transversal e seguir propiciando a adquisición de competencias das e dos futuros docentes para afrontar a transmisión de valores que fomenten a igualdade e a convivencia nas aulas; así como a resolución de conflitos.”

Por todo isto fórmase a seguinte pregunta para a súa resposta oral en Pleno:

Que actuacións levou a cabo o goberno galego para promover a consideración por parte das universidades galegas da incorporación dunha materia específica para a atención e prevención da violencia machista?

Santiago de Compostela, 27 de novembro de 2017

BLOQUE
NACIONALISTA
GALLEGO

OFICINA PARLAMENTAR

Parlamento de Galiza

Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545
Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

PARLAMENTO DE GALICIA
REXISTRO XERAL ENTRADA
Data asento: 27/11/2017 18:21
Nº Rexistro: 20828
Data envío: 27/11/2017 18:21:00.311

Asdo.: Noa Presas Bergantiños

Montserrat Prado Cores

Olalla Rodil Fernández

Xosé Luis Rivas Cruz

Luis Bará Torres

Ana Pontón Mondelo

Deputadas e deputados do G.P. do BNG

Asinado dixitalmente por:

Noa Presas Bergantiños na data 27/11/2017 18:17:06

María Montserrat Prado Cores na data 27/11/2017 18:17:12

Ana Pontón Mondelo na data 27/11/2017 18:17:13

Xose Luis Rivas Cruz na data 27/11/2017 18:17:15

Olalla Rodil Fernández na data 27/11/2017 18:17:16

Xosé Luis Bará Torres na data 27/11/2017 18:17:17

Á MESA DO PARLAMENTO

Ánxeles Cuña Bóveda e Luca Chao Pérez, deputadas do Grupo Parlamentar de En Marea, ao abeiro do disposto no artigo 155 do Regulamento da Cámara, presentan a seguinte **Pregunta para a súa resposta oral en Pleno**, relativa á poxa na que se acha un dos principais xacementos arqueolóxicos de Galicia: O asentamento de Pena Grande Bordelle, Santaballa, Vilalba.

EXPOSICIÓN DE MOTIVOS

O Ministerio de Hacienda e Función Pública saca a poxa para o 15 de decembro unha serie de bens e leiras. Entre outras, unha parcela de algo máis de tres hectáreas e media de superficie, por 7.785,66 €. Nela áchase un dos principais xacementos arqueolóxicos de Galicia. Terá lugar nas dependencias da Delegación de Economía e Facenda de Lugo e poderanse presentar ofertas ata o día 11.

En concreto, os datos técnicos do que se vai a someter a poxa son:

Lote 25- Parcela 146 do polígono 1, paraxe Detrás da Pena Grande, da zona de concentración parcelaria de Santabaia, municipio de Villalba. Referencia catastral 27065C001001460000WE. Inscrita no Rexistro da Propiedade de Villalba, ao tomo 554, libro 262, folio 179, leira 29508, inscrición 1ª. Linderos: ao Norte, coa parcela 143; ao Sur, coa 147; ao Leste, con camiño e ao Oeste, coa parcelas 144 e 145. Nesta leira existen dous xacementos arqueolóxicos. Superficie 35.512 m², tipo de licitación 7.785,66 €. Expediente 2017 027 00078 (1ª poxa).

Por certo, aproveitamos para demandar que se escriba correctamente a denominación do topónimo: é Vilalba e non o termo manipulado de “Villalba”.

O asentamento de Pena Grande Bordelle, Santaballa, Vilalba, foi descuberto e escavado por D. José Ramil Soneira a finais da década dos sesenta do século XX. Constitúe un dos xacementos do Paleolítico superior, Magdalenense, máis importante de Galicia polos estudos alí realizados e pola cantidade e calidade dos restos atopados.

As máis de dúas mil pezas líticas recuperadas, realizadas sobre seixo, cristal de rocha, sílex ou seixo porfídico, permítenos coñecer á xente que habitaba esta zona de Galicia hai máis de 13.000 anos. Detrás dos “útiles tipo” localizados, máis de douscentos, están as persoas que os tallaron usando unicamente as súas mans e os medios que lles daba a natureza.

Crearon laminiñas para cortar ou cazar; burís para labrar o óso, a madeira ou pedra; raspadeiras que acondicionaban as peles. Centos de elementos con información importante sobre como viviamos e como eramos milenios atrás.

Moitas destas pezas poden verse no Museo Provincial de Lugo e no Museo de Prehistoria e Arqueoloxía de Vilalba. Pero o abrigo de Pena Grande e a súa contorna aínda conservan moitos outros materiais que poden poñerse en perigo se se realizan obras ou remocións na súa contorna.

Pena Grande é ademais un Ben Catalogado, e como tal protexido pola nosa lexislación. É un xacemento crave para a comprensión dos cambios ambientais que desembocan na actual fase climática, así como para estudar as transformacións culturais previas á adopción da vida campesiña.

Na mesma parcela atópase o Petróglifo de Pena Grande, posiblemente da Idade do Bronce, que ten a consideración de Ben de Interese Cultural xenérico. A composición está formada por un gravado principal que desenvolve dúas espirais que están unidas por un trazo curvo. Tamén existe un motivo cruciforme de realización máis basta e máis recente.

Contamos cun importante e rico patrimonio cultural. Lamentabelmente, observamos como día a día este patrimonio se vai destruindo impunemente en toda Galicia. Lamentamos as constantes agresións que sofre o noso patrimonio natural, paisaxístico e cultural.

Conscientes da importancia que ten a conservación do patrimonio material e inmaterial, parécenos gravísima e incomprensible esta poxa.

Máis tendo en conta que durante os traballos de concentración si se tivo a sensibilidade patrimonial necesaria como para colocar este elemento nunha posición que permitise a súa conservación baixo a tutela da administración, esperamos tamén que haxa sensibilidade actual.

Segundo as noticias que transcenderon en prensa, parece ser que a razón da venda nun proceso de poxa é puramente economicista e obvia por completo o valor patrimonial e cultural da superficie mencionada. Sinálase que esta superficie pasou a disposición dun descoñecido. É dicir, habería unha agrupación de propietarios non coñecidos. Transcorridos varios anos desde o remate da reparcelación, e se ninguén reclama a propiedade, esa superficie pasa a disposición pública. Momento no que a administración, xa fora a autonómica ou a municipal, debería facerse cargo dos terreos para garantir a conservación dos xacementos arqueolóxicos que alberga.

O Ministerio de Facenda decidiu poñer o devandito terreo á venda sen ter en conta que no lugar se atopa un conxunto arqueolóxico de enorme valor, o que

indica a falla de información, transparencia e coñecemento do que se pon en proceso de poxa desde a Administración pública. Chama poderosamente a atención este modo de proceder, do mesmo xeito que resulta rechamante que desde a delegación de Facenda de Lugo non se aporte información respecto diso ou que previamente non se realice unha visita ás parcelas ou terreos que se poñen en poxa. Cremos que sería o idóneo para non atoparnos con sorpresas como a aludida.

Ante esta situación, o Grupo Parlamentar de En Marea presenta a seguinte Pregunta:

- Cumprirá a Lei 5/2016, do 4 de maio, do patrimonio cultural de Galicia, Artigo 1 (2). E Artigo 2 (1)?

Santiago de Compostela, 27 de novembro de 2017.

Asdo.: Ánxeles Cuña Bóveda,

Luca Chao Pérez,

Deputadas do G.P. de En Marea.

Asinado dixitalmente por:

María de los Ángeles Cuña Bóveda na data 27/11/2017 18:25:20

Luca Chao Pérez na data 27/11/2017 18:25:30

Á Mesa do Parlamento

Concepción Burgo López e Luis Álvarez Martínez, deputada e deputado pertencentes ao **Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia**, ao abeiro do disposto no artigo 152 do Regulamento da Cámara, presentan ante esa Mesa a seguinte **Pregunta para a súa oral en Pleno**.

Hai uns días, os medios de comunicación salientaron o anuncio para a inminente poxa pública dos terreos (polígono I, parcela 146) nos que se sitúan o xacemento arqueolóxico da Pena Grande, na parroquia de Santaballa, concello de Vilalba. Ditos terreos, forman parte do inventario de bens do Estado no expediente 2013/724/27/027/00001088 e correspóndense con terreos declarados no seu día de titularidade descoñecida. A poxa está fixada para o día 15 de decembro.

En dito terreo atópase un petróglifo catalogado como BIC e un xacemento paleolítico catalogado o da Pena Grande, un asentamento temporal de cazadores nómadas ocupado, segundo os restos atopados, en torno ao 14.000 a. C. e durante moito tempo xa que 8.000. anos mais tarde aínda era habitado. Neste xacemento téñense atopados milleiros de elementos de interese arqueolóxico como pezas de sílex, restos de útiles de caza e útiles de transformación como utensilios para cortar carne o traballar a madeira e os especialistas sinalan a necesidade de continuar cas investigacións, xa que constitúe un dos principais xacementos galegos para a comprensión dos cambios ambientais e culturais ata a adopción da vida campesiña polos poboadores do noso territorio.

É xa a terceira vez que se leva a cabo un procedemento de poxa sen que ningunha administración pública manifestara ningún interese en paralo e poñer este xacemento ao servizo da sociedade dada a súa importancia histórica e cultural, xa que constitúe un dos principais xacementos galegos para a comprensión dos cambios ambientais e culturais ata a adopción da vida campesiña polos poboadores do noso territorio e non pode admitirse que pase a mans privadas.

 Grupo Parlamentario

Polo exposto, a deputada e deputado asinantes formulan a seguinte pregunta:

Vai poñer os medios a Xunta de Galicia para que o xacemento arqueolóxico de Pena Grande no concello de Vilalba pase a ser propiedade privada?

Pazo do Parlamento, 27 de novembro de 2017

Asdo.: Concepción Burgo López
Luis Manuel Álvarez Martínez
Deputada e deputado do G.P. dos Socialistas de Galicia

Asinado dixitalmente por:

Maria de la Concepción Burgo López na data 27/11/2017 19:21:39

Luis Manuel Álvarez Martínez na data 27/11/2017 19:21:46

Á Mesa do Parlamento

Julio Torrado Quintela e Noela Blanco Rodríguez, deputado e deputada pertencentes ao **Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia**, ao abeiro do disposto no artigo 152 do Regulamento da Cámara, presentan ante esa Mesa a seguinte **pregunta** para a súa resposta **oral en Pleno**.

A asistencia sanitaria de A Illa de Arousa ofrécese a través do centro de saúde da localidade, que dispón de tres consultas de facultativos, dúas de enfermería e un pediatra a tempo parcial (compartido co municipio de Ribadumia). O centro de saúde, como infraestrutura, atópase con numerosos déficits de espazo e mantemento, polo que durante moito tempo se reclamou dende o municipio a construción dun centro de saúde novo que dera atención e servizo coa maior calidade posible aos veciños e veciñas de A Illa. A Consellería de Sanidade negou a posibilidade de construción dun novo centro, e limitouse a comprometer unha ampliación e mellora do existente. Non entanto, non se mellorará un aspecto relevante que é a súa situación, compartindo espazo co Instituto Social de la Marina, o que supón algún incordio de organización e funcionamento por ser entidades distintas e administración responsables diferentes. Esta mellora e ampliación aínda non está sendo realizada, a pesares de vir sendo prometida nos últimos tres orzamentos autonómicos.

Durante este proceso, e debido ao interese dos veciños e veciñas, liderado polo Concello de A Illa, púxose a disposición da consellería un terreo dispoñible e libre de cargas para a situación do novo centro de saúde que finalmente a consellería desbotou. O Concello, ao non ser utilizados, pediu a reversión dos terreos mais aínda non recibiu ningunha noticia ao respecto.

Mentres a situación da infraestrutura mellora, continúan os problemas de persoal no centro. Este verán o centro xa permaneceu durante un mes con un facultativo menos, xa que a Consellería de Sanidade deixou sen cubrir unhas vacacións. Na época estival A Illa convértese nun polo referente de atracción de visitantes, o que aumenta a problemática

Grupo Parlamentario

xurdida pola non cobertura das ausencias de facultativos como se puido ver neste pasado verán coa saturación do centro e as demoras nas citas. O problema, lonxe de resolverse, continúa pois non existen garantías de cobertura dos profesionais por vacacións ou baixas, o que merma claramente a calidade da asistencia sanitaria dos veciños e veciñas que, ante as dificultades, teñen que optar ás veces por acudir ao PAC de Cambados ou ao Servizo de Urgencias do Hospital do Salnés, o que complica o normal funcionamento destes servizos.

Por todo o exposto, o deputado e a deputada que asinan formulan a seguinte pregunta para o seu debate en Pleno:

Como valora a Consellería de Sanidade os problemas habituais no Centro de Saúde de A Illa?

Pazo do Parlamento, 27 de novembro de 2017

Asdo.: Julio Torrado Quintela
Noela Blanco Rodríguez
Deputado e deputada do G.P. dos Socialistas de Galicia

Asinado dixitalmente por:

Julio Torrado Quintela na data 28/11/2017 11:29:56

Noela Blanco Rodríguez na data 28/11/2017 11:30:01

Á MESA DO PARLAMENTO

Marcos Cal Ogando e Antón Sánchez García, deputados do Grupo Parlamentar de **En Marea**, ao abeiro do disposto no artigo 155 do Regulamento da Cámara, presentan a seguinte **Pregunta para a súa resposta oral en Pleno**.

Galicia sofre unha alta concentración de gas radón, en gran medida pola súa abundancia de chan granítico. A pesar disto, a Xunta aínda non adoptou as medidas sanitarias e estruturais necesarias para previlo e facerlle fronte. A súa inacción neste eido supón un afronta terrible contra a saúde pública que tería que ser emendada de inmediato.

Dende fai 25 anos, profesores e investigadores galegos levan advertindo acerca dos perigos que entraña este gas. Hoxe sabemos que se trata da segunda causa de cancro de pulmón na nosa terra, só por detrás do tabaco. A mera exposición ao radón pode chegar a duplicar o risco do cancro, se as concentracións superan os 200 Bq/m³. No caso dos non fumadores, sería a primeira causa de morte por esa enfermidade. No peor dos escenarios –cando interactúa o radón co tabaquismo– a probabilidade de desenvolver cancro de pulmón multiplícase por corenta.

A exposición a este gas tóxico tradúcese anualmente en máis de 300 mortes, segundo os datos do Instituto Nacional de Estatística. No ano 2014, morreron en Galicia 1.690 persoas a causa de tumores malignos de esófago, traquea, bronquios ou pulmón. Unha cuarta parte destas defuncións, puideron estar relacionadas coa excesiva exposición ao gas radón.

Segundo o Mapa de Radón de Galicia, elaborado por investigadores da USC, máis da metade da poboación galega atópase en zonas de alto risco por exposición ao gas radón. Así o demostran as máis de 3.500 medicións que se

fixeron ao longo do país. 30 das 53 comarcas galegas (isto é, 126 dos 313 municipios) presentan concentracións superiores aos 300 Bq/m³, situándose por enriba do límite fixado pola directiva europea que entrará en vigor o ano próximo. Das catro provincias, Ourense e Pontevedra son as máis prexudicadas. De feito, no caso de Ourense o radón instalouse mesmo no propio concello, tal e como revelaron as medicións levadas a cabo pola USC.

No mes de febreiro –dentro de só tres meses– entrará en vigor unha normativa europea cuxo obxectivo é obrigar aos estados membros a legislar de tal modo que se minimize a exposición da cidadanía ao gas. España, non obstante, non conta con ningunha normativa elaborada sobre o tema. No caso de Galicia, non temos nin sequera unha normativa que permita reducir as filtracións do gas nas casas e nos edificios públicos. O que sucede no concello de Ourense é consecuencia disto mesmo.

Polo exposto, o Grupo Parlamentar de **En Marea** presenta a seguinte Pregunta para a súa resposta oral en Pleno:

- Cales son as estratexias da Xunta para diminuír a exposición ao gas radón?

Santiago de Compostela, 28 de novembro de 2017

Asdo.: Marcos Cal Ogando

Antón Sánchez García

Deputados do G.P. de En Marea.

Asinado dixitalmente por:

Marcos Cal Ogando na data 28/11/2017 17:39:32

Antón Sánchez García na data 28/11/2017 17:39:41

Á MESA DO PARLAMENTO

Marcos Cal Ogando e Antón Sánchez García, deputados do Grupo Parlamentar de **En Marea**, ao abeiro do disposto no artigo 155 do Regulamento da Cámara, presentan a seguinte **Pregunta para a súa resposta oral en Pleno**.

A Praia de Augas Santas, máis coñecida como A Praia das Catedrais, é, sen ningunha dúbida, o principal atractivo turístico de Ribadeo. Os arcos, columnas e bóvedas que o mar labrou na súa pedra debuxan unha paisaxe de beleza única, que muda ao longo do día co ir e vir das mareas. Con razón, a praia foi recoñecida como Monumento Natural no Decreto 11/2005, do 20 de xaneiro, e conta coa protección da Rede Natura 2000.

O Decreto 80/2015, do 11 de xuño, polo que se aproba o Plan de Conservación do Monumento Natural da Praia das Catedrais, fixa o número máximo de persoas que poden acceder diariamente á zona da praia nos meses de xullo, agosto e setembro, e en Semana Santa: 4.812. Dita limitación fíxose efectiva o 1 de xullo de 2015.

A limitación das visitas estableceuse co obxecto de protexer a zona da masificación, a pesar do cal seguen producíndose grandes concentracións de xente, sobre todo cando a marea baixa. Ao subir a marea, o problema non é tanto o volume de persoas como os seus comportamentos inadecuados, xa que moitas delas suben aos illotes e cantís para obter unha mellor visión de conxunto.

En total, cada ano visitan as Catedrais máis de 600.000 persoas, a meirande parte das cales (350.000) acoden nos meses estivais. Segundo as estimacións, a cifra continuará medrando os próximos anos, acadando un novo pico no 2021, Ano

Xacobeo, que pode superar o millón de persoas. Precisamente por iso, urxe planificar e executar labores de ordenación do espazo que permitan a sustentabilidade do turismo. Non se trata de espremer a vaca ata que xa non dea leite, senón de coidala para que sexa rendible moito tempo.

Con este fin, a mediados de novembro, presentouse un *Plan Especial*, promovido polo Concello de Ribadeo, para analizar o estado das Catedrais e contribuír á súa protección. O documento fai énfase na necesidade de apostar por un turismo responsable. Entre as súas propostas cóntanse o control de accesos e aparcadoiro, a construción dun centro de visitantes e as obras de reurbanización da vía LU-0610, así como a adecuación dos sendeiros tradicionais e puntos de observación. Cada unha destas medidas debería servir para ofrecerlle unha mellor protección á praia e a súa contorna.

Tendo presente todo isto, os deputados asinantes presentan a seguinte pregunta para a súa resposta oral en Pleno:

- Que medidas pensa tomar a Xunta de Galicia para protexer a Praia das Catedrais da masificación?

Santiago de Compostela, 28 de novembro de 2017.

Asdo.: Marcos Cal Ogando

Antón Sánchez García

Deputados do G.P. de En Marea.

Asinado dixitalmente por:

Marcos Cal Ogando na data 28/11/2017 16:57:16

Antón Sánchez García na data 28/11/2017 16:57:25

OFICINA PARLAMENTAR
Parlamento de Galiza
Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545
Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

Á Mesa do Parlamento

Xosé Luis Rivas Cruz, Montserrat Prado Cores, Luis Bará Torres, Ana Pontón Mondelo, Olalla Rodil Fernández e Noa Presas Bergantiños, deputadas e deputados do **Grupo Parlamentar do Bloque Nacionalista Galego (BNG)**, ao abeiro do disposto no Regulamento da Cámara, presentan a seguinte **Pregunta para a súa resposta oral en Pleno**.

As especies exóticas son vexetais, animais, fungos e microorganismos que son transportados salvando obstáculos ecolóxicos e que se establecen en zonas situadas fóra da súa área de distribución natural. Algunhas poden resultar invasoras, (como sucede coa Vespa Velutina), e difúndense rapidamente polo medio natural desprazando especies autóctonas competidoras.

O nivel de expansión acadado este ano 2017 e a presión que está a exercer sobre o equilibrio natural e medioambiental superan con creces tódalas predicións.

Somos conscientes de que aínda segue en período de expansión e adaptación ós diferentes microclimas e espazos naturais do territorio galego. A desaparición ou a acusada redución nas poboacións de polinizadores que depreda a Vespa Velutina, mesmo a diminución de moscas e outros insectos van dándono-la medida do perigo que supón para o equilibrio medioambiental e para as producións agrícolas que serven de base na nosa alimentación.

A medida que pasa o tempo, o tártego de patas amarelas continúa coa súa expansión xeográfica e coa súa intensificación poboacional e presión sobre o medio e a Consellería non toma a iniciativa claramente para atalla-lo problema. Parece que cun

BLOQUE
NACIONALISTA
GALLEGO

OFICINA PARLAMENTAR

Parlamento de Galiza

Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545
Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

...”temos de aprender a convivir con ela”... resume as medidas que está disposta a tomar.

Desde a Plataforma STOP—VELUTINA—GALICIA trasládansenos unha serie de inquiredanzas e propostas de medidas que facemos nosas polo acaídas e polo que de coñecemento do problema amosan.

Soamente desde a sensibilización e participación de toda a cidadanía imos ser quen de darlle traza a esta ameaza.

O combate principal sitúase na primavera, no trampeo masivo feito no momento idóneo. Masivo e intensivo en todo o territorio. Idóneo porque vai se-lo capricho meteorolóxico quen marque o momento apropiado para facelo.

Debería ser feito polas consellerías competentes na materia e consistiría na entrega dunhas 50.000 trampas cos seus atraíntes e non só ós apicultores, incluíría tamén ós concellos e ós colexios. Esta nova distribución é fundamental para que o trampeo sexa masivo e efectivo.

Este trampeo require un seguimento que obriga como mínimo a unhas seis visitas a cada unha das trampas ó longo do ano, unha de colocación e cinco de reposición, levando un control de resultados e de cada unha das accións efectuadas.

A segunda medida precisa na loita contra esta especie invasora parte do coñecemento da especie, o seu comportamento neste noso territorio e as súas debilidades para podermos chegar a métodos de loita biolóxica, a única que nos pode garantir o éxito sen danos ambientais.

Para este labor vai ser necesario unifica-la actividade investigadora e financeira. As investigacións provenientes de organismos públicos contan coa vantaxe que supón a ausencia de lucro económico como obxectivo, o cal é en si unha garantía.

OFICINA PARLAMENTAR
Parlamento de Galiza
Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545
Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

O goberno galego por medio das consellerías implicadas na xestión desta invasión ten o deber de poñer os medios necesarios para dete-lo avance deste tártago na consciencia que só son medibles a longo prazo. Esta actividade investigadora é fundamental se queremos establecer un plan de loita estable aplicable a longo prazo.

Por todo isto formúlase a seguinte pregunta para a súa resposta oral en Pleno:

Ten previsto o goberno de Galicia impulsar, financiar e coordinar unha campaña masiva de trampeo primaveral e abrir novas liñas de investigación coas universidades do País arredor do tártago de patas amarelas tamén chamado Vespa Velutina?

Santiago de Compostela, 29 de novembro de 2017

Asdo.: **Xosé Luis Rivas Cruz**

Montserrat Prado Cores

Noa Presas Bergantiños

Olalla Rodil Fernández

Luis Bará Torres

Ana Pontón Mondelo

Deputadas e deputados do G.P. do BNG

Asinado dixitalmente por:

BLOQUE
NACIONALISTA
GALEGO

OFICINA PARLAMENTAR

Parlamento de Galiza

Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545
Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

PARLAMENTO
DE GALICIA

PARLAMENTO DE GALICIA
REXISTRO XERAL ENTRADA
Data asento: 29/11/2017 10:02
Nº Rexistro: 20919

Data envío: 29/11/2017 10:02:29.548

Xose Luis Rivas Cruz na data 28/11/2017 19:14:05

María Montserrat Prado Cores na data 28/11/2017 19:14:09

Ana Pontón Mondelo na data 28/11/2017 19:14:11

Olalla Rodil Fernández na data 28/11/2017 19:14:12

Noa Presas Bergantiños na data 28/11/2017 19:14:14

Xosé Luis Bará Torres na data 28/11/2017 19:14:15

Á MESA DO PARLAMENTO

Francisco Casal Vidal, deputado do Grupo Parlamentar de **En Marea**, ao abeiro do artigo 155 do Regulamento da Cámara, presenta a seguinte **Pregunta, para a súa resposta oral en Pleno, relativa a ausencia do Instituto Enerxético de Galicia do Pacto dos Alcaldes para o Clima e a Enerxía da UE.**

Tras a adopción en 2008 do Paquete de medidas da UE sobre clima e enerxía ata 2020, a Comisión Europea lanzou o Pacto dos Alcaldes para apoiar os esforzos desenvolvidos polas autoridades locais na aplicación de políticas de transición enerxética cara a unha enerxía sustentable.

O Pacto dos Alcaldes para o Clima e a Enerxía agrupa a miles de autoridades locais e rexionais co compromiso voluntario de aplicar nos seus territorios os obxectivos climáticos e enerxéticos da UE.

Os novos asinantes prometen reducir as emisións de CO₂ en polo menos un 40 % de aquí a 2030 e adoptar un enfoque integral para abordar a atenuación do cambio climático e a adaptación a leste.

O Pacto dos Alcaldes é un movemento único desde a base que conseguiu mobilizar a un gran número de autoridades locais e rexionais para desenvolver plans de acción e orientar os investimentos cara á atenuación dos efectos do cambio climático.

A partir do éxito do Pacto dos Alcaldes, en 2014 lanzouse a iniciativa Mayors Adapt, baseada no mesmo modelo de xestión pública, mediante a cal se convidaba ás cidades e vilas a asumir compromisos políticos e tomar medidas para anticiparse aos efectos inevitables do cambio climático. A finais de 2015,

ambas iniciativas fusionáronse no novo Pacto dos Alcaldes para o Clima e a Enerxía, mediante o cal se asumiron os obxectivos da UE para 2030.

A Comisión Europea e a Oficina do Pacto dos Alcaldes lanzaron no verán de 2015 un proceso de consultas auspiciado polo Comité das Rexións da Unión Europea a fin de solicitar as opinións dos interesados sobre o futuro do Pacto dos Alcaldes. A resposta foi unánime: o 97 % pediu un novo obxectivo que fóra máis aló de 2020 e o 80 % solicitou un obxectivo a máis longo prazo. Así mesmo, a maioría dos enquisados asumiu os obxectivos para 2030 de reducir en polo menos un 40 % as emisións de CO2 e gases de efecto invernadoiro, e apoiou a integración de estratexias de atenuación do cambio climático e adaptación a este dentro dun marco común.

Deuse respaldo aos tres alicerces deste pacto reforzado: a atenuación, a adaptación e a enerxía segura, sustentable e alcanzable.

Os asinantes apoian unha visión común para os obxectivos dos anos 2030 e 2050: acelerar a descarbonización dos seus territorios, fortalecer a súa capacidade de adaptación para os efectos inevitables do cambio climático e permitir aos seus cidadáns o acceso a fontes de enerxía seguras, sustentables e alcanzables.

A fin de traducir o seu compromiso político en medidas prácticas e proxectos, os asinantes do Pacto deberán preparar, en particular, un Inventario de Emisións de Referencia e unha Avaliación de Riscos e Vulnerabilidades derivados do Cambio Climático. Deste xeito, comprométense a presentar, no prazo de dous anos a partir da data en que a corporación municipal tome a decisión, un Plan de Acción para a Enerxía Sustentable e o Clima (PAESC) no que se resuman as accións crave que planean levar a cabo. A estratexia de adaptación deberá ser parte do PAES e/ou deberá desenvolverse e integrarse nun ou varios documentos

independentes de planificación. Este ineludible compromiso político marca o inicio dun longo proceso durante o cal as cidades deberán informar cada dous anos dos avances realizados.

Nos últimos anos adheríronse a este Pacto 1.814 concellos en toda España, dos cales 1.519 xa teñen redactados e presentados os seus Plans de Acción e 461 están xa en fase de monitorización despois da súa posta en marcha.

Todos estes plans municipais de transición enerxética foron posibles polo apoio decidido das respectivas Axencias ou Institutos de Enerxía dos seus gobernos autónomos correspondentes, dada as escasas posibilidades financeiras dos concellos para poder asumir este tipo de iniciativas.

As políticas de transición enerxética deben de ter accións macro como a descarbonización da produción de enerxía, pero tamén accións intermedias e mesmo microaccións múltiples. Aquí é onde a actuación nas contornas cidadás de todo tipo, xa sexan urbanas ou rurais en todos os impactos que producen, é imprescindible para reducir a emisión de gases de efecto invernadoiro e mitigar o cambio climático

Unha vez revisada a web do Pacto dos Alcaldes para o Clima e a Enerxía da UE comprobamos que o Instituto Enerxético de Galicia non se atopa entre as entidades promotoras ou colaboradoras do citado Plan. Iso podería explicar o por que da escasísima presenza de concellos galegos que están a desenvolver plans de acción de transición enerxética.

Esta inacción ante un dos maiores problemas da humanidade e por extensión de Galicia, como vén demostrado polos terribles efectos sufridos nas últimas datas pola vaga de lumes e a terrible seca que estamos a sufrir, parécenos unha grave

irresponsabilidade de goberno.

Por todo o exposto, **En Marea presenta a seguinte pregunta para a súa resposta oral en Pleno:**

- Cal é o motivo de que o Instituto Enerxético de Galicia non asinase o Pacto dos Alcaldes para o Clima e a Enerxía?

Santiago de Compostela, 29 de novembro de 2017.

Asdo.: Francisco Casal Vidal

Deputado do G.P. de En Marea

Asinado dixitalmente por:

Francisco Casal Vidal na data 29/11/2017 10:12:25

Á MESA DO PARLAMENTO

Eva Solla Fernández, deputada pertencente ao Grupo Parlamentar de **En Marea**, ao abeiro do artigo 155 do Regulamento do Parlamento, presenta a seguinte **Pregunta, para a súa resposta oral en Pleno**, relativa ao centro de saúde de As Pontes.

Son moitas as ocasións nas que temos denunciado a situacións de deficiencias estruturais de centros de saúde espallados por toda Galicia. Deficiencias que lonxe de seren atendidas pola Xunta de Galicia, na maior parte dos casos acumulan un deterioro de anos que cada vez fai o problema maior.

A este problema de abandono de moitas dependencias da atención primaria súmase o recorte de persoal efectuado durante os últimos anos, que xa non se cingue ao relativo á amortización de prazas públicas, se non á ausencia de cobertura das ausencias dos e das profesionais por motivos vacacionais, de permisos ou de enfermidade.

O centro de saúde das Pontes non é alleo a estas circunstancias.

Durante o pasado verán, a inexistente cobertura de dúas ausencias do cadro médico causou inacceptables demoras de ata vinte días para as consultas ordinarias, situación que se mantivo durante un par de meses.

Por outra banda a problemática relativa á non correcta cobertura do permiso por maternidade da pediatra do centro, deixou desprotexidas e desprotexidos en canto ao dereito á saúde ás nenas e nenos da vila.

A todo isto sumamos unha reclamación que vén de longo: a necesidade de dotar dun aparello de raios X, e persoal para manexalo, que permita aliviar os desprazamentos a Ferrol tanto coma proba diagnóstica de consultas coma de urxencias médicas no PAC situado no centro.

Ademais, as dependencias, contan con deficiencias que deben ser reparadas canto antes para evitar o seu deterioro. Trátase fundamentalmente da cuberta de tellas do edificio e que agora mesmo supón un perigo para as persoas viandantes ao desprendérense as mesmas. Pero tamén un problema polo centro, foco de humidades ao traveso deste tellado.

Ante estas circunstancias, En Marea presenta a seguinte pregunta:

- Pensa a Xunta de Galicia atender estas necesidades sanitarias no centro de saúde/PAC de As Pontes coas dotacións de persoal e recursos necesarios?

Santiago de Compostela, 28 de novembro de 2017.

Asdo.: Eva Solla Fernández

Deputada do G.P. de En Marea.

Asinado dixitalmente por:

Eva Solla Fernández na data 29/11/2017 11:06:11

Á MESA DO PARLAMENTO

Marcos Cal Ogando e Antón Sánchez García, deputados do Grupo Parlamentar de **En Marea**, ao abeiro do disposto no artigo 155 do Regulamento da Cámara, presentan a seguinte **Pregunta para a súa resposta oral en Pleno**.

O alcalde do PP de Baiona segue empeñado en plantar unha área deportiva no monte comunal de Baredo en contra da opinión dos veciños e veciñas da parroquia de Baredo, os principais afectados polas obras.

A veciñanza leva tempo advertindo de como o complexo deportivo deterioraría a súa rede de subministro de auga. O subministro depende de vinte mananciais que se atopan na área. Se fora construída enriba unha instalación como a proxectada, os agroquímicos empregados para o seu mantemento filtraríanse as augas superficiais e a terra, contaminando o lugar e afectando moi negativamente á flora, á fauna e a gandería. Isto por non subliñar que os veciños e veciñas non terían xeito de abastecerse de auga salubre, xa que Baredo non está conectada a traída municipal.

Agora, os Técnicos da Xunta acaban de darlle a razón á veciñanza: o proxecto carece de garantías ambientais. Non aporta ningunha información sobre os contaminantes que, con absoluta certeza, serían empregados na instalación, de tal xeito que é imposible facer una análise do impacto que terían. Tampouco fala doutros efectos como o ruído ou o posible deterioro do chan.

Ademais, o campo de golf proxectado non garante o seu propio subministro sen recorrer aos acuíferos da contorna. Polo tanto, o proxecto minguaría os recursos hídricos da cidadanía, algo inaceptable nun período de seca extrema como o actual.

No que respecta ao saneamento do complexo deportivo, realizaríase a través da rede xeral de Baiona, pero aínda non se sabe sequera se os caudais de produción se axustarían as dimensións e a capacidade do sistema de tratamento de augas fecais.

En resumo, o informe da Xunta ratifica a opinión dos veciños. A área deportiva e o campo de golf non só carecen de garantías ambientais, senón que ademais supoñen un risco manifesto para o espazo natural e a saúde das persoas.

Por todo o dito, o Grupo Parlamentar de En Marea presenta a seguinte pregunta para a súa resposta oral en Pleno:

- En coherencia co informe emitido polos técnicos da Xunta, o Goberno da por finalizado o procedemento iniciado polo Concello de Baiona para a construción da área deportiva en Baredo?

Santiago de Compostela, 29 de novembro de 2017.

Asdo.: Marcos Cal Ogando

Antón Sánchez García

Deputados do G.P. de En Marea.

Asinado dixitalmente por:

Marcos Cal Ogando na data 29/11/2017 14:33:09

Antón Sánchez García na data 29/11/2017 14:33:19

BLOQUE
NACIONALISTA
GALLEGO

OFICINA PARLAMENTAR

Parlamento de Galiza

Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545
Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

Á Mesa do Parlamento

Noa Presas Bergantiños, Montserrat Prado Cores, Ana Pontón Mondelo, Xosé Luis Rivas Cruz, Luis Bará Torres e Olalla Rodil Fernández, deputadas e deputados do **Grupo Parlamentar do Bloque Nacionalista Galego (BNG)**, ao abeiro do disposto no Regulamento da Cámara, presentan a seguinte **Pregunta para a súa resposta oral en Pleno**.

Durante anos, veciñanza, asociacións locais e organizacións políticas reivindicaron a construción primeiro e a apertura despois dun Centro de Saúde no barrio do Couto, en Ourense. Trátase dun barrio con moita poboación e necesidades evidentes de mellora na proximidade de atención sanitaria, para alén das necesidades de desconxestión doutros centros de saúde próximo. Malia todo isto, diferentes atrancos e a falta de vontade política da Xunta de Galiza e outros axentes dificultaron a súa apertura ao público mesmo aínda estando en risco de perder a parte de axudas europeas que contribuíran á súa edificación.

Parecía que a apertura tería lugar en setembro de 2016 pero tamén entón tivo un adiamento malia os anuncios públicos previos. Na altura, a Xerencia de Xestión Integrada do Servizo Galego de Saúde de Ourense volvía dar marcha atrás ao non ter a licenza de ocupación nun novo episodio de demora.

Finalmente, na última semana de novembro de 2017 o Centro de Saúde abriu as súas portas. Porén, a falta de planificación e improvisación da Xunta repercutiu en saturación na administración e molestias para as persoas usuarias do Couto e de Nóvoa Santos porque mudaron automaticamente ás persoas adscritas a profesionais que agora se desprazaban ao novo centro. A administración dedicouse a enviar cartas a usuarios e

BLOQUE
NACIONALISTA
GALLEGO

OFICINA PARLAMENTAR

Parlamento de Galiza

Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545
Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

PARLAMENTO DE GALICIA
REXISTRO XERAL ENTRADA
Data asento: 29/11/2017 16:35
Nº Rexistro: 20954
Data envío: 29/11/2017 16:35:14.219

usuarias do Centro de Saúde de Nóvoa Santos (Xoán XXIII) indicándolles que como o seu médico ou médica se trasladaba ao Couto pasarían a ser atendidas alí ou ben debía ir mudar de profesional. A administración non fixo unha boa planificación da apertura e derivou en casos, por exemplo, de pais e nais de crianzas que vivindo no Casco Vello tiveron que ir facer cola ao Centro do Couto, afastado da que debera ser a súa zona, para seguir sendo atendidos en pediatria en Xoán XXIII porque a Xunta mudou ás persoas usuarias automaticamente ao desprazarse a persoa profesional de Pediatría ao novo centro. No lugar de consultar ás persoas afectadas e facilitar a elección ou explicar o cambio e trasladar a atención a outro ou outra Pediatra, a administración actuou con política de feitos consumados.

Por todo isto formúlase a seguinte pregunta para a súa resposta oral en Pleno:

Que medidas tomou ou vai tomar o goberno galego diante das problemáticas da apertura do Centro de Saúde do Couto na cidade de Ourense?

Santiago de Compostela, 29 de novembro de 2017

Asdo.: Noa Presas Bergantiños

Olalla Rodil Fernández

Montserrat Prado Cores

Xosé Luis Rivas Cruz

Luis Bará Torres

Ana Pontón Mondelo

Deputadas e deputados do G.P. do BNG

BLOQUE
NACIONALISTA
GALLEGO

OFICINA PARLAMENTAR

Parlamento de Galiza

Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545
Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

PARLAMENTO
DE GALICIA

PARLAMENTO DE GALICIA
REXISTRO XERAL ENTRADA
Data asento: 29/11/2017 16:35
Nº Rexistro: 20954

Data envío: 29/11/2017 16:35:14.219

Asinado dixitalmente por:

Noa Presas Bergantiños na data 29/11/2017 16:34:22

María Montserrat Prado Cores na data 29/11/2017 16:34:27

Ana Pontón Mondelo na data 29/11/2017 16:34:28

Xose Luis Rivas Cruz na data 29/11/2017 16:34:29

Olalla Rodil Fernández na data 29/11/2017 16:34:31

Xosé Luis Bará Torres na data 29/11/2017 16:34:32

Á Mesa do Parlamento

Partido dos
Socialistas
de Galicia

Luís Manuel Álvarez Martínez, María Concepción Burgo López e Julio Torrado Quintela, deputados e deputada pertencentes ao Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia, ao abeiro do disposto no artigo 152 do Regulamento da Cámara, presentan ante esa mesa a seguinte pregunta para a súa resposta oral en Pleno.

En datas recentes o alumnado do CEIP de Coirón-Dena do concello de Meaño dirixiu unha carta aos comerciantes e empresarios do dito concello coa finalidade de solicitar a súa axuda, xa que teñen a intención de recadar fondos para proceder ao arranxo do patio do colexio.

Segundo manifestan estes alumnos e alumnas, teñen actuado e previsto actuar en tres liñas:

1ª) Elaboraron un vídeo-clip titulado “Quero un patio novo” co que conseguiron o primeiro premio en metálico no Ouff Escola do Festival Internacional de Cine de Ourense na categoría infantil e primaria.

2ª) Dirixíronse á Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria, e

3ª) Están a facer numerosas actividades coa axuda dos seus pais e profesores, como venda de lotaría, mercadiños, elaboración de tarxetas de nadal, etc.

Esta situación ten provocado diversas reaccións toda vez que parece que non existe sensibilidade por parte dos responsables da consellería para dar resposta a esta demanda do alumnado que parece verse impelido a buscar financiamento pola súa conta.

Ante este situación, os deputados e a deputada que asinan formulan as seguintes preguntas:

Grupo Parlamentario

Que valoración fai o Goberno galego da situación exposta?

Pazo do Parlamento, 29 de novembro de 2017

Partido dos
Socialistas
de Galicia

Asinado dixitalmente por:

Luis Manuel Álvarez Martínez na data 29/11/2017 18:12:53

Maria de la Concepción Burgo López na data 29/11/2017 18:13:00

Julio Torrado Quintela na data 29/11/2017 18:13:13

Á Mesa do Parlamento

José Manuel Pérez Seco e José Antonio Quiroga Díaz, deputados pertencentes ao Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia, ao abeiro do disposto no artigo 152 do Regulamento da Cámara, presentan ante esa mesa a seguinte pregunta para a súa resposta oral en Pleno.

Partido dos
Socialistas
de Galicia

A situación provocada nos últimos anos polo asentamento definitivo da avespa velutina en Galicia está a coller uns niveis alarmantes que afectan de xeito notable ás expectativas da fauna local, froitos e principalmente na poboación de abellas melíferas.

Desde a súa aterraxe no continente europeo en 2004 a progresión expansiva desta especie acabou por achegala ao norte peninsular no ano 2010 e pouco tempo despois, entre 2012\13, empezaron a detectarse na Galicia costeira. Dada a súa capacidade de adaptación e expansión esta especie comezou a tomar carta de natureza nos concellos costeiros desde os que se está espallando por todo o territorio da nosa comunidade.

As características desta especie foránea, substanciadas nun gran tamaño e agresividade, convértena nunha depredadora da “apis mellifera”, a produtora de mel e polinizadora, causando un gran número de baixas nas colmeas coa conseguinte alarma entre os apicultores galegos que se vén desbordados por esta continxencia, e poñendo en perigo non só unha relevante e crecente actividade socioeconómica senón tamén as posibilidades da adecuada polinización.

A pesar dos programas de localización e retirada de niños, estes téñense amosado como insuficientes dadas as características reprodutoras desta especie invasora. Independentemente destas accións puntuais parece evidente que as solucións para controlar e estabilizar as poboacións de velutina pasan pola investigación para dar con fórmulas de control que non teñan efectos colaterais na fauna e na flora.

As condicións climatolóxicas deste inverno-primavera de 2017 están a ser especialmente favorables para a expansión desta especie tan daniña para as abellas produtoras de mel. A ausencia de frío non reduciu a actividade de moitos niños de velutina nin reduciu o número de reinas procreadoras como viña

Grupo Parlamentario

sucedendo nos derradeiros anos polo cal os apicultores están temendo un repunte da actividade da velutina.

Por estas razóns é imprescindible redobrar e canalizar adecuadamente os esforzos para loitar con efectividade contra esta praga:

Partido dos
Socialistas
de Galicia

a) O trampeo masivo deberá comezar no mes de febreiro, a máis tardar, cando as temperaturas aumenten e débese comezar polas zonas máis cálidas da comunidade autónoma e ir avanzando progresivamente cara ao resto de Galicia.

b) A potenciación da investigación é imprescindible, tanto para coñecer adecuadamente os comportamentos e características da velutina como para atopar as fórmulas adecuadas coas que combatela.

c) O combate dunha praga coas características da velutina require unificar esforzos e contar coa participación dos axentes implicados nesta loita, por esta razón entendemos que a presenza e integración do tecido asociativo apícola galego é de gran interese para atopar as mellores fórmulas de extinción e control da praga.

d) Coñecer as características da praga por parte da poboación implica unha labor de divulgación que debe ir desde os centros de ensino ata a poboación en xeral. Por outro lado, o coñecemento das características da velutina, comportamentos individuais e colectivos, particularidades de niños e todo aquilo que supón un coñecemento certo desta praga é fundamental para as persoas que teñen a misión de extinguila de aí que a formación específica do persoal que ten que eliminala é tan fundamental como necesaria.

e) Outra das liñas de actuación fundamentais é a loita preventiva a levar adiante antes do verán para evitar un incremento do número de niños primarios para axudar no control de individuos.

Grupo Parlamentario

Ante esta situación os deputados que asinan formulan as seguintes preguntas:

Ten o Goberno galego adquirido o material suficiente para comezar a facer o trampeo masivo no mes de febreiro?

Partido dos
Socialistas
de Galicia

Pazo do Parlamento, 29 de novembro de 2017

Asinado dixitalmente por:

Jóse Manuel Pérez Seco na data 29/11/2017 17:47:42

José Antonio Quiroga Díaz na data 29/11/2017 17:47:55

Á Mesa do Parlamento

José Antonio Quiroga Díaz e José Manuel Pérez Seco, deputados pertencentes ao Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia, ao abeiro do disposto no artigo 152 do Regulamento da Cámara, presentan ante esa mesa a seguinte pregunta para a súa resposta oral en Pleno

Partido dos
Socialistas
de Galicia

A situación do sector lácteo en Galicia está a facer moi difícil a sustentabilidade das explotacións. E iso, a pesar de que Galicia produce o 70 % do leite de toda España (Declaracións obrigatorias do sector vacún de leite de agosto de 2017), e que Galicia é un territorio onde, as súas condicións naturais, mostran maior disposición para esta produción. Se a esta situación de crise láctea engádese que se abate sobre un sector vertebrador e estabilizador dun territorio cun alto nivel de despoboamento poboacional onde o inverno demográfico está a poñer en risco a propia estabilidade territorial, apréciase máis aínda a necesidade de acometer medidas estruturais para o seu mantemento viable.

Co novo escenario de liberalización do mercado imposto pola desaparición en abril de 2015 das cotas lácteas, Galicia perdeu case un 9 % das súas explotacións gandeiras; no 2015 contaba con algo máis de 9.000 explotacións e, na actualidade, con 8.207 explotacións (Declaracións obrigatorias do sector vacún de leite de agosto de 2017).

No mes de setembro de 2015 e despois de fortes presións dos gandeiros asinouse o “Acordo para a sustentabilidade do sector lácteo” que segundo a ministra era absolutamente positivo e traería beneficios aos gandeiros españois.

O acordo pretendía establecer un prezo sustentable para cada elo da cadea de valor do sector lácteo, que cubrise, e superase, custos para gandeiros, industria e distribución pero non deseñou as ferramentas adecuadas para iso como xa está claramente probado, e ao tempo o Ministerio rexeitou incluír no acordo un réxime sancionador, polo que non hai garantía de cumprimento do acordo.

O resultado do acordo está a resultar insatisfactorio, tanto para o sector lácteo en xeral como en particular para os gandeiros de Galicia.

Grupo Parlamentario

Ademais, se temos en conta os beneficios enormes que tiveron as grandes empresas do sector lácteo en Galicia, vemos que os gandeiros non recibiron a parte proporcional lóxica deses beneficios. Os gandeiros séntense desprotexidos, xa que ven como as grandes empresas lácteas gañan millóns de euros en beneficios, e eles seguen sen ver a chegada real ao prezo do leite que producen e venden.

Partido dos
Socialistas
de Galicia

Os grandes beneficios obtidos débense, en parte, á revalorización da manteiga. Este produto lácteo está en alza e, segundo un informe recente da Comisión Europea, para que os prezos de orixe da materia prima sigan a estela da manteiga, estes terían que ser entre 3 e 7 céntimos máis altos.

Neste contexto, no que a manteiga chegou incluso a duplicar o seu prezo en once meses, e todo apunta a que continuará esta liña debido á crecente demanda que ten a nivel mundial, os gandeiros estanse a preguntar porque ese beneficio non chega ás súas arcas, permitíndolles saír da espiral negativa na que se atopan dende hai anos.

O prezo da manteiga debería servir para que o importe da materia prima (do leite) tamén se vise favorecido, mellorando así as ganancias dos propios gandeiros. Non obstante, en Galicia, isto non é así.

Por iso os deputados que asinan preguntan:

Vai o Goberno galego establecer algún mecanismo de corrección para tratar de que os beneficios das grandes empresas lácteas se traduzan nunha subida real dos prezos da materia prima ofertada polos gandeiros galegos?

Pazo do Parlamento, 29 de novembro de 2017

Asinado dixitalmente por:

José Antonio Quiroga Díaz na data 29/11/2017 12:44:15

Jóse Manuel Pérez Seco na data 29/11/2017 12:44:26

Á MESA DO PARLAMENTO

Luca Chao Pérez e Ánxeles Cuña Bóveda, deputadas do Grupo Parlamentar de **En Marea**, ao abeiro do disposto no artigo 155 do Regulamento da Cámara, presentan a seguinte **Pregunta, para a súa resposta oral en Pleno**, relativa ao traslado da locomotora “Sarita” ao seu emprazamento orixinal.

Trátase dunha locomotora histórica, fabricada en 1880 en Leeds pola Hunslet Engine Company, por encargo da compañía ferroviaria portuguesa “Beira Alta”. Para, en 1886, ser regalada a John Trulok para que a usara como vehículo de recoñecemento das obras que se estaban a realizar. Será nese momento cando a rebautice co nome de Sar e a sitúe na estación de Carril en Vilagarcía. Porén, á morte de Trulock en 1919 a locomotora acabárase reintegrando na rede de ferrocarrís española.

A última viaxe da “Sar”, empregando os seus propios medios, foi realizado de Vigo a Vilagarcía para ser exposta na Edición de 1968 na Feira Exposición de Galicia.

Logo, esta importante peza do ferrocarril de Galicia, foi depositada na estación de Madrid Delicias en 1979 para formar parte da colección do Museo Nacional do Ferrocarril. Alí permanecería ata 1990, ano no que foi cedida á Fundación Camilo José Cela, en Iria Flavia, onde se atopa actualmente, nun importante estado de abandono.

Tendo en conta a vinculación clara entre a locomotora e Vilagarcía, concello que dispuxo da primeira estación de ferrocarril de Galicia, e que nel se empraza o Museo do Ferrocarril, máxime unha vez que a mencionada Fundación pasou a mans públicas non debería haber motivo algún para que a locomotora continuara en Padrón.

Por todo isto, o Grupo Parlamentar de En Marea presenta a seguinte Pregunta para a súa resposta oral en Pleno:

- Considera adecuado o Goberno galego o estado de abandono no que se atopa a devandita locomotora?

Santiago de Compostela, 30 de novembro de 2017.

Asdo.: Luca Chao Pérez

Ánxeles Cuña Bóveda

Deputadas do G.P. de En Marea.

Asinado dixitalmente por:

Luca Chao Pérez na data 30/11/2017 16:47:02

María de los Ángeles Cuña Bóveda na data 30/11/2017 16:47:12

Á MESA DO PARLAMENTO

Carmen Santos Queiruga e Juan José Merlo Lorenzo, deputados pertencentes ao **Grupo Parlamentario de En Marea**, ao abeiro do disposto no artigo 155 do Regulamento da Cámara, presentan a seguinte **Pregunta** para a súa resposta oral en **Pleno**.

No mes de decembro, a Ministra de Agricultura e Pesca, Alimentación e Medio Ambiente, Isabel García Tejerina, vaise reunir cos ministros de pesca da Unión Europea para negociar. A cita constitúe unha ocasión excepcional para dar a coñecer cales son os problemas que atinxen a flota galega e tentar buscarlles solucións consensuadas.

Antes diso, o venres un de decembro, a ministra comunicará á cidadanía cales son as medidas que España vai adoptar xunto co Goberno portugués para garantir a pesca sostible da sardiña.

A situación é dunha delicadeza extrema. Son moitos os postos de traballo e as familias que dependen das negociacións da ministra. Por iso, preocúpanos que acuda a Europa predisposta a acatar docilmente as indicacións da Comisión.

O momento de pelexar unha cota pesqueira xusta, sostible e acorde ás necesidades dos galegos e galegas é agora.

Por todo o exposto, os deputadas asinantes presentan a seguinte pregunta para a súa resposta oral en Pleno.

- Que posicións lle trasladou a Xunta de Galicia á ministra Tejerina para que defenda os intereses da pesca galega perante os demais ministros europeos e ante a Comisión?

Santiago de Compostela, 30 de novembro de 2017.

Asdo.: Carmen Santos Queiruga

Juan José Merlo Lorenzo

Deputados do G.P. de En Marea.

Asinado dixitalmente por:

Carmen Santos Queiruga na data 30/11/2017 17:17:18

Juan José Merlo Lorenzo na data 30/11/2017 17:17:25

Á MESA DO PARLAMENTO

Paula Vázquez Verao, Luís Villares Naveira, Manuel Lago Peñas, Antón Sánchez García, Carmen Santos Queiruga, Marcos Cal Ogando, Ánxeles Cuña Bóveda, Luca Chao Pérez, Davide Rodríguez Estévez, Francisco Casal Vidal, Paula Quinteiro Araújo, Magdalena Barahona Martín, Juan José Merlo Lorenzo e Eva Solla Fernández, deputadas e deputados do Grupo Parlamentario de **En Marea**, ao abeiro do disposto no artigo 155 do Regulamento da Cámara, presenta a seguinte **Pregunta, para a súa resposta oral en Pleno**, en relación á derogación da Lei 1/2012 e a recuperación dos dereitos do persoal laboral da Xunta.

A grave crise económica global iniciada en 2007 serviu de escusa aos grandes poderes financeiros internacionais para erosionar, aínda máis, o papel dos Estados.

No marco das contrarreformas neoliberais aplicadas no Estado español especialmente dende 2011, cando se reforma o artigo 135 da Constitución española, dispoñendo que “todas as administracións públicas adecuarán as súas accións ao principio de estabilidade orzamentaria”, encorsetando os límites do déficit e da débeda pública, aprobouse no Parlamento de Galicia, cos únicos votos do PP e co rexeitamento unánime das forzas políticas da oposición e dos sindicatos, a Lei 1/2012, de 29 de febreiro, de medidas temporais en determinadas materias de emprego da Comunidade Autónoma de Galicia.

A Lei 1/2012 remarca, na súa exposición de motivos, que se trata dunha “serie de medidas extraordinarias, urxentes e de carácter temporal” e que a vixencia da lei

queda “supeditada á subsistencia das difíciles circunstancias económicas que afectan á sustentabilidade das contas públicas”.

Dita Lei 1/2012 suspende unilateralmente preceptos contidos no Vº Convenio Único para o Persoal Laboral da Xunta de Galicia; entre eles, suspéndese “a aplicación do artigo 19, excepto o apartado 1, do Vº Convenio colectivo único para o persoal laboral da Xunta de Galicia”, en canto a descansos e libranzas.

Á marxe da opinión de En Marea a respecto do efecto nocivo destas leis para a recuperación económica e, sobre todo, para as condicións materiais da maioría social, e á marxe da gravísima situación social que padece o noso País, a nivel macroeconómico, no ano 2017 o PIB galego recupera as cifras do ano 2008, téndose iniciado en 2014 unha fase alcista do ciclo económico. Sen embargo, a porcentaxe que representan os Orzamentos da Xunta no conxunto do PIB reduciuse dende o 18,4% en 2009 ata o 14,8% en 2018.

O Proxecto de Lei de Orzamentos da Xunta para 2018, en tramitación, indica a continuación da expansión da economía galega, pese á moderación do crecemento do PIB en 2018 con respecto a 2017, mais, a pesares desta constatación, os Orzamentos non medran o que medra o PIB e continúan sen recuperarse os dereitos laborais perdidos polo persoal público durante a crise. A pesares de que a propia Lei/2012 dispuña que “as medidas contempladas” ... “serán revisadas nun prazo de dous anos dende a entrada en vigor da mesma, en función da evolución do PIB real de Galicia e do aforro primario dos Orzamentos”, pasados case seis anos, a norma continúa vixente.

As consecuencias da suspensión de dereitos laborais do persoal da Xunta – especialmente do artigo 19 do Vº Convenio - repercuten directamente sobre a saúde laboral do mesmo e sobre a calidade dos servizos públicos, en contra do

criterio da propia Lei 1/2012, que se refire a que a adopción das medidas contempladas na mesma non pode “menoscabar a prestación dos servizos públicos esenciais”.

O recorte do dereito a descanso do persoal laboral lesiona as posibilidades de conciliación, orixina stress e aumenta a accidentabilidade laboral. No caso da Consellería de Política Social, na que as carteleiras de traballo nos distintos centros están moi axustadas, case a metade dos accidentes laborais na Xunta nos últimos anos se deben ao “sobreesforzo” (en 2017, o 41% dos accidentes con baixa laboral na Xunta se deberon a esta causa), tendo unha relación clara coa falta de persoal adecuado ás tarefas que se desempeñan nos distintos centros e coa falta de descanso, sobre todo en traballos que se realizan en quendas (consellerías de Política Social, Medio Rural e Medio Ambiente). As situacións máis graves prodúcense nos centros de maiores, tanto pola integración nos mesmos de persoas con trastornos psiquiátricos como pola tardanza na valoración do grao de dependencia en moitas persoas residentes. Deste xeito, as rateos non son reais, non se cobren as baixas e o persoal – maioritariamente feminino e cada vez máis envellecido – traballa baixo mínimos.

Téndose recuperado o PIB non é tolerable o mantemento de recortes de dereitos ao persoal público e, en ningún caso, é admisible a precariedade na prestación de servizos públicos esenciais por parte da Xunta.

Polo anteriormente exposto, o Grupo Parlamentar de En Marea presenta a seguinte pregunta:

- Cando vai derrogar o Goberno galego a Lei 1/2012, de 29 de febreiro, de medidas temporais en determinadas materias de emprego da Comunidade Autónoma de Galicia?

Santiago de Compostela, 30 de novembro de 2017.

Asinado dixitalmente por:

Paula Vázquez Verao na data 30/11/2017 17:45:36

Luis Villares Naveira na data 30/11/2017 17:45:44

José Manuel Lago Peñas na data 30/11/2017 17:45:53

Antón Sánchez García na data 30/11/2017 17:46:02

María de los Ángeles Cuña Bóveda na data 30/11/2017 17:46:08

Juan José Merlo Lorenzo na data 30/11/2017 17:46:12

Carmen Santos Queiruga na data 30/11/2017 17:46:15

Eva Solla Fernández na data 30/11/2017 17:46:18

Luca Chao Pérez na data 30/11/2017 17:46:21

Paula Quinteiro Araújo na data 30/11/2017 17:46:24

Magdalena Barahona Martín na data 30/11/2017 17:46:27

Francisco Casal Vidal na data 30/11/2017 17:46:31

David Rodríguez Estévez na data 30/11/2017 17:46:35

Marcos Cal Ogando na data 30/11/2017 17:46:39

Grupo Parlamentario

Á Mesa do Parlamento

María Dolores Toja Suárez, José Manuel Pérez Seco e Abel Fermín Losada Álvarez, deputada e deputados pertencentes ao Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia, ao abeiro do disposto no artigo 152 do Regulamento da Cámara, presentan ante esa mesa a seguinte pregunta para a súa resposta oral en Pleno.

Partido dos
Socialistas
de Galicia

A Asociación Camiño dos Faros vén de manifestar publicamente o seu malestar pola denominación “Ruta dos Faros” utilizada polos GALP (Grupos Acción Local Sector Pesqueiro).

Camiño dos Faros, ten como obxectivo a promoción da Costa da Morte, existe desde hai 5 anos. Iniciou a súa actividade, e tras darse a coñecer a través das redes sociais, comezaron un movemento social que chega ata hoxe en día promocionando unha ruta das máis espectaculares que existen en Europa, sen apenas recursos, co traballo voluntario de centos de persoas, poñéndoa no circuíto de rutas de sendeirismo e atraendo a xentes de todo o mundo. Un traballo altruísta dunha sociedade que quere á súa terra e llela quere ensinar a todo o mundo.

Na actualidade o Camiño dos Faros (tamén coñecido como Ruta dos Faros) está presente e é coñecida no ambiente dos camiñantes europeos, co cal é difícil comprender, como os GALP crean unha “Ruta dos Faros de Galicia”, que percorrerá en coche todos os faros de Ribadeo ata Tui, e que foi presentada con toda pomposidade en Santiago.

Trátase dunha marca que causa confusión co proxecto xa existente de Camiño dos Faros. Así, de feito, se facemos unha procura en Google do termo “Ruta dos Faros” xa indica claramente quen é coñecido en toda Europa con ese nome.

A propia Deputación da Coruña e a Asociación do Camiño dos Faros asinaron un convenio polo que a institución provincial financiará a homologación da ruta, que se converterá en senda de gran percorrido.

Por iso a deputada e os deputados que asinan preguntan:

Vai cambiar o Goberno galego a denominación de “Ruta dos Faros de Galicia” para evitar a confusión respecto do Camiño dos Faros, xa existente desde 2013?

Grupo Parlamentario

Pazo do Parlamento, 30 de novembro de 2017

Asinado dixitalmente por:

María Dolores Toja Suárez na data 30/11/2017 18:24:28

Partido dos
Socialistas
de Galicia

Jóse Manuel Pérez Seco na data 30/11/2017 18:24:40

Abel Fermín Losada Álvarez na data 30/11/2017 18:24:49

Á Mesa do Parlamento

César Fernández Gil, María Antón Vilasánchez, Teresa Egerique Mosquera, Carlos Gómez Salgado, Carlos López Crespo, Antonio Mouriño Villar, Moisés Rodríguez Pérez, Martín Fernández Prado e Diego Calvo Pouso, deputados e deputadas do **Grupo Parlamentario Popular de Galicia**, ao abeiro do disposto no artigo, 155.5 e concordantes do Regulamento da Cámara, presentan ante esa Mesa a seguinte **pregunta para a súa resposta oral en Pleno**, polo trámite de **urxencia**.

Xustificación da urxencia

A urxencia ven motivada pola necesidade de que o Goberno galego explique canto antes a súa posición sobre un tema de gran interese na nosa Comunidade Autónoma.

Nos últimos tempos, foron numerosos os debates parlamentarios en torno ao coñecido como Pazo de Meirás, situado no concello coruñés de Sada e que, na actualidade, pertence herdeiros legais de Francisco Franco.

Na sesión plenaria, celebrada na última semana do pasado mes de setembro, a Cámara galega adoptou, con 38 votos a favor e ningún en contra, un acordo parlamentario en relación coa posibilidade de recuperar para o patrimonio público este inmovible, declarado Ben de Interese Cultural (BIC).

En concreto, instouse ao Goberno galego a realizar un estudo xurídico, en colaboración coas universidades galegas, para analizar a posibilidade e os mecanismos que, respectando a legalidade vixente, permitan incorporar ao patrimonio público a propiedade do coñecido Pazo, e sen que a dita incorporación ao patrimonio público implique un novo custo para o pobo de Galicia.

Polo exposto, os deputados asinantes, formulan a seguinte pregunta en Pleno:

Qué pasos ten dado a Xunta de Galicia para dar cumprimento ao devandito acordo parlamentario para o estudo xurídico sobre a reversión da propiedade do Pazo de Meirás?

Santiago de Compostela, 30 de novembro de 2017

Asinado dixitalmente por:

Pazo do Parlamento - Rúa do Hórreo, 63
15701 Santiago de Compostela
T. 981 551 510 F. 981 551 422
gp-pp@parlamentodegalicia.es
www.ppdegalicia.com

César Manuel Fernández Gil na data 30/11/2017 12:46:16

Maria Antón Vilasánchez na data 30/11/2017 12:46:23

Teresa Egerique Mosquera na data 30/11/2017 12:46:29

Carlos Gómez Salgado na data 30/11/2017 12:46:37

Carlos Enrique López Crespo na data 30/11/2017 12:46:47

Antonio Mouriño Villar na data 30/11/2017 12:46:54

Moisés Rodríguez Pérez na data 30/11/2017 12:47:02

Martín Fernández Prado na data 30/11/2017 12:47:09

Diego Calvo Pouso na data 30/11/2017 12:47:16

ESTRUTURA DO BOLETÍN OFICIAL DO PARLAMENTO DE GALICIA

1. PROCEDEMENTOS PARLAMENTARIOS

1.1. PROCEDEMENTOS DE NATUREZA NORMATIVA

1.1.1. NORMAS APROBADAS

1.1.2. PROPOSTAS DE NORMAS

1.2. PROCEDEMENTOS ESPECIAIS DE CARÁCTER INSTITUCIONAL

1.2.1. INVESTIDURA

1.2.2. MOCIÓN DE CENSURA

1.2.3. CUESTIÓN DE CONFIANZA

1.3. PROCEDEMENTOS DE CONTROL E IMPULSO

1.3.1. CONTROL SOBRE AS DISPOSICIÓNS DA XUNTA CON FORZA DE LEI

1.3.2. COMUNICACIÓNS DA XUNTA DE GALICIA

1.3.3. EXAME DE PROGRAMAS E PLANS

1.3.4. ACORDOS, RESOLUCIÓNS OU PROPOSTAS DE COMISIÓNS ESPECIAIS OU DE INVESTIGACIÓN

1.3.5. MOCIÓNS

1.3.6. PROPOSICIÓNS NON DE LEI

1.3.7. OUTRAS PROPOSTAS DE RESOLUCIÓN E ACORDOS

1.3.8. PROCEDEMENTOS DE CONTROL ECONÓMICO E ORZAMENTARIO

1.4. PROCEDEMENTOS DE INFORMACIÓN

1.4.1. INFORMACIÓNS REMITIDAS POLA XUNTA DE GALICIA

1.4.2. SOLICITUDES DE COMPARECENCIA

1.4.3. INTERPELACIÓNS

1.4.4. PREGUNTAS

1.4.5. RESPOSTAS A PREGUNTAS

1.4.6. SOLICITUDES DE DATOS, INFORMES E DOCUMENTOS DE DEPUTADOS E DE COMISIÓNS

1.4.7. RECONVERSIÓNS POR FINALIZACIÓN DO PERÍODO DE SESIÓNS

1.5. PROCEDEMENTOS RELATIVOS A OUTRAS INSTITUCIÓNS E ÓRGANOS

1.6. PROCEDEMENTOS DE ELECCIÓN, DESIGNACIÓN E PROPOSTA DE NOMEAMENTO

1.7. PROCEDEMENTOS RELATIVOS AO DEREITO DE PETICIÓN

2. ELECCIÓN E COMPOSICIÓN DO PARLAMENTO, RÉXIME E GOBERNO INTERIOR, ORGANIZACIÓN E FUNCIONAMENTO

2.1. ELECCIÓN DO PARLAMENTO

2.2. COMPOSICIÓN DO PARLAMENTO E DOS SEUS ÓRGANOS

2.3. RÉXIME E GOBERNO INTERIOR

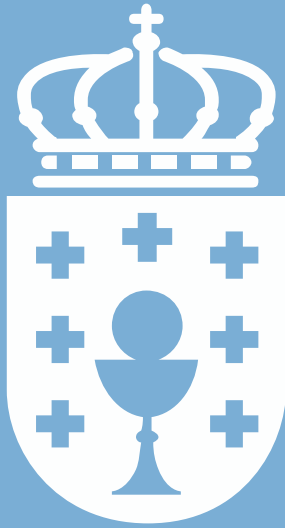
2.4. ORGANIZACIÓN E FUNCIONAMENTO DO PARLAMENTO

3. ADMINISTRACIÓN DO PARLAMENTO DE GALICIA

4. INFORMACIÓNS E CORRECCIÓNS DE ERROS

4.1. INFORMACIÓNS

4.2. CORRECCIÓNS DE ERROS

PARLAMENTO
DE GALICIA

BOLETÍN OFICIAL DO
PARLAMENTO DE GALICIA

Edición e subscricións:

Servizo de Publicacións do Parlamento de Galicia. Hórreo, 63. 15702. Santiago de Compostela.

Telf. 981 55 13 00. Fax. 981 55 14 25

Dep. Leg. C-155-1982. ISSN 1133-2727